

Series II. — « ANALECTA OSBM » — Sectio I.
Серія II. — « ЗАПИСКИ ЧСВВ » — Секція I.

ISIDORUS I. PATRYLO, OSBM

ARCHIEPISCOPI - METROPOLITANI RIEVO-HALICIENSES

Attentis praescriptis M. P. "Cleri sanctitati"

Ed. II

ROMAE 1962

PP. BASILIANI - VIA S. GIOSAFAT, 8 (Piazza S. Prisca)

ANALECTA ORDINIS S. BASILII MAGNI

SECTIO I

Series II. — «ANALECTA OSBM» — «ЗАПИСКИ ЧСВВ» — Серія II.

Sectio I:

OPERA

vol. XVI

ISIDORUS I. PATRYLO, OSBM

ARCHIEPISCOPI-METROPOLITANI KIEVO-HALICIENSES

ROMAE

Series II. — « ANALECTA OSBM » — Sectio I.
Серія II. — « ЗАПИСКИ ЧСВВ » — Секція I.

ISIDORUS I. PATRYLO, OSBM

ARCHIEPISCOPI - METROPOLITANI RIEVO-HALICIENSES

Attentis praescriptis M. P. "Cleri sanctitati"

Ed. II

ROMAE, 1962

PP. BASILIANI - VIA S. GIOSAFAT, 8 (PIAZZA S. PRISCA)

IMPRIMI POTEST

Romae, e Curia Generali Ordinis Basiliani S.ti Josaphat, die 15.XII.1962.

P. PAULUS P. MYSKIV
Protoarchimandrita - Superior Generalis

IMPRIMATUR

Romae, e Vicariatu Urbis, die 21.XII.1962.

✠ ALOYSIUS Card. Provicarius

PRAEFATIO

Post periodum praeparatoriam, non nimis longam, quattuor iam partes iuris Orientalis elaboratae, suprema R. Pontificum potestate promulgatae ac in lucem editae sunt: an. 1949 — De Disciplina Sacramenti Matrimonii, Motu Proprio « Crebrae Allatae »; an. 1950 — De Iudiciis, M. P. « Sollicitudinem Nostram »; an. 1952 — De Religiosis, De Bonis Ecclesiasticis Temporalibus, De Verborum significatione, M. P. « Postquam Apostolicis Litteris » et ultimo an. 1957 — De Ritibus Orientalibus, et omnium maximi momenti, De Personis, M. P. « Cleri Sanctitati ».

In omnibus iam partibus praesupposita, in ultima vero clare ac distincte tota Hierarchia Ecclesiastica Orientalis definita ac delineata evasit. Haec, quoad nomina, fere eadem ac in Ecclesia latina apparet, attamen in re differentias maximas praesefert.

Maxime differentia haec in Hierarchia super-episcopali manifestatur. Dum in Ecclesia Latina, inter Romanum Pontificem et Episcopos, hodie unus tantum datur gradus hierarchicus, et quidem valde restrictus, Metropolitanarum-Archiepiscopi, — in Ecclesia Orientali duo alii gradus, fere in « veste antiqua » adhuc, in pleno vigore retinentur, vel etiam restaurantur, nempe Patriarchae et Archiepiscopi Maiores.

Ubinam inter hos gradus persona Praesulum Kievo-Haliciensium collocanda est? Quaestio haec non solum historica, sed etiam pro tempore praesenti momenti maximi est. Sedes Kioviensis Archiepiscoporum-Metropolitanorum unitorum solum de facto vacat, vi physica suppressa, non vero de iure. Sedes vero Leopoliensis-Haliciensis, quae in huius quasi locum successit, cum iisdem iuribus, privilegiis ac praerogativis, circumstantiis hodiernis difficillimis non obstantibus, extat, cuius Praesul, etsi in custodiae loco detentus, attamen vita superest ac munus proprium continuare pergit.

Quaestione hac posita, scopus dissertationis huius delineatur, et quidem comparatio inter Ius Orientale novum ac iura Antistitum Kievo-Haliciensium instituenda, ex qua locus istorum in nova hac disciplina inveniatur.

In parte prima figuram iuridicam Archiepiscoporum-Metropolitanorum Kievo-Haliciensium ante Unionem Brestensem an. 1956 delineabimus, qua periodo ipsi relationes adhuc intermedias cum Patriarchatu Constantinopolitano colebant; in secunda vero parte figuram iuridicam eorundem Archiepiscoporum-Metropolitanorum post annum 1596 definire studebimus.

In nostra dissertatione, respectu Praesulum Kievo-Haliciensium, titulis diversis utimur, prout diversi etiam in usu erant. Ideo, 'indiscri-

minatim, vocamus ipsos, tum Archiepiscopos Metropolitanos, tum Metropolitanos, tum vero Primate, quo titulo item a R. Pontificibus saepius ornabantur et qui apprime eorum iuribus respondebat.

Fontes, quibus usi sumus in hac dissertatione, maxima ex parte iam publici iuris facti sunt, praesertim in collectione « Analectorum OSBM » (Sectio III, Documenta Romana Ecclesiae Unitae in terris Ucrainae et Bielorusssjæ), etsi collectio haec nondum plena sit. Lacunas in hoc labore haud evitare potuimus, cum fontes praecipui in archivis Metropolitanis Praesulum Kioviensium inaccessibiles sint, exceptis paucis documentis hucusque publici iuris factis. Alia tamen ex parte, Documenta Romana, quibus usi sumus, deficientiam hanc momento sibi proprio saltem quodammodo rependunt.

In fontibus, uti notum est, praeter terminum Rutheni, « item terminus historicus « Russi » et « Russia » - respectu terrae - adhibentur.

Omnes isti termini intelligendi sunt, non prout in usu hodierno adhibentur, ideoque non ad terram nec ad populum antiquae Moscoviae referuntur.

Idcirco non solum nomen « Rutheni », sed item « Russia, Russi », in omnibus fontibus ac documentis citatis, semper et solum ad terram populosque Ucrainae et Bëlarussiae referuntur, qui sub una Hierarchia Ecclesiastica et saepe saepius sub uno eodemque regimine politico connectebantur. Russia vero ac populus Russus, prout hodie sumuntur hisce temporibus semper adhuc Moscovia, Moschi, Moscovitae, nominabantur.

In fine, loco hoc gratias debitas omnibus persolvere velim, qui mihi quocumque modo in dissertatione exeranda adiumentum praestiterunt.

INDEX RERUM

<i>Praefatio</i>	V
<i>Fontes</i>	IX
<i>Bibliographia</i>	XI
<i>Sigla et Abbreviationes</i>	XVI

INTRODUCTIO

GRADUS POTESTATIS SUPEREPISCOPALIS

1. - <i>Metropolitae</i>	I
2. - <i>Archiepiscopi</i>	4
3. - <i>Patriarchae</i>	7
4. - <i>Alii tituli</i>	9

PARS PRIMA

ARCHIEPISCOPI METROPOLITANI KIEVO-HALICIENSES PRIMATES ECCLESIAE UCRAINAE (-1596)

CAPUT I: Patriarchatus Constantinopolitanus	13
CAPUT II: Primates Kievo-Halicienses ante an. 1596	22
Art. 1. - <i>Titulus Praesulum Kievo-Haliciensium</i>	23
Art. 2. - <i>Fundamentum autocephaliae in Ecclesia Orientali</i>	25
Art. 3. - <i>Ius Ecclesiae Ucrainae ad autocephaliam</i>	28
Art. 4. - <i>Potestas Praesulum Kievo-Haliciensium</i>	28
Art. 5. - <i>Relationes ad Sedem Constantinopolitanam</i>	30
Art. 6. - <i>Status iuridicus Metropoliae Kievo-Haliciensis</i>	33

PARS SECUNDA

**ARCHIEPISCOPI METROPOLITANI KIEVO-HALICIENSES
PRIMATES ECCLESIAE UCRAINAE (1596-)**

CAPUT I: Persona Primatum Kievo-Haliciensium	41
Art. 1. – Archiepiscopi et Metropolitae secundum M.P. « <i>Cleri Sanctitati</i> » (1957)	41
Art. 2. – Documenta Unionem Brestensem respicientia	43
Art. 3. – Titulus Praesulum Kievo-Haliciensium	51
Art. 4. – De Electione et Provisione Primatum Kievo-Haliciensium	57
Art. 5. – De Electione Coadiutorum Primatum cum iure successionis	67
 CAPUT II: Potestas Primatum in Episcopos et Eparchias	 72
Art. 1. – De Electione ac Institutione Episcoporum Suffraganeorum	72
Art. 2. – De Electione et Institutione Coadiutorum	76
Art. 3. – De Translatione Episcoporum	92
Art. 4. – De Visitatione Eparchiarum	99
Art. 5. – De potestate Episcopos iudicandi	105
Art. 6. – De potestate Primatum circa limites et divisionem Eparchiarum	109
CONCLUSIO	115

APPENDIX

Epistola Archiepiscopi J. Smogorzewskyj de iuribus Metropolitanorum	119
--	------------

INDICES

I. – Eleuchus Archiepiscoporum- Metropolitanorum Kievo-Haliciensium	135
II. – Index nominum	137

FONTES ET BIBLIOGRAPHIA

I. FONTES

A. - Fontes editti

- Acta Apostolicae Sedis*. - Commentarium Officiale, typis Pol. Vaticanis, Vol. XVII, 1925.
- Acta et decreta Synodi provincialis Ruthenorum Galiciae, habitae Leopoli a. 1891*, Romae 1896.
- Akty otnosiaščijisja k istoriji Juznoj i Zapadnoj Rossiji, sobrannyje i izdannyyje Archeografičeskoju Kommissijeju*, Sanktpeterburg 1861-1863, T. I, II, III, IV.
- Akty otnosiaščijisja k istoriji Zapadnoj Rossiji, sobrannyje i izdannyyje Archeografičeskoju Kommissijeju*, T. II, III, IV, V, S. Peterburg 1846-1853.
- Archiv Jugo-Zapadnoj Rossiji izdavajemyj vremennoju Kommissijeju dla razbora drevnich aktov*, P. I, T. I, IV, V, VII, X, XI, XII, Kijev 1859-1904.
- BENEŠEVIČ V., *Sbornik pamiatnikov po istoriji tserkovernavo prava*, Petrograd 1914.
- Bullarium diplomaticum et privilegiorum S. Romanorum Pontificum*, Taurinensis Editio, Augustae Taurinorum 1865, T. IX.
- Canones et Decreta Sacrosancti Oecumenici et Generalis Concilii Tridentini*, Viennae 1839.
- Codex Iuris Canonici*.
- CROCE I., *Textus selecti ex operibus commentatorum Byzantinorum iuris eccl.* (Fonti Ser. II, vol. V.) 1939.
- DE MATINIS R., *Iuris Pontificii de Propaganda Fide*, P. I et II, Romae 1888-1897.
- EVHENIJ (Bolchovitinov), *Opisanije Kijevo-Sofijskavo Sobora i Kijevskej Jerarchiji*, Additamenta, Kijev 1825.
- GELZER G., *Ungedruckte und ungenügend veröffentlichte Texte der Notitiae episcopatumum*, München 1900.
- HARDOUIN J., *Acta Conciliorum et Epistolae Decretales, ac Constitutiones SS. Pontificum*, III, V, IX, Parisiis 1714.
- HEFELE J. Ch., *Histoire des Conciles d'après les documents originaux*, T. VII, Paris 1916.
- MALINOWSKI M., *Die Kirchen-und Staatssatzungen bez. des gr. - kath. Ritus der Ruthenen in Galizien*, Lemberg 1864.
- MANSI J. D., *Sacrorum Conciliorum nova et amplissima collectio*, T. 8, 9, 16, 17, 31, Parisiis 1901-1903.
- MIGNE J. P., *Patrologia Graeca*, T. 137, Paris 1865.
- MILKOVIČ VI., *Monumenta Confraternitatis Stauropigianae Leopoliensis*, T. I-II, Leopoli 1895.
- Opisanije Dokumentov Archiva Zapalnorusskich Metropolitov* (1470-1832), T. I - 1897, T. II - 1907.
- PETRUŠEVYČ A., *Svodnaja Halycko-Russkaja Litopys*, T. I, (1600-1700); T. II, Pars I (1700-1772); T. II, Pars II (1772-1800), Lviv 1874-1889.
- *Dopolnenija ko Svodnoj Halycko-Russkoj Litopysy* (1600-1700), Lviv 1841.

- PITRA J. B., *Juris Ecclesiastici Graecorum historia et monumenta*, T. I, II, Romae 1864-1868.
- Polnoje Sobranije Russkich Letopisej*, T. I, III, V, X, XXIV, S. Peterburg 1846-1862.
- RÉGEL W., *Acta electionis Episcoporum Russiae temporibus Theognosti*, in « *Analecta Byzantino-Russica* », Petrograd 1891.
- Russkaja Istoričeskaja Biblioteka*, T. VI, S. Peterburg 1908.
- SACRA CONGREGATIONE ORIENTALE, *Codificazione Canonica Orientale*, Fonti:
- Fascicolo VIII - *Studi Storici sulle fonti del diritto canonico orientale*, Tip. Pol. Vaticana 1932.
  - Fasc. IX - *Disciplina Generale Antica* (sec. II-IX), Tip. Pol. Vaticana 1933.
  - Fasc. XI - *Ius Particulare Ruthenorum*, Tip. Pol. Vat. 1933.
  - Series III, vol IV, *Excerpta ex Actis synodorum oecumenicorum*, Tip. Pol. Vat. 1944.
- SMURLO E., *Le Saint Siège et l'Orient orthodoxe Russe 1609-1654*, Prague 1928.
- Synodus Provincialis Ruthenorum habita in civitate Zamosciae, a. 1720*, ed. III, Romae 1883.
- THEINER A., *Vetera Monumenta Poloniae et Lithuaniae Gentiumque finitimarum historiam illustrantia*, I-III, Romae 1861-1863.
- TURGENEV A. I., *Supplementum ad historica Russiae Monumenta*, S. P. 1848.
- WELYKYJ A. G., OSBM, *Documenta Pontificum Romanorum historiam Ucrainae illustrantia*, I, II, Romae 1953-1954, in « *Analecta OSBM* », Sectio III.
- *Acta S. Congregationis de Propaganda Fide Ecclesiam Catholicam Ucrainae et Bielarussiae spectantia*, vol. I-V, Romae 1953-1955, in « *Analecta OSBM* », Sectio III.
- *Litterae S. C. de Propaganda Fide Ecclesiam Ucrainae et Bielarussiae spectantes*, vol. I-VII, Romae 1954-1957, in « *Analecta OSBM* », Sectio III.
- *Congregationes Particulares Ecclesiam Ucrainae et Bielarussiae spectantes*, vol. I-II, Romae 1956-1957, in « *Analecta OSBM* », Sectio III.
- *Epistolae Metropolitanarum Kioviensium Catholicorum*, vol. I-IV, Romae 1956-1959, in « *Analecta OSBM* », Sectio III.
- *Litterae Nuntiorum Apostolicorum Historiam Ucrainae illustrantes*, vol. I-III, Romae 1959, in « *Analecta OSBM* », Sectio III.
- Litterae Apostolicae Motu Proprio datae, De Ritibus Orientalibus et Personis pro Ecclesiis Orientalibus*, Typis Pol. Vaticanis 1957.
- Litterae Apostolicae Motu Proprio datae, De Iudiciis pro Ecclesia Orientali*, T. P. Vaticanis, 1950.

B. - Fontes inediti

- ARCHIVUM SECRETUM VATICANUM: a) *Archivio della Nunziatura di Varsavia*, vol. 149.
- A.S.C. *Consistorialis* (a. 1853), vol. VII, fasc. 45, s-n.
  - Fondo Borghese*, Serie II, vol. 427.
- ARCHIVUM S. CONGREGATIONIS DE PROPAGANDA FIDE:
- Congregationi Particolari*, vol. 120.
  - Scritture riferite nelle Congregazioni Generali*, vol. 870.
  - Scritture riferite nei Congressi: Moscovia, Polonia, Ruteni*, vol. 13, 14, 15, 16.

II. BIBLIOGRAPHIA

- AMMANN A. M., *Abriss der ostslavischen Kirchengeschichte*, Wien 1950.
 — *Der Aufenthalt der ruthenischen Bischöfe Hypatius Pociey und C. Terlecki in Rom in Dez. - Jan. 1595-1596*, in « *Or. Christ. Periodica* », X (1944), pp. 103-140.
- BARAN A., *Metropolia Kioviensis et Eparchia Mukačoviensis*, ed. 2, Romae 1960, in « *Analecta OSBM* », Sectio I.
- ANDRUSIAK M., *Zapysnyk Mytropolity Vynnyckoho z roku 1706*, in « *Analecta OSBM* » IV, 1931, 180-204, Zovkva 1932.
- BARSOV T., *Kostantinopolskij Patriarch i jevo vlast nad ruskoju Tserkoviju*, S. Peterburg 1878.
 — *O Kanoničeskom elementi v tserkovnom upravleniji*, Moskva 1882.
 — *Kratkoje izloženije kanoničeskavo prava, sostavlenoje A. von Schaguna*, in « *Christijanskoje Ctenije* » (1870), I, p. 3-25, 453-487, 830-875, 979-1012; II, pp. 14-43, 755-808, 939-963; (1871), I, pp. 302-328, 981-1054; II, pp. 327-363.
- BATTIFOL P., *Cathedra Petri: Etudes d'Histoire ancienne de l'Eglise*, Paris 1938.
- BECK G. H., *Kirche und Theologische Literatur im Byzantinischen Reich*, München 1959.
- BERDNIKOV I. S., *Kratkij kurs tserkovnavo prava pravoslavnoj gr. rossijskoj Tserkvi*, Kazan 1913.
- BIERNACKI N., *Jus « Orthodoxorum » Russorum respectu juris Ecclesiae Romanae*, Posnaniae 1914.
- BILANYCH I., *Synodus Zamostiana a. 1720*, Romae 1960, in « *Analecta OSBM* », S. I.
- BLAZEJOVSKYJ D., *De potestate Metropolitanarum Kioviensium Catholicorum in Clerum Regularem*, Romae 1943.
- BREHIER L., *Le Schisme Orientale du XI s.*, Paris 1898.
- BUČYNSKYJ B., *Studiji z istoriji tserkovnoji uniji*, in « *Zapysky Naukovoho Tovarystva imeny Sevčenka* », t. 85, p. 21-42; t. 86, p. 5-30; t. 88, p. 6-22; t. 90, p. 5-24.
- CHELODI J., *Ius canonicum de Personis*, Vicenza 1942.
- CHITROVO K. P., *Tatiščev V. N., Zakonodatelnyje pamiatki XVI i XVII st.*, Moskva 1905.
- CHOMA I., *Maximilianus Rylo, Ep. Chelmensis et Peremisliensis (1759-1793). Excerpta ex dissertatione ad Lauream*, Romae 1953.
- CISTOVIČ I., *Očerk istoriji zapadnorusskoj tserkvi*, S. P. 1882.
- CIZEVSKIJ I., *Ustrojstvo pravoslavnoj ruskoj tserkvi*, Charkov 1898.
- CLUGNET M. L., *Les offices et les dignités eccl. dans l'église grecque*, in « *Revue de l'Orient Chrétien* », 1898, 1899.
- COUSSA G. A., *Epitome praelectionum de iure ecclesiastico orientali*, Grottaferrata 1948.
- D'AVRIL A., *Les Eglises autonomes et autocéphales*, Paris 1895.
 — *Les Hiérarchies orientales*, Paris 1901.
- DE BAUMGARTEN N., *Sv. Volodymyr i chreščennia Rusy*, in « *Bohoslovija* », VIII (1930), pp. 238-250; IX (1931), pp. 107-140, Leopoli 1930, 1931.
Dictionnaire de droit canonique, I, VI, Paris 1935-1957.
- DEVOTI J., *Institutionum canonicarum libri quattuor*, I, Bassani 1943.

- DOROŠENKO D., *Pravoslavna Tserkva v mynulomu i sučasnomu ukrajinskoho narodu*, Berlin 1940.
- Enciclopedia Cattolica*, VIII, IX, Città del Vaticano 1957.
- EVHENIJ (Bolchovitinov), *Opisanije Kijevosofijskavo sobora i Kijevskej Jerarchiji*, Kijev 1825.
- FILARET S., *Istorija russkoj Tserkvi*, ed. V, Moscoviae 1888.
- GELZER H., *Der Patriarchat von Ochrida*, Leipzig 1902.
- GIANNELLI C., *A propos de la confirmation du Métropolitte de Kiev Joseph Bolharynowyč par le patriarche oecuménique Joachim I*, in « *Or. Chr. Period.* », IX, 1943, n. 3-4, p. 450-459.
- GOARI J. ET GRETSEI J., *De officiis et officialibus Magnae Ecclesiae et Aulae Constantinopolitanae*, in « *Patrologia Graeca* », Migne, vol. 157, 27-427.
- GOLUBINSKIJ E., *Istorija russkoj tserkvi*, I-II, Moskva 1901-1904.
- GYDULJANOV P., *Mitropolity v pervyje tri vieka chrystijanstva*, Moskva 1905.
- HALECKI O., *From Florence to Brest (1439-1596)*, Roma 1958.
- *The ecclesiastical separation of Kiev from Moscovia* 1458, Graz-Köln 1956.
- *Przelom w dziejach Unji Koscielnej w XIV w.*, Kraków 1929.
- *Unia Brzeska w swietle współczesnych swiadectw greckich*, in « *S. Poloniae Millenium* », I, p. 71-138, Roma 1954.
- HALUŠČYNSKYJ T., OSBM, *Un progetto per la stabilizzazione della Metropolia di Kyjiv a Leopoli*, in « *Analecta OSBM* », vol. VII (1953).
- HARASIEWICZ M., *Annales Ecclesiae Ruthenae*, Leopoli 1862.
- HERMAN AE., *Appunti sul diritto metropolitico nella Chiesa bizantina*, in « *Or. Chr. Per.* », T. XIII, pp. 522-550, Romae 1947.
- HLYNKA L., *De potestate Episcoporum nec-non praerogativis Metropolitanæ potestatis in bona ecclesiastica temporalia in Oriente novem primis saeculis*, Leopoli 1933.
- HOFMANN C., *Das Konzil von Florenz mit Rom*, in « *Or. Chr. Per.* », XV, 1949.
- *Die Wiedervereinigung der Ruthenen*, in « *Or. Christ.* », vol. III-2 (1924-1925), n. 12.
- HOLOWACKYJ R., OSBM, *Seminarium Vîlnense SS. Trinitatis*, Romae 1957, in « *Analecta OSBM* », Sectio I.
- HOLOWECKYJ D., OSBM, *Fontes iuris canonici orientalis Ecclesiae Ruthenae*, T.P. Vaticanis 1932.
- HRUŠEVSKYJ M., *Istorija Ukrajiny-Rusy*, I-X, New York 1954-1958.
- JUGIE M., *Theologia Dogmatica Christianorum Orientalium ab Ecclesia Catholica dissidentium*, IV, Paris 1931.
- ISAJIV P., *Zvidky Rusj-Ukrajina pryjniała chrystyjanstvo*, Philadelphia 1952.
- KAMINSKYJ E., *De Metropolitanarum Kioviensium Catholicorum potestate (1596-1805)*, Dissertatio ad Lauream in Prop. Fide, 1954.
- KAPTEREV M., *Vlast patriaršija i archijerejskaja v drevnej Rusi v jich otnošnijach k vlasti tsarskoj i k prichodskomu duchovenstvu*, in « *Bogoslovskij Vjesnik* », I, 1905.
- KAPTEREV N. T., *Charakter otnošnij Rossiji k pravoslavnomu vostoku v XVI i XVII stoletijach (1914)*.
- KEDROV N., *Očerki charakteristiki drevnerusskich tserkovnich soborov*, in « *Pered tserkovnim soborom* », p. 138-163, Moskva 1906.

- KOJALOVIČ M., *Istorija vozsojedinjenja zapadnorusskich unijatov starich vremen*, S.P. 1873.
— *Litovskaja tserkovnaja Unija*, I, II, S.P. 1859.
- KORTCHAGIN C., OSBM, *La Iglesia Ortodoxa Autocefala Ucruciana 1917-1937*, Madrid 1955.
- KORCZOK A., *Die gr. - kath. Kirche in Galizien*, Berlin 1921.
- KOSTRUBA T., OSBM, *Narysy z tserkovnoji istoriji Ukrajiny X-XIII st.*, Toronto 1955.
— *Vira našych predkiv*, Innsbruck 1946.
- KRAČKOVSKIJ J. F., *Očerki unijatskoj Tserkvi*, in «*Ctenija v imp. obščestvie istoriji i drevnostej rossijskich pri moskovskom universitetie*», 1871, 1-2, p. 1-282; 1876, 3-4, p. 283-404.
- KRYPJAKEYVYČ I., *Novi materijaly do istoriji soboriv r. 1629*, in «*Zap. Nauk. Tov. im. Sevčenko*», t. 166, Lviv 1913.
- KULCZYNSKI I., *Specimen Ecclesiae Ruthenae*, ed. 3, Parisiis 1859.
- KURTSCHIED B., *Historia Institutionum Juris canonici* I, Romae 1941.
- LEIB N., *Rome, Kiev et Byzance à la fin du XI. S.*, Paris 1924.
- LE QUIEN M., *Oriens Christianus in quattuor Patriarchatus digestus*, Parisiis 1740.
- LEVYCKYJ O., *Osnovni čerty vnutrenniavo stroja zapadnorusskoj tserkvi v XVI i XVII vv.*, in «*Kijevskaja Starina*», IX, Kijev 1864.
- LIKOWSKI E., *Berestejska Unija (1596)*, Zovkva 1915.
— *Dzieje Kosciola unickiego na Litwie i Rusi v XVIII-XIX stuleciu*, ed. II, vol. I-II, Warszawa 1906.
- LOTOCKYJ O., *Ukrajinski dzerela tserkovnoho prava*, Warszawa 1931.
— *Autokefalia* I, II, Warszawa 1935-1938.
- LOZOVEI P., OSBM, *De Metropolitatum Kioviensium Potestate (1596)*. Dissertatio ad Lauream in Univ. Gregor., 1951-52.
- LUSHNYCKYJ H., *Ukrajinska Tserkva niz schodom i zachodom*, Philadelphia 1954.
- LYPJA J., *Pryznačennia Ukrajiny*, Lviv 1938.
- LYPYNKYJ V., *Relihija i tserkva v istoriji Ukrajiny*, Philadelphia 1925.
- MAASEN FR., *Der Primat des Bischofs von Rom*, Bonn 1853.
- MAKARIJ (Bulgakov), *Istorija russkoj tserkvi* I, II, S. Peterburg 1889.
- MALYŠEVSKYJ I., *Kijevskije Sobory*, in TKDA, 1884, III, 487-538.
- MARKEVYČ G., *Vybornoje načalo v duhovenstve v drevne-russkoj preimuščestvenno jugo-zapadnoj tserkvi do reform Petra*, in TKDA, 1871, III, p. 225-273, 484-550.
- MILAŠ N., *Das Kirchenrecht der morgenländischen Kirche*, ed. 3, Mostar 1902.
- MOTTA J., *Dissertatio de Metropolitico Jure*, Venetiis 1726.
- MUELLER L., *Zum Problem des hierarchischen Status u. der jurisdiktionellen Abhängigkeit der russischen Kirche vor 1039*. Osteuropa und der deutsche Osten. Beiträge zu Forschungsarbeiten und Vorträgen der Hochschulen des Landes Nordrhein-Westfalen, Reihe III, Westfälische Wilhelms-Universität zu Münster, Buch 6, Köln-Brausfeld 1959, «*Ostkirchliche Studien*», 1960, IX, 4, pp. 297-301. Recension v. F. v. Lilienfeld.
- NAHAJEVSKYJ I., *Kyrylo-Metodojivske Chrystijanstvo v Rusi-Ukrajini*, in «*Analecta OSBM*», Sectio I, Romae 1954.
— *Starodavnja Ukrajina v svitli istoričnych pamiatnykiv*, in «*Logos*» (1961), N° 4, pp. 249-280.

- NAZARKO I., OSBM, *Sv. Volodymyr Velykyj, Volodar i Chrystytel Rusy-Ukrajiny*, Romae 1954, in « *Analecta OSBM* », Sectio I.
- OBOLENSKY D., *Byzantium, Kiev and Moscow: a study in ecclesiastical relations*, in « *Dumberton Oak Papers* », Number Eleven (Harvard University Press, Cambridge, Mass.), 1957, pp. 21-79.
- OHIJENKO I., *Ukrajinska Tserkva*, I, II, Praha 1942.
- ORNATSKIJ A., *Istoria Rossijskoj Jerarchiji*, Moskva 1807-1815.
- OTTAVIANI A., *Institutiones Iuris Publici Ecclesiastici*, vol. II, ed II, T.P. Vaticanis 1948.
- PAPP-SZILAGYI I., *Enrichidion Juris Ecclesiae orientalis catholicae*, ed. 2, Magno-Varadi-ni 1880.
- PAVLOV A., *Kurs tserkovnavo prava*, Sv. Serg. Lavra 1902.
- PELESZ J., *Geschichte der Union der Ruthenischen Kirche mit Rom*, I, II, Wien 1878-1880.
- PETRUŠEVYČ A., *O sposobi izbyranija i postavljenja epyskopa*, in « *Bohoslovskij Vistnyk* », Lviv 1900.
- *Historica expositio de auctoritate, juribus et praerogativis Metropolitanis in Hierarchia Ecclesiae graeco-ruthenae ab eiusdem origine usque ad nostra tempora succinte concinnata*, in *Sematyzm Vsečestnoho Klyra Metropolnoji Archidijeceziji hrekokatolyčeskoj Lvovskoj i Dijeceziji Stanyslavivskoj na rik 1885*, Leopoli 1885.
- POKROVSKIJ A., *K istorije i charakteristike soborov jugozapadnoj Rusi XV-XVII vv.*, in « *Pered tserkovnim soborom* », pp. 205-246, Moskva 1906.
- POLONSKA-VASYLENKO N., *The distinguishing Characteristics of the Ukrainian Church*, in « *Ukrainian Review* », 8, 1960.
- POLONSKA N. - CHUBATYJ M., *Istoriya Tserkvy*, in « *Encyklopedija Ukrajinoznavstva* », vol. II, pp. 601-621, München-New York 1949.
- PRAŠKO I., *De Ecclesia Ruthena Catholica sede metropolitana vacante 1655-1665*, Romae 1944.
- ROMANI S., *Institutiones iuris canonici*, vol. I, Romae 1941.
- RUDOVYČ J., *De Synodo Cobrynensi a. 1626 habita*, in « *Bohoslovija* », II, Leopoli 1924.
- RYŠEVSKYJ V., *De Ucrainorum Episcoporum Leopoliensi Conventu a 1629*, in « *Bohologia* », T. VI, Leopoli 1928.
- SERGIJEVIČ V.I., *Lekciji i izsledovanija po drevnej istoriji rusškavo prava*, vol. II, S. Peterburg 1910.
- SIDAROUSS S., *Les Patriarchats. Les Patriarches dans l'Empire Ottoman et spécialement en Egypte*, Paris 1907.
- SOKOLOV D., *Istoriya razdielenija rusškoj Metropoliji*, Petrograd 1900.
- SOKOLOV I. I., *Eparchijalnoje upravljenje v pravie i praktike Konstant. Tserkvi nastojasčeveo vremeni*, S. Peterburg 1914.
- *Izbranije Patriarchov v Vizantiji*, S. Peterburg 1907.
- *Izbranije Archijerev v Vizantiji IX-XV vv.*, in « *Vizantijskij Vremennik* », XXII (1915-16), p. 193-252.
- *Pro vidnosyny ukrajinskoji tserkvy do hrechoho schodu na prykinci XVI ta na počatku XVII. st.*, in « *Zap. ist. - fil. Viddilu Ukr. Ak. Nauk* », I, p. 53-84, (1919-1922).

- SOKOLOV P. P., *Russkij Archijerej iz Vizantiji i pravo jevo naznačenija do načala XV v.*, Kijev 1913
- SOLOWIJ M., OSBM, *De restitutione Metropoliae Kioviensis in Imperio Rossiaco sub Imperatore Alexandro I (1806)*, in « *Analecta OSBM* », VII (I), 2-3, Romae 1950.
- *De reformatione liturgica Heraclii Lisovskij, Archiepiscopi Polocensis (1784-1809)*, Romae 1950, « *Analecta OSBM* », Sec. I.
- STASIW M., *Metropolia Haliciensis*, 1960, in « *Analecta OSBM* », S. I.
- SUVOROV N., *Učebnik tserkovnavo prava*, ed. 3, Moskva 1908.
- *Kurs tserkovnavo prava*, I, II, Jaroslavl 1889-1890.
- *Svedienija o soborach bivšich v russkoj tserkvi s X do k. XVI st.*, in « *Christ. Ctenije* », 1852, I, p. 301-318; p. 353-376, II; p. 11-28, 529-554.
- TANCZUK D., *Quaestio Patriarchatus Kioviensis tempore conaminum Unionis Ruthenorum (1582-1632)*, in « *Analecta OSBM* » (1949), pp. 128-144.
- TERNOVSKIJ F., *Izučenije vizantijskoj istoriji i jeja tendentsioznoje prilozenije k drevnej Rusi*, in « *Kiev. Univ. Izviestija* », 1874-1875.
- TICHOMIROV N. N., *Halickaja Mytropolija*, Petrograd 1896.
- TITOV T., *Postavlenije vo dijakona i sviašččenika i izbranije episkopa v drevnej zapadno-russkoj ili kijeuskoj Metropoliji XIV-XVI vv.*, in TKDA, XLIII (1902), I, pp. 134-145.
- *Kratkaja Zapiska o soborach, v osobiennosti russkich*, in TKDA, XLVII (1906), II, p. 305-312.
- TOMAŠIVSKYJ S., *Vstup do istoriji Tserkvy na Ukrajini*, in « *Analecta OSBM* », IV, Zovkva 1932.
- *Istorija Tserkvy na Ukrajini*, Philadelphia.
- VASSILEVSKIJ V. H., *Zapisy o postavleniji russkich episkopov pry mytropoliti Teognosti*, in « *JMNPr* » (1888), II, p. 445-463.
- VLASOVSKYJ I., *Narys istoriji ukrajinskoj pravoslavnoj tserkvy*, vol. I, New York 1955.
- WELYKYJ A. G., *Prima Unio Eparchiae Leopoliensis (1607)*, in « *Analecta OSBM* » (VII), fasc. 4, Romae 1953.
- WINTER E., *Rom und Byzanz im Kampf um die Ukraine*, Leipzig 1942.
- WOJNAR M., OSBM, *De Regimine Basilianorum Ruthenorum*, Romae 1949, « *Analecta OSBM* », Sectio I.
- *De Capitulis Basilianorum*, Romae 1954, in « *Analecta OSBM* », Sectio I.
- *De Protoarchimandrita Basilianorum*, Romae 1958, in « *Analecta OSBM* », Sectio I.
- ZAJIKYN V., *Chrystyjanstvo na Ukrajini za časiv kn. Jaropotka I (969-979)*, in « *Analecta OSBM* », III (1928), 1-2, pp. 1-40.
- *Učastije svietskavo elementa v tserkovnom upravljeniji, vibornoje načalo i « sobornost » v kijeuskoj Metropoliji v XVI i XVII vv.*, Warszawa 1930.
- *L'organisation juridique de l'archevêché d'Okhrid dès sa fondation jusque à la conquête de la péninsule des Balkans par les Turks*, in « *Bohoslovija* », XI, fasc. 2, pp. 89-96, Leopoli 1933.
- ZAOZERSKIJ N., *O tserkovnoj vlasti*, Sergiev Posad 1894.
- ZHISMAN J., *Die Synoden und die Episkopalämter in der morgenländischen Kirche*, Wien 1867.

ZHUKOVYČ P., *Kobrynskij Sobor i Torunskij sejm 1626 goda*, in « *Chryst. Ctenije* » (1910), pp. 14-36.

— *Varšavskij Sejm 1627 goda i jevo značenje v istoriji borbi pravoslavnich s unijej*, in « *Chr. Ctenije* » (1910), pp. 173-193. 334-350.

SIGLA ET ABBREVIATIONES

AkJZR	= Akty odnosiaščijisia k istoriji Jugozapadnoj Rossiji.
AkZR	= Akty odnosiaščijisia k istoriji Zapadnoj Rossiji.
Analecta OSBM	= Analecta Ordinis S. Basilii Magni-Periodica.
APF	= Acta S. Congregationis de Propaganda Fide, in « <i>Analecta OSBM</i> », Sectio III.
ArPF C. G.	= Archivum S. Congregationis de Propaganda Fide, Scritture riferite nelle Congregazioni Generali.
ArPF C. P.	= Archivum S. Congregationis de Propaganda Fide, Congregazioni Particolari.
ArPF, Scitt. r. n. C. MPR	= Archivum S. Congregationis de Propaganda Fide, Scritture riferite nei Congressi Moscovia, Polonia, Ruteni.
ArJZR	= Archiv Jugozapadnoj Rossiji, izdavajemyj Vremennuju Komissijeju dla rozbora drevnich aktov.
ASV, N. Vars.	= Archivum Secretum Vaticanum, Nuntiatura di Varsavia.
C.P.	= Congregationes Particulares in « <i>Analecta, OSBM</i> », Sectio III.
D.P.	= Documenta Romanorum Pontificum, in « <i>Analecta OSBM</i> », Sectio III.
E.M.	= Epistolae Metropolitanarum, in « <i>Analecta OSBM</i> », Sectio III.
Fonti	= Codificazione Canonica Orientale, Fonti.
JMNPr.	= Jurnal Ministerstva Narodnavo Prosvješćenia.
L.N.	= Litterae Nuntiorum Apostolicorum, in « <i>Analecta OSBM</i> », Sectio III.
LPF	= Litterae S. Congregationis de Propaganda Fide, in « <i>Analecta OSBM</i> », Sectio III.
M. P. Cl. S.	= Motu Proprio « Cleri Sanctitati ».
Or. Chr. Per.	= Orientalia Christiana Periodica.
ODUM	= Opisanije dokumentov Archiva zapadnorusskich uniat-skich Metropolitanov.
PSRL	= Polnoje Sobranije Russkich Letopisej.
RIB	= Russkaja Istoričeskaja Biblioteka.
TKDA	= Trudi Kijevskej Duchovnoj Akademiji.
ZNTS	= Zapysky Naukovoho Tovarystva imeny Sevčenka.
Lotockyj, o.c.,	= semper refertur ad opus « <i>Autokefalia</i> ».
	Numeri canonum, absque indicatione ulteriore, referuntur ad M.P. « <i>Cleri Sanctitati</i> ».

INTRODUCTIO

GRADUS POTESTATIS SUPEREPISCOPALIS

Divinus Ecclesiae Fundator opus suum continuandum Apostolis solis, discipulis suis concedidit. Ipsis eorumque successoribus omnem potestatem docendi, gubernandi et iudicandi commisit, - omnia autem sub uno capite, « petra Ecclesiae », S. Petro.

Episcopatus ergo et Primatus duo et soli gradus divinitus constituti sunt. Omnes autem alii, qui supervenerunt, ex lege ecclesiastica seu iure canonico ortum habuerunt.

Quaenam origo et qui gradus istorum?

Post Ascensionem et Pentecosten Apostoli statim missionem suam inceperunt, - primo in ipsa Urbe Hierosolyma et dein in aliis regionibus, intra et etiam extra ipsum Imperium Romanum. Praedicabant doctrinam novam praecipue in locis principalioribus, ut erant: Samaria, Antiochia, Cyprus, Iconium, Lystrae, Philippi in Macedonia, Thessalonicae, Athenae, Corynthus, Caesarea, et ipsa Roma.¹ Haec erant praecipua loca evangelizationis Apostolorum secundum Acta Ap. Eodem tempore nova doctrina haec pervenit Alexandriam, et ad multas alias urbes, de quibus nobis s. traditio refert.²

1. - *Metropolitae*.³

Semper civitates maioris momenti, principales Imperii Romani urbes, provinciarum metropoles primum vocem Apostolorum audiebant in iisque primae sedes iuvenis Ecclesiae fundatae sunt.⁴ Facilis

---

¹ *Acta Apostolorum*, c. 11, 13, 14, 16, 17, 18, 19, 23, 27.

² JOSEPHUS PAPP-SZILAGYI, *Enchiridion iuris ecclesiae orientalis catholicae*, ed. 2, 1880, p. 100.

³ Nomen ab « metropoli », capite provinciae provenit, quae denominatio prima vice in fontibus canonicis in Nic. I., c. 4 adhibita est. Cf.: HLYNKA L., *De potestate Episcoporum nec non praerogativis Metropolitanae potestatis in bona ecclesiarum temporaria in Oriente novem primis saeculis*, Leopoli 1933, p. 3, 4.

⁴ MAASEN FR., *Der Primat des Bischofs von Rom*, 1859, p. 4-5.

accessus, et communicatio et ipse numerus auditorum viam hanc evangelizationis suaserunt.

Apostoli autem raro in uno tantum loco remanebant. Fundato primo circulo credentium, opereque suo hominibus electis commisso, migrabant ad alia centra diffundendo magis magisque novam doctrinam, etsi nunquam ecclesias ab ipsis fundatas obliviscebantur.

Pastores novi eadem potestate, iisdemque facultatibus gaudebant, ac ipsi Apostoli. Attamen remanebat semper in memoria, quod isti primi seminatores verbi divini, ideoque ecclesiarum fundatarum Patres erant. At sane, alia ex parte, haec quoque circumstantia, quod isti discipuli ipsius Magistri erant, a quo edocti et missi erant, relinquebat illis hanc praëminentiam super omnes ecclesias, praesertim vero super ecclesias ab ipsis fundatas. Ideo Apostoli etiam de longinque super has ecclesias vigilant, quandoque ipsas visitant, edocent, exhortantur, roborant, aliquando etiam iudicant.⁵

Similis relatio, ac inter Apostolos-primos evangelistas et pastores ecclesiarum ab Apostolis fundatarum, existit etiam inter hos ultimos et reliquos pastores in eorum regionibus, in quibus primi verbum Dei propagandum curabant et in quibus ipsi novos pastores instituebant.

Iam in epistolis S. Pauli S. Tito in Creta⁶ et S. Timotheo⁷ in Asia proconsulari quaedam potestas superepiscopalis delata erat.

In iisdem epistolis satis insinuari videtur etiam alias sedes, ut Philippis, Ephesum, Corynthus, utpote centra quaedam aliarum ecclesiarum extitisse.

Ita ergo, cum evangelium deinde extra urbes principales et ruri diffunderetur, potestas primae sedis in regione utpote ecclesiae-matris super alias ecclesias-filias constituebatur et firmabatur. Hoc accidit praesertim, quando de ecclesiis apostolicis agebatur, quae situ et amplitudine quasi centrum regionis naturale constituebant, vel quae sedes administrationis civilis totius provinciae erant.⁸ Ipsa enim natura rei episcopi harum sedium sub omni respectu prae episcopis ruralibus excellere debebant, et scientia et educatione et influxu.⁹ Erat igitur omnino res naturalis, si ceteri pastores ad ipsos omnibus in negotiis recurrebant

⁵ I. Pt. V, 2; *Tit.* I, 5.

⁶ *Tit.* I, 5, 6.

⁷ *Tim.* I, 3, 3.

⁸ TERTULLIANUS, in «*De praescripti. Haeres.*», c. 32 scribebat: edant originem ecclesiarum suarum, evolvant ordinem Episcoporum suorum, ita per successionem ab initio decurrentem, ut primus Episcopus ille aliquem ex Apostolis, vel apostolicis viris, qui tamen cum Apostolis perseveraverint, habuerint auctorem et antecessorem»; PAPP, *l. c.*, p. 100.

⁹ MILAŠ N., *Das Kirchenrecht der morgenländischen Kirche*, p. 299.

consilii et adiumenti causa; ex hac relatione, ex una parte, dependentia quaedam, ex alia vero, auctoritas et potestas oriebatur.

Ab remotissima iam antiquitate praeeminentia haec gavisus est imprimis Ecclesia Romana, quae, praeter primatum universalem, peculiarem etiam auctoritatem in Italia centrali et meridionali exercebat, dein Carthaginensis in Africa, Alexandrima in Aegypto, Libia et Pentapoli, Antiochena in Asia.

Saeculo III in Oriente,¹⁰ et paulo post in Occidente, Episcopi cuiusque provinciae (eparchiae) auctoritati unius subsunt Episcopi, qui in metropoli civili residebat, a quo ordinabantur et ad Synodum provincialem convocabantur.¹¹ Limites enim ecclesiastici semper limitibus provinciae civilibus congruebant.¹² Immo, iam in principio saeculi II S. Ignatius « Episcopus Syriae », et non Episcopus unius tantum civitatis appellatur, quod plane eius auctoritatem superepiscopalem-metropolitanam denotat.¹³

Hoc modo ortus est gradus potestatis superepiscopalis primus, nempe constitutio metropolitana, quae ab Apostolis iam adumbrata,¹⁴ sequentibus temporibus in Ecclesia absoluta et perfecta, in Concilio Nicaeno uti antiqua agnita et approbata est.

In can. 34 Apostolorum iam statuebatur: « Episcopos gentium singularium scire oportet, quis inter eos primus (protos) sit, eumque existimare velut caput et nihil magnum sine eius scientia facere, unumquemque autem ea sola facere, quae ad suam parochiam et villas ipsis subiectas pertinent. Sed nec praeter omnium conscientiam ille aliquid faciat; sic enim concordia erit ac glorificabitur Deus per Christum in S. Spiritu ».¹⁵

De provincia et episcopo metropolitano clare et distincte in I Concilio Nicaeno, can. 4, legitur: « illud autem generaliter clarum est, quod si quis praeter scientiam metropolitani fuerit factus episcopus, hunc magna synodus definivit episcopum esse non oporteret »... « Firmitas autem eorum, quae geruntur per unamquamque provinciam metropolitano tribuatur episcopo ».¹⁶

Idem, et magis adhuc explicite statuit et comprobat Concilium Antiochenum, can. 9: « Per singulas regiones episcopos convenit nosse, metropolitanum episcopum sollicitudinem totius provinciae gerere: pro-

¹⁰ DEVOTI J., *Institutionum Canonicarum*, T.I., Romae 1829, p. 185.

¹¹ CHELODI, *Ius can. de personis*, p. 278.

¹² MILAŠ, *o.c.*, 300; GYDULJANOV P., *Mitropolity v pervyja tri vieka chrystijanstva*, Moskva 1905, p. 245; cf. Nic., c. 4 et 6.

¹³ GYDULJANOV, *o.c.*, 223.

¹⁴ MAASEN, *o.c.*, 4-5.

¹⁵ *Fonti* (Codificazione canonica orientale), IX, N. 762.

¹⁶ *IBIDEM*, N. 759 et 763.

pter quod ad metropolim omnes undique qui negotia videntur habere concurrunt. Unde placuit eum et honore praecellere, et nihil amplius praeter eum caeteros episcopos agere, secundum antiquam a patribus nostris regulam constitutam, nisi ea tantum quae ad suam dioecesim pertinent, possessionesque subiectas. Unusquisque enim episcopus habeat suae parochiae potestatem, ut regat iuxta reverentiam singulis competentem, et providentiam gerat omnis possessionis, quae sub eius est civitate... Amplius autem nihil agere tentet, praeter antistitem metropolitanum, nec metropolitanus sine caeterorum gerat consilio sacerdotum... ».¹⁷

Ideo, de regimine metropolitano in hoc Concilio tamquam de re notissima tractatur;¹⁸ potestas talis postea non nisi melius determinata fuit, ipsa autem non nova, sed fere tamquam praxis communis ac ubique vicens erat.¹⁹

Secundum canones citatos ad Metropolitanam spectabant omnia negotia maiora, quae ad communem provinciae statum relationem habebant et non unam tantum « parochiam » (eparchiam) respiciebant,²⁰ etsi omnia negotia haec synodaliter (cum aliis episcopis) expediri debebant.²¹

2. - Archiepiscopi.

Archiepiscopi constituebant alium gradum superepiscopalem, etsi ab aliis non omnino distinctum, cum quibus saepe saepius confundebantur; si ideo ab Archiepiscopo autocephalo (maiore) abstrahimus, qui fere Patriarchis aequiparatur, titulus hic quasi honorificus remanet. Non indicat enim munus aliquod, sed potius statum tantum, locum super aliis episcopis, qui sub potestate sua alios quoque episcopos tenebat, ratione tamen alius tituli. Est archiepiscopus, quia ratione alius tituli episcopos in sua potestate habet.

Iam in I Conc. Nycaeno, can. 6, agnita est Episcopo Romano, Ale-

¹⁷ IBIDEM, N. 759.

¹⁸ BATTIFOL PIERRE, *Cathedra Petri; Etudes d'Histoire ancienne de l'Eglise*, Paris 1938, p. 206: « cette superposition des cadres de l'administration impériale à la Catholice n'a pas été l'oeuvre du concil de Nicée... ». GYDULJANOV, *o.c.*, 223-227; MAASEN, *o.c.*, 3, 7, 8.

¹⁹ HLYNKA, *o.c.*, 4.

²⁰ IBIDEM, 5; cf. THOMASSINUS, *Vetus et nova Ecclesiae disciplina circa beneficia et beneficiarios*, Parisiis MDCXCI, p. 135.

²¹ Cf. PAPP-SZILAGYI, *o.c.*, p. 109.

xandriae et Antiochiae potestas super alios Episcopos. In II Concilio Oecumenico Constantinopolitano²³ conceditur similis praeeminentia etiam aliis episcopis, nempe: Ephesino, Caesareae in Ponto et ipso Constantinopolitano.²⁴ Ipsi sane erant, qui etiam titulo archiepiscoporum ornabantur.²⁵

Prima vice nomine hoc S. Athanasius praedecessorem suum Alexandrum in « Apologia contra Arianos » vocat. Anno 375 S. Epiphanius in opere « Adversus haereses »²⁶ de Archiepiscopo Petro, Praesule Alexandrino, et aliis archiepiscopis loquitur. Circa an. 383 sacerdotes Faustinus et Marcellinus in epistola ad Valentium II Papam S. Damasum eodem nomine vocant.²⁷

Ab initio saec. V titulus Archiepiscopi iam frequens fit, sicut patet ex actis Concilii Ephesini (431), Antiocheni (448) et praesertim Chalcedonensis (451), in quo omnes Metropolitae magni, sicut et Romanus Pontifex, Archiepiscopi dicuntur.²⁸

In Concilio Constantinopolitano III, VI oecumenico, a. 680, praeter alios eodem titulo etiam Episcopi Cypri et Ravennae aucti sunt.

Sub fine saec. VI in Oriente eundem titulum multi Metropolitae et saeculo VII fere omnes, immo etiam Episcopi, receperunt; hac enim periodo Archiepiscopi antiqui titulo Patriarcharum iam adornantur, etsi in Concilio adhuc Chalcedonensi (451) titulus hic solum respectu ad Episcopum Romanum adhibitus erat.²⁹

In Occidente titulus Archiepiscopi multo serius quam in Oriente in usum venit. In Synodo Hypponae a. 393 prohibitum est uti hoc nomine. Admissus erat solum titulus: primae sedis Episcopus. Ineunte vero saec. IX ubique omnibus Metropolitanis adiungitur et fere idem denotat. Praxis haec, ut patet, hucusque viget; omnes enim Metropolitae titulo Archiepiscoporum ornantur, non tamen viceversa, quia admittuntur Archiepiscopi, qui Metropolitae non sunt, utentes titulo hoc ex privilegio Sedi aut personae concesso, sicut in Synodo Romana, 1725, statutum est.³⁰

²³ Constantinopolitanum I, an. 381.

²⁴ DDC, I, col. 927.

²⁵ IBIDEM.

²⁶ Patr. Gr. t. XVIII, col. 188.

²⁷ DDC, I, col. 947.

²⁸ IBIDEM, 928; COUSSA, *Epitome Praelectionum de iure ecclesiastico orientali*, I, 1958, p. 212.

²⁹ IBIDEM, 929-930.

³⁰ IBIDEM, 933.

Archiepiscopi Autocephali (maiores)

Nomen « autocephalus » indicat Hierarcham, qui nemini subicitur, ideoque sibimet ipsi caput sit.³¹ Duo in Oriente gradus autocephaliae distinguuntur: minor et maior.

Minor dicitur autocephalia, cum aliquis Archiepiscopus, nulli Metropolitae subiectus, immediate a Patriarcha ipso dependeat.³² Prima vestigia huiusmodi autocephaliae iam saec. V (circa a. 431) inveniuntur,³³ quae saeculis posterioribus multum invaluit. Attamen ultimis temporibus omnino cessavit, dum potius nomen Metropolitanarum sine provincia adhibitum est.³⁴

Maiores autocephalia adest, quando Praesul aliquis revera plena vel saltem quasi plena independentia gaudet respectu omnium Patriarcharum.³⁵

Primum, et usque hodie classicum, exemplum huiusmodi autocephaliae ecclesia Cyprensis nobis praebet.³⁶ Decisione enim Patrum in Concilio Ephesino (3 oecum.) ecclesia haec postmodum immunis a quacumque potestate superiore remansit, « ut mos, sicut hactenus robur habuit, ita et nunc habeat, et nullam novitatem in sua provincia fieri sinant »; « quia synodus nostrae provinciae congregata constituebat Metropolitanum ».³⁷

Decursu saeculorum aliae item ecclesiae autocephalae proclamatae sunt, prout novi Status ab Imperio Byzantino independentes fiebant, ut in Trnava et Ochrida Bulgariae,³⁸ in Ipek Serbiae, item Moscoviae ab a. 1448.³⁹ Numerus adhuc crevit saec. XIX, quando multae nationes iterum plenam libertatem recuperarunt aut primo receperunt. Plures horum ultimis temporibus Archiepiscopi aut Metropolitanarum autocephali appellari pergunt, dum alii usque ad Patriarchatum pervenerunt, praesertim qui iam saeculis praeteritis titulo hoc ornabantur, ut in Serbia, Romania, Bulgaria, etsi quoad potestatem nulla inter istos differentia notatur.⁴⁰

³¹ DDC, I, col. 1475.

³² GOLUBINSKIJ E., *Istorija Russkoj Tserkvi*, 1902, vol. I, p. 443.

³³ SOZOMENUS, *Hist. eccl.*, L. VI, c. XXI, in «P. Gr.», t. 67, col. 1345.

³⁴ DDC, I, col. 1475.

³⁵ Item respectu Patriarchae Occidentalis, ut talis, etsi ratione Primatus ipse potestate suprema super omnes semper pollebat.

³⁶ LOTOCKYJ O., *Autokefalia*, II, p. 4.

³⁷ LE QUIEN, *Oriens Christianus*, II, col. 1042; A. D'AVRIL, *Les Hiérarchies Orientales*, 1901, p. 6-7.

³⁸ GELZER H., *Der Patriarchat von Ochrida*, Leipzig 1902.

³⁹ GOLUBINSKIJ, *o.c.*, II, I, p. 484; BARSOV T., *Konstant. Patriarch...*, p. 569.

⁴⁰ DDC, I, p. 1476-7; LOTOCKYJ, *o.c.*, II, p. 4; D'AVRIL, *Les Eglises*, p. 29.

3. - Patriarchae.

Nomen hoc originem ab iudaeis hellenistis ducit et significat « familiae cuiusque vel tribus israeliticae caput et principem ». ⁴¹ Hierosolymis eversis nomine hoc insignitus erat Summus Synagogarum Iudaeae Praefectus. ⁴²

Apud sectam Montanistarum, Hieronymo, *ad Marcellum epist.* 54, teste, titulus hic ipsorum ministris tribuebatur. ⁴³

In Ecclesia Catholica, iam in Concilio Nycaeno (325) vestigia huius muneris invenimus, etsi nomine proprio non erant adhuc vocati. Prima vice, videtur, « Gregorius quidem uterque Nazianzenus et Nyssenus, in orationibus quibusdam suis episcopos Patriarchas, sed oratorum more, ac per transennam, per superlationem quandam, nuncuparunt. ⁴⁴

Circa an. 440 Socrates, historiae Ecclesiae scriptor, eodem patriarchae titulo aliquos pastores ecclesiarum ornavit, praesertim illustriores, ⁴⁵ inter quos etiam Nectarium Constantinopolitanum, « quia multarum ei provinciarum cura credita esset ». ⁴⁶ Patriarcham appellat Episcopum Romanum Imperator Theodosius in sua epistola an. 49, ⁴⁷ sicut et Patres Concilii Chalcedonensis Leonem I - S. Patrem Patriarcham salutaverunt.

A medio tamen saeculo V usus vocis huius adeo praecisus evasit, ut illi tantum Praesules ex regula Patriarchae dicerentur, qui non solum pluribus Episcopis, verum etiam integris nationibus tamquam Patres spirituales praeerant. ⁴⁸ In Synodo Romana sub Papa Damaso de tribus tantum Patriarchis: Romano, Antiocheno et Alexandrino dicebatur, saeculo vero proximo etiam de Constantinopolitano et Hierosolymitano. ⁴⁹ Quinque sedes patriarchales enumerat iam Iustinianus in Novella 126 et quidem hoc ordine: Romanam, Constantinopolitanam, Alexandrinam, Antiochenam et Hierosolymitanam. ⁵⁰ De hisce omnibus et solis Patriarchis distincte loquitur Concilium VIII oecum. (869) - Constantinopolitanum, can. 17; ⁵¹ at Patriarchae Constantinopolitano nonnisi

⁴¹ A. COUSSA, *o.c.*, p. 205; LE QUIEN, I, col. 2.

⁴² IBIDEM; PAPP, *o.c.*, p. 102.

⁴³ IBIDEM.

⁴⁴ A. COUSSA, *o.c.*, p. 205; LE QUIEN, I, col. 3, 4.

⁴⁵ BARSOV, *o.c.*, p. 3-5.

⁴⁶ LE QUIEN, *o.c.*, I, col. 5.

⁴⁷ BARSOV, *o.c.*, p. 3; LE QUIEN, *o.c.*, I, col. 7, n. XIII.

⁴⁸ PAPP, *o.c.*, p. 102.

⁴⁹ DDC, VI, col. 1254.

⁵⁰ IBIDEM, col. 1256.

⁵¹ GOLUBINSKIJ, *o.c.*, p. 250; HARDOIN S. J., *Acta Conciliorum*, vol. V, Parisiis 1714, p. 906; MAASEN, *o.c.*, p. 115, 116.

Concilium Lateranense (1215) secundum post R. Pontificem locum concessit.⁵²

In Ecclesiis a S. Sede separatis plures sedes Patriarchales declaratae sunt, ut monophysita Alexandrina, Antiochena, Hierosolymitana ac Constantinopolitana, postea sedes primatiales in Bulgaria,⁵³ Serbia 1346-1459, 1757-1766, 1920, Moscovia 1589-1721, 1917, Romania ab anno 1925.⁵⁴

Tempore bellorum cruce signatorum creatae erant quattuor sedes patriarchales latinae: Constantinopolitana, Alexandrina, Antiochena, et Hierosolymitana, quae tamen postea ad titulos mere honorificos reductae sunt.⁵⁵

Unione cum S. Sede peracta, diversi alii patriarchatus eriguntur, ut Antiochenus ritus syriaci, melchiti et maroniti, Alexandrinus Coptorum, Babylonensis Chaldeorum et Ciliciae Armenorum.⁵⁶

In Ecclesia Catholica ritus latini dantur adhuc quattuor sedes cum titulo patriarchali, hodie mere honorifico, nempe Indiarum Occidentarium (a. 1540-Madrid), Indiarum Orientalium (a. 1886-Goa), Lisbonensis (1716) et antiquus Venetiarum (1451), haeres Aquileae-Grado.⁵⁷

Definitio: Nomine et dignitate Patriarcharum veniunt Episcopi Ecclesiarum insignium, quibus ob reverentiam originis apostolicae ipsarum Ecclesiarum, vel ob venerabilem antiquitatem, vel ob excellentiam, iurisdictio in clerum et populum sui patriarchatus ex officio competit, ad normam s. Canonum sub auctoritate Romani Pontificis exercenda.⁵⁸

Iura ac privilegia Patriarcharum olim amplissima erant.

1° Ad Patriarchas pertinebat ius confirmandi, consecrandi et instituendi Metropolitae et Archiepiscopos.⁵⁹

2° Ius vigilandi super omnem activitatem ipsorum, iudicandi ac puniendi eos.⁶⁰

3° Omnia negotia gravia omnium eparchiarum.⁶¹

⁵² *Enciclopedia Cattolica*, IX, p. 995 (a. 1952).

⁵³ COUSSA, *o.c.*, p. 144 sq.; GELZER, *o.c.*, p. 3, 8, II, 27.

⁵⁴ *IBIDEM*, p. 150, 158, 207.

⁵⁵ *Enciclopedia Cattolica*, IX, p. 952 (1952).

⁵⁶ *IBIDEM*.

⁵⁷ DDC, VI, p. 1257-8; PAPP, *o.c.*, p. 107.

⁵⁸ COUSSA, *o.c.*, p. 224.

⁵⁹ LE QUIEN, *o.c.*, I, p. III; PAPP, *o.c.*, p. 190; LOTOCKYJ, *o.c.*, II, p. 10; SIDAROUSS, *Des Patriarchats*, p. 19; MAKARIJ, *o.c.*, I, p. 215; c. 28, IV. Syn. Oecum.; IUSTINIANUS, *Nov. CXXXI*, c. 3.

⁶⁰ LOTOCKYJ, *o.c.*, *ibidem*; MAKARIJ, *o.c.*, I, *ibidem*; SIDAROUSS, *o.c.*, p. 20; IUSTINIANUS, *Nov. V*; *Nov. CXXXIII*; PAPP, *o.c.*, p. 109.

⁶¹ PAPP, *ibidem*; LE QUIEN, *o.c.*, I, p. 113.

4° Ius convocandi Synodos provinciales eisque praesidendi.⁶²

5° Ius admittendi appellationes a Metropolitibus et Synodis provincialibus.⁶³

6° S. Chrisma soli conficiebant et Episcopis patriarchatus distribuebant.⁶⁴

7° Potestas in omnia monasteria patriarchatus.⁶⁵

8° Ius concedendi « stauropegiam » aliquibus locis religiosis (v. g. ecclesiis, scholis, orphanotrophiis, associationibus) seu exemptionem a potestate Episcopi.⁶⁶

9° Commemorari in divina Liturgia ceterisque officiis divinis ab omnibus patriarchatus Episcopis et clericis.⁶⁷

10° Canonizatio Sanctorum.⁶⁸

11° Gaudent titulo Beatitudinis, et, in quibusdam Ritibus, in divinis officiis, etiam Sanctissimi.⁶⁹

12° Insigniis et ornamentis suae dignitatis ubique terrarum uti valent, vestemque purpuream induere, a veste tamen Cardinalium diversa.⁷⁰

13° In toto patriarchatu uti valent, ad normam legum liturgicarum, baculo pastorali et pallio.⁷¹

14° Attollere crucem ante se possunt in territorio patriarchatus. Periodo vero, antequam a Saracenis occupata fuerint, ubique terrarum cum exceptione urbis Romae.⁷²

Eadem periodo, antequam a Saracenis territoria ipsorum occupata fuerint, aequiparabantur principibus et regibus iisdemque utebantur paramentis, ac Pontifex Romanus.⁷³

⁶² LOTOCKYJ, *o.c.*, ibidem; MAKARIJ, *o.c.*, ibidem; PAPP, *o.c.*, ibidem; SIDAROISS, *o.c.*, p. 19; c. 8, IV. Syn. Oecum.; IUSTINIANUS, *Novella CXXXII*, c. 9; *CXXXVII*; c. 5.

⁶³ PAPP, *o.c.*, p. 109.

⁶⁴ LE QUIEN, *o.c.*, I, 118; SIDAROISS, *o.c.*, p. 19; COUSSA, *o.c.*, p. 277.

⁶⁵ LE QUIEN, *o.c.*, ibidem; SIDAROISS, *o.c.*, p. 19.

⁶⁶ LE QUIEN, *o.c.*, I, 115; MAKARIJ, *o.c.*, I, p. 216; COUSSA, *o.c.*, p. 277.

⁶⁷ LOTOCKYJ, *o.c.*, II, p. 10; PAPP, *o.c.*, p. 109; LE QUIEN, *o.c.*, I, 113; COUSSA, *o.c.*, p. 276.

⁶⁸ SIDAROISS, *o.c.*, p. 20.

⁶⁹ COUSSA, *o.c.*, p. 275.

⁷⁰ IBIDEM.

⁷¹ IBIDEM, p. 276.

⁷² SIDAROISS, *o.c.*, p. 22-23, secundum « *Enciclopedia dell'Ecclesiastico compilata dall'Abb. Vincenzio d'Avino* », 1865, ed. 2; COUSSA, *o.c.*, p. 275.

⁷³ SIDAROISS, *o.c.*, p. 22-23.

4. — *Alii tituli.*

Aderant et quidam hucusque in usu remanserunt tituli cum potestate superepiscopali, qui titulo ac potestati Patriarcharum fere aequiparari possunt.

Horum primo loco recensendus est titulus et gradus *Exarcharum*, qui Archiepiscopi regionum erant, quique pluribus provinciis praeerant et iurisdictionem quasi patriarchalem exercebant,⁷⁴ quales fuerunt Ephesinus, Neocaesariensis (Ponti) et Heracleensis (Thraciae).⁷⁵ Ipsi in suis provinciis a patriarchis omnino independentes erant. Attamen iam saec. V potestas istorum diminuitur, postquam ipsi in Concilio Chalcedonensi, can. 28, iurisdictioni Patriarcharum Constantinopolitanorum submissi sunt, a quibus paulatim omnia iura ac privilegia absorpta erant. Ideo brevi post, gradus ipse omnino extinguitur, et Exarchae hodierni dicuntur Delegati Patriarchae vel Episcopi.⁷⁶

In Occidente locum Exarcharum cum iisdem iuribus ac privilegiis *Primates* occupabant, qui tamen Romano Pontifici, etiam sicut Patriarchae Occidentis oboedientiam debebant.⁷⁷ Post Concilium tamen Tridentinum iurisdictionis horum omnino evanescit et, excepta Hungaria, ipsi solam honoris praerogativam retinuerunt.

Olim adhuc sat in usu erant tituli similes Exarchis, quales « *Catholicus* » et « *Maphrianus* », qui tamen hodie paucissimi sunt.⁷⁸

Summum autem gradum potestatis superepiscopalis, et quidem non iure canonico, ideoque humano, sed divino, constituit Episcopus Romanus, Successor Petri et Vicarius Christi, a quo ipso omnem et summam iurisdictionem accepit, de quo hoc in loco meminisse satis est.

⁷⁴ PAPP, *o.c.*, 109.

⁷⁵ BARSOV, *o.c.*, 15. Secundum ipsum, titulo « Exarchae » usque ad Syn. Chalc. (451) saepe Episcopi Alexandrinus et Antiochenus denominabantur, ideo titulus hic fere idem ac patriarcha significabat. Diversitas erat in nomine, dignitas vero eadem. « Unam teneat formam, licet diversa sint nomina », p. 25.

⁷⁶ COUSSA, *o.c.*, 207-8.

⁷⁷ S. ROMANI, *Inst. iuris can.*, 1941, I, 234.

⁷⁸ COUSSA, *o.c.*, p. 209-212.

PARS PRIMA

**ARCHIEPISCOPI METROPOLITANI KIEVO-HALICIENSES
PRIMATES ECCLESIAE UCRAINAE
(— 1596)**

CAPUT PRIMUM

PATRIARCHATUS CONSTANTINOPOLITANUS

Ecclesia Ucraina in ritu orientali et quidem in ritu byzantino fidem christianam recepit. Hanc ob causam omnes Praesules Kievo-Halicenses nexus amicitiae cum Sede Constantinopolitana fovebant atque sustinebant. Ad illustrandam ideo nostram thesim quaedam de Patriarchatu Constantinopolitano dicenda praemittimus.

1. — Post Sedem Romanam S. Petri, item post sedem Alexandrinam, Antiochenam ac Hierosolymitanam, *ultima patriarchatum maiorum sedes Constantinopolitana* constituta est.¹

Attamen Praesules Urbis principis, non contenti ipso titulo patriarchae, ab exordiis ipsis *ad primatum, saltem in Oriente*, contendebant. Iam in can. 3 Concilii Constantinopolitani I (381), quando usus ipse tituli patriarchae nondum stabilitus nec definitus erat, dicitur: «verumtamen Constantinopolitanus Episcopus habeat honoris primatum post Romanum Episcopum: propterea quod urbs ipsa sit iunior Roma»,² - ac si fundamentum primatus nihil aliud, nisi urbs princeps totius Imperii esset.

Quam nova ac mira sententia haec esset, factum ostendit, quod canon hic solum in Concilio Chalcedonensi (451) publici iuris factus est et quidem absentibus Legatis Romanis et Alexandrinis.³ Erat etiam doctrinae omnium Patrum contraria, quia fundamentum primatus secundum omnes non urbs Imperatorum, sed Cathedra S. Petri est. «Qui Cathedram Petri, super quam fundata est Christi Ecclesia deserit, in Ecclesia se esse non confidat», docebat iam S. Cyprianus.⁴

Ideo nunquam canon hic a R. Pontificibus approbatus est, immo expresse cum aliis canonibus a S. Leone M. et dein a S. Gregorio M. reprobati sunt.⁵

---

¹ « Saeculo item quinto iam adulto, Constantinopolitani antistitem suum, utpote regnantis urbis Pontificem, cui multae iam metropoles essent, Patriarchae appellatione honestarunt »; LE QUIEN, I, col. 6, n. XII.

² COUSSA, *o.c.*, p. 53.

³ PITRA, I, p. 513; COUSSA, *o.c.*, p. 53.

⁴ PAPP, *o.c.*, p. 103.

⁵ COUSSA, *ibidem*. Postea tamen ipsorum honoris praecedentia post R. Pontifices in can. 21 C.C.-ni IV. (VIII oecum.) et in C. Lateranensi IV (1215) ab Innocentio III confirmata est. Cf. MANSI, t. XVI, col. 174 et t. XVII, col. 990.

Passus ultiores arripiendi sibi praerogativas primatus in Concilio Chalcedonensi (451), can. 28, facti erant. In canone enim praecedenti de honoris tantum primatu, hic autem de ipsa iurisdictione sermo erat. «SS. Patrum decreta ubique sequentes et canonem, qui nuper lectus est centum et quinquaginta Dei amantissimorum Episcoporum agnoscens, eadem quoque et nos decernimus et statuimus de privilegiis ss. Ecclesiae novae Romae. Etenim antiquae Romae Throno, quod urbs illa imperaret, iure patres privilegia tribuere. Et eadem consideratione moti, centum quinquaginta Dei amantissimi Episcopi sanctissimo novae Romae Throno aequalia privilegia tribuere, recte iudicantes urbem, quae et imperio et senatu honorata sit, aequalibus cum antiquissima regina Roma privilegiis fruatur etiam in rebus ecclesiasticis, non secus ac illa extolli et magnifici, secundum post illam existentem. Ut et Ponticae et Asianae et Thraciae dioecesis Meropolitani soli; praeterea et Episcopi praedictarum dioecesium, quae sunt inter barbaros, a praedicto Throno sanctissimae Constantinopolis Ecclesiae ordinentur... convenientibus de more factis electionibus et ad ipsum relatis». ⁶ Insuper in can. 9 et 17 ipsis expresse ius recipiendi appellationes pro toto Oriente concessum est. ⁷

Canon iste, iterum absentibus legatis tum Romanis, qui a conventu discesserunt, tum Antiocheno ac Alexandrino, quorum sedes vacabant, editus est. ⁸ Prohibitione Leonis Magni non obstante, auctoritate Imperatorum innixi, Praesules Constantinopolitani decisionem hanc quoad extensionem iurisdictionis in alias regiones, in praxim deducunt. ⁹ Etsi adnotandum, canone hoc solum praxim iam praexistentem canonizatum fuisse, quia iam saec. IV provinciae Thraciae, Asiae et Ponti sub auctoritate Archiepiscopi Constantinopolitani remanebant. ⁹

Aequalia privilegia Praesulibus Constantinopolitanis in can. 36 Concilii Trullani (691) concessa sunt. ¹⁰

Omnibus his in canonibus unum idemque argumentum apparet, nempe quod Constantinopolis sit urbs princeps totius imperii, sedes senatus ac Imperatorum, ac si cum auctoritate et potestate civili spiritualis quoque conjuncta esset. Et revera persuasio haec falsa paucis post saeculis ad separationem completam inter Sedes Romanam ac Constantinopolitanam conduxit. Prima semina huius separationis his in canonibus iam continebantur.

Cum autem innumerabilia documenta et textus SS. Patrum reperi-

⁶ PITRA, t. I, pp. 532-533.

⁷ JUGIE M., *Theologia dogmatica christianorum orientalium*, I, p. 51-52.

⁸ IBIDEM, 58; COUSSA, *o.c.*, p. 59.

⁹ BARSOV, *o.c.*, p. 56.

¹⁰ COUSSA, *o.c.*, p. 61.

rentur, immo et ipsorum Conciliorum decreta, quae fundamentum hoc oppugnabant, praesertim postquam fundamentum ipsum, cum destructione Imperii Byzantini (1452), corruit, ad alia argumenta effugerunt, ac alia principia posuerunt. Imprimis ad auctoritatem S. Andreae Apostoli et hoc titulo superioritatem ac prioritatem sedis Constantinopolitanae vindicare conati sunt. « Si Roma propter summum Apostolum principatum quaerit, Byzantium propter Andream primum vocatum et fratrem natu primum, primatum habebit. Ipse enim annis non paucis Byzantii Episcopatum susceperat, antequam frater eius Romae Episcopus esset », legimus in epistola Archiepiscopi Bulgariae Leonis.¹¹

Cum tamen traditio de episcopatu S. Andreae Byzantii nec antiqua nec comprobata esset, ideoque et ipsum ratiocinium valoris dubii esset, ad negationem ipsius primatus in Ecclesia non pauci pervenerunt. Ita in « Orthodoxa Confessione Ecclesiae Orientalis », P.I., qu. 85 legitur: « Docemur solum Christum Ecclesiae suae caput esse. Tametsi vero antistites in Ecclesiis, qui eis praesunt, capita eorum dicuntur, sic illud tamen accipiendum, quod ipsi Vicarii Christi in unaquaque provincia, et particularia quaedam capita sint ». ¹² Similiter et in « Confessione Orthodoxa » Metrophani Critopouli (1661): « les quatre patriarches égaux entre eux et aucun d'eux ne se croit digne d'être appelé le chef de l'Eglise Orientale... Le chef de l'Eglise est le Seigneur Jésus-Christ ». ¹³

2. — In praxi potestas et auctoritas Patriarcharum *arcte cum potestate ac auctoritate Imperatorum* (postea Sultanorum) coniuncta erat. Cum ista simul crescebat, cum eademque ruebat. Quia Praesules urbis principalis cum Imperatoribus et ipsi locum semper altiorem quaerebant, in principio honoris tantum primatum, secundum post R. Pontifices, dein primatum iurisdictionis in Oriente et eadem privilegia, ac Episcopus Romanus, sibi arripiunt.

Hoc erat fundamentum et haec idea patriarchatus Constantinopolitani. Secundum eadem et tota constitutio hierarchica postea evolvitur ita, ut ad arripiendam potestatem in toto patriarchatu pervenerint et ad principatum ac dominationem erga alios patriarchatus antiquos, inquantum isti sub imperio Byzantino vel etiam Ottomano inveniebantur.

3. — In *electione Patriarcharum* clerus populusque olim participabant, postea clerus solus, denique vero ipsa sola Synodus patriarchalis.¹⁴ Attamen partem decisivam semper Imperatores et Sultani habebant. In

¹¹ PAPP, *o.c.*, p. 104.

¹² PAPP, *o.c.*, p. 106.

¹³ D'AVRIL, *o.c.*, p. 29.

¹⁴ LE QUIEN, *o.c.*, I, p. 121, 122; SIDAROISS, *o.c.*, p. 146; COUSSA, *o.c.*, p. 231.

praxi enim « mos invaluit, ut Princeps, quem vellet, Patriarcham renuntiaret ».¹⁵

Decreto nominationis ab Imperatore promulgato¹⁶ ac cerimoniae solemniissimis consecrationis ac inthronizationis peractis, ipse fiebat caput totius patriarchatus et partim totius Orientis; potestas eius tantum voluntate Imperatorum¹⁷ et, ex parte, synodo patriarchali coërebat, cum qua plena potestate legislativa, administrativa, ac iudiciali pollebat.

4. — Sicut alii Patriarchae, similiter et Patriarcha Constantinopolitanus in principiis sub propria iurisdictione *plures provincias ecclesiasticas* habebat. Istaе existebant aliquando per duo vel tria saecula, antequam iurisdictioni novae subiectae essent. Per aliquot adhuc saecula institutio haec metropolitana in suo vigore remansit. Paulatim tamen iura Metropolitanarum, semper coarcta, diminuuntur ita, ut in fine, cum paucis exceptionibus,¹⁸ Metropolitanus gradus mere honorificus fit, cui nihil iam ex antiquis iuribus privilegiisque adhaereat. Hoc sub respectu ipsi omnibus aliis Episcopis aequales fiunt, cum unica exceptione, quod istis participatio in synodo patriarchali reservabatur.¹⁹ Potestate Metropolitana in praxi abolita, evanuit distinctio inter Metropolitanus et Episcopos et hi ultimi in toto Oriente fere disparuerunt,²⁰ omnia vero iura ac obligationes ad Patriarcham, eiusque synodum ac curiam transierunt.²¹ Prope enim ad Thronum regium, in splendore imperiali participantes, Pa-

---

¹⁵ LE QUIEN, I, 121: « Illius vero Ecclesiae Constantinopolitanae servitutis, haec imprimis causa, nec certe alia, fuit, teste Georgio Acropolita... quod Imperatores eiusmodi habere Patriarchas studebant, qui moribus ac ingenio abiectiores essent, suisque iussionibus facile succumberent, quod rusticioribus, qui loquendi fiducia minime polent, potissimum accidit; qui vero sapientiam colunt, austeriores habentur, nec decretis studiisque illorum obsistere dubitant. Eamobrem in Manuelis Patriarchae defuncti locum, pro Nicephoro Blemnyda, qui cultorum suffragiis postulabatur, Arsenium a Theodoro Lascari Imp. renuntiatum, subdit, - ineptum prorsus hominem... Similia alia susdeque habitae ab Imperatoribus priscae illius disciplinae exempla recitare liceret »; LE QUIEN, I, 121-122; BARSOV, *o.c.*, p. 230.

¹⁶ LE QUIEN, *ibidem*.

¹⁷ KAPTEREV N., *Potestas patriarchalis et Metropolitana in antiqua Russia*, in « *Boh. Visnyk* », 1905, II, 678-9: lite exorto inter Imperatorem et Patriarcham Niconem, patriarchae orientales decreverunt potestatem regiam potestati patriarchali superiorem esse. Imperator enim Vicarium Dei esse, patriarcham vero eius subditum.

¹⁸ SOKOLOV I. I., *Eparchijalnoje upravlenije*, p. 102, 351.

¹⁹ IBIDEM, 302, 346.

²⁰ IBIDEM, 101.

²¹ COUSSA, *o.c.*, p. 287; SOKOLOV, *o.c.*, 294, 350.

triarchae sibi quoque potestatem ac auctoritatem in spiritualibus arripiunt, qua imperatores in temporalibus gaudebant.

Abolito in praxi instituto Metropolitanano, ipsa etiam electio ipsorum mutatur. Ante can. 28 Concilii Chalcedonensis haec semper ad Synodos provinciales spectabat.²² Disciplina haec in ipso Concilio Chalcedonensi confirmata remansit, inquantum can. 28 Patriarchae Constantinopolitano solum ius consecrandi Exarchas Asiae, Thraciae et Ponti concessum erat, minime ipsa electio.²³ At in commentario ad can. 6 Concilii Sardicensis Th. Balsamon dicit: « electionem omnium Metropolitanarum nunc a Patriarcha Constantinopolitano fieri ».²⁴

Probabiliter praxis haec iam saec. IX invaluit,²⁵ etsi quaestio ipsa usque ad saec. XI non erat clare definita, sicut ex lite inter Patriarcham et Metropolitanos Heracleae et Ancyrae apparet.²⁶

Quando omnes fere Hierarchae titulo Metropolitanae vel saltem Archiepiscopi ornabantur et pauci erant, qui solo titulo Episcopi pollerent,²⁷ et ipsa electio horum ad competentiam synodus patriarchalis translata erat.²⁸

Hoc modo functio omnis potestatis superepiscopalis ab ipso Patriarcha absorpta erat, quia in praxi omnia iura et obligationes Metropolitanarum abolita sunt, qui fere omnes sine Episcopis suffraganeis remanserunt.²⁹

²² *Fonti*, II, fasc. V, n. 269.

²³ « Metropolitanos vero electiones a metropolitanis de more fieri, et quod factum est ab illis ad Patriarcham referri, ut eius examinatione ex tribus electis unus ordinetur ». — *Fonti*, ibidem, N. 173; Th. Balsamon in c. 28 C. Chalc., MIGNE, *P.G.*, t. 137, col. 486; MAKARIJ, *o.c.*, I, 218: « Ante hunc canonem patriarchae non ordinabant Metropolitanos, sed unius cuiusque provinciae episcopi ».

²⁴ MIGNE, *P.G.*, t. 137, coll. 1446; *Fonti*, II, vol. V, 269; SOKOLOV, *Russkij Archijerej...*, p. 73, 78; OBOLENSKY D., *Bysantium, Kiev and Moskow...*, p. 51.

²⁵ AE. HERMAN, *Appunti sul diritto metropolitico*, in « *Or. Chr. Per.* », t. 13 (1947), p. 532-533.

²⁶ BARSOV, *o.c.*, p. 211; sec. Zachariae ius gr.-rom., III, 368, n. I, quaestio haec in synodo patriarchali in favorem patriarchae ab ipso Imperatore Alexio Comneno decisa erat. De novo ab Imperatore 1193 discussa, definitive comprobata erat, ut omnes candidati in sedes, quae ab Imperatore in metropoliam vel archiepiscopatum elevatae erant, ab solo synodo patr. eligerentur et ab ipso patriarcha consecrarentur; cf. BARSOV, *o.c.*, p. 211; SOKOLOV, *o.c.*, p. 25 sq.

²⁷ SOKOLOV, *o.c.*, p. 101.

²⁸ IBIDEM. In principio electio Episcoporum ad episcopos provinciae, clerum ac populum spectabat; cf. *Fonti*, II, vol. V, n. 253; MILAŠ, *Das Kirchenrecht der morgenländischen Kirche*, p. 356-7. Postea vero ius hoc iam a s. X ad synodum provincialem transit. Cf. SOKOLOV, *Russkij Archijerej...*, p. 9; *Fonti*, II, vol. V, n. 253, 282, 284.

²⁹ LOTOCKYJ, *o.c.*, II, p. 50.

5. — At non omnia ab ipso Patriarcha in persona absolvebantur. Hunc in finem, in administratione ordinaria, permultis officialibus utebatur, qui magna ex parte Imperatorum magistratibus assimilabantur.³⁰ In negotiis vero maioris momenti, ut sunt electio Metropolitanarum et postea Episcoporum, translatio, amotio eorundem, creatio ac dismembratio eparchiarum, a multis iam saeculis potestas Patriarcharum a *synodo patriarchali* coarcta est.³¹

Prima indicia huius synodi iam saec. IV³² inveniuntur, et ad periodum Archiepiscopi s. Ioannis Chrysostomi descendunt, probabiliter vero tempore Archiepiscopi Nectarii proprium initium sumunt.³³ In Concilio iam Chalcedonensi Archiepiscopus Anatolius de hac synodo, tamquam de institutione antiqua loquitur.³⁴ Tempore vero posteriore haec ita evolvitur, ut ipsa iam fine saeculi IX organum ordinarium administrationis evaserit.³⁵

Synodus haec « *endemousa* » — commorantium — vocatur, quia in ipsa omnes Episcopi, in Urbe Constantinopolitana commorantes, participabant,³⁶ etsi nec subditi patriarchatus essent.³⁷ Postea vero participatio solum Metropolitanis ac Archiepiscopis reservatur, qui numero duodecim sint, praeside ipso Patriarcha.³⁸ Aliquando in synodis magistratus

³⁰ M. LÉON CLUGNET, *Les offices et dignités ecclésiastiques dans l'église grecque*, in « *Revue de l'Orient Chrétien*, » 1898, 1899: « a partir de jour où il entreprennent de s'arroger la suprématie sur toute l'Eglise grecque, les patriarches de C-le commencèrent à multiplier dans leur entourage les charges et les dignités. Sans doute ils avaient besoin d'une foule d'auxiliaires...; mais, avant tout, ils considéraient cet importante cortège des grands officiers au noms les plus divers et aux splendides costumes, comme un excellent moyen d'accroître leur majesté, leur prestige aux yeux du peuple et de faire accepter et respecter par lui leur titre nouveaux et celui plus illégal encore, des patriarches oecuméniques, qu'ils méditaient de prendre », pp. 142-143. Numerus officialium 63 erat; — ibidem.

³¹ BARSOV, *o.c.*, p. 249; SOKOLOV, *Eparchijalnoje...*, p. 108; GOLUBINSKIJ, I, 272.

³² IBIDEM.

³³ BARSOV, *o.c.*, p. 236

³⁴ IBIDEM, 237; MANSI, *Amplissima Coll. Conciliorum*, VII, col. 91: « tenuit pridem consuetudo, ut qui in magna hac civitate morantur sanctissimi Episcopi, cum eos temporis occasio vocat de emergentibus quibusdam ecclesiasticis causis, convenient ac singula definiant, responsoque eos dignentur, qui precantur aliquid. Nihil ergo a me factum est, quod novitati sit affine; nec qui ex consuetudine consederunt, qui in civitate erant episcopi, novam formam protulerunt ».

³⁵ A. E. HERMAN, *o.c.*, p. 532-533.

³⁶ BARSOV, *o.c.*, p. 237.

³⁷ COUSSA, *o.c.*, p. 281.

³⁸ SIDAROUSS, *o.c.*, p. 145; BARSOV, 241; BIERNACKI, *Ius « orthodoxorum »*, p. 15. Fusius de his apud COUSSA, *o.c.*, pp. 281-2, et BARSOV, *o.c.*, p. 241-4.

imperiales, immo et ipse Imperator participabant, qui hoc in casu et praesidebat isti.³⁹

6. — Patriarcha Constantinopolitanus, etsi ultimus dignitatem hanc assecutus est, hanc solam potestatem in patriarchatu proprio non satis habebat. Ut secunda persona in Imperio, vel melius prima praeter Imperatorem, omnes Patriarchae semper auctoritatem et potestatem contendebant ubicumque terrarum, quae Imperio Byzantino subiectae erant, vel saltem sub eius influxu remanebant. Hoc accidit, etsi in principio omnes Ecclesiae, speciatim omnes Patriarchae (maiores) inter se aequales dicuntur.⁴⁰

Quoad Ecclesias eiusdem ritus, si istae Imperio Byzantino sive Ottomanico subiectae erant, numquam nulloque modo apud ipsas institutio Patriarchatus aut independentia tolerabantur. Ita apud Bulgaros, etsi Patriarchatus Ochridae ab Imperatore ac Patriarcha Constantinopolitano agnitus erat. Tolerabatur ad tempus Archiepiscopatus autocephalus, ut in fine et iste auferatur.⁴¹

Attamen tendentia haec non limitabatur ad Ecclesias eiusdem ritus. Patriarchae Constantinopolitani non ex vano titulum Patriarchae « oecumenici » adepti sint,⁴² consequenter igitur inconcusse et semper contendebant titulum hunc in toto Oriente valere, etiam in Ecclesiis diversi

³⁹ BARSOV, *o.c.*, p. 244, 247; ex. gr. Manuel I. Comnenus, a. 1147-1156, 1166; a. 1361 Ioannes Paleologus V et alii.

⁴⁰ « Les quatre patriarches vivent en dignité égale. Aucune différence n'intervient entre eux que celle des sièges. Chacun d'eux quand il célèbre les offices sacrés dans sa propre circonscription, fait plain mention honorifique de trois autres auprès de Dieu. S'ils arrivent à se trouver ensemble dans quelque lieu, ils se baisent réciproquement la main. Les patriarches ont défense d'accomplir aucune fonction archépiscopale dans la circonscription d'un autre patriarche, sans l'impulsion de l'ordinaire », - « Confessio Orthodoxa » Metrophani Critopouli; cf. D'AVRIL, *Les Eglises*, p. 28; SIDAROISS, *o.c.*, p. 146.

⁴¹ GELZER, *o.c.*, p. 3, 7, 64-66, 176, 177.

⁴² Primus Patriarcha, cui titulus hic a synodo « endemousa » attributus est, erat Ioannes (517-519); MANSI, VIII, 1041-2; A. 536 Patriarcha Mennas, praesidens Conc. Const., « oecumenicus Archiepiscopus et Patriarcha » appellatus est; MANSI, VIII, 959-960, 1037-8; LE QUIEN, I, 67. Iustinianus (527-565) variis in Novellis vocem hanc Patriarchis praefixit; Nov. 3, 5, 6, 7, 16, 42, 67, 79; cf. BARSOV, *o.c.*, p. 145. Primus, qui se ipsum Patriarcham oecumenicum subscripsit, erat Ioannes Ieiunator (582-595); BARSOV, *o.c.*, p. 146; LE QUIEN, I, 69. Successor eius Cyriacus (595-606) et omnes alii continuo hoc utebantur; BARSOV, 161, 170; LE QUIEN, I, 84. Immo eodem titulo nominantur omnibus in Conciliis, etiam oecumenicis VI et VII (681 et 787); BARSOV, *o.c.*, p. 171; HARDOUIN, III, 800.

ritus, quodcumque istae a potestate politica Byzantii dependebant.⁴³

Primatus hic ad plura negotia extendebatur. Erat sane in toto Oriente « byzantino » *Iudex supremus et ultima instantia*: « usus enim iam pridem inolevit..., ut ad Constantinopolitanam sedem non Dioeceses solum illius Metropolitanarum, verum et aliorum patriarcharum Alexandrini, Antiocheni et Hierosolymitani iudicia iterum postremoque discutienda referantur. Quod privilegium canonistae graeci triplici titulo illi conantur adstruere; quorum primus est, quod canonibus nono et decimo septimo Chalcedonensis Concilii sancitum olim sit, ut a Metropolitanarum iudiciis ad Dioecesis Exarchum (quo nempe nomine quivis Primas ac Patriarcha indicatur) vel ad Constantinopolitanum thronum causa referri possit et apud illum causae iterum examinari et finiri queant. Secundus est, quod Constantinopolitana sedes Romanae iuribus can. 28 eiusdem Concilii aucta fuerit, adeoque ad illum perinde atque ad Romanam, causarum praecipuarum iteratum examen pertineat. Tertius demum, quod Constantinopolitanus Episcopus Patriarcha oecumenicus et universalis, haud secus ac Romanus evaserit. Tribus hisce argumentis ius appellationis Byzantino antistiti vindicare Macarius Ancyranus... quibus et hunc subiungit M. Blastares locum ex eius Alphabetico canonum Syntagmate:... quinimo exortas quoque in aliis sedibus controversias animadvertere et corrigere, iudicioque suo dirimere: similiter poenitentiae et conversionis a peccatis et haeresibus ipse solus arbiter et regula est ».⁴⁴ Haec praeva-
lencia Patriarcharum Constantinopolitanorum legislatione civili ab Iustiano (530) approbata et postea ab Imperatore Basilio eiusque filii Leone ac Alexandro (844-886) adhuc confirmata est.⁴⁵

Ad Patriarcham Constantinopolitanum *omnia negotia maiora* ex toto Oriente pertinebant: « illi... iuri successit aliud, ut ad Constantinopolitanam sedem undique ob gravia quaeque negotia recursus fieret; quae quidem pro vetere institutoque ab Apostolis more, nonnisi coacta synodo expendebantur aut finiebantur ».⁴⁶

Ius item stauropegii in omnibus patriarchatibus possidebant: « At in Constantinopolitani antistitis potestate in aliorum quoque Thronorum dioecesibus, in quibus non praecessit templorum consecratio, Stauropegia concedere... In eorum (aliorum Patriarcharum) ditionibus Stauropegia ecclesiarum impune facere ».⁴⁷

Iure quoque pollebant admittendi et *promovendi omnes clericos et monachos ex alienis etiam territoris*: « Th. Balsamon ad can. 83 Carthaginensem, quo vetatur, ne Episcopi monachum ex alieno monasterio

⁴³ *Fonti*, fasc. VIII; *Studi storici sulle fonti del diritto canonico orientale*, p. 201.

⁴⁴ LE QUIEN, I, 114-115; BARSOV, 190, 197, 199.

⁴⁵ D'AVRIL, *Les Eglises*, p. 14; BIERNACKI, *o.c.*, p. 15.

⁴⁶ LE QUIEN, I, 113; BARSOV, 189.

⁴⁷ LE QUIEN, I, 115; BARSOV, 201, 204.

venientem admittat vel ad cleri gradum promoveat, aut monasterio suo praeficiat..., haec locum habebunt in reliquis episcopis, non tamen in Constantinopolis patriarcha. Huic enim, ut saepe dictum est, fas est clericos et monachos ex alicuius territorii, ex illis etiam, quae sedi ipsius non subiciuntur, accipere: at non perinde Antiocheno, et Hierosolymitano aut aliis». ⁴⁸

In aliquibus casibus ius exclusivum *consecrandi s. Chrisma* habuerunt. ⁴⁹

Praeterea Ioannes Ieiunator « potestatem sibi arrogavit convocandi Concilium generale, totius praesertim Orientis, sibi quae tertiam ecclesiae catholicae partem esse subiectam palam ostentaret ». ⁵⁰

Et in ipsa Patriarcharum electione partem non tantum indirectam habuerunt, ⁵¹ et quidem non solum sub imperio Portae, sed etiam temporibus anterioribus.

Saec. XII, quando Antiochia a Byzantio interim politice dependens facta est, princeps eiusdem iuramento obligabatur secundum voluntatem Imperatoris, ut Praesules ad sedem Antiochenam secundum « antiquam consuetudinem » e Constantinopoli mitterentur. Quando postea Antiocheni in angustiis versati, rogabant, ut a quibusdam obligationibus liberentur, inter alias « ab nimis magno exercitu conscribendo et ab Praesule e Constantinopoli mittendo », Imperator omnibus perpensis eos ab obligatione exercitus conscribendi liberavit, attamen non permisit, ut alios Praesules acciperent, nisi Constantinopoli missos. ⁵²

Plenam tamen subordinationem aliorum Patriarcharum nonnisi sub Imperio Turcarum assecuti sunt. Patriarcha enim Constantinopolitanus, prope thronum Sultanorum sedem propriam habens, unicus ab ipsis procurator omnium Ecclesiarum et omnium negotiorum ecclesiasticorum admissus erat, per ipsum igitur omnes quaestiones praesentari ac expediri potuerunt. Sine eius permissione caeteri Patriarchae nec Constantinopolim proficisci potuerant. Ipse ergo, ut scribit Barsov, ⁵³ negotia omnium patriarchatum in manibus propriis tenebat, intimam partem in horum electione habebat, et pro toto Oriente Praesul principalis et Iudex supremus evasit.

Haec pauca sufficiant nobis ad delineandum Patriarchatum Constantinopolitanum, perpensis magis hisce momentis, quae nobis ad opus ipsum illustrandum prosunt. De relatione vero ipsorum ad Ecclesiam Kievo-Haliciensem eiusque Praesules in sequenti articulo videbimus.

⁴⁸ LE QUIEN, I, 118, 119.

⁴⁹ D'AVRIL, *Les Eglises...*, p. 14; BIERNACKI, *o.c.*, p. 15.

⁵⁰ LE QUIEN, I, 69.

⁵¹ BARSOV, *o.c.*, p. 188-189.

⁵² SOKOLOV, *Russkij Archijerej...*, p. 116-117.

⁵³ *K. Patrijarch...*, p. 189 sq.

CAPUT SECUNDUM

PRIMATES KIEVO-HALICIENSES ANTE AN. 1596

Ecclesia Ucraina partem Ecclesiae Orientalis constituebat¹ et quidem in ritu byzantino, cuius caput primum, etsi non unicum, Patriarcha

---

¹ In terra Ucrainae, inter primos evangelii nuntios ipsum S. Andream adscribunt, qui in Scythia super Mare Nigrum novam doctrinam dicitur praedicasse (Origines, Dorotheus). Prima certa vestigia in regno Bosporico inveniuntur (inter fluvium Dnister et Caucasum), ubi iam saeculo II - ante Edictum Mediolanense - fides christiana religio officialis declarata est (ZAJIKYN V., *Chrystyjanstvo na Ukrajinì...*, p. 2, 15; TOMAŠIVSKYJ S., *Vstup do istoriji...*, p. 18; NAZARKO I., *Sv. Volodymyr*, p. 16-19; *Encyklopedija Ukrajinoznavstva* (1949), I, p. 601.) Item in [occidente Ucrainae meridionalis, quae partem provinciae Romanae Moesiae constituebat, iam s. III non pauci christiani aderant (NAHAJEVSKYJ I., *Kyrylo-Methodijivske Chrystyjanstvo*, p. 145-146; ZAJIKYN, *o.c.*, p. 15). Anno 860, in duabus orationibus Photii ac in eius epistola (866) sermo est de oppugnatione « Russorum » regiae civitatis ac de eorum baptismo; periodo hac in Rusj-Ucraina principes Askold et Dyr erant, de quibus traditio semper tenebat ipsos christianos fuisse et super Askoldi tumulo ecclesia aedifita est (NAZARKO, *o.c.*, p. 30; OHIJENKO, *U. Tserkva...*, p. 29; *Enc. Ukr.*, p. 601). Primum documentum historicum de christianis in Ucraina ex anno 944 provenit. Bello cum graecis concluso, princeps Ihor pactum firmavit, quod delegati iuramento confirmarunt. Inter delegatos plures iam fidem christianam profitebantur, qui iuramentum suum in crucem praestabant et quidem ut primi. Erant igitur non pauci, immo forsitan numero praevalebant. Eodem quoque loco de ecclesia S. Eliae Kioviae sermo est. De ipso item principe Ihor aliqui affirmant ipsum christianum fuisse (NAZARKO, *o.c.*, p. 30; *Encyklopedija ukr.*, p. 601).

Palam iam fidem christianam S. Olha, vidua principis Ihor, profitebatur, quae non solum ipsa fidem novam recepit, sed de constituenda Hierarchia in terra sua cogitabat, dum ab Ottone I Episcopum Adalbertum expostulavit (NAZARKO, 30; *Encyklopedija ukr.*, 601). Successor ac filius eius adhuc paganus remansississe dicitur, at filius huius Jaropolk, frater Vladimiri, probabilissime iam christianus erat et fidem suam in proprio principatu propagabat (ZAJIKYN, *o.c.*, p. 4; *Encyklopedija ukr.*, p. 414). Scimus etiam de relationibus ipsius cum S. Sede anno 978 et 979, ac de Delegatis Apostolicis ad ipsum (NAZARKO, 42; *Encyklopedija ukr.*, p. 602).

Tandem anno 978 vel 988 princeps Vladimirus Magnus, inter Sanctos adnumeratus, ipse baptizatur et fidem christianam officialem declaravit (NAZARKO, 80). Locus

Constantinopolitanus erat.² Quenam relatio inter sedem Kioviensem et sedem patriarchalem Constantinopolitanam esset, et utrum illa prima ab hac ultima dependens esset, sicut aliae sedes Metropolitanæ simplices, non facile dictu est. Dependētia haec nec simpliciter negari, at neque simpliciter affirmari potest. Una ex parte non pauca aderant elementa, quae quādam dependentiam indicarent, ex alia vero multa etiam, quae quasi plenam independentiam notarent. Ideo omnes auctores, qui de Ecclesia ucraina tractant, vel dicunt fuisse dependentem, at non eodem gradu, ac aliae, quare quasi independentem fuisse; vel affirmant fuisse independentem, et solum ex amicitia, reverentia vel propria insufficientia relationes cum Patriarchis Constantinopolitanis sustinuisse.

Art. 1. — Titulus Praesulum Kievo-Haliciensium

Quandoque, etsi non semper, multa iam *ratione ipsius tituli* conici potest, quia titulus proprius Praesulum independentium a Patriarchis Archiepiscopus vel aliquando Exarcha erat.³ De primis Primatibus ucrainis documenta ut de Archiepiscopis loquuntur, quo titulo Primates a Patriarcha independentes appellabantur.⁴ Hoc argumento nixi et aliis indiciis suffulti, auctores recentiores, uti videbimus, concludunt Ecclesiam ucrainam fidem christianam non e Constantinopoli, sed ex Bulgaria recepisse et ideo etiam de eius independentia seu autocephalia, primis

baptismi Korsun, Kyjiv et Vasyliv indicantur, - cf. *Encyklopedija ukr.*, p. 602; certe tamen non Constantinopolis, quia fontes graeci, etsi de eius matrimonio cum sorore imperatoris Basilii II, Anna, loquuntur, nihil tamen de baptismo referunt. Eparchiae tempore S. Vladimiri quinque erant: Kyjiv, Cernyhiv, Bilhorod, Novhorod et Volodymyr Volynskij, dum anno 1240 iam 16 erant (*Encyklopedija ukr.*, p. 603, 605).

² Aderant eiusdem ritus Patriarchae in Bulgaria et Serbia.

³ Praesules Bulgariae, Cypri, Synai; cf. MILAŠ, *o.c.*, p. 315; SUVOROV N., *Učebnik cerk. prava* (1913), p. 204-6; LOTOCKYJ, *o.c.*, II, p. 50.

⁴ Nomina primorum Praesulum non sunt certa, quia fontes, etsi de prima Hierarchia saepius mentionem faciunt, nihil nobis exacti de ipsis reliquerunt, - cf. *Encyklopedija ukr.*, p. 603; BARSOV, *o.c.*, p. 360; LE QUIEN, *o.c.*, I, p. 109; ISAJIV, *o.c.*, p. 53; NAZARKO, *o.c.*, p. III; TOMAŠIVSKYJ, *o.c.*, p. 82-83, 93-94; LOTOCKYJ, *Ukr. Dzerela*, p. 106; LEIB B., *Rom, Kiev et Byzance*, p. 37; HRUŠEVSKYJ M., *Istorija...*, I, p. 520; BECK, *Kirche...*, p. 68, 187.

decenniis vel etiam primo centennio, arguunt.⁵ Postea⁶ Praesules Kiovienses, usque ad initium saec. XVI, fere semper solo titulo Metropolitae utebantur.⁷ Prima, videtur, vice, hac periodo posteriore, Archiepiscopi et Metropolitae, anno 1509 nominantur, quo duplici titulo hoc ex tempore saepe saepius utuntur.⁸

Aliqui alium titulum, nempe titulum Exarchae nimis extollebant et hoc modo maiora iura ac privilegia Praesulum Kioviensium explicare putabant, ad instar Exarcharum Ponti, Asiae et Thraciae, qui potestate fere patriarchali gaudebant.⁹ At nimis difficile esset ex hoc titulo quidquid probare, quia iste hisce temporibus iam omni potestate privatus et fere honorificus factus erat, vel potius potestatem delegatam notabat;

⁵ Quoad originem fidei christianae in Ucraina praesertim vero Hierarchiae ecclesiasticae antiqui hanc e Constantinopoli venisse credebant (*Theoria byzantina*). Hodie tamen pauci sunt, qui hanc theoriam defendant. Contra ipsam nimia argumenta militant, et « Chronicae », fons unicus huius theoriae, ab auctoribus posterioribus, originis graecae, pluribus in locis « correctae » erant, ut probatum est. Cf. GOLUBINSKIJ, *Istorija R. Tserkvi*, I, p. 133 sq.; ISAJIV, *Zvidky Rusj-Ukrajina pryniala Chrystyjanstvo*, p. 59.

Secundum aliquos, princeps Vladimirus, sub influxu amici sui Olafi Trygwisson, in ritu latino baptizatus esset, et Hierarchiam Roma acceperit (*Theoria romano-latina*). At theoria haec probabilitate parva gaudet (NAZARKO, p. 104).

Secundum opinionem hodiernam omnium fere historiographorum, religio christiana Kioviae immediate ab ecclesia Bulgara recepta est (*Theoria bulgara*), quae tempore S. Vladimiri a Constantinopoli independens erat et proprium Patriarcham habebat. Cf. NAZARKO, p. 105 et 109; ISAJIV, *o.c.*, p. 8, 9, 48; TOMAŠIVSKYJ, *o.c.*, p. 81.

Argumenta, quae contra theoriam byzantinam militant, huic vero theoriae maxime favent, haec sunt: a) Nullibi in fontibus graecis indicatur nomen Patriarchae, qui sacerdotes et Hierarchiam Kioviariam misisset, quod nunquam omittere solebant. b) Lingua librorum liturgicorum slavonica-bulgara erat, sicut et ceterorum librorum. c) Missionarii graeci incapaces ad evangelizandum in territorio ucraino fuissent, qui lingua slavonica non pollebant, saltem in numero necessario. d) Saltem ad annum 1037 Kioviae de Archiepiscopis sermo est, dum Patriarchae Constantinopolitani semper solum Metropolitanas mittebant; nullibi de Praesulibus graecis mentio invenitur. e) Praesentia Kioviae Metropolitae ex Bulgaria occasione translationis reliquiarum SS. Borysi et Hlibi, quorum nomina hisce nominibus regiae familiae bulgarae respondebant. Cf. TOMAŠIVSKYJ, *o.c.*, p. 75, 78-79, 82; KORTCHAGIN, *La Iglesia Othodoxá Autocefala Ucraína*, p. 9-10; et praesertim bibliographia apud NAZARKO, *o.c.*, p. 103, 105.

⁶ Post a. 1037, secundum alios post a. 1080.

⁷ RIB, VI, p. 139, 307, 310, 438, 466, 585, 627, 8, 631, 632, 635, 680, 743, 834; Pr., 262, 266, 280, 304, 312; EVHENIJ, *Opisanije K. Sof. Sobora...* (1825), Pr., 37, 49, 52, 88, 104, 127; cf. TITOV, TKDA, 17, 1902 (II), p. 134, 143.

⁸ EVHENIJ, *ibidem*, Pr. 40, 41; 62, 79, 81, 103; cf. TKDA, 17, 1902 (II), p. 134-143.

⁹ FILARET, *Istorija*, I, p. 180-181 et adn. 294; RIB, VI, Pr. 14, 18, 22, 34, 36, 38; EVHENIJ, *o.c.*, 242, Pr. 81; BARSOV, *o.c.*, p. 24, 370.

alia ex parte non certum est, an in Ecclesia Ucraina, ante an. 1240, in usu esset.¹⁰ Hoc igitur ex capite nihil certi concludi potest, quia non uno titulo nec constanter utebantur.¹¹

Ad iudicandum de statu iuridico Ecclesiae Ucrainae, de eius dependentia vel independentia, alia igitur criteria respicienda sunt,¹² praesertim vero ipsa potestas eius Praesulum. Primum tamen dicendum, in quo independentia alicuius Ecclesiae consistat.

Art. 2. — Fundamentum autocephaliae in Ecclesia Orientali

Independens idem ac *autocephalus* significat. Dicitur vero « autocephala Ecclesia », quae ipsa sibi caput est, ideoquo omnia negotia, independenter a quocumque Superiore, potestate propria, regit et resolvit.¹³ Ab Ecclesia tamen autocephala distinguitur Ecclesia *autonoma*,¹⁴ etsi distinctio haec apud auctores non semper clare definita apparet. De hac ultima Herman dicit: « même dans celles-ci (autonomes), le gouvernement interne ordinaire est exercé par la hiérarchie locale. Mais à l'Eglise mère restent l'exercice d'une surveillance et certains droits, surtout pour tous ce qui touche la foi ».¹⁵ Omnes autem, item Ecclesiae patriar-

¹⁰ BARSOV, *o.c.*, p. 370-372;

¹¹ At etiam, si uno solum titulo, hoc nempe Metropolitae uterentur, nihil de ipsa dependentia vel independentia concludere possemus. Ut scribit A. D'AVRIL (*Les Hiérarchies...*, p. 7): « l'indépendance d'une église n'implique pas que le chef porte tel ou tel titre. Nous en venons de voir un exemple; nous en recontrerons bien d'autres...; au point de vue de l'indépendance ecclésiastique il ne faut attacher aucune importance au titre dont un chef d'Eglise est qualifié. La qualification a beaucoup varié et n'a pas toujours la même signification » (*Les Eglises...* p. 5). Idem etiam in DDC, I; « 1478 à la tête de chaque église autocephale se trouve un chef qui porte le titre de patriarche, d'exarche ou d'archévêque et métropolitae ».

¹² « Ce qu'il faut considérer ici comme ailleurs, ce n'est pas le titre, mais les attributions »; D'AVRIL, *Les Eglises...*, p. 35.

¹³ DDC, I, 1478; ЛОТЦКВЈ, *o.c.*, I, p. 191.

¹⁴ DDC, *ibidem*; D'AVRIL, *Les Eglises*, p. 25; ЛОТЦКВЈ, *o.c.*, II, 502.

¹⁵ In Eccl. Estona, quae, 28. VII. 1923, autonoma declarata est, Patriarchae reservabatur: confirmatio electionis Metropolitae, commemoratio in S. Liturgia et consecratio s. Chrismatis; similiter in Eccl. Latviae, Lituaniae, Finlandiae et Cechoslovakiae, quae numero ita inconspicuae erant, ut solum autonomiam, non vero plenam independentiam obtinuerint. (ЛОТЦКВЈ, *o.c.*, II, p. 504-517; DDC, I, 1480).

chales, quaestiones maioris momenti ad Patriarcham Oecumenicum referre obligabantur.¹⁶

Quisnam ius ad huiusmodi independentiam habeat? Omnes canonistae in doctrinae de autocephalia expositione ad normam can. 34 Apostolorum, can. 9 Conc. Antiocheni et can. 28 C. Chalcedonensis recurrunt. In can. 34 Apostolorum legimus: « Episcopus cuiusque gentis (ethnos) agnoscere debet illum, qui inter eos primas obtinet, et eum habere uti caput ».¹⁷ Idem in can. 9 Concilii Antiocheni: « Episcopi per singulas provincias constituti scire debent metropolitanum episcopum sollicitudinem totius provinciae gerere ».¹⁸ Applicatio huius principii can. 28 C. Chalcedonensis Praesuli Constantinopolitano non solum primatum honoris, sed etiam iurisdictionis super omnes Episcopos Orientis attribuit, eo quod Constantinopolitana civitas imperatoris et senatus sedes facta est et totius imperii caput.¹⁹

Super fundamento horum canonum in Oriente orthodoxo principium efformatum est, quod nempe omnis Ecclesia « nationalis » esse debet. Populus quisque, qui libertate politica gaudet et Statum proprium constituit, ius etiam habet, ut eius Ecclesia eiusque Hierarchia omnino independentes ab omni interventu exteriori sint.²⁰ Praesertim can. 34 Apostolorum extollitur, dum verbum « ethnos » ut gens, populus, natio

---

¹⁶ In « tomo » romeno legitur: « Le saint Synode de Bucarest doit se concerter sans retard avec le patriarche oecumenique et les autres très saints patriarches et toutes les s. Eglises orthodoxes de Dieu, pour toutes les questions sérieuses, canoniques et dogmatiques, qui nécessiteraient une délibération générale et commune selon la sainte coutume de Pères, qui a prévalu dès l'origine ». Similiter in « tomo » serbo: « dans toutes les éventualités ecclésiastiques d'une portée générique... réciproquement chacun de ces patriarchats (y compris naturellement celui de Constantinople) et Eglises autocéphales ci-dessus désignées fera de même envers l'Eglise serbe ». D'AVRIL, *Les Eglises...*, p. 26; ЛОТЧКЪ, *o.c.*, II, p. 503, 505, 508, 510, 513, 516.

¹⁷ JUGIE, *o.c.*, IV, p. 244.

¹⁸ IBIDEM.

¹⁹ Conclusio a Photio deducta erat: consuetudo est, ut iura et praecipue limites ecclesiastici cum dominationibus politicis et administrationibus mutantur; cf. D'AVRIL, *Les Eglises...*, p. 9.

²⁰ Argumentatio eorum haec est: « quaecumque gens seu natio politica autonoma jus etiam habet ad plenam independentiam in ordine ecclesiastico. Ei licet Ecclesiam localem ad normam perfectae Autocephaliae ordinare sub quodam Primato, qui eam una cum Episcopis regionis omnino independenter regat atque gubernet... Ex quo aliqua caput fit alicuius regni seu nationis independentis, episcopus illius civitatis primatum meretur super omnes episcopos huius regni seu nationis. Ecclesia vero in hoc regno existens ius habet se ipsam independenter regendi ad normam canonis apostolici: aliis verbis ipso facto autocephala evadit »; JUGIE, *o.c.*, p. 245.

accipitur. Altera ex parte, circumscriptis eparchiis secundum huiusmodi terminos, principia iam omnia et sufficientia Ecclesiae « nationalis » posita sunt.²¹

Secundum haec principia, Ecclesia-mater autocephalam Ecclesiae « nationalis » Status novi negare haud potest. Declaratio haec ad autocephalam formalem quidem requiritur, at haec recusari non potest, debet concedi, secus contra canones Patrum ageretur.²² Talis est non solum opinio canonistarum, sed item doctrina Patriarchae « Oecumenici », ut ex actis ipsius patet.²³

Multi sunt, qui, hac doctrina nisi, docent autocephalam Ecclesiarum independentiam politicam ipso facto sequi. Approbationem hanc ex parte Ecclesiae-matris agnitioni Status novi, ab aliis Statibus independentis, aequiparant.²⁴ Nihilominus, iam ante agnitionem formalem, sicuti Status, similiter et Ecclesia ius aequale ad respectum propriae existentiae habet.²⁵ Reapse, nulla Ecclesiarum agnitionem hanc statim obtinuit; fere omnes, per multos annos,²⁶ interim agnitione tantum « de facto » pollebant, etsi in principiis saepe excommunicatae essent.²⁷

²¹ DDC, I, 1478.

²² LOTOCKYJ, *o.c.*, I, 131; II, 87, 293; BARSOV, *o.c.*, p. 482-483; GOLUBINSKIJ, *o.c.*, I, 259, 262, 263.

²³ D'AVRIL, *Les Eglises...*, 27-28: « il résulte de trois tomos que l'affranchissement n'est pas une concession de Constantinople. Il est dit dans chacun des ces actes, et de la manière la plus formelle, que le démembrement a lieu parce que le siège dont il s'agit fait valoir de motifs légaux lui conférant un droit: ce motif est toujours l'indépendance de sa souveraineté politique. Le siège de Constantinople n'avait pas le droit de s'y opposer: il n'avait qu'à examiner si le réclamant remplit les conditions voulues. Le mot réclamer est employé dans les tomos... Le siège de Constantinople ne peut refuser la reconnaissance, si les conditions sont remplies. Il n'y a pas là octroi, mais une sorte d'homologation, d'enregistrement sous certaines modalités ».

²⁴ LOTOCKYJ, *o.c.*, I, 130, 131; II, 137 sq.

²⁵ IBIDEM.

²⁶ Bulgaria post 100 annos; cf. GELZER H., *Der Patriarchat von Ochrida* (1902); LOTOCKYJ, *ibidem*.

²⁷ Ita in Bulgaria, et similiter in Metropolia Moscoviensi, quae auctoritate propria, a. 1448, independentiam promulgavit et usque ad a. 1589 absque agnitione formali remansit. Nihilominus in relationibus optimis cum aliis Ecclesiis erat et deinceps ipse Patriarcha C-nus hanc visitavit. Cf. LOTOCKYJ, *o.c.*, II, 324-325, 332, 333; BARSOV, *o.c.*, p. 478 sq.; HRUŠEVSKYJ, *o.c.*, V, p. 409. AMMANN, *Abbriss der Ostslavischen Kirchengeschichte*, p. 146.

Metropolita Jonas, anno 1448 electus, retinuit adhuc iurisdictionem et titulum Metropolitae Kioviensis totiusque Russiae. Eius successor tamen tantum Metropolita Moscoviensis appellabatur (AMMANN, *o.c.*, p. 159-160).

Independentia de facto, anni 1448, in Synodo Provinciali anno 1459 aperte pro-

Art. 3. — Ius Ecclesiae Ucrainae ad autocephaliam

Secundum haec principia, *Ecclesia ucraina*, absque dubio, plenum ius ad *autocephaliam-independentiam* a Patriarchatu Constantinopolitano habebat. Requisita enim, nuper recensita, illic plene adimpleta reperiuntur. Metropolia Kievo-Haliciensis in confinibus principatus vel regni inveniebatur, quae ab imperio Byzantino omnino independentes erant. De ipso iure, igitur, nemo est, qui dubitare possit. Qua tamen de causa haec independentia ecclesiastica numquam formaliter promulgata est? D'Avril hanc rationem adducit: «... n'avaient pas à se séparer de l'empire, puisqu'ils n'en ont jamais fait partie».²⁸ Omnes aliae Ecclesiae independentiam a Patriarchatu Constantinopolitano proclamabant, simul ac independentiam politicam consecutae erant. Quia antea partem Imperii Byzantini aut Ottomani constituebant, ideo et Ecclesia eorum, secundum canones citatos, uni Patriarchae subiecta erat. Facta vero divisio politica ab imperio, necessario actus promulgationis etiam independentiae ecclesiasticae sequebatur. Ambae antea erant subiectae, ambae item independentes proclamari debebant. Cum vero principes Ucraini, Kiovienses sive Halicienses, numquam politice a Byzantio dependerent, ideo politice liberari non poterant, et ecclesiastice non studebant, propter rationes de quibus infra sermo erit. Formaliter independentiam hanc numquam promulgarunt, nihilominus independentia actuali, fere completa, semper gaudebant, iura exercentes ac privilegiis pollentes, quibus intra Patriarchatum secus nemo gavisus est. Immo, quandoque, ut videbimus, plene independentes valebant.

Art. 4. — Potestas Praesulum Kievo-Haliciensium

Potestas Praesulum Kievo-Haliciensium ultra potestatem Metropolitanarum simplicium extendebatur:

---

mulgata est (AMMAN, *o.c.*, p. 160). De electione Metropolitanæ Jonæ a. 1448 cf. RIB, VI, n. 64, col. 540; n. 66, col. 561; n. 71, col. 583-4; BARSOV, *o.c.*, p. 477-9, 483, 486; SOKOLOV P., *o.c.*, p. 577; LOTOCKYJ, *o.c.*, II, 303.

Metropolia Moscoviensis item decreto S. Sedis constituta est, dum R.P. Callistus III (1453-58) sub fine vitae suae antiquam Metropoliam Kioviensem in partes duas divisit: Kioviensem et Moscoviensem. Dioecesium in Ducatu Moscoviensi Metropolita titularis, Card. Isidorus remansit, dum pro novem Dioecesibus in Ducatu lithuano et regno polono a R.P. Pio II Metropolita Gregorius II institutus est. Cf. D.P., I, n. 82, p. 145; BARSOV, *o.c.*, p. 416; *Orientalia Christiana*, XII, (1946), n. 3-4, p. 221-2.

²⁸ D'AVRIL, *Les Eglises...*, p. 12.

a) - Auctoritate enim propria ipsi semper *Synodum convocabant*, praesertim ad Episcopos eligendos, iudicia instituenda et quaestiones maioris momenti pertractandas, etsi non singulis annis, uti praescriptum, sed secundum necessitates temporum.²⁹ Convocati omnes ad interveniendum obligabantur et Episcopi electi « sub poena depositionis » sese obligabant Metropolitam semper « sine mora adituros » quoties ab eo convocarentur.³⁰

b) - Item in *electione Episcoporum* Praesules Kiovienses a potestate patriarchali independentes erant.

Secundum disciplinam byzantinam (Conc. Trullanum), electio haec in Synodo provinciali persolvebatur, cuius approbatio et postea consecratio ad Metropolitam pertinebat.³¹ At in Patriarchatu Constantino-politano, ubi fere omnes sedes immediate Patriarchae subiectae erant, electio omnium Episcoporum in Synodo patriarchali locum habebat;³² in Metropoliis, nondum suppressis, eligebantur quidem in Synodo provinciali, attamen approbatio electi semper Patriarchae reservabatur.³³

In Ecclesia Ucraina electio et consecratio Episcopi ad Metropolitam, una cum duobus saltem Episcopis, pertinebat.³⁴ Confirmatio patriarchalis numquam exigebatur. Interventus vero principum et saecularium usque ad saec. XV minimus erat, quia ipsi ab Synodis arcebantur.³⁵ Postea, electi tantum confirmatione Regis vel principis indigebant; solum saec. XVI, iure confirmationis non contenti, reges, abusive, ipsi, sine Metropolitae et Episcoporum consultatione, candidatos in sedes vacantes et quandoque non vacantes nominare coeperunt.³⁶

c) - *Translationes Episcoporum* in Patriarchatu raro occurrebant et semper competentia transferendi non ad Metropolitam, sed ad Synodum cum Patriarcha reservabatur;³⁷ Metropolitae Kievo-Halicienses potestate hac pollebant et quidem auctoritate propria procedebant, sine interventu Synodi, uti videtur.³⁸

²⁹ GOLUBINSKIJ, *o.c.*, I-1, p. 295; I-2, p. 795; RIB, IV, n. 52, col. 439.

³⁰ EVHENIJ, *o.c.*, Pr., n. 10, p. 47; RIB, VI, col. 439, 454.

³¹ SOKOLOV, *R. Archijerej...*, p. 23.

³² SOKOLOV I, *Eparchijalnoje..., upravlenije...*, p. 101.

³³ IBIDEM 102-104

³⁴ PSRL, III, 67; V, 203; X, 142, 147, 152, 153; RIB, VI, Pr., col. 431-446; W. REGEL, « *Analecta Byz.-russ.* », 1891, p. 52-56; VASSILEVSKIJ, in « JMNPr », (1888), 2, p. 450-452.

³⁵ PETRUŠEVYČ A., *O sposobi izbyranija... epyskopa*, p. 17.

³⁶ ARJZR, I, T. I, p. 124; n. 87, p. 358; I, t. X, n. 16, p. 30; RIB, VI, col. 8; AkJZR, I, n. 201, p. 238.

³⁷ SOKOLOV, *Eparchijalnoje...*, p. 110-111, 117-118, 126, 280-283, 287-288.

³⁸ LOZOVEI P., *De Metropolitanarum Kioviensium potestate* (1596); Thesis ad lauream in Un. Gregor. (1951), p. 138-144.

d) - *Iudicare et punire Episcopos* in Patriarchatu solum ad Synodum patriarchalem pertinet.³⁹ De eadem potestate Metropolitanarum Kioviensium, cum propria Synodo, nemo est, qui dubitet. Nimia adsunt documenta, quae id probant.⁴⁰ Casus appellationis ad Patriarcham ignoti sunt nec ab ipsis admittebantur.⁴¹ Inter poenas inflictas suspensio, excommunicatio et depositio occurrebant.⁴²

e) - Ad Metropolitanas Kiovienses cum Synodo Episcoporum, secus ac in Patriarchatu, ius *erigendi* novas sedes, *dividendi eparchias, determinandi et mutandi limites* pertinebat.⁴³

f) - Ipsi item omnes *Episcopos Suffraganeos visitabant* in toto Metropoliae territorio.⁴⁴

Ideoque dici potest, Primates ucraini in omnibus negotiis internis plena autonomia gavisos esse, a Patriarcha Constantinopolitano omnino independentes. Procedebant propria auctoritate, ipsi vel cum Synodo, nec quacumque confirmatione potestatis superioris indigebant. Acta Patriarchatus ad Metropolitanas Kiovienses directa paucissima erant, leges vero ecclesiae Constantinopolitanae nec mittebantur, nec ab his recipiebantur. Regebantur enim propria legislatione et Nomocanonem, non impositum, sed sponte sua ex fonte bulgara receperunt.⁴⁵ Idcirco Praesules Constantinopolitani in administratione interna huius Metropoliae nec potestatem nec ullum influxum exercuerunt⁴⁶

Art. 5. — Relationes ad Sedem Constantinopolitanam

In uno tantum negotio, nempe in *electione vel potius confirmatione - benedictione Primatis*, dependentia a Patriarchis Constantinopolitanis quadantenus apparet, etsi haec non semel plane cessabat, quia, in re, nullo legali fundamento fulciebatur.

³⁹ SOKOLOV, *o.c.*, p. 287.

⁴⁰ ArJZR, I, t. X, n. 51, p. 96-101; n. 52, p. 101-105; AkJZR, I, n. 289, n. 291; II, n. 307. MILKOWICZ W., *Monumenta Confraternitatis Stawropigianae Leopoliensis* (1895), n. 288, II, n. 307.

⁴¹ GOLUBINSKIJ, *o.c.*, II-2, p. 13-15; BARSOV, *o.c.*, p. 547; RIB, VI, n. 3.

⁴² Cf. adnot. 40.

⁴³ LOZOVEI, *o.c.*, p. 193-202.

⁴⁴ RIB, VI, n. 6, col. 85, 97-98; ib. Pr. n. 24, col. 138; n. 33, col. 200; PSRL, X, 137, 152, 157, 166, 195, 201, 203, 212; BARSOV, *o.c.*, p. 398-399.

⁴⁵ LOTOCKYJ, *o.c.*, II, 273-4.

⁴⁶ IDEM, *Ukr. dzerela...*, p. 135; *Autokefalia*, II, p. 174; GOLUBINSKIJ, *o.c.*, II-2, p. 16; BARSOV, *o.c.*, p. 546 sq.

Secundum disciplinam antiquam, electio Metropolitanum ad Synodum provincialem spectabat.⁴⁷ Attamen, iam saec. IX competentia haec ad Synodum patriarchalem translata est.⁴⁸ Praxim hanc omnes Patriarchae Constantinopolitani, quodcumque valebant, omnibus, item Ecclesiae Kiovensi, imponere conabantur, at cum successu haud conspicuo.

Fere enim ad annum 1080 Ecclesia Kioviensis a Sede Constantinopolitana omnino independens fuisse videtur, quia Hierarchia probabilissime non erat originis byzantinae. Electio et consecratio Metropolitanæ Hilarionis (1051) in « Chronicis » aliisque fontibus descriptione simplicissima refertur, non ac si de actu inaudito, inusitato, rebeli ageretur.⁴⁹ Nec in fontibus byzantinis ullae intercessionis vel « anatemata » inveniuntur, sicut in casu Metropolitanæ Clementis Smolatyč. Erat igitur electio et consecratio omnino pacifica et, ut videtur, secundum leges consuetudinemque vigentem. Nomina graeca aliquorum Metropolitanum, argumentum unicum pro dependentia a Byzantio hac periodo, communia apud omnes christianos et praesertim apud monachos erant, ideo difficultatem nullam praebent. Et si aliqui originis graecae essent, missio tamen alicuius candidati non est eo ipso cum submissione coniuncta. In regestis antiquis Provinciarum, quae Patriarchae Constantinopolitano subiectae erant, Metropolia Kioviensis non invenitur. In « Constitutione imperatoris Leonis Philosophi (886-912) de ordine sedium ecclesiasticarum Patriarchae Constantinopolitano subiectarum » Metropolia « russa » in 61 loco quidem notificatur, at nomen hoc tempore posteriore inscriptum fuisse probatum est. In aliis vero regestis, in quibus 34 Provinciae indicantur, de nostra nulla fit mentio. Immo, an. 1143, in elencho Nili Doxopatris, regi Siciliae, Rogero, compilato, 65 Metropoliae enumerantur, quae Patriarchae C.-no subiectae erant, tamen Metropolia Kioviensis in illo minime invenitur, etsi in introductione dicitur « in Russiam Metropolitanæ a Patriarchis mitti ».⁵⁰

Prima certa vestigia conaminum Patriarcharum C.-norum Metropoliam Kioviensem sibi subiciendi, medio saec. XII, in discussa electione Clementis Smolatyč apparent. Antecessor eius, Michael (1130-1145), sedem dereliquit ac Constantinopolim se contulit.⁵¹ Antequam autem di-

⁴⁷ SOKOLOV, *R. Archijerej...*, p. 8 sq.

⁴⁸ *Fonti*, ser. II, fasc. V, p. 95; *Patr. Gr.*, t. 137, col. 1446; « Or. Chr. Per. » (1947), p. 532.

⁴⁹ PSRL, I, p. 67; Secundum G. BECK, *o.c.*, 68, 187: Ecclesia Kiovensis usque ad a. 1057 Archiepiscopatum magnum autocephalum, ad instar Ecclesiae Cyprenis et Ochridentis, constituebat, ab Eccl. C.-na independentem.

⁵⁰ MAKARIJ, *o.c.*, II, p. 302; ЛОТЦКЫЙ, *o.c.*, II, p. 274.

⁵¹ PSRL, I, p. 136.

scesserit, omnes Episcopos sub iuramento obligavit, ne alium Metropolitam eligerent.⁵²

Iam ipsa obligatio iuramento fulcita multa dicere videtur. Qua enim de causa obligationem hanc curasset, si ipsi revera a Patriarcha Constantinopolitano dependentes ideoque persuasi essent, se ipsos ad electionem consecrationemque procedere non potuisse, eo magis quod sedes ipsa nondum vacabat? E contra, obligatio talis, iuramento roborata, Episcopis imposita, demonstrat talem persuasionem non fuisse communem. Ideo Primatem novum, Clementem (1147), Episcopi nihilominus elegerunt,⁵³ postquam, contra duos Episcopos graecos, statuerunt ipsos absque scitu et consensu Patriarchae Metropolitam eligere posse.⁵⁴ Hoc nec Episcopi graeci contestari poterant,⁵⁵ dum non de electione, nec de consecratione, sed solum de benedictione-approbatione a Patriarcha discutiebant.⁵⁶

An. 1176 princeps Rostyslav Metropolitam Ioannem, graecum, accipere renuit et solum legatis Imperatoris impetrantibus annuit, « hac solum vice ».⁵⁷ Annis subsequentibus, usque ad 1225, Metropolita Nicephorus et Matthaeus adhuc originis graecae erant; dein vero omnes Primates-Metropolitae maiore ex parte, et saec. XIV soli indigenae, ab Episcopis vel deinceps a Rege eliguntur, et a Patriarcha nonnisi benedictionem

⁵² Origo primorum Metropolitanarum omnino ignoratur. Secundum T. KOSTRUBA (*Narysy*, p. 26, 32), Ioannes (1107) et Alexius (1021) bulgari erant. Secundum KULCZYNSKI I., (*Specimen Eccl. Ruth.*), praeter Hilarionem, successor eius, Georgius I, indigena erat, qui cultum Borysi et Hlibi decrevit promulgavitque (p. 112-113), quos Hierarchae graeci ut Sanctos venerari semper renitebantur. Item Ioannes I (1080), (p. 113), Nicetas, Clemens, Cyrillus I et II (p. 144). Post a. 1240, tres solum graeci, caeteri vero indigenae, aliqui bulgari erant (p. 144). Secundum vero TATIŠČEV (*Istoriija rossijskaja*, II, 1773), qui adhuc fontibus postea perituris utebatur, numerus Metropolitanarum indigenarum multo superior erat, quam communiter supponitur, utpote: Efremus, Ioannes III (1089-90), Nicetas (1122-6), Constantinus I (1156-8), Theodorus (1161-3), Constantinus II (1167), Matthaeus (-1220). Cf. OBOLENSKY, *o.c.*, p. 72, 73, 75-76. Primus Metropolita originis graecae clare declaratus Cyrillus II (1224-33) erat (IBIDEM, p. 45).

⁵³ LOTOCKYJ, *o.c.*, II, p. 265-266. Etsi secundum « Chronica Laurent. » electioni 6 Episcopi adessent (IBIDEM); OBOLENSKY, *o.c.*, p. 64.

⁵⁴ BARSOV, *o.c.*, p. 448 sq; LOTOCKYJ, *o.c.*, II, p. 267; OBOLENSKY, *o.c.*, p. 66.

⁵⁵ IBIDEM.

⁵⁶ BARSOV, *o.c.*, p. 450-451.

⁵⁷ « Metropolitam hunc pro hac vice recipiam - propter reverentiam et gratiam imperatoris; at si Patriarcha, absque scitu nostro decisioneque nostra, contra regulas Apostolorum, Metropolitam pro Rusj denuo institueret, non solum non accipiam, sed et legem aeternam faciam, ut iussu principis Episcopi russi eligerentur et consecrentur »; LOTOCKYJ, *o.c.*, II, p. 270.

expetunt — per legatos vel litteras —, ipsa consecratione non semel iam peracta.⁵⁸

Quoad electionem igitur praxis continua et regula unica deficiebat. De paucis solum dici potest ipsos a Patriarcha electos et consecratos fuisse, quod ipse Patriarcha Lucas Chrysoberges in epistola ad principem Andream Boholubskyj confirmavit.⁵⁹ Assumebantur vero, quando principibus missio haec conveniebat, non tamen ad hoc obligati videbantur. Quapropter non semel, missos iam, accipere renuebant et candidatos proprios proponebant.⁶⁰

Magna ex parte Metropolitae graeci filias regias byzantinas sequebantur, quas principes Kiovienses in uxores ducebant.⁶¹ Praecipue hoc accidebat, quando plures aderant principes, diviso immenso olim statu in plures principatus. Istis magis conveniens Primas apparebat, qui cum nullo principum amicitiae vinculis ligatus esset.⁶²

Quando rationes hae non valebant, fere semper ad candidatos proprios recurrerant, uti in Metropolia Haliciensi et Lithuana, in quibus, nulla harum rationum adstante, omnes candidati ex proprio clero eligebantur et a Patriarcha tantummodo confirmatio vel benedictio quaerebatur.⁶³

⁵⁸ OBOLENSKY, *o.c.*, p. 33; HRUŠEVSKYJ, *o.c.*, V, p. 402; BARSOV, *o.c.*, p. 409; LOTOCKYJ, *Ukr. Dzerela...*, p. III.

⁵⁹ « We appoint from time to time (po vremenom) the holy Metropolitan of all Russia... we appoint and send them thither »; OBOLENSKY, 46.

⁶⁰ EVHENIJ, *o.c.*, 343, 344; *Fonti*, XI, n. 432, p. 545.

⁶¹ TOMAŠIVSKYJ, *o.c.*, p. 134, 143, 146; ISAJIV, *o.c.*, p. 6.

⁶² IBIDEM, p. 143, 157, 160.

⁶³ SOKOLOV, *R. Arch.*, p. 362, 447, 468; BARSOV, *o.c.*, p. 459; LOTOCKYJ, *o.c.*, II, 283-303. M. Theodoretus (Lith.) a Patriarcha Bulgaro consecratus erat. M. vero Gregorius Tsamvlak, etsi sine ulla benedictione, quia contra voluntatem Patriarchae consecratus, nihilominus in munere remansit.

Per periodus breves in territorio Metropolitae Kioviensis item *Metropolia Lithuana* existebat (1316-1330; 1354-1361 et 1414) etsi hac ultima vice a Patriarcha non erat approbata. Cf. AMMANN, *o.c.*, p. 90-91, 95-99; SOKOLOV, *R. Archijerej...*, p. 261; LOTOCKYJ, *o.c.*, II, p. 291, 294; LOTOCKYJ, *Ukr. Dzerela...*, p. III; RIB, VI, Add., n. 13, col. 72, 76; n. 15, col. 91-98; RIB, VI, 309-314; BARSOV, *o.c.*, p. 393-394, 409; HRUŠEVSKYJ, *o.c.*, V, p. 402.

Propter incursiones Tartarorum centrum politicum Ucrainae iam ante a. 1240 Kiovia in partem occidentalem, in Halyč-Lviv transfertur, cuius principes, et reges illustres auctoritatem potestatemque propriam usque ad ditiones Kiovienses extendebant (LOTOCKYJ, *o.c.*, II, p. 283; titulus Danielis erat « rex Russiae, Galiciae, princeps Kioviae »). Ipsi tolerare haud potuissent, ut eorum principatus a Metropolita depederet, qui ab anno 1299 sedem propriam in Vladimiriā-Moscoviam trastulerat. Ideo iam s. XIII exeunte notitiae item de *Metropolia Haliciensis* habentur, etsi communiter

Hanc *confirmationem*, a fine saeculi XI, fere omnes candidati a Patriarcha petebant, etsi aliquando consecratione iam peracta. Ideo non de confirmatione, sed potius de benedictione agebatur; actio haec fere aequiparabatur actui aliorum Patriarcharum nec non Archiepiscoporum, qui de propria electione et consecratione ceteris Patriarchis nuntium mittebant, ut « in communione caritatis » cum ipsis remanerent.⁶⁴

Confirmatio-benedictio Metropolitanorum electorum ligamen unicum inter sedem Constantinopolitanam et Kioviensem remansit; ligamen vero valde tenue, quod facillime omni tempore solvere potuissent, ut haud raro accidit. Attamen, secus ac Bulgari, Serbi et ipsi Moscuenses, in Unione cum sede patriarchali semper remanere malebant, etsi in unione, quae fere « nominalis » a multis definita est.

Inter rationes, quae unionem hanc suadebant, sequentes enumerari possunt:

a) Distantia a sede tum Imperii, tum Patriarchatus. Hanc ob causam non timebant, ne ipsis subicerentur, sicuti accidit cum populis vicinis Imperii Byzantini.

b) Conscientia Unitatis Ecclesiae hisce temporibus vigens. Non erant in Unione cum S. Sede, ideo Unionem saltem cum secunda quoad honorem Sede quaerebant. Quando *quaestiones politicae non interveniebant*, nunquam hanc solvere conabantur.

c) Contentio continua cum vicinis nationibus catholicis, qui Capite suo Romae gloriabantur et a quo protegebantur. Ad aequiparandam aliquo modo hanc superioritatem, ipsi auctoritate superiore indigebant, quapropter illustres olim Praesules Constantinopolitanos extollebant. Hanc ob rem etiam in casu, quando isti contra voluntatem horum eligebantur

---

annus 1303 pro constitutione huius Metropoliae indicatur (PETRUŠEVYČ, *O Halychkych Episkopich...*, p. 85, 191; AMMANN, *o.c.*, p. 88; LOTOCKYJ, *o.c.*, II, p. 286; *Encyklopedija ukr.*, p. 606). Anno 1347 ipsa cessavit, Metropoliae Kioviensi incorporata (RIB, VI, Add., n. 3, 7, col., 13-20, 33-40; AMMANN, *o.c.*, p. 90; SOKOLOV, *R. Arch.*, p. 303 sq.; LOTOCKYJ, *o.c.*, II, p. 286). Iterum renovata est anno 1371, cui quattuor eparchiae adscriptae erant: Cholmensis, Turoviensis, Peremyliensis et Volodymyriensis (RIB, VI, Add., n. 23, col. 132). At mortuo Metropolita Antonio (1391), successor eius Ioannes a Patriarcha nunquam confirmationem obtinuit. Nullus exinde est sermo de Metropolia Haliciensibus usque ad annum 1806, cuius titulus s. XVI a Metropolitibus Kioviensibus assumptus est, qui ipsam per Vicarios suos administrabant (AMMANN, *o.c.*, p. 196).

⁶⁴ « Metropolitae... potestatem electione cleri et populi recipiebant, et benedictionem... apud Patriarcham Oecum, petebant, et Patriarchae electum absentem benedicebant... Ipsi C-lim non sese conferebant ». BARSOV, *o.c.*, p. 537; ARJZR, vol. 5, p. I, Documenta, p. 35-36.

ac consecrabantur, nihilominus auctoritatem ipsorum non respuebant, uti in casu Synodi Novhorodensis (1415). Electus illic Gregorius, in epistola decretati scribebat: « sed et ss. Patriarcham Constantinopolitanum ut patrem veneremur, eique subiectos Metropolitam ac Episcopos tamquam nostros in Domino confratres excipimus ».⁶⁵

Haec erant vincula unionis Ecclesiae Kievo-Haliciensis cum Sede Constantinopolitana. *Comparatione facta cum aliis Patriarchis et Archiepiscopis* autocephalis, dicendum est *hos ultimos, etsi independentes, vinculis pluribus ac maioribus obstrictos fuisse quam Primates-Metropolitam Kiovienses.*

Archiepiscopi Bulgari et Serbi, etsi autocephali, tamen Patriarcham Constantinopolitanum agnoscebant eique subiciebantur.⁶⁶ Ipsi obligabantur ad commemorationem ipsius in omnibus officiis divinis, ad recipiendum ab ipso s. Chrisma, ad assistendum in Synodis Patriarchalibus, ad communicandum nomen neoelecti Primatis.⁶⁷ Immo, Patriarchis Constantinopolitanis confirmatio Primatum Serborum reservabatur, et Primates Bulgari quandoque nec eligebantur in Synodo Episcoporum, sed e Constantinopoli nominabantur.⁶⁸

Nec ceteri Patriarchae, qui in imperio Byzantino vel Ottomano versabantur, libertate maiore gaudebant. Patriarchis enim Constantinopolitanis etiam quoad istos reservata erant: appellatio a tribunalibus ipsorum; iudicia in causis ipsorum, eorumque confirmatio, consecratio, quandoque etiam ipsa nominatio.⁶⁹

Absque dubio ideo, Primates ucraini libertate ac independentia maiore fruebantur, quam Archiepiscopi et quandoque quam ipsi Patriarchae. S. Chrisma enim non recipiunt, sed ipsi conficiunt;⁷⁰ in Synodis patriarchalibus rarissime participant;⁷¹ iudicia paucissima et appellationes omnino incognitae sunt;⁷² a Patriarchis aliquando eliguntur, postea confirmantur et in fine tantum benedicuntur, consecratione iam peracta.

⁶⁵ KULCZYNSKI, *o.c.*, p. 209.

⁶⁶ D'AVRIL, *Les Eglises...*, p. 30; LOTOCKYJ, *o.c.*, II, 74, 151.

⁶⁷ MILAŠ, *o.c.*, p. 315; GELZER, *o.c.*, p. 9.

⁶⁸ LOTOCKYJ, *o.c.*, II, p. 143, 151.

⁶⁹ LE QUIEN, *o.c.*, I, p. 114; MAKARIJ, *Istorija*, I, p. 216-217; SOKOLOV, *R. Arch.*, p. 116-117; LOTOCKYJ, *o.c.*, II, p. 117, 340.

⁷⁰ SUVOROV N., *Učebnik...*, p. 82; BIERNACKI, *o.c.*, p. 16; D'AVRIL, *Les Eglises*, 14.

⁷¹ GOLUBINSKIJ, *o.c.*, II-2, p. 14.

⁷² GOLUBINSKIJ, *o.c.*, II-2, p. 13-15.

Art. 6. — Status iuridicus Metropoliæ Kievo-Haliciensis

Hanc ob causam omnes auctores non parum perplexi apparent, quando *natura Metropoliæ Kioviensis* definienda sit.⁷³ Nulli enim institutorum notorum plene congruebat. Nec dici potest fuisse Ecclesiam autocephalam, nec simplicem Metropoliam; aliquas enim notas Metropoliæ, plures tamen Archiepiscopatum maiorum praeseferebat.

Idcirco ipsam Metropoliam designant: «singularem, extra ordinem, praeter usum, insolitam, cum iuribus maioribus»;⁷⁴ «altioris gradus, exceptionalem»;⁷⁵ «nomine solum dependentem»;⁷⁶ «fere independentem, in re independentem»;⁷⁷ vel simpliciter independentem-autocephalam.⁷⁸ Omnes in iudicio concordantes sunt, Ecclesiam Ucrainam - Metropoliam Constantinopolitanam, similem ceteris, minime fuisse. Erat cum hac in unione, at independentem regebatur, iuribus privilegiisque maioribus gaudebat, quam Archiepiscopi, immo Patriarchae, qui sub influxu byzantino remanebant. Unionem hanc Barsov optime, non lege nec obligatione, sed affectu amicitiae explicat. Hinc, in quantum ipsis conveniebat, in unione hac remanebant et auctoritatem ipsius agnoscebant. Numquam tamen ligati sentiebantur, quod haud semel factis ostenderunt.⁷⁹

Relatio talis forsitan feliciter comparari potest cum hac, quae inter patrem et filium, aetate maiorem viget. Hic semper erga patrem reveren-

⁷³ « Among the very many still unresolved problems that confront the historians of medieval Eastern Europe is that of the precise nature of the relationship between the Church of Russia and the Patriarch of C-ple. », OBOLENSKY, *o.c.*, p. 23.

⁷⁴ BARSOV, *o.c.*, p. 371, 373, 495.

⁷⁵ GOLUBINSKIJ, *o.c.*, I, p. 269, 270.

⁷⁶ BARSOV, *o.c.*, p. 538, 569, 570.

⁷⁷ KAPTEREV N., *Charakter otnošenij...*, p. 35; EVHENIJ, *o.c.*, p. 242; HRUŠEV-SKYJ, *o.c.*, III, 270; POLONSKA-VASYLENKO N., *The distinguishing characteristics of the Ukrainian Church*, in *Ukrainian Review* (8), 1960, p. 79; LOTOCKYJ, *Ukr. Dzerela*, p. 280; FILARET, *o.c.*, I, 170 - relationem hanc potius unionem quam subiectionem definit.

⁷⁸ OHIENKO I., *Ukr. Tserkva*, p. III: « ... iuribus patriarchalibus in officiis divinis fruebatur: mitram cum cruce portabat, duas panagias, supercamelaucio albo utebatur, in tota Metropolia cruce ante se delata procedebat, s. chrisma... distribuebat (non accipiebat, sicut alii)... Ipse Episcopus instituebat, tribunal eius supremum erat... Autocephalam ipse Patriarcha C-nus sancivit: bullas enim ad Metropolitas Kiovienses cum sigillo plumbeo, sicut ad Caput Ecclesiae autocephalae, mittebat, non vero cum sigillo cereo, sicut ad ceteros Metropolitas »; LOTOCKYJ, *Autokefalia*, I, p. 143; ARJZR, V, p. I, p. 106-107; 116.

⁷⁹ BARSOV, *o.c.*, p. 501-503, 515.

tiam ac pietatem sentit, auctoritatem agnoscit unionemque cum illo sustinet; admonita eius consiliaque sponte sua accipit. At ipse iam filius maior est, ideo nulla lege nec obligatione adstrictus, accipit omnia, quatenus ipse admittit, eique convenientia apparent.

Similiter accidebat inter Ecclesiam Kioviensem et Sedem Constantinopolitanam, a qua nunquam omnino abscindi contendebat, cuius caput - Patriarcham tamquam patrem aestimabat. At decursu temporis, quo magis « in aetate crescebat », unio haec, quam cum aliis simulque Patriarchis dividebat,⁸⁰ eo magis diminuebatur, usquedum unionem hanc tandem aliquando omnino ruperunt ac cum Sede Romana, sede Vicarii Christi, commutaverunt.

Concludendo dicere possumus: Primates Kievo - Halicienses *independentes*-autocephalos *non de nomine, at in re fuisse*.

Post an. 1037 defuit ipsis tantum titulus Archiepiscopi, etsi, uti vidimus, titulus ipse non erat necessarius.⁸¹ Semper enim aderant veri Primates autocephali, quoad iura, Praesulibus Kioviensibus item inferiores, qui solo titulo Metropolitanarum utebantur, at nihilominus de autocephalia ipsorum nemo dubitare potest.⁸² In Ecclesia vero Ucraina in titulo Archiepiscopi nunquam insistebant, quia secundum consuetudinem Metropolitana maius quid dicebat, quam Archiepiscopus,⁸³ et quando hunc ultimum adiungebant, semper hoc simul cum titulo Metropolitanarum faciebant.

Nihil ideo obstat, ut Praesules Kiovienses titulo Primatum ornentur, quo titulo ceteroquin a pluribus honestati sunt,⁸⁴ et post Unionem Brestensem ab ipsis Romanis Pontificibus⁸⁵

Tempore Unionis ideo Brestensis (1596) cum S. Sede Apostolica Praesules Kievo-Halicienses veri Primates considerandi sunt, qui in omnibus negotiis iura ac praerogativas vere patriarchales exercebant. Erant enim

⁸⁰ ЛОТЦКЫЙ, *o.c.*, II, p. 273. Ad Patriarcham Alexandrinum et Hierosolymitanum saepe in angustiis recurrerant; isti advigilabant et interveniebant in negotiis Ecclesiae Ucrainae, non minus ac Praesules C-ni; - Cf. СОКОЛОВ I., in « *Zap. ist. fil. vid. UAN* », I (1919-1922), pp. 77, 78, 79, 80-84.

⁸¹ D'AVRIL, *Les Hierarchies*, p. 7.

⁸² ЛОТЦКЫЙ, II, 503, 505, 508, 510, 513, ubi plura huiusmodi exempla adducuntur.

⁸³ ЛОТЦКЫЙ, *Ukr. D.*, p. 193.

⁸⁴ KULCZYNSKI, *Specimen Eccl. Ruthenae...* seu « Primatibus Russiae »; item pp. 112, 113, 116, 117, 119; post annum 1596, cf. pp. 129, 136, 139.

⁸⁵ D.P., I, pp. 170, 192, 222, 243, 244, 262, 271. In praeparatione sedis Primatialis, S.C. de Propaganda Fide uti exemplar Ecclesiam Kioviensem sumpsit; cf. ASV, A.S.C. Consistorialis (a. 1853), vol. VII, fasc. 45, s-n.

a Patriarchis Constantinopolitanis de facto omnino independetes, a quo, electione vel etiam institutione consecuta, benedictionem tantum expectabant.

In hoc statu, ideo, et in possessione omnium iurium ac praerogativarum Hierachae Kievo-Halicienses pertractationes de Unione cum Sede Apostolica inierunt et concluserunt. In hac proinde Unione omnia haec iura et praerogativae, hucusque vigentia, ipsis a S. Sede Apostolica sancita fuisse videbantur.

In hac parte prima figuram iuridicam Primatum Kievo-Haliciensium, ante Unionem Brestensem 1596, definire conati sumus. Omnia ibi dicta, etsi non finis principalis, momenti tamen magni pro secunda parte erunt, quia Hierarchia Kioviensis, uti videbimus, sive in praeparatione Unionis, sive ipsa iam feliciter peracta, semper ad iura antiqua, ante ipsam Unionem vigentia, appellabant. Haec, in quacumque discussione, pro omnibus Hierarchis fundamentum constituebant.

PARS SECUNDA

ARCHIEPISCOPI METROPOLITANI KIEVO-HALICIENSES

PRIMATES ECCLESIAE UCRAINAE

(1596 —)

CAPUT PRIMUM

PERSONA PRIMATUM KIEVO-HALICIENSIVM

Art. I. — Archiepiscopi et Metropolitae secundum M. P. « Cleri Sanctitati » (1957)

In Ecclesia latina praeter Romanum Pontificem unum tantum institutum superepiscopale adest, nempe Metropolita, qui etiam Archiepiscopus appellatur, sicut in can. 272 CIC legitur: « Provinciae ecclesiae praest Metropolita seu Archiepiscopus ». Omnes canones de hoc solo instituto agunt, ideo non adest proprie institutum Archiepiscopatus. Exsistit solum titulus Archiepiscopi, qui alicui sedi vel etiam personae honoris causa conceditur, nulla tamen iurisdictione inclusa, et titulus, quo omnes Metropolitae honorantur, pallio a Romano Pontifice obtento.¹

In Ecclesia Orientali, in genere, distinctio inter Metropolitas et Archiepiscopos hucusque viget, etsi non tantum quoad nomen seu titulum ipsum, quo promiscue saepe utuntur, sed quoad institutum duplex, quorum unum Metropolitis, alterum vero Archiepiscopis respondet.

Attamen distinctio haec in Ecclesia Orientali solum inter dissidentes proprie retenta ac conservata est. Inter Orientales Catholicos, cum Sede Apostolica Unitos, institutum Archiepiscopatus nullibi clare definitum inveniebatur; etsi non deerant Presules, qui vere et proprie titulo hoc honorari potuissent ac debuissent, iuribus et privilegiis gaudentes, quae, secundum disciplinam orientalem, et hodie secundum M. P. « *Cleri Sanctitati* », Archiepiscopis solis reservantur. Defectus hic facillime influxu disciplinae latinae explicatur. Sicut in Ecclesia latina omnes Metropolitae item titulo Archiepiscopi utebantur, idem similiter in Ecclesia Orientali accidit, etsi isti nullum ad hoc ius haberent. Ex hoc usu promiscuo unius alteriusque tituli, aliquando, haud facile statuere erat, an Praesules hi orientales Archiepiscopi veri essent, an solum, ad instar Metropolitanarum latinorum, titulo honorifico ornarentur.

Meritum igitur M. P. « *Cl. Sanctitati* » adscribendum, quod institutum Archiepiscopatus iterum restauratum est et distinctio inter Archiepiscopos et Metropolitas clare definita evasit. Metropolita enim simpliciter provinciae ecclesiasticae praest (can. 315 M. P. « *Cl. S.* »), Archie-

---

¹ COUSSA A., *De Personis*, p. 131.

piscopus vero peculiaris Ecclesiae caput est (can. 325), qui ideo iuribus et privilegiis fere patriarchalibus gaudet.

Notae distinctivae Archiepiscoporum, praeter plura communia, quibus a Metropolitis distinguuntur, hae sunt:

1) — *In ipsa electione*: Omnes Metropolitae semper extra Metropoliam propriam eliguntur, — ab Episcopis in Synodo Patriarchali, vel a S. Sede; Archiepiscopi vero electio in ipso archiepiscopatu admittitur.²

2) — Archiepiscopus sub propria iurisdictione *plures Metropolias* habere supponitur (can. 326), etsi plures ad potestatem archiepiscopalem necessariae non sint (can. 325, § 3, 1°; can. 336; can. 467, § 4, 2°).

3) — Archiepiscopus praest alicui *ecclesiae peculiari* (can. 325, § 1), non vero solum provinciae ecclesiasticae, utpote Metropolita simplex (can. 315).

4) — Ad potestatem Archiepiscopi *moderatio electionis omnium Episcoporum* archiepiscopatus proprii pertinet (can. 326, § 1, 1°), minime vero iure hoc Metropolita gaudet.

5) — Item Archiepiscopo in Synodo archiepiscopali competit: *Eparcharum creatio, alia circumscriptio, unio, divisio, suppressio, immutatio graduum, translatio sedis, translatio Metropolitanarum vel Episcoporum* residentialium et titularium ad alias sedes, *acceptatio renuntiatio* Episcoporum et *designatio Coadiutorum* Episcopis residentialibus (can. 327, § 1), etsi salva confirmatione a S. Sede obtenta (*ibidem*).

Nihil horum Metropolitis competit, quamvis de Eparchiis et Episcopis agatur, qui partem eius provinciae constituent ac ipsis subiecti sint.

6) — In territorio suo Archiepiscopus, de consensu Synodi permanentis, *exarchiam erigere* valet, eiusdem fines immutare, vel etiam suppressimere, certiore facta quamprimum S. Sede (can. 328). Iure hoc nemo Metropolitanarum potitur.

7) — Sicut Patriarcha, ita etiam Archiepiscopus *synodum permanentem* constitutam habet (can. 327, § 2, 1°), dum Metropolitae, sicut caeteri Episcopi, solis consultoribus utuntur.

---

² c. 256, 325, § 1; c. 336 et c. 306.

M.P. « Cl. S. » non agit de electione Metropolitanarum; attamen electio haec admittitur secundum c. 256; Patriarchae enim competit: Metropolitae litteras patriarchales provisionis canonicae conferre (§ 1, 2). Canon hic non valet de Archiepiscopis, quibus tantum competit ius ordinandi et intronizandi, non vero eligendi et ipsi litteras canonicas provisionis conferrendi (c. 326, § 1, 2).

8) — Archiepiscopis, sicut et Patriarchis, ius competit constituendi consilium seu *commissionem de re liturgica* ad recognoscendos et imprimendos libros liturgicos, ad normam (can. 279, § 2) et ad ea pertractanda, quae ad Liturgiam spectant (can. 329, can. 279, § 2 et can. 302).

Metropolitae vero solum recognitio editionis librorum liturgicorum competit et concessio licentiae in vulgus edendi (can. 320, § 2, 2°, - can. 279, § 2). Nullum proinde Metropolitae ius est constituendi consilium seu *commissionem de re liturgica* ad recognoscendos et imprimendos libros liturgicos.

9) — Archiepiscopi, non vero Metropolitae, si usus ferat, uti possunt *supercamelaucio albo* (can. 334).

10) — In fine, ultima nota distinctiva adiungenda est, nempe: eadem *potestas dispensandi ab impedimentis matrimonialibus*, qua patriarchae pollent (can. 326, § 1, 9° - can. 32, § 2 M. P. « *Crebrae Allatae* », 1949).

Hae sunt notae maioris momenti, quibus Archiepiscopi a Metropolitanis distinguuntur.

***Art. 2. — Documenta Unionem Brestensem respicientia*¹**

Adduci hic opportunum videtur aliqua excerpta ex istis documentis, quae ipsum actum Unionis Brestensis sive praecesserunt sive secuti sunt. In ipsis enim fundamentum status peculiaris Ecclesiae Kievo-Haliciensis positum erat et plura iura ac praerogativae eiusdem Praesulum in istis tum explicite enumerantur, tum implicite intelliguntur.

---

¹ Ucraina fidem christianam accepit periodo ante magnam divisionem anni 1054 quando igitur una tantum Ecclesia Christi aderat. At in Unione cum S. Sede non tantum ad hunc funestissimum annum 1054 permansit, sed item periodo posteriore. De hac Unione ac de frequentissimis relationibus cum S. Sede, fere usque ad Unionem Brestensem 1596, testimonia perplura sunt, de quibus documenta loquuntur. Anno 1054, Legati Apostolici e Constantinopoli Romam per Kioviam revertuntur, ubi ut hospites clarissimi ab omnibus-principe, clero populoque-excipiuntur, et in ecclesia cathedrali S. Sophiae S. Missam celebrant. Anno 1075, princeps Izjaslav, successor Jaroslai Sapientis, contra adversarios suos Romam ad Gregorium PP. VII recurrit. Filius eius Jaropolk, postea in ecclesia ucraina inter Sanctos adnumeratus, item Romam venit, ubi ab eodem R. Pontifice in regem coronatus, regnum suum sub protectionem S. Sedis commendavit. Eodem anno Legati Apostolici ad Izjaslav « regem Russorum Demetrium » (nomen eius christianum) veniunt, ut ex epistola eiusdem R. Pontificis (17. IV. 1075) patet, in qua nec mentio nec minima suspicio de separatione invenitur (D.P.,

1) Anno 1950 Episcopi, in Synodo Brestensi participantes, *Unionem cum Sancta Sede decreverunt* et decisionem propriam sollemniter subscripserunt. In decisione hac legimus: « Nos infrascripti Episcopi... cum Dei auxilio volumus agnoscere unum Pastorem Supremum, verum Successorem S. Petri in Sede Romana, SS. Papam, uti Pastorem nostrum et Caput nostrum, Eique semper subiecti ac oboedientes erimus... Attamen conditio nostra est, ne... mutentur nec umquam... violentur caerimoniae omnesque functiones, id est cultus s., et omnis Ordo ecclesiasticus, secundum consuetudinem Ecclesiae nostrae orientalis... ».²

Quattuor post annos (1594), Metropolita cum sex Episcopis et Archimandrita Kobrinensi iterum in Sokal convenerunt, ut inter alia de Unione deliberent. In Decreto ab omnibus subscripto argumentum eodem fere modo tractatur:

« ... ex inspiratione Spiritus Sancti, cuius haec sunt opera, et non hominum considerantes cum ingenti dolore nostro quanta impedimenta homines habeant ad salutem absque unione Ecclesiarum Dei, in qua incipiendo a Christo Salvatore nostro et s. illius Apostolis praedecessores nostri perstiterunt, ac unum summum pastorem primumque antistitem in Ecclesia Dei hic in terris (prout ea de re Concilia et canones ma-

---

I, 5; ТОМАШІВСЬКИЙ, *o.c.*, p. 128; *Encyklopedija ukr.*, p. 604). Inter 1090-1093, Kioviae festum translationis reliquiarum S. Nicolai institutum est. Pro graecis occasio haec potius ad luctum, quam ad festum erat; non ideo graeci tempore hoc Kioviae praesidebant, qui non cum Costantinopoli, sed cum Occidente sentiebant. Saeculis XI et XII plurima aderant vincula matrimonialia inter principes Kiovienses et occidentales, at nunquam aliqua dispensatio, professio fidei vel abiuratio errorum necessariae erant (ISAJIV, *o.c.*, p. 68; *Encyklopedija ukr.*, p. 605). Anno 1184, principes Polocenses monachis Augustinianis opus conversionis in suo territorio commendant, et 1228 PP. Praedicatores Kioviae ecclesiam construunt (ISAJIV, *o.c.*, p. 69). Frequentissimae item erant peregrinationes Romam et Barim usque ad tempus incursionum Tartarorum (1240). Ideoque minime arduum erat Episcopis ucrainis Unioni regis Danielis adhaerere (1245), et ipsi Metropolitae Petro Akerovyč Concilio Lugdunensi (eodem anno) assistere. Quamobrem facilius intelligitur Unio Metropolitae Cypriani (1399), Metropolitae Gerasimi (1434), et Unio Florentina (1439), quae in principatu Moscoviensi corrui, in Ucraina vero per 60 adhuc annos semper renovabatur, - a Metropolita Gregorio II (1458-1472) cum novem Episcopis, a Metropolita Missael anno 1476 et a Metropolita Josepho Bolharynovyč anno 1497 (ISAJIV, *o.c.*, p. 69-70; AMMANN, *o.c.*, pp. 169; BARSOV, *o.c.*, p. 416; D.P., I, p. 112, 113, 145; ARJZR, I, vol. VII, p. 199-231). Nunquam Ecclesia Ucraina Unionem cum S. Sede ullo actu formali rupit. Separatio haec ideo paulatim accidit, dum, sub influxo vicinae Ecclesiae Constantinopolitanae, Hierarchia Kioviensis sub potestatem Patriarcharum disunitorum redacta est.

² PELESZ J., *Geschichte der Union der ruthenischen Kirche mit Rom*, (1878), I, p. 516; HARASIEWICZ M., *Annales Ecclesiae Ruthenae* (1862), p. 162-163.

nifestos habemus), et non quempiam alium praeter ss. Papam Romanum profitebantur, illique parebant in omnibus... Itaque nolentes ut conscientiae nostrae tanto pondere aggravarentur... proposuimus... ut quemadmodum antea, eodem labro et eodem corde possemus laudare et glorificare venerandum et magnificum nomen Patris et Filii et Spiritus S. cum fratribus nostris clarissimis dominis Romanis, permanentes sub eodem Pastore visibilis Ecclesiae Dei, cui haec praeeminentia semper debebatur...: *salvis tamen et in integrum observatis caerimoniis et ritibus cultus divini peragendi et ss. sacramentorum iuxta consuetudinem ecclesiae orientalis, correctis tantummodo iis articulis, qui ipsam unionem impedirent, ut more antiquo fierent omnia, sicut olim, unione durante, fuerunt* ».³

Ab Hierarchia deputati, Episcopus Hypatius Potij et Episcopus Cyrillus Terleckyj, summa cum sollicitudine deliberationes ac diversas discussiones peragebant. Fundamentum eis decreta Concilii Florentini serviebant. Eodem item tempore Nuntio Apostolico Malaspina « Articulos seu condiciones » futurae Unionis praepararunt.⁴ In istis, professione de processione S. Spiritus facta ac doctrina de purgatorio accepta, retinentes ritum, cultum, caeremoniasque ecclesiasticas, expresse addunt:

« Propter literas confirmationis Romam ut Episcopi ritus graeci non mittant, sed cum aliquem S. Regia maiestas in Episcopatum nominaverit, Metropolita sive Archiepiscopus more antiquo unumquemque eiusmodi consecrare debet. Nihilominus tamen ipsemet Metropolita successurus, propter literas confirmationis ad Pontificem Maximum mittere debet, quemadmodum allatis confirmationis Roma literis Episcopi ritus graeci suo iure consecrent et benedicant. Si vero aliquem Episcopum in Metropolitanam succedere contigerit, is propter Sacrae literas mittere non debet, quandoquidem iam habet literas Sacrae per dignitatem episcopalem, saltem oboedientiam Summo Pontifici... coram Regni Primate praestare potest ».⁵

In responso, die 1 Augusti 1595, super dictis articulis idem Nuntius Apostolicus scripsit: « Quae divini dogmatis sunt, cum omnia, quae petuntur, sint sacrosanctae fidei catholicae consona... et ut talia ab oecumenico Concilio Florentino toti Ecclesiae credenda proponantur, certum absque ulla dubitatione est, S. Pontificem illa approbaturum et acceptaturum. Quantum ad ea vero, quae ad ius humanum spectant... ex eisdem... praesumpta voluntate intrepide affirmamus, Beatitudinem suam libenti animo consensum praebituram... cum... a rectae fidei norma non

³ PELESZ, I, 525-526; HARASIEWICZ, o.c., p. 172-175.; AkZR, IV, n. 53, p. 77-78.

⁴ PELESZ, o.c., I, p. 527-528; HARASIEWICZ, o.c., p. 177.

⁵ IBIDEM, o.c., I, p. 528-530; HARASIEWICZ, o.c., p. 178-181.

discrepent et ex eius voluntate dependeant; dubium nullum est... illa benigne concessurus sit».⁶

In conditionibus Regiae Maiestati confirmandis propositis, inter alia, praesertim privilegia temporalia, sibi reservarunt, et ut « libera penes ipsos maneat eligendi potestas Metropolitans, Episcopos et alios eiusmodi Officiales ».⁷ Omnibus his rex Sigismundus III annuit.⁸

Eodem anno (1595), in Synodo Brestensi, Episcopi Hypatius Potij et Cyrillus Terleckyj, Procuratores et Legati totius Hierarchiae Kioviensis electi, Romam ad Unionem concludendam mittuntur; illic magna cum benevolentia recipiuntur ac die 23 Decembris ad Summum Pontificem Clementem VIII admittuntur, cui nomine totius Hierarchiae sollemnem fidei professionem faciunt, cum iuramento debitae oboedientiae et submissionis. In epistola ad Romanum Pontificem, cum ipsis allegata, fere eadem inveniuntur elementa: « *Unio in Synodo Florentina constituta, administratio sacramentorum, ritus et caeremoniae Ecclesiae orientalis* ».⁹

2) — *Unione sollemniter conclusa*, Episcopi-Legati ad Episcopum Leopoliensem, Gedeonem Balaban, scribebant: « gloria et honor sit Deo pro Unione hac et quod Liturgia nostra et Ritus noster integer (inviolatus) relictus sunt ».¹⁰

Ex parte sua, Clemens PP. VIII, occasione gloriosi ac felicitis eventus, Deo gratias immensumque gaudium in Bulla « *Magnus Dominus* » (23. XII. 1595) manifestavit. In hac inter plura legimus:

« ... seque intra gremium Catholicae Romanae Ecclesiae recipi, et tamquam membra iterum capiti uniri supplicarunt, *salvis eorum ritibus, et caeremoniis in Divinis Officiis, et Sacramentorum administratione, et alias juxta unionem celebratam in Concilio Florentino*... Venerabiles fratres nostros Archiepiscopum Metropolitanam et caeteros Episcopos... cum omni eorum clero et populo Nationis Ruthenae seu Russae... recipimus, unimus, adiungimus, annectimus et incorporamus, atque ad maiorem charitatis nostrae erga ipsos significationem omnes sacros ritus et caeremonias, quibus rutheni Episcopi et Clerus iuxta ss. Patrum Graecorum instituta in Divinis Officiis et sacrosanctae Missae sacrificio caeterorumque Sacramentorum administratione aliisve s. functionibus utuntur, dummodo veritati et doctrinae Fidei Catholicae non adversantur et communionem cum Romana Ecclesia non excludant... permitti-

⁶ PELESZ, *o.c.*, I, p. 531-532; HARASIEWICZ, *o.c.*, p. 184-185; L.N., II, n. 498, p. 65.

⁷ IBIDEM, p. 532-534; HARASIEWICZ, *o.c.*, p. 182-184; AkZR, IV, n. 55, p. 79.

⁸ IBIDEM, p. 534; HARASIEWICZ, *o.c.*, p. 185.

⁹ AkZR, IV, n. 68, p. 94; PELESZ, I, p. 536; HARASIEWICZ, *o.c.*, p. 194.

¹⁰ PELESZ, *o.c.*, I, p. 542; HARASIEWICZ, *o.c.*, p. 199-201 (nota).

mus, concedimus et indulgemus... ».¹¹ « Quae enim expetere visi sunt, libenter, quantum cum Domino licuit, concessimus. Ritus enim et caerimonias vestras, quae fidei catholicae integritatem et mutuam nostram conjunctionem nequaquam impediunt, eadem ratione et modo, quo a Concilio Florentino permissum est, et nos quoque Vos retinere permisimus ».¹²

Denique, in Bulla « *Decet Romanum Pontificem* » (23. II. 1596) idem R. Pontifex adiunxit: « ... motu proprio et ex certa scientia nostris, et Sedis Apostolicae potestatis plenitudine, hac nostra perpetuo valitura constitutione, statuimus et ordinamus, ut quandocumque posthac aliquas ex praedictis eorum Cathedralibus Ecclesiis, seu sedibus Episcopalibus... vacare contigerit, *is qui... iuxta morem eorum, seu modum illis permissum electus seu nominatus fuerit, a praedicto Archiepiscopo Metropolitano Kioviensi ac Haliciensi nunc et pro tempore existenti auctoritate, et nomine Sedis Apostolicae confirmari, vel institui, eique munus consecrationis impendi possit et debeat...* Verum cum Sedes Archiepiscopales, seu Metropolitanas,... per obitum, vel alias quovis modo, quandocumque, tam forsitan in Romana Curia, quam extra eam ubilibet pastoris solatio destitui, seu vacare contigerit, *is, qui in Archiepiscopum seu Metropolitanam... electus seu nominatus fuerit, electionis, seu nominationis suae confirmationem, institutionem seu provisionem, nec non et muneris consecrationis licentiam a Nobis et a R. Pontifice pro tempore existente, petere et obtinere omnino teneatur, et debeat* ».¹³

Unione cum S. Sede in Synodo Brestensi sollemniter promulgata (1956), Archiepiscopus Metropolitanus Michaël Rahoza ceterique Episcopi et Archimandritae in epistola synodali nuntiabant: « ... Misimus ad S^mum Dominum nostrum Clementem Octavum Papam Romanum legatos, et fratres nostros honorandos in Christo Episcopos Ipatium Poceium Protothronium... necnon Cyrillum Terleczky Exarcham, Episcopum Luceoriensem et Ostrosiensem... *supplicantes*, ut nos sub suam oboe-dientiam tanquam summus pastor sanctae Ecclesiae Catholicae recipiat... conservetque nobis omnes ritus caeremoniasque Ecclesiarum Orientalium, Graecorum atque Ruthenorum, et *ut nihil in ecclesiis nostris inmutet, sed omnia iuxta traditionem sanctorum Patrum graecorum integre relinquat. Quod cum reipsa fecisset, deque his omnibus litteras dedisset atque privilegia...* iniungens, ut... professionem faciamus

¹¹ D.P., I, n. 132, p. 236-243; PELESZ, I, 612-621; HARASIEWICZ, o.c., p. 204.

¹² D.P., I, n. 145, p. 258, in Litt. Ap. « *Benedictus sit pastor.* »; PELESZ, I, 622-625; HARASIEWICZ, o.c., p. 214.

¹³ D.P., I, n. 152, p. 266-268; PELESZ, o.c., I, p. 626-629; HARASIEWICZ, o.c., p. 219-224.

sanctae fidei, praestemusque oboedientiam Sedi Romanae Sancti Petri... ».¹⁴

3) — In omnibus his, ut patet, non ad instar Codicis omnes casus praevidentur nec omnes quaestiones pertractantur. Agitur de Unione, de oboedientia, et quasi in margine aliquae quaestiones sublineantur; ita in Synodo Episcoporum, in litteris ad Nuntium, ad Regem Sigismundum et ipsum Romanum Pontificem, similiter et in ipsis documentis Pontificiis. Ad quaestiones, de quibus ab Hierarchia Kioviensi *singillatim* mentio fit, pertinent: Ritus proprius, cultus, caerimoniae ac consuetudines, quae fidei catholicae consonae essent.

Praeterea, *expresse*, tum ab Hierarchia Kioviensi tum a S. Sede, mentio facta est *de modo electionis ac confirmationis Metropolitanæ ac Epi-*

¹⁴ PELESZ, *o.c.*, I, p. 555; THEINER, *Vetera Monumenta*, III, 267; HARASIEWICZ, *o.c.*, p. 233.

Ecclesia Unita cum S. Sede optimos Pastores habuit, praesertim Hypatium Potij (1600-1613) et Josephum Rutsykyj (1613-1637), etsi ad periodum illustrandam sufficiat sola commemoratio martyrii Archiepiscopi Polocensis S. Josaphat Kuncovyč (1623). Annis 1630 et 1640 magna iam spes habebatur Unionis totius Hierarchiae ucrainae, praesertim tempore Metropolitanæ dissidentis Petri Mohyla, qui semper fautor eximius huius Unionis erat. Tantum mors eius praematura, et postea periodus bellica primos successus frustrarunt. Periodo hac multa de Patriarchatu Kioviensi tractabatur (A.P.F., I, p. 30, 80, 153, 189; II, n. 42, 50, 51; C.P., I, p. 59, 60; L.P.F., I, n. 30, 281, 296, p. 25, 181, 191). Saeculo XVIII ineunte omnes Episcopi et fere omnes Ucraini ac Alborutheni, intra Poloniae et Magni Ducatus Lithuani confines, unitati christianae adhaeserunt (*Encyklopedija ukr.*, p. 613, 614). Anno 1720 convocata est Synodus Provincialis « Zamostiana », quae decreta ordinationesque utilissimas edidit. Gravissima tempora cum Imperatrice Catharina II venerunt (LIKOWSKI E., *o.c.*, p. 139-166; *Encyklopedija ukr.*, p. 614-615; PELESZ, *o.c.*, II, p. 584-587). Anno 1795 suppressa est Archieparchia Metropolitana, Eparchia Volodymyriensis Brestensisque, Luceoriensis Ostrogensisque et Pinscensis Turoviensisque. Omnia bona temporalia publicata sunt. Unicus Archiepiscopus Polocensis remansit (HARASIEWICZ, *o.c.*, p. 839; PELESZ, *o.c.*, II, p. 588). Sub Paulo I Eparchia Luceoriensis et Brestensis restauratae sunt, minime vero ceterae et solum sub Alexandro I (1804) Metropolitanæ Theodosio Rostockykyj (1786-1805) iura eius Metropolitana restituta sunt. Successor eius Heraclius Lisovskykyj nominatus est, at non cum titulo antiquo, sed ut « Metropolita Ecclesiarum Unitarum in Russia » (SOLOWIJ M., *De reformatione liturgica Heraclii Lisowskykyj*, p. 11). Successor huius erat Gregorius Kochanovyč (1810-1814) et Josaphat Bulhak (1814-1838). Nullus tamen a S. Sede tali cum titulo approbatus est et J. Bulhak tamquam « Sedis Apostolicae Delegatus » munere suo fungebatur. Anno denique 1839 ab Imperatore Nicolao I Ecclesia Unita in confinibus Russiae abolita est, quod idem anno 1875 ab Alexandro II in Eparchia Cholmensi iteratum est, quando haec ultima sub dominio imperatorum Russiae venit (LIKOWSKI E., *o.c.*, p. 208-225; *Encyklopedija ukr.*, p. 615).

scoporum. Episcopi eliguntur vel nominantur, et nomine S. Sedis a Metropolita confirmantur et consecrantur, dum Metropolita electus vel nominatus confirmationem a S. Sede expetere tenetur.

Hae, ut patet, praerogativae maximae erant, quae omnes alias praecelebant. Ceterae vero praerogativae, quibus ante Unionem Brestensem fruebantur, in ipsis documentis expresse non referuntur, etsi facillime, ut minoris momenti, in his et in modo loquendi generali implicite inclusae videbantur; earum tamen praetermissio fundamentum controversiis non paucis praebuit.

Eadem iura ac praerogativae item in Metropolia Haliciensi, an. 1807 restaurata, confirmata sunt. In Bulla P. Pii VII « *In Universalis Ecclesiae regimine* » legimus:

« ... Leopoliensem et Haliciensem Ecclesias... in Ecclesias Archiepiscopales Rutheni Ritus unitas et Metropolitanam pro uno Archiepiscopo, qui *pallii et crucis usum more Archiepiscoporum eiusdem ritus habet, aliisque gaudeat privilegiis, praerogativis, honoribus et iuribus similibus Archiepiscopis debitis et concessis*, Apostolica nostra huiusmodi sibi delegata auctoritate ipsarum tenore praesentium perpetuo erigat et instituat ita, ut dictarum... Ecclesiarum Praesules *omnia et singula, quae ad similes Ruthenae Nationis et Ritus Archiepiscopos in eorum civitatibus munus exercendum de iure, usu, consuetudine aut alias quomodo libet spectare et pertinere solent, ac debent*, gerere, facere et exercere libere ac licite possint, plenam et omnimodam auctoritatem tenore praesentium concedere et impertiri nostro nomine possint et valeant... Quandocumque Metropolitana Ecclesia... vacare contigerit, quilibet ad eam nominatus confirmationem suae nominationis, institutionem ac provisionem Ecclesiae huiusmodi nec non muneris consecrationis licentiam a nobis et a R. Pontifice pro tempore existente petere... debet et teneatur... Eidem insuper... attentis peculiaribus circumstantiis et de speciali indulgentia, facultatem concedimus, nominatos ad suas suffraganeas Episcopales Ecclesias... auctoritate et nomine Sedis Aposolicae confirmandi et instituendi, iisdem modo ac forma, quibus facultas huiusmodi Metropolitanano Kioviensi... fuerat elargita ».¹⁵

---

¹⁵ D.P., II, n. 871, p. 316; HARASIEWICZ, *o.c.*, p. 790-799; DE MARTINIS, IV, p. 496. Metropolia Haliciensis tribus Eparchiis constabat, Leopoliensi - Metropolitana, Peremysliensi, quae anno 1700 et 1692 S. Sedi unitae sunt (*Encyklopedija ukr.*, p. 613) et Chelmensi-Belzensi. Ab anno 1775 Eparchiae hae in confinibus Austriae inveniebantur et plena libertate, immo et subsidiis Status fruenter, sub omni respectu cum successu conspicuo progrediebantur. Quia tamen dependebant ab Metropolitis, qui in confinibus Russiae commorabantur et in iurisdictione exercenda impediti erant (HARASIEWICZ, *o.c.*, p. 678-679), iam ab anno 1803 Episcopi conabantur, ut antiqua Metropolia Haliciensis restauraretur. Conamina haec anno 1806 ad effectum adducuntur. Hoc nempe

4) — *Comparatione facta inter documenta haec et novum ius orientale, secundum M. P. « Cl. Sanctitati »*, omnia haec, quae Hierarchiae huius periodi momenti maximi videbantur, nempe: conservatio ritus ipsius, cultus ac caeremoniarum, in novo iure utpote quaestiones per se patentes resolutae sunt. Sicut hodie adhuc non omnes, his autem temporibus paucissimi erant, quasi per exceptionem, qui eodem modo sentirent. Ideo haec cura peculiaris, quasi angustia, et instantia, semper et apud omnes, ne per Unionem ritui ipsi damnum feratur. Prompti erant ad oboedientiam ac submissionem in omnibus, quae fidem concernebant, nullo autem modo ritui ipsi recusare vellent.

Ideo, si omnes 15 canones M. P. « *Cleri sanctitati* » vim hodiernam, his iam temporibus, habuisset, ipsa Unio nec per tantum tempus postposita nec adeo frequenter, in tot adhuc documentis, quaestio de ritu de novo tractata fuisset. Quod autem hodie non solum de iure, sed etiam in praxi, multis saltem, per se patens apparet, hac periodo adhuc, quasi expugnandum ipsis necessarium videbatur.

Quod vero ad iurisdictionem, potestatem ac praerogativas spectat, de his singulis articulis agetur.

5) — a) Hierarchia Kioviensis, uti vidimus, semper et ubique, instabat, ut, praeter caerimonias et cultum, item ritus integer¹⁶ conservetur nihilque novi introduceretur. Omnes item Unionis Promotores persuasi erant S. Sedem omnia haec ipsis intacta reliquisse.

b) Fundamentum, in Unione concludenda, pro Hierarchia Kioviensi et pro S. Sede, *Concilium Florentinum* constituebat,¹⁷ in quo tantummodo quaestiones fidei pertractatae sunt, ab Unitis admittendae. Omnis

---

anno Imperator Austriae Franciscus I Metropoliam Haliciensem restauravit (HARASIEWICZ, *o.c.*, p. 799-802). Restaurationem hanc Pius PP. VII Bulla « *In Universalis Ecclesiae* » (24. II. 1807) confirmavit atque novo Metropolitae eiusque successoribus omnia iura ac privilegia Metropolitarum Kioviensium concessit. Primus Metropolita Antonius Anhelovyč, hucusque Episcopus Peremysliensis, institutus est (D.P., II, n. 872, p. 319; *Encyklopedija ukr.*, p. 615). Metropolia nova, non obstantibus difficultatibus diversis, optimis semper Praesulibus provisa, inter quos Cardinalis Michael Levyckyj et Card. Silvester Sembratovyč, paginam gloriosam in historia Ecclesiae ucrinae scripsit. Anno 1885 erecta est nova Eparchia cum sede in Stanyslaviv et anno 1891 Synodus Provincialis Leopoliensis celebrata est, quae labore ac fructibus facillime cum Synodo Zamostiana comparari potest.

¹⁶ Sub voce « ritus » intelligitur: « complexus legum liturgicarum et disciplinarium praescriptionum ecclesiae determinatae propriarum »; COUSSA A., *De iure ecl. orientali*, p. 14.

¹⁷ D.P., I, n. 132, p. 238; L.N., II, p. 71; HARASIEWICZ, *o.c.*, p. 194; PELESZ, *o.c.*, I, p. 536.

vero disciplina ecclesiastica intacta remansit.¹⁸ Ideo dicendum, in Unione item Brestensi, totam disciplinam ecclesiasticam, ante Unionem vigentem, intactam remansisse.

c) Expresse in Bullis confirmatae sunt praerogativae quoad *electionem Metropolitanarum ac Episcoporum*, et horum ultimorum institutionem.

Art. 3. — Titulus Praesulum Kievo-Haliciensium

Argumentum hoc in tribus fontibus, qui auctoritatis maximae sunt, nempe documentis Pontificum Romanorum, documentis Sedis Apostolicae et documentis ipsorum Praesulum Kievo-Haliciensium, inspicimus.

1) — *Documenta Pontificia*

Non uno nec eodem titulo Antistites Kievo-Halicienses in per plurimis documentis Pontificum Romanorum nominabantur.

Quandoque, etsi raro, quasi per exceptionem, Pontifices Romani respectu Praesulum Kievo-Haliciensium titulo simplici *Metropolitae* utebantur, sive in litteris ad ipsos missis, sive in aliis actis, in quibus de ipsis agebatur, utpote Clemens PP. VIII,¹ Paulus V,² Urbanus VIII,³ Alexander VII,⁴ Clemens IX,⁵ Clemens XIV,⁶ Pius VII.⁷

Saepius tamen duplici titulo *Archiepiscopi et Metropolitae* utebantur, et quidem vario modo et ordine:

« Nuper vero Venerabilis frater Michael, *Archiepiscopus et Metropolitae Kioviensis Haliciensisque ac totius Russiae* »;⁸

« Scribimus ad eundem fratrem nostrum Archiepiscopum et Metropolitanam Ruthenorum »;⁹

« Quibus idem Archiepiscopus et Metropolitae utuntur »;¹⁰

¹⁸ D.P., I, p. 113-115.

¹ D.P., I, p. 248, 251.

² IBIDEM, p. 320, 321, 325, 327, 355.

³ IBIDEM, p. 457.

⁴ D.P., I, p. 578, 581.

⁵ IBIDEM, p. 601.

⁶ IBIDEM, II, p. 229.

⁷ IBIDEM, II, p. 317.

⁸ IBIDEM, I, p. 237, 267.

⁹ IBIDEM, I, p. 245, 593, 602, 613.

¹⁰ IBIDEM, I, p. 267, 268.

« In causa praecedentiae inter Archiepiscopum Kyoviensem Russiae Metropolitanum »;¹¹

« Archiepiscopo Kioviensi eiusdem provinciae Metropolitanae »;¹²

« Venerabili fratri Archiepiscopo Kioviensi, Metropolitanae Russiae »;¹³

« Ven. fratri Archiepiscopo Chioviensi, Metropolitanato totius Russiae unito »;¹⁴

« Venerabili fratri, Archiepiscopo totius Russiae, Metropolitanae »;¹⁵

« Venerabili fratri Archiepiscopo Kioviensi, Haliciensi et Polocensi, totius Russiae Primati ».¹⁶

Maxima vero ex parte litterae R. Pontificum cum titulo solo *Archiepiscoporum* inscribuntur, quo titulo iam Card. Isidorus eiusque successor Gregorius condecorantur: « frater noster Isidorus... ex dispensatione apostolica Archiepiscopus Chieuensis et totius Russiae ipsius ecclesiae »; « sub oboedientia Archiepiscopi Ruthenensis degentium ».¹⁷

Eodem titulo Clemens PP. VIII multis in documentis, praesertim vero in ipsa Constitutione de Unione Nationis Ruthenae « Magnus Dominus » Primates ucrainos denominat: « ... cui Michael Archiepiscopus et omnes supradicti Episcopi »; « ... uti Oratores et Procuratores Michaelis Archiepiscopi »; « Michaelem Archiepiscopum et ceteros Episcopos »; « Michaelem Archiepiscopum et eius Coepiscopos ».¹⁸ Titulo simili et successores Clementis VIII frequentissime Antistites Kiovienses appellabant.¹⁹

Metropolia Haliciensi restaurata, Praesules eius, partim utpote successores Primatum Kioviensium, eodem item titulo honorantur. In ipsa Bulla restorationis legimus iam: « pro uno Archiepiscopo, qui pali et crucis usum more *Archiepiscoporum* eiusdem ritus habeat, aliisque gaudeat privilegiis, praerogativis, honoribus et iuribus similibus Archiepiscopis debitis et concessis... quibus *Archiepiscopi* uti;... quae ad similes Ruthenae Nationis et Ritus *Archiepiscopos* pertinere solent... ».²⁰

Item in ultima epistola Pii PP. XII ad Antistitem Leopoliensem, Josephum Slipyj (25-12-1957), expleto sacerdotii sui anno quadragesimo,

¹¹ D.P., I, p. 443.

¹² IBIDEM, I, p. 458.

¹³ IBIDEM, I, p. 461.

¹⁴ IBIDEM, I, p. 668; similiter II, p. 194.

¹⁵ IBIDEM, II, p. 189.

¹⁶ IBIDEM, II, p. 170, 192, 222, 243, 244, 262, 271.

¹⁷ D.P., I, p. 147, 148, 150.

¹⁸ IBIDEM, I, 237, 240, 242, 249.

¹⁹ IBIDEM, I, p. 438, 439, 443, 459, 469, 471, 640, 666.

²⁰ D.P., II, p. 316, 393, 479, 488, 489.

tunc temporis in Siberiam, deportatus ipse titulo Archiepiscopi denominatur, et quidem M. P. « *Cl. Sanctitati* » iam pridem promulgato.²¹

2. — *Documenta Sedis Apostolicae*

Non aliter ac in documentis Pontificiis, iisdem titulis, in forma item diversa, Primates ucraini in actis SS. Congregationum appellantur, praesertim Sacrae Congregationis de Propaganda Fide, ad cuius competentiam ipsi usque ad an. 1917 pertinebant.

Saepe isti, ac super, titulo Archiepiscopi decorantur: Kioviensis, vel Kievo-Haliciensis, Ruthenorum vel Rutheni de Kiovia.²²

Saepeius solus titulus Metropolitae invenitur: Russiae, totius Russiae, Ruthenorum, Kioviensis.²³

At, similiter ac in documentis Pontificiis, frequentissime item titulo duplici Archiepiscopi et Metropolitae decorabantur: Archiepiscopus Kioviensis et totius Russiae Metropolitae; Archiepiscopus seu Metropolitae; Archiepiscopus, Metropolitae Kioviensis et Haliciensis; Archiepiscopus Kioviensis et Haliciensis, Metropolitae totius Russiae; Archiepiscopus Metropolitanus; Archiepiscopus Kioviensis, Metropolitae Ruthenorum; Archiepiscopus Metropolitae Kievo-Haliciensis, totius Russiae.²⁴

3) — *Documenta Primatum Kievo-Haliciensium*

Similiter ac in documentis S. Sedis accidit et ipsi Primates Kiovienses promiscue nominibus tum Metropolitae, tum Archiepiscopi, tum vero utriusque simul utebantur, sive in litteris ad Episcopos Suffraganeos,²⁵ sive ad subditos fideles, sive etiam in per plurimis epistolis ad Sedem Apostolicam missis.

Michael Rahoza (1588-1599) actum promulgationis Unionis subscripsit: Archiepiscopus Metropolitae Kioviensis et Haliciensis, totiusque Russiae.²⁶

Hypatius Potij (1600-1613) semper Archiepiscopum Metropolitanam Kievo-Haliciensem totiusque Russiae se ipsum titulabat, vel simpliciter Archiepiscopum.²⁷

²¹ E.M., III (1958), p. XI.

²² APF, I, p. 10, 17, 18, 20, 23, 69, 71, 159, 184; II, p. 129-130; IV, p. 22, 23. LPF, I, p. 6, 7, 8, 22, 285; C.P., II, p. 103; *Sobor Lvivskij* (1896), p. 265.

²³ APF, I, 21, 25, 27, 35, 47, 71; IV, 39; C.P., I, 27, 77, 87; II, 113.

²⁴ APF, I, 37; II, 173; IV, 39; LFF, I, 17, 76, 80, 82; C.P., I, 38, 164; II, 125, 255.

²⁵ *Archeografickij Sbornik*, X, n. 33; *Bohoslovija*, 116, p. 23.

²⁶ HARASIEWICZ, o.c., p. 234; THEINER, *Vetera Mon.*, III, p. 267; ArJZR, I-6, p. 451; I-1, p. 270, 1.

²⁷ *Arch. Sbornik*, X, p. 230; VI, p. 115, 120, 122, 130, 281; X, p. 232.

Velaminus J. Rutskyj (1613-1637) indiscriminatim hisce tribus titulis utebatur.²⁸

Raphaël Korsak (1637-1640) frequentius titulo Archiepiscopi, aliquando solum Metropolitanæ utebatur, et saepe plenum titulum Archiepiscopi Kievo-Haliciensis, Metropolitanæ totius Russiae adhibebat.²⁹

Antonius Sielava (1640-1655) in paucis litteris Romam missis, etsi scribebat « accepta Archiepiscopatus Metropolitanæ totius Russiae... provisione », attamen fere semper solo titulo Metropolitanæ utebatur.³⁰

Gabriel Kolenda (1655-1674), dum, Administrator tantum, epistolas subscribebat: Administrator Kioviensis, totiusque Russiae, vel simpliciter totius Russiae.³¹ Metropolita tandem institutus, semper in omnibus litteris et actis titulo Archiepiscopi Metropolitanæ Kioviensis, vel totius Russiae, vel etiam Kioviensis totiusque Russiae utebatur.³²

Cyprianus Zochovskyj (1674-1693) semper vel solum titulum Archiepiscopi, vel Archiepiscopi et Metropolitanæ adhibebat.³³

Hoc duplici titulo fere semper Leo Szlubič-Zalenskyj (1694-708), semper Georgius Vynnycyj (1708-1713),³⁴ et omnes fere eorum successores utebantur, tum Kiovienses,³⁵ tum postea Halicienses,³⁶ cum exceptione Floriani Hrebnykyj (1748-1762), qui subscribi solebat: Metropolita totius Russiae, Archiepiscopus Polocensis, in quantum hac in civitate sedem suam possidebat,³⁷ et ab an. 1805, Heraclius Lissovskyj, Gregorius Kochanovyč, Josaphat Bulhak, quibus in imperio rossiano solo titulo « Metropolitanæ Unitarum Ecclesiarum in Rossia » uti permittebatur.³⁸

Uti vidimus, norma constans quoad usum titulorum istorum non aderat. Praesules Kievo-Halicienses ideo promiscue, et Metropolitanæ, et Archiepiscopi, et Archiepiscopi Metropolitanæ, et quandoque Metropolitanæ-Primates vocabantur, sicuti et ipsi omnibus his formulis diversis utebantur; attamen apud omnes titulus Archiepiscopi excellit, praesertim in documentis sollemnibus et officialibus. Eratne usus hic conformis

²⁸ E.M., I, 29, 30, 31, 52, 57, 58, 60, 68, 75, 184, 199, 225, 250, 271, 300, 324, 379.

²⁹ E.M., II, p. 91, 129, 130, 131-4, 139-143, 150; HARASIEWICZ, *o.c.*, p. 234.

³⁰ E.M., II, 188, 191, 195, 197, 199, 200, 205.

³¹ IBIDEM, II, 223, 226, 231, 233, 239.

³² IBIDEM, II, 257, 260, 263, 265, 273, 277, 279, 289, 295, 339.

³³ IBIDEM, III, 40, 41, 44, 45, 55, 61, 65, 85, 92, 101, 103, 107, 112, 133, 141, 164.

³⁴ IBIDEM, III, 190, 193, 194, 197, 201, 205, 213, 251, 252, 257, 259, 264, 271, 273.

³⁵ IBIDEM, IV, passim; HARASIEWICZ, *o.c.*, p. 529; ArJZR, IV, n. 234.

³⁶ HARASIEWICZ, *o.c.*, p. 931, 1116, 1073, 1120; *Sobor Lvivskyj*, p. 5, 7, 9, 16, 44, 258.

³⁷ E.M., IV, 231, 232; In Congregatione Particulari decisum est, ut solum titulus Kioviensis adhiberetur; C.P., n. 45, p. 65.

³⁸ HARASIEWICZ, *o.c.*, p. 869-871.

cum novo iure orientali in M.P. « *Ct. S.* », an cum isto discrepabat, ideo mutandus esset?

4) — *Motu Proprio « Cleri Sanctitati »*

In can. 324 legitur: « inter Metropolitae excellit Archiepiscopus, quae dignitas coniuncta est cum sede metropolitana, extra patriarchatus sita, determinata vel agnita a Romano Pontifice aut a Synodo oecumenica ». Determinatio aliqua huius tituli in can. sequenti 325, § 1 inveniri videtur: « Archiepiscopum Romanus Pontifex libere nominat aut legitime electum confirmat atque praeficit peculiari ecclesiae ».

Secundum canones hos elementa Archiepiscopatus sequentia sunt:

- a) Ut extra patriarchatus positus sit;
- b) Ut a R. Pontifice vel Synodo Oecumenica determinatus aut agnitus sit;
- c) Ut ecclesiae peculiari praesit, etsi peculiaritas haec nec definita nec determinata appareat. Ut videtur, ista posset constare in disciplina diversa, etsi eiusdem ritus, et forsitan etiam, secundum consuetudinem Ecclesiae orientalis, in diversitate politica, uti vidimus (P. I, c. II, art. 2).

Consequenter, ubicumque tria haec elementa inveniuntur, omnia in iure Orientali vigenti elenchata iura, privilegia ac officia sequuntur.

Quoad usum tituli ipsius, nihil videtur definitive, in iure novo, determinatum fuisse. Ipse c. 324 dicit: « inter Metropolitae excellit Archiepiscopus... ». E modo igitur dicendi appareat hunc non solum Metropolitam fuisse, cui nunc titulus novus concessus est, sed Metropolitam esse pergere, cui solum titulus novus adiungitur.

Comprobari hoc videtur et ex loco, ubi sermo de Archiepiscopis instituitur. Caput enim VII « *de Metropolitae et Archiepiscopis* » agit, at canones primi, 315-323, de Metropolitae tantummodo loquuntur et solum postea de Archiepiscopis prosequuntur. Caput ipsum iterum determinatione de Metropolitarum praecedentia concluditur.

Ex modo denique loquendi eadem conclusio insinuari videtur: nempe, quod Archiepiscopi Metropolitae sint, quibus solum novus titulus, et cum titulo iura nova adiuncta sint, qui ideo et Metropolitae et Archiepiscopi sunt. Hanc ob causam, hodie etiam, indiscriminatim, uno ex his duobus vel potius utroque titulo uti possent, praesertim quando non plures, sed unam tantum provinciam regent.³⁹

Ratio autem propter quam usus hic aliquantum indeterminatus remansit, in praxi communi Ecclesiae Orientalis inveniri videtur. In ista enim plures Ecclesiae aderant (hodie maxima ex parte sedes patriar-

³⁹ COUSSA, *De iure eccl. orientali*, p. 283, n. 285: « Hi (Metropolitae Rutheni et Rumeni) cum potiori auctoritate fruuntur ceteris Metropolitae, (qui unam dumtaxat regunt provinciam) nomine veniunt Metropolitae et Archiepiscopi ».

chales declaratae), quae etsi iuribus archiepiscopalibus, immo patriarchalibus utebantur, attamen titulum solummodo Metropolitanae adhibebant.⁴⁰

5) — *Conclusio.*

Comparatione hac facta, *concludi potest:*

a) Tituli, quibus Primates Kievo-Halicienses promiscue utebantur, iuri novo omnino videntur respondere;

b) Titulus Archiepiscopi, quo utebantur et titulabantur, non erat honorificus, ac in ritu latino. Clare hoc ostendit rescriptum Pauli PP. III (26-1-1536), in quo Metropolita graecus Josaphat nunquam titulo Archiepiscopi, semper vero et solum titulo Metropolitanae decoratur.⁴¹ Hoc sane tempore distinctio clara inter Metropolitas orientales et latinos aderat. Dum ultimi item titulo Archiepiscopi nuncupabantur, minime praxis haec ad Metropolitas orientales extendebatur. Si ergo Primates Kiovienses nihilominus duplici illo titulo ornabantur, concludendum est ipsos non Metropolitas simplices fuisse, sed una cum titulo iura ac officia obtinuisse, quae duplici hoc titulo responderent.

Ex consideratione solius tituli item concludi videtur posse, Antistites Kievo-Halicienses vere Archiepiscopos maiores fuisse:⁴²

a) Titulus enim, cum potestate, ut videbimus, a R. Pontificibus agnitus erat;

b) Provincia Kioviensis et Haliciensis extra Patriarchatum existebat;

c) Primates Kievo-Halicienses ecclesiae peculiari praeerant, quae disciplina, usibus, et consuetudinibus ab omnibus aliis distinguebatur.

⁴⁰ Graeciae Primas autecophalus (1923) titulum Metropolitanae assumpsit, dum ceteri Episcopi omnes Archiepiscopi titulantur.

Serbiae Primas antea Archiepiscopus Beogradensis, Metropolita totius Serbiae titulabatur, eodem modo ac Primates ucraini: Archiepiscopus Kioviensis, Metropolita totius Russiae.

In Albania, cuius caput antea Archiepiscopus, a. 1937 independens promulgatus, titulum Metropolitanae assumpsit; eodem modo ac Primates Estoniae et Latviae. Dum in Lithuania Primas orthodoxus, partim solum independens, cum titulo solo Archiepiscopi remansit. ЛОТОВСЬКИЙ, *o.c.*, II, 503, 505, 508, 510.

Fine s. XVIII in regione Pinsk (intra confinia regni Poloniae) Ecclesia orthodoxa fundata est, a Patriarcha Constantinopolitano independens, cum autonomia interna. Primate huius regionis titulus Archiepiscopi concessus est, at cum iuribus Metropolitanae. Cf. ЛОТОВСЬКИЙ, *Ukr. Dzerela*, p. 295; D.P., II, n. 860; AMMANN, *o.c.*, p. 440.

⁴¹ D.P., I, 217-218.

⁴² Etsi titulus solum argumentum indicativum, nunquam vero decisivum considerari potest. Cf. D'AVRIL, *Les Hierarchies*, p. 7, in. P.I, c. II, art. 2.

**Art. 4. — De Electione et Provisione Primatum
Kievo-Haliciensium**

Circa institutionem Primatum Kievo-Haliciensium tres actus distinguere possunt, nempe: electio, nominatio et ipsa institutio seu provisio. Etsi electio et nominatio incompatibiles, ideoque excludi videntur, at tamen promotores Unionis, uti videbimus, duos hos actus concordare intellexerunt.

De omnibus istis, praevia Unione concludenda, fusius discutiebatur, sicut in Synodo Episcoporum, ita in pertractationibus cum Nuntio Apostolico et Rege ipso. In « Articulis seu conditionibus Unionis », quoad personam Primatis ex parte S. Sedis tantum confirmatio admittebatur. Ut Nuntius Apostolicus praevidebat et promittebat, omnia postulata Hierarchiae Ucrainae a Clemente PP. VIII in Constitutione Apostolica « *Decet Romanum Pontificem* » accepta et confirmata sunt, etsi cum perexigua modificatione.¹

1) — Difficilius ipsis erat *ius electionis* affirmare. Ad Reges enim Poloniae, vi privilegiorum Apostolicorum, ius nominandi ad omnia beneficia ecclesiastica spectabat, etsi nemo, ex nominatione ad cathedram vacantem, nec honorem nec locum sibi assumere potuisset, nec quocumque modo regimini sese immiscere, nisi prius a S. Sede provisionem obtinisset.² Hierarchia vero Ucraina, nominationem ipsam non excludens, in electionem liberam insistebat. Haec erat una ex conditionibus Unionis concludendae. Postulationibus hisce Rex Poloniae Sigismundus III in duobus rescriptis-diplomatibus annuit.³ Electio ergo candidati ad sedem primatiales « iuxta eorum morem » Hierarchiae ucrainae relicta est.

Praerogativam hanc praxis posterior et decreta S. Sedis plene in tota periodo Metropolitiae Kioviensis confirmaverunt.

In duobus tantum casibus, nempe in institutione Hypatii Potij et Antonii Sielava norma haec, per exceptionem, praetermissa est. Primus, mortuo Metropolita Rahoza (1599), eodem anno (26-9) a Rege nominatus et a Clemente PP. VIII confirmatus est, absque ulla electione « propter merita insignia candidati et propter angustias temporum », in quibus S. Unio versabatur, « ne ipsa propter delationes detrimentum pateret ».⁴ Similiter Antonius Sielava (1640-1655) ab Urbano PP. VIII, sola Re-

¹ Cf. textus ambos in p. II, cap. I, art. 2.

² *Bullarium diplomatum et privilegiorum S.R. Pontificum*, IX, n. 163, p. 141.

³ PELESZ, *o.c.*, I, 532, 534.

⁴ D.P., I, n. 182, p. 292; n. 185, p. 295.

gis supplicatione proposita, confirmatus est, etsi S. Sedes modum electionis secundum Constitutionem Clementis VIII servare sollicitabatur. De hac sollicitatione Nuntius Apostolicus instruebatur, quia « proposta questa avrebbe incontrato due difficoltà: la prima, per la nomina, che aveva il Re... e la seconda, che pretendendo i Vescovi.. ex conventis con Sede Apostolica di eleggere il Metropolitan, non avrebbero udito con piacere simile collazione; onde propose (Segretaria di Propaganda Fide) che si scrivesse al Re un Breve, ed al Nunzio si mandasse un'istruzione, non solo per ottenere la nomina del Re..., ma anche per fare che i Vescovi Ruteni l'eleggessero ».⁵ Quia tamen praedecessor eius R. Korsak apud Sedem Apostolicam obierat, ideoque sedes Metropolitana liberae collationis esset,⁶ et vacatio, nimis protracta, Metropoliam ipsam periculis exponeret, R. Pontifex, electione praetermissa, successorem in sedem vacantem instituit.⁷ Ceteroquin, norma a Clemente PP. VIII constituta a S. Sede in vi semper sustinebatur et defendebatur.

Die 3 Januarii 1671, in epistola S. Congregationis de Propaganda Fide ad Antonium de Fiori legimus: « rispetto al Metropolita si stabilisce nella suddetta Constitutione et in un'altra di Paolo V, della quale li mando la copia, che quello, il quale *secondo i loro usi eletto a tal dignità*, habbia da impetrare conferma e l'istituzione da S. Pontefici »;⁸ 15-X-1695: « ea quae par erat sollicitudine expeditae fuere literae Apostolicae pro Ecclesia Chioviensi totius Russiae Metropoli, ad quam Ampl. tuam ob egregia eius merita communis Episcoporum istius Regni consensus, et Regius favor commendavit »;⁹ 17-9-1708: « procuri con tutta la sua applicazione, che uniti tutti li Vescovi... secondo il loro costume, in quella forma, che le circostanze del tempo presente permetteranno, venghino all'elettione del Metropolita a tenore dell'Indulto... »;¹⁰ 13-XI-1713: « si spera che quella corte lascerà, come si avviene, la libertà a Vescovi... di venire all'elezzione del novo M. secondo lo stile e costume sempre praticato, in corformità della Bulla... ».¹¹

Anno 1726 Metropolita Leo Kiszka Coadiutorem cum iure successio- nis Athanasium Szeptycky assumpsit. Attamen assumptio haec (26-4-1728) nulla declarata est, quia sine indulto S. Sedis facta et quia ab Episcopis non electus erat: « non fu approvata la elezione per la ragione

⁵ C. P., II, p. 110.

⁶ Erronee quidem, quia secundum Const. Clementis VIII item in hoc casu libere eligendus erat. Cf. D.P., I, n. 152; textus in p. II, cap. I, art. 2.

⁷ D.P., I, n. 458, p. 519-520.

⁸ LPF, II, n. 522, p. 40.

⁹ IBIDEM, n. 819, p. 211.

¹⁰ IBIDEM, n. 945, p. 285; n. 947, 948, p. 287; IBIDEM., III, n. 991, p. 12.

¹¹ LPF, III, n. 1107, p. 79.

che non poteva il detto Metropolita venire all'elezione del suo successore indipendentemente dagli altri Vescovi... ».¹²

Quando postea ipsa electio videtur suppleta fuisse,¹³ mortuo praecessore, Leone Kiszka, S. Congregatio de Propaganda Fide in novam electionem insistebat, quia anterior electio non in Metropolitam, sed solum in Coadiutorem, etsi cum iure successionis, facta erat: « rimane a vedersi, se la elezione fatta dai Vescovi nella di lui persona allorchè lo elessero... per Coadiutore, possa di presente ammettersi per farlo immediatamente Metropolita »;¹⁴ « quantunque la medesima (S. Congregazione) desidero..., non può nulladimeno in veruna maniera concorrere nel sentimento, che dalla S. Sede si sanino tutti gl'atti in favore di Mons. Szeptycki... di modo che possa questi ammettersi alla dignità Metropolitana in virtù della elezione fatta in termini di Coadiutoria, ora che per la precedente morte di Mons. Kiszka trovasi Sede Metropolitana vacante... Onde conviene in ogni conto procedersi a nuova elezione ».¹⁵

Sedes Apostolica igitur semper in electionem Primatum Kioviensium insistebat, et hoc in casu, solum electione ipsa iterata, Athanasius Szepetyckij Metropolita Kioviensis institutus est.¹⁶

An. 1747 discussio de iure electionis denuo exorta est, dum Theodosius Rudnicki, Episcopus Luceoriensis, sibi nominationem regiam ad sedem Metropolitanam vacantem procurare studebat. Administrator Metropoliae, sede vacante, Florianus Hrebnyckij, postea Metropolita, statim in epistola ad S. Congregationem de Propaganda Fide nominationi huic intercessit, dum scribebat: « ... adeo solidata libera Metropolitanorum electio omnibus visa fuit, ut vacante sede Metropolitana nullum DD. Episcoporum ante electionem pro regia nominatione absolute concursuum, aut etiam oblatam acceptaturum sperare licuerit... D. Rudnicki, nunc fefellit, dum, non expectata electione, privilegium Regium seu Nominationem favore sui pro vacante Metropolia, contra praefata decreta EE. VV., contra praescriptam antiquissimam consuetudinem, et contra novissimam Dubnensis Capituli, Apostolica Summi Pontificis auctoritate approbati, constitutionem, obtinuit... Improbare... teneor illicitam D. Episcopi ante electionem concurrentiam absolutam pro nominatione ».¹⁷ « Certe si nunc obtenta sine electione Nominatio quocumque modo pro valida recognoscatur, cedet pro semper laudabilissima, ad summe augendam conservandamque in Ritu nostro Fidem Catholicam

¹² C.P., II, n. 79, p. 4-5.

¹³ C.P., II, n. 79, p. 6.

¹⁴ *IBIDEM*, p. 7.

¹⁵ LPF, III, n. 1466, p. 322-323.

¹⁶ LPF, III, n. 1476, 1477, 1478, pp. 328-329; C.P., II, n. 81, p. 24.

¹⁷ E.M., IV, n. 11, p. 261.

necessaria, ab immemorabili tempore in Ecclesia Ruthena introducta electionis consuetudo... Facile ergo in posterum caeteri suum sequentur exemplum, cum cuilibet facilius sit, Magnatum favores et promotionem, quam Electorum pro conscientia votantium suffragia lucrari». ¹⁸ Uti constat, interventus eius successu coronatus est.

An. adhuc 1817 et 1820, postquam Josaphat Bulhak nominationem ab Imperatore Alexandro I (1801-1825) ad Sedem Metropolitanam obtinuit, S. Sedes denuo insistebat, ut ipse antea ab Episcopis electus esset. Quia « exploratum enim tibi erit, quod antea M-na vacante Ecclesia, Rutheni Episcopi congregati novi Metropolitae electionem facere solebant, hinc, Poloniae Rege pro electi confirmatione deprecante, Pontifex Apostolico Nuntio mandabat, ut inquisitionum tabulae super qualitate personae et Ecclesiae conficerentur... Novi quidem, non omnia, quae antea fieri solebant, nunc perfici posse, verum ad electionem quod attinet, non tam arduum tibi fore arbitror, Episcoporum consensionem in tua electione referre, eiusque documentum ad nos mittere ». ¹⁹ In litteris vero S. C. de Propaganda Fide ad Assessorem S. Officii, Mons. Turiozzi (19-7-1820) legimus: « ... nel 1818 l'Imperatore... pretese di ristabilire la Metropolia Rutena cattolica, e nominò Metropolitanò Josaphat Bulhak, Vescovo di Brest, il quale peraltro si protestò di non poter accettare tal dignità, senza riportarne dalla S. Sede l'approvazione. Ottenutane dall'Imperatore licenza, egli si diresse per tale effetto al S. Pontefice. Qui però s'incontrarono molte difficoltà. Invece dell'elezione che doveva farsi dai Vescovi, conveniva di riconoscere la nomina di un Sovrano scismatico... ». ²⁰ Quando autem electio haec locum non habuit, ipse, usque ad obitum suum (1838), a S. Sede nunquam Metropolita agnitus erat et tamquam Administrator Ecclesiam Unitam regebat.

Postquam Metropolia Kioviensis vi Imperatorum moscovitarum suppressa erat, Metropoliae Haliciensis restauratae, uti vidimus, omnia iura, privilegia ac officia, quibus Primates Kiovienses gaudebant et utebantur, plene confirmata sunt. ²¹ Attamen Imperatoribus Austriae apud S. Sedem privilegiis maximis gaudentibus, in Bulla restorationis nulla fit mentio de ipsa electione. E contra, iisdem, in supradicta Bulla, expresse ius nominationis concessum est. Ceteroquin, electio ipsa nec possibilis erat, quia Metropolia Haliciensis hoc tempore duabus tantum Eparchiis constabat, ideo nec aderat numerus ad electionem sufficiens.

Hodie, postquam Imperium Austriae corrui, nec Conventio inter S. Sedem et Poloniam (1925) locum amplius habeat, et novo iure orien-

¹⁸ IBIDEM, n. 12, p. 265.

¹⁹ LPP, VII, n. 3211, p. 140.

²⁰ IBIDEM, n. 3220, p. 148.

²¹ D.P., II, n. 870, p. 316.

tali promulgato, « consuetudo immemorabilis ac Decreta Pontificia »²² quoad electionem Metropolitanorum iterum restituta videntur.

In art. enim XI Conventionis inter S. Sedem et Poloniae Rempubli-
cam cautum erat, ut omnes Archiepiscopi et Episcopi a S. Sede elige-
rentur, praevio « nihil obstat » praesidis Reipublicae in casu electionis
Archiepiscoporum, Episcoporum dioecesanorum, Coadiutorum cum iure
successionis necnon Episcopi Militaris.²³ Hanc ob causam ius electionis
Archiepiscoporum Metropolitanorum ucrainorum, in Bulla « *Decet Ro-
manum Pontificem* » Synodo Episcoporum relictum, in Metropolia Ha-
liciensi Imperatoribus Austriae translatum, in hac Conventione S. Sedi
reservatum est. Alia solutio in hisce circumstantiis novis, propter ratio-
nes politicas, non praestabatur. Assumi ideo potest non S. Sedem, sed
alteram partem contrahentem in derogationem Bullae R. P. Clementis
VIII instituisse. Sanctae Sedi enim aliae viae patebant, non haec politico-
diplomatica, si necessarium, opportunum ac utile iudicaret, ut Constitutio
ac Bulla derogarentur; id autem haud probabile videtur.

Nunc vero, Conventio haec, saltem pro parte Ucrainae Occidentalis,
in qua fines Metropoliae Haliciensis continentur, caduca facta est. Inter
causas cessationis Concordatorum recensetur item interitus Status seu
tam radicalis mutatio, ut non amplius censi possit manere eandem
personam iuridicam, quacum S. Sedes contraxit. Iamvero, secundum iu-
risperitos Status censetur cessare:

- a) Voluntaria divisione in plures Status;
- b) Voluntaria Unione cum alio aut aliis Statibus;
- c) Coactiva aut etiam voluntaria incorporatione in alium Statum.
Quodsi pars abscindatur, pro hac fit deciduum Concordatum.²⁴

Ideo, deciduus factus est supradictus art. XI, qui ut concessio parti
contrahenti considerari liceret, et in eius locum Bulla « *Decet Romanum
Pontificem* » revivisceret, eo magis, postquam M.P. « *Cl. S.* » promulga-
tum est, - cum restauratione disciplinae Orientalis, item gradus Archiepi-
scopi.

Praxi hac cum legislatione circa electionem Archiepiscoporum in
M. P. « *Cl. S.* » comparatis, vidimus: Primates Ecclesiae Kioviensis sem-
per eligebantur secundum normas, quae in novo iure orientali solum
pro electione Archiepiscoporum statuuntur. In can. 325 legimus « Ar-
chiepiscopum Romanus Pontifex libere nominat aut legitime electum
confirmat atque praeficit peculiari ecclesiae ». Etsi primo loco canon de
libera nominatione loquitur, quae ideo praefertur, etiam electio Prima-

²² E.M., IV, p. 261.

²³ *Acta S. Sedis*, vol. XVII, p. 277.

²⁴ OTTAVIANI A., *Institutiones iuris publici eccl.*, vol. II, ed. 3, p. 349-350.

tis-Archiepiscopi admissa est, ubi huiusmodi praxis vigeat. De electione vero Metropolitanarum sicut CIC, similiter et M.P. « Cl. S. », omnino tacet, salvis forsitan iuribus particularibus, quae non videntur esse abrogata.

Ex modo item, quo Primates novi in Ecclesia Ucraina eligebantur, concludi potest ipsos non simplices Metropolitanas, sed potius Archiepiscopos fuisse.

2) — *Electio ipsa* eodem fere modo procedebat, ac nunc in M.P. « Cl. S. » praescribitur. Differentia invenitur in persona Administratoris, qui Synodum convocabat eique praesidebat, in participantibus et tempore, quo ipsi convenire tenebantur.

Quoad personam Administratoris, secundum M.P. « Cl. S. », c. 336, « vacante Archiepiscopatu, ad primum ordine praecedentiae Metropolitanam, vel si in Archiepiscopatu Metropolitanae non sint, ad primum Episcopum spectat ea peragere, quae in can. 308 Administratori Patriarchatus sede vacante praescribitur ». In Metropolia Kioviensi, in principio, quandoque²⁵ Administratores ab ipsis Metropolitanis in spiritualibus, a Rege vero in temporalibus constituiebantur.²⁶ Periodo vero posteriore Administratores Nuntius Apostolicus nominabat vel proponebat, et ad S. Sedem tantum approbatio personae spectabat.²⁷ Iuxta tamen decreta Synodi Zamostianae (1720), « si sedes Metropolitana vacaverit, antequam Administrator a S. Sede constituatur, vicinior Episcopus, scilicet Archiepiscopus Polocensis, eandem tam quoad spiritualia, quam quoad temporalia regat ».²⁸ Exinde igitur designatio Administratoris definitive ad S. Sedem devoluta est.

Participantes in Synodo Episcoporum secundum M.P. « Cl. S. » sunt « omnes et soli Episcopi, etiam titulares, legitime electi atque confirmati, etsi episcopali caractere non aucti: prorsus excluduntur clerici episcopali dignitate carentes » (exceptis scrutatoribus) et « laici cuiusvis gradus et auctoritatis ».²⁹

Differens erat praxis in Ecclesia Kioviensi. Tota enim periodo Kioviensi, praeter Episcopos, in electione etiam Protoarchimandritae ac quandoque eius consultores partem habebant.³⁰ An participatio horum legitima fuerit, saepius discutiebatur.³¹ Anno adhuc 1748, Metropolita

²⁵ Fere semper aderant enim Coadiutores cum iure successionis.

²⁶ E.M., II, n. 3, p. 221; n. 11, p. 229; LPF, I, n. 375, 376, p. 251.

²⁷ LPF, II, n. 947, p. 287; E.M., IV, n. 23, p. 31.

²⁸ *Synodus Provincialis Ruthenorum* (Romae 1883), tit. V, p. 93.

²⁹ C. 224, § 1, 2, 3.

³⁰ PETRUŠEVYČ, *Svodnaja Litopys*, T. I, P. I, p. 70-71; C.P., II, p. 9, 12, 24, 80, 81, 115; E.M., IV, n. 11, p. 260-261.

³¹ LPF, II, n. 950, p. 290; C.P., II, *IBIDEM*.

Florianus Hrebnyckyj praxim hanc defendebat, quia « in Capitulo Dubnensi... cunctos Episcopos (me solo causa infirmitatis absente)... unanimi consensu sollemnissime Ordini Basiliano votum eligendi spondisse, Nexum cum monachis formasse,³² libere et sponte Constitutionibus illius Capituli subscripsisse... nec non Pontificiam auctoritatem... implorasse... Quem ergo Episcoporum leges tam sollemniter... ab Episcopali Collegio sancitae, promulgatae, acceptatae, a Summo vero Pontifice confirmatae in conscientia non obligabunt? ». ³³ Attamen ius hoc non erat agnitum, anno enim 1748, soli Protoarchimandritae, « pro illa vice tantum » id per indultum speciale concessum est.³⁴

Obligatio assistendi omnium convocatorum, eadem, ac in M.P. « Cl. S. » erat, cum illa tantum differentia, quod absentes, ob rationes graves, Electores suffragium suum per procuratorem vel etiam per litteras ferre valebant.³⁵

Quod vero ad *tempus*, quo Synodus convocanda sit, in M.P. « Cl. S. » praescribitur: « Synodi coadunatio fieri debet non ultra mensem a die vacationis, firmo iure particulari brevius tempus statuente ». ³⁶ In Metropolia Kioviensi nulla sub hoc respectu praescriptio vigeat; Administrator Electores convocabat, obtenta facultate a S. Sede.³⁷

3) — *Nominatio*, sicuti alibi, ad Reges Poloniae spectabat. Uti iam dictum, ipsis ius nominandi ad omnia beneficia ecclesiastica competebat, etiam in Metropolia Kioviensi. Ius hoc regum tamen limitatum erat, quia Rex Sigismundus, ante Unionem, Episcopis ucrainis postulantibus, consensit, ut Synodus quattuor candidatos eligeret, quorum unus ab illo ad beneficium vacans nominaretur.³⁸

De hoc nominationis iure expresse, nec in Constitutione Apostolica « *Magnus Dominus* », nec in Bulla « *Decet Romanum Pontificem* » ulla mentio erat. Dictum enim est solum: « statuimus et ordinamus, ut is, qui in Archiepiscopum seu Metropolitanam iuxta eorum mores, seu modum illis permissum... electus seu nominatus fuerit... confirmationem... a Nobis petere teneatur ». ³⁹ Utrum autem eligendus, an nominandus hic esset, relinquebatur « iuxta eorum morem ». Mos autem, immo et conventio inter Hierarchiam Kioviensem et Regem erat, ut quattuor candidati

³² A. 1743.

³³ E.M., IV, n. 11, p. 261.

³⁴ WOJNAR M., *De Protoarchimandrita*, p. 80-84.

³⁵ PETRUŠEVYČ, *Svodnaja Litopys*, II, p. 70-71; ТИТОВ, in TKDA, II, 1902, p. 140.

³⁶ C. 223.

³⁷ C.P., II, p. 23; LPF, III, n. 1467, p. 324.

³⁸ HARASIEWICZ, *o.c.*, p. 182-185.

³⁹ D.P., I, n. 152, p. 268.

eligerentur et ex electis unus Metropolita nominaretur. Praxis haec tota periodo Metropoliae Kioviensis viguit.

Decursu temporis, quaestio non facilis de natura huius nominationis exorta est, utrum actus hic vera nominatio, an potius ex parte Regis supplicatio pro confirmatione Electi esset, consequenter an ipsa necessaria esset.

Prima vice, quaestio haec an. 1708 discussa est, quando nempe duo reges eodem tempore aderant: Stanislaus Leszczynski et Augustus II.⁴⁰ S. Sedes nominationem regiam potius ut supplicationem, ideo non necessariam ad actum considerare propensa erat. Legimus enim in litteris S. C. de Propaganda Fide: « essendo seguita l'elezione del Metropolita, secondo il loro solito, e costume, non si potrà dubitare della sua validità e resterà solo a ponderarsi se si debba la conferma della S. Sede concedere puntualmente quando secondo lo stile, e ad supplicationem Regis, o sia ad concordationem, ma non altrimenti ad nominationem, come le fu scritto sotto li 17 settembre p. passato... »; « Quanto alla nomina riportata dal Palatino di Posnania à favore del Vescovo Pinscense, se tal ius non compete al Re, molto meno... al detto Palatino »;⁴¹ « Non essendovi hoggi in Polonia Re pacifico, la S. Sede Apostolica in simili casi conferma passim tali elettioni, anzichè in più forti termini delle presentazioni, e nomine, e nel caso di cui si tratta (electio Metropolitae) secondo li registri di questa S. Congregazione, il Re di Polonia, seguita l'elezione, non fa altro, che supplicare la S. Sede per la conferma ad petitionem dell'Eletto, et Elettori, come si vede praticato nell'elezione del defunto Metropolita. Onde non vi sarebbe punto d'ostacolo non dando la supplica verun diritto alli Re, e molto meno, quando nell'interregno vi fosse un corpo, che rappresenti le sue veci, e la supplica medesima pretendesse di supplicare... Dal che (Bolla del Clemente VIII) si vede, che non si parla in conto veruno del Re, ma solo della libera, et assoluta conferma della Sede Apostolica, anzi è degno di riflessione, e corrobora l'assunto favorevole della validità dell'elezione indipendentemente dal Re. Onde si deduce validissimo argomento esclusivo d'ogni ragione, che potesse pretendersi per parte del Re; poichè senza dubbio si sarebbe espressa nella seconda Bolla... ad Rem..., ove si tratta della sudetta conferma »;⁴² « Il Re dopo seguita l'elezione, supplica la S. Sede per la conferma...: onde rigorosamente quest'atto non è vera nomina, ma semplice supplica, e come tale viene denominata nella Bolla ».⁴³

Attamen, non semper eiusdem opinionis Palatini poloni erant, qui

⁴⁰ LPF, II, n. 950, p. 289.

⁴¹ *IBIDEM.*, n. 948, p. 287-288.

⁴² LPF, II, n. 950, p. 289-290.

⁴³ C. P., II, n. 79, n. 7.

insistebant, ut electio Episcoporum potius rationem supplicationis haberet, et nominatio regia decisiva esset: « s'impugnò dai Ministri Regi il diritto di elezione del Metropolitano, sostenuto dai Ruteni, e fondato sopra l'ultimi quattro stati, ma finalmente proposero di terminare questo affare mediante un compenso idoneo a togliere la gelosia che darebbe alla Repubblica il nome, e la solennità di questa elezione. Tal compenso fu, che Vostra Santità si degnasse di dare una dichiarazione, nella quale si esprimesse, che il suddetto diritto di elezione... null'altro importi, che una mera proposizione, e raccomandazione... di un soggetto creduto da loro il più idoneo per la Metropolia, senza che questa proposizione... diminuisca punto il diritto, e la pienissima libertà, che ha la Maestà Sua di nominare... chi più le piace »;⁴⁴ etiamsi: « dalla serie del fatto sopra descritto per ordine de' tempi si riconosce con quanta poca sincerità e buona fede abbiano proceduto i Ministri Regi in quest'affare »,⁴⁵ tamen ad contentiones ulteriores evitandas « la Santità... si è degnata di raccomandare... al Re... Arcivescovo Polocense per la Metropolia ⁴⁶ e si è mostrata propensa a condescendere alla dichiarazione, insinuata al Nunzio dai Ministri... ».⁴⁷

Declaratio autem haec venit, quando regnum Poloniae super abysso inveniebatur, quod paulo post omnino ruit; ideo declaratio ipsa absque influxu in praxim anteriorem remansit.

In M.P. « Cl. S. » de iure nominationis tantum in parte generali, « *De Officiis ecclesiasticis* », in can. 89 mentio fit. Haec igitur forma provisionis non excluditur. Quia tamen ab Ecclesia tantum tolerari potest, silet de ipsa in propria legislatione, quando sermo fit sive de Patriarchis, sive de Metropolitibus, sive de Episcopis; ceteroquin eodem modo ac in CIC (can. 329) idem silentium de iure hoc invenitur. Si casus fert, omnes nominationes iure particolari moderantur.

4) — *Institutio* seu provisio, ultimus et proprie actus immissionis in munus - officium, semper ad S. Sedem pertinebat. Hierarchiae Kioviensis quasi per se patebat, quod prima Sedes Metropoliae a Sede suprema dependere deberet. Ideo iam in « Articulis seu Conditionibus ad Unionem » ipsi, uti vidimus, statuerunt: « Metropolita... propter literas confirmationis ad Pontificem Maximum mittere debet ».⁴⁸ Hacc erat item praxis continua omnium, qui electi et nominati, non prius in officium sese intromittebantur, nisi antea Bullam provisionis acciperent.

Hoc sub respectu, nulla adest differentia inter praxim istorum ac ius

⁴⁴ C.P., II, n. 87, p. 107; item, p. 112, 113.

⁴⁵ C. P., II, 113.

⁴⁶ Electus in Synodo Episcoporum 8-6-1747; cf. E.M., IV, n. 13, p. 265.

⁴⁷ C. P., II, p. 114; D.P., II, n. 715, p. 111.

⁴⁸ PELESZ, *o.c.*, I, p. 530.

novum, secundum M.P. « *Cl. S.* », quod statuit: « ad electi, etsi sit Episcopus, proclamationem et inthronizationem procedere non licet, nisi post confirmationem Summi Pontificis ».⁴⁹

Antequam tamen regimini et administrationi se immisceret, Metropolita designatus fidei professionem ac fidelitatis, Romani Pontifici debitae, iuramentum, iuxta formam Bullae provisionis adnexam, in manibus alicuius Antistitis catholici praestabat. Item similiter ac in M.P. « *Cl. S.* », can. 236, § 2, praescriptum est, in quo de fidei formula ac fidelitatis iureiurando, a novo Patriarcha, et Archiepiscopo (can. 325, § 2), Romam mittendis, dicitur.

In fidelitatis iuramento praecellunt obligationes: a) oboedientia, b) in Synodo participatio et c) obligatio ad limina; omnia haec quasi ad verbum, item in M.P. « *Cl. S.* » referuntur.

Quoad oboedientiam legimus « ab hac hora in antea fidelis et oboediens ero B. Petro Sanctaeque Apostolicae Romanae Ecclesiae ac Domino N... suisque successoribus canonice intransibus »,⁵⁰ similiter ac secundum M.P. « *Cl. S.* » can. 273, Patriarchae-Archiepiscopi spondent « R. Pontifici, B. Petri Successori et Christi in terris Vicario, plenam aboedientiam ac filialem venerationem ».

« Vocatus ad Synodum veniam, nisi praepeditus fuero canonica praepeditione... Quodsi legitimo impedimento detentus fuero... adimplebo per certum Nuntium... »,⁵¹ iurabant Primates Kiovienses, sicut et in can. 169 nunc obligantur: « si quis ex convocatis ad Synodum ad normam can. 168, § 1, eidem, iusto impedimento detentus, interesse non possit, mittat procuratorem et impedimentum probet ».

Primates item in iuramento promittebant: « Apostolorum limina singulis quadrienniis personaliter et per me ipsum visitabo et Domino Nostro et successoribus praedictis rationem reddam de toto meo pastoralis officio deque rebus omnibus ad Ecclesiarum mearum statum ad Cleri et populi disciplinam, animarum denique, quae meae fidei creditae sunt, salutem quovis modo pertinentibus et vicissim mandata Apostolica praedicta humiliter recipiam et quam diligentissime exequar. Quodsi legitimo impedimento detentus fuero, praedicta omnia adimplebo per certum Nuntium ad hoc spirituale mandatum habentem de gremio Capituli mei aut alium in dignitate ecclesiastica constitutum seu alias personatum habentem, aut his mihi deficientibus per diocesanum sacerdotem ».⁵² De eadem obligatione legimus in can. 275, cum haec sola differentia, quod in hoc ultimo non de quadriennio, sed de quinquennio statutum est.

⁴⁹ C. 325, § 3, 2°.

⁵⁰ D.P., II, n. 716, p. 113.

⁵¹ *IBIDEM*, p. 114.

⁵² D.P., II, n. 716, p. 114.

Hoc modo, fidei professione, fidelitatis iuramento et in fine inthronizatione peractis, plenum ipsi ius in officio obtinebant, eodem modo ac in can. 238, § 1, M.P. « *Cl. S.* », statuitur.

5) — Ex omnibus hucusque dictis clare patet *Primates Kievo-Halienses secundum normas electos fuisse, quae in novo iure orientali, secundum M. P. « Cl. S. », tantum quoad Patriarchas et Archiepiscopos applicantur.* Eligebantur enim in Synodo Episcoporum et a S. Sede solum confirmabantur, a quo item Bullam provisionis accipiebant.

Art. 5 — De Electione Coadiutorum Primatum cum iure successiois

1) — *Recens M.P. « Cl. S. » de Coadiutoribus cum iure successiois Patriarcharum, Archiepiscoporum et Metropolitanarum speciatim non agit. Agitur solum in genere de Coadiutoribus in Parte II, Capite II,¹ et Parte I, Capite VI² et Capite VII.³ Omnes autem intelliguntur Coadiutores Episcoporum, non Patriarcharum nec Archiepiscoporum nec Metropolitanarum, quia M.P. « Cl. S. » de Coadiutoribus ipsorum non tantum silet, sed etiam supponere videtur tales non admitti.⁴*

Nobis tamen de Coadiutoribus Primatum Kioviensium separatim agendum est, quia disciplina quoad electionem Coadiutorum Primatum et electionem ceterorum Coadiutorum omnino diversa erat. Dum Coad-

¹ C. 417-421.

² C. 248, § 1, 4 et c. 257.

³ C. 327, § 1.

⁴ Can. 221 « Patriarcha designandus est canonica electione in Synodo Episcoporum sui patriarchatus, legitime convocata ab Administratore patriarchatus ad normam can. 308, n. 3 et rite coadunanda ». Can. 307: « Vacante sede patriarchali, administratio patriarchatus, nisi Sedes Apostolica Administratorem nominandum censuerit, transit, salvo iure particulari, ad Episcopum ordinatione episcopali antiquiorem inter eos qui officium cum residentia in curia patriarchali obtinet ».

Can 325, § 2: « In electione Archiepiscopi servantur praescripta can. 221-239 de electione Patriarchae, firmo praescripto § 3 ».

Can. 325, § 3, 1: « Synodum pro electione Archiepiscopi convocat primus, ordine praecedentiae, Metropolita vel, si in archiepiscopatu provinciae non sint, primus Episcopus ».

Can. 336: « Vacante archiepiscopatu, ad primum, ordine praecedentiae, Metropolitanam, vel si in archiepiscopatu Metropolitanam non sint, ad primum Episcopum spectat ea peragere quae in can. 308 Administratori sede vacante tribuuntur ».

utores Episcoporum, periodo sat longa, a Metropolitibus-Primatibus cum Synodo Episcoporum libere eligebantur, minime vero Coadiutores Primatum.⁵

2) — Praxis Coadiutoriae in Ecclesia orientali generatim loquendo non erat communis.⁶ Ideo quasi contra communem consuetudinem, hac saltem periodo, in Metropolia Kioviensi iam « *antiquissima consuetudo* fuit, ut Archiepiscopi Metropolitaniani haberent penes se suos Suffraganeos, qui munera episcopalia in dicto Archiepiscopatu obirent », ⁷ scribebat Josephus Rutskyj a. 1619. Praesertim a tempore Unionis Brestensis praxis haec adhuc invaluit. Omnes ideo fere Metropolitanae istos sibi procurabant, uti ipse M-ta Gabriel Kolenda adnotat: « prout consuevere Metropolitanae antecessores mei praeveniendō tali modo ruinis, quas Unioni per vacantiam sedis M-nae unitae minabantur Schismatici ». ⁸

Coadiutores Primatum, tota periodo Kioviensi,⁹ similiter ac ipsi Metropolitanae, in Synodo Episcoporum eligendi et a S. Sede confirmandi erant, etsi de necessitate confirmationis in principiis dubitabatur, uti videbimus.

3) — *Quoad ipsam electionem* nunquam quaestio aderat, omnes enim eligendi et semper electi erant, sicut ipsi Metropolitanae. Iam M-tae Josepho Rutskyj, Coadiutorem sibi assumere cupienti, « S. mus mandavit significari eidem Metropolitanae, ut nominet Coadiutorem, quem assumere desiderat servatis servandis, tum cum Rege Poloniae, quam cum aliis, cum quibus de provisione Archiepiscopatus Chioviensis agi consuevit, quia Sanctitas Sua consensum praestabit, et alia faciet, quae ab aliis suis Praedecessoribus in dicta provisione fieri consueverunt »; ¹⁰ « hanc electionem, licet S. mus cupiat in eum cadere, in quem tuum fertur desiderium, vult tamen A.T. admoneri, ut eadem nunc eligendi ratio observetur, quae olim in electione Amp. Tuae facta ab Hippatio, praedecessore tuo, observata fuit ». ¹¹ Eadem « eligendi ratio » semper item temporibus posterioribus servata est. ¹²

⁵ Cf. P. II, cap. II, art. 2.

⁶ Cf. SOKOLOV, *Eparchijalnoje Upravlenije*, p. 105, 352-353, 400.

⁷ E.M., I, n. 16, p. 63.

⁸ E.M., II, n. 64, p. 285.

⁹ In Metropolia Haliciensī sicuti Metropolitanae, Episcopi, item et Coadiutores ab imperatoribus nominabantur, absque ulla electione; cf. cap. I, p. II-ae, art. 4,

¹⁰ APF, II, n. 780, p. 223.

¹¹ LPF, I, n. 22, p. 22, p. 28.

¹² LPF, II, n. 500, p. 23, n. 505, p. 26, n. 524, p. 36; III, n. 1419, p. 295, 313, 317; APF, IV, n. 1151, p. 14; C.P., II, p. 5, 6, 7, 13, 111.

4) — Obligatio *confirmationis a S. Sede* omnium Coadiutorum Primatum per se omnibus patebat. Si enim persona ipsius Primatis, etsi ab Episcopis electi, a S. Sede confirmanda erat, cui item fidei professionem ac fidelitatis iuramentum transmittibat, eadem confirmatione, pari ratione, et eorum Coadiutores cum iure successionis indigebant. Agebatur enim de persona, quae paulo post, Primate defuncto, ipsa hunc ultimum in munere substituere deberet, et quidem ipso facto vacationis sedis Metropolitanae, sine ullo interventu sive ex parte Episcoporum, sive S. Sedis. Provisio igitur huius Coadiutoriae eiusdem erat momenti, ac provisio ipsius Primatis. Hanc ob causam confirmatio haec nunquam discutiebatur, etsi de persona Coadiutoris Primatis in documentis Unionis nulla aderat mentio. Praxis haec in omnibus actis ubique confirmatur.¹³

Solum in principio difficultas quaedam surgere videbatur, quia Coadiutores Metropolitanarum Sedem Haliciensem, Kioviensi unitam, occupare solebant. Ideo a quibusdam potius ut Episcopi Halicienses, quam Coadiutores Primatum ipsorum considerabantur. Ipse M^{ta} Josephus Rutskyj an. 1627 scribebat: « D. Nuntius... scribit mihi, ut pro confirmatione... mei Coadiutoris Romam mittam. Sed quia nullum alium modum invenio hoc perficiendi, quam ut opem et operam implorem D.T.R.mae... Unum hic diligenter notandum... Cavendum nobis in hoc negotio ne aliquid fiat vel in praeiudicium Privilegiorum nostrorum, vel contra praxim Curiae. Et in praeiudicium quidem nostrum esset, si pro Episcopatu Haliciensi praecise confirmaretur. Cum enim privilegium nobis sit datum a S. Sede Apostolica, ut omnes Episcopos Archiepiscopus consecret sine ulla Confirmatione Papali, et ego ipse, licet cum futura successionem essem Episcopus Haliciensis, nullas literas Pontificias confirmatorias habuerim usque ad mortem Antecessoris mei, fit ut si haec praxis immutaretur, aliquid novum onus sensim sine sensu nobis imponeretur. Ex alia vero parte praxis Curiae est mortuo Archiepiscopo alii tradere Archiepiscopatum, ut patet ex copia meae confirmationis... Quo fit ut me vivente pleneque ac totaliter arch-tum tenente talis confirmatio nullo modo dari possit, nisi praevia... resignatione... Quare difficultatibus ex utraque parte propositis D.T.R.mam obsecro, ut... negotio tam gravi, iusta trutina examinato... procedere velit, prout optimum in Domino videbitur ». ¹⁴ Idem refert et ipse Coadiutor eius Raphael Korsak: « ... D. Nuntius insinuavit ideo me confirmationem Roma petere debere, quod non sim simpliciter Episcopus..., sed Coadiutor Archiepiscopatus immediate a S. Sede Apostolica dependentis. Quod tamen non desidera-

¹³ D.P., I, n. 410, p. 478, n. 567, p. 616; II, n. 740, p. 151, n. 756, p. 179, n. 844, p. 272, nn. 1097-8, pp. 564-7; item passim in LPF, APP, C.P., E.M.

¹⁴ E.M., I, n. 87, p. 192.

tum est ab Ill.mo Metropolita, dum ille Coadiutor esset a Serenissimo moderno privilegiatus et actu consecratus cum futura successione. Nihilominus ista omnia eo fine dicuntur, ut D.V. possit habere pleniorum informationem cum hac resignatione, quod quicquid in Domino iubebit nos facere,.. libentissime faciemus». ¹⁵

At difficultas haec tempore brevissimo soluta est et ipse Raphael Korsak in Coadiutoriam cum iure successionis confirmationem a Sancta Sede obtinuit. ¹⁶

5) — Aderat autem in provisione istorum elementum, de quo in M.P. « Cl. S. » nulla fit mentio, quia de Coadiutoribus Primatum omnino silet, nempe: *necessitas beneplaciti Sanctae Sedis* ante ipsam electionem. Antequam Synodus Episcoporum convocaretur ac a Rege nominatio obtineretur, ante omnia licentia a S. Sede quaerenda erat, ut Primati persona Coadiutoris concessa esset.

Licentiam hanc obtinuit Iosephus Rutskyj, ¹⁷ eandem petebat Antonius Sielava, etsi ipse mortuus est, antequam hanc obtinuisset, ¹⁸ et Cyprianus Zochovskyj. ¹⁹ Quando Metropolita Leo Kiszka, absque praevia licentia S. Sedis, Synodum Episcoporum convocavit elegitque proprium Coadiutorem cum iure successionis, ²⁰ mirationem non parvam in S. Congregatione de Propaganda Fide excitavit: « è rimasta non poco sorpresa questa S. Congregazione per la notizia, che congregatisi i Prelati Ruteni abbiano eletto un Coadiutore, a Mons. Kiska, moderno Metropolita, essendo che simile elezione è per se stessa ipso iure nulla, non solamente perchè tali provisioni spettando alla sola Sede Apostolica per Cap. Unic.: De Clerico aegrotante, in 6°, non potevano i Vescovi congregarsi per tal effetto, ne procedere alla scelta del soggetto senza la previa espressa licenza della medesima Santa Sede, ma altresì perchè già altre volte, e specialmente sotto il 14 di agosto e Primo settembre dell'anno 1643 nei termini di simile Coadiutoria fu ciò dichiarato da questa S. Congregazione con Decreti formali confermati dalla S.M. Urbano VIII. Nè fa veruna forza il dire che... la Bolla « Decet R. Pontificem »... lasci alla libertà de' Vescovi l'eleggersi un Metropolita, sì perchè quella Bolla parla unicamente dell'elezione di quello, ma nulla dispone circa l'elezione del Coadiutore, sì perchè la forma di elegger questo è chiaramente stabilita per i suddetti Decreti; E sebene l'elezione ora seguita non sarebbe viziosa quanto al concorso e radunanza di Vescovi, atteso chè

¹⁵ E.M., II, n. 14, p. 62.

¹⁶ Ib., II, n. 17, p. 65, n. 25, p. 86; D.P., I, n. 410, p. 478.

¹⁷ APF, II, n. 780, p. 223; C.P., II, n. 87, p. 110.

¹⁸ IBIDEM, I, n. 337, p. 195; C.P., II, p. 111.

¹⁹ C.P., II, p. 111.

²⁰ Athanasium Szeptyckyj.

gl'accennati Decreti vogliono, che nell'eleggersi il Coadiutore si osservi tutto ciò, che suol praticarsi nell'eleggere il Metropolita, è nulladimeno sempre difettosa, e nulla, perchè i Prelati si sono radunati senza la previa permissione e consenso della S. Sede ».²¹

Prima vice necessitas talis permissionis a Sancta Sede Apostolica absolute declarata est. Attamen notandum est, rationes in litteris adductas vi persuasiva caruisse. Fons enim primus « De Clerico aegrotante » pro Ecclesia latina valebat; Decretum primum, de quo in hisce litteris mentio erat, diei 14 Augusti 1643, eundem fontem « De Clerico aegrotante » afferebat, dum Decretum secundum permissionem hanc quidem concedebat, nihil tamen de ipsa necessitate definiebat.²²

Anno 1750 S. Congregatio de Propaganda Fide in litteris ad Nuntium Apostolicum altera vice idem argumentum de permissione S. Sedis in materia Coadiutoriae tractat, etsi modo aliquantulum diverso ac in epistola antecedenti: « è giustamente commendabile l'insinuazione da V.S. fatta al Metropolitano, che qualora egli riconosca necessario di assumere un Coadiutore, n'esponga i motivi alla Santità di N. Signore per ottenere il beneplacito... ».²³ Processus vero, institutio ac consecratio ipsi Metropolitae ulterius reservabantur: « Riguardo poi al processo da formarsi su le qualità del promovendo, ed alla istituzione e consecrazione del medesimo, avendo il Metropolitano la divisata facultà d'istituire e consagrare i Vescovi per le Chiese vacanti, Sua Beatitudine giudica, che possa tollerarsi la stessa pratica nel presente caso della Coadiutoria... ».²⁴

6) — Praxis igitur generalis quoad *Coadiutores Primatum* erat, quod isti, *obtenta permissione Sanctae Sedis*, a Synodo Episcoporum *eligebantur, nominabantur, ac denique a Sancta Sede confirmabantur.*

Etsi M.P. « *Cl. S.* », uti iam dictum, de hisce silet, nihilominus ipsos non excludit. Quandoque ergo Coadiutor Primatis, sive Patriarchae, sive Archiepiscopi necessarius videretur, eodem modo procedendum esset, ac hoc in Ecclesia Kioviensi in praxi erat: eligendus esset in Synodo, ut omnes ceteri Episcopi, et confirmandus a S. Sede, sicuti omnes Primates. Attamen, eodem modo ac in Metropolia Kioviensi, ad Synodum electionis convocandam licentia S. Sedis necessaria esset, quia ipso iure Coadiutores Primatum cum iure successionis nunc non admittuntur.

²¹ LPF, III, n. 1453, p. 313; item n. 1462, p. 317 in litteris diei 22-1-1729.

²² Cf. APF, I, n. 334, p. 191-194 et n. 337, p. 195.

²³ LPF, IV, n. 1832, p. 233.

²⁴ *IBIDEM.*

CAPUT SECUNDUM

POTESTAS PRIMATUM IN EPISCOPOS ET EPARCHIAS

Art. I. — De Electione ac Institutione Episcoporum Suffraganeorum

1) *Privilegium maximum*, quo Primates Kievo-Halicienses pollebant, erat *ius eligendi, confirmandi, consecrandi ac instituendi* omnes *Episcopos Suffraganeos*.

Talis erat semper usus iam ante Unionem Brestensem.¹ Ideo in « Articulis seu Conditionibus », de quibus iam dictum est, usus hic expresse confirmandus requirebatur: « propter literas confirmationis Romam ut Episcopi r.g. non mittant, sed... Metropolita sive Archiepiscopus more antiquo unumquemque eiusmodi consecrare debet ».²

Praxis haec antiqua, Unione feliciter peracta, sollemniter a R.P. Clemente VIII in Bulla « *Decet Romanum Pontificem* », a Pio VII in Bulla « *In Universalis Ecclesiae regimine* »,³ et ab historia posteriore confirmata est,⁴ usque ad ultimam institutionem Episcopi Peremysliensis, Josaphat Kocylovskyj (29-1-1916). Hic ultimus⁵ nempe, a S. Sede quidem immediate provisionem accepit, attamen in Bulla provisionis expresse de exceptione legitur: « cumque in praesens Venerabilis Frater Andreas Szeptycki, hodiernus Archiepiscopus Leopoliensis Ruthenorum, pulsus per summam iniuriam in remotas regiones, ibique sub custodia detentus, impeditur ab exercendo privilegium, quod f.r. Pius P. VII, Praedecessor Noster, Archiepiscopo Metropolitano Leopoliensi Ruthenorum pro tempore existenti concessit, confirmandi et instituendi Episcopos praefatae Sedis Premisliensis, eique munus consecrationis, no-

---

¹ FILARET, *Istorija R. Tserkvi*, I, p. 167; II, 130; VLASOVSKYJ, *Narys istoriji...*, p. 44; TITOV T., *Postavlenije vo dijakona i sviaštenika i izbranije episkopa...*, in TKDA I, 1902; II, p. 140; RIB, VI, n. 52; PSRL, V, 260.

² HARASIEWICZ, *o.c.*, p. 179.

³ D.P., II, n. 871, p. 316.

⁴ E.M., I, p. 113, 236, 249; II, p. 62, 118, 337; IV, p. 25, 58; LPF, VI, p. 28; VII, p. 136.

⁵ Post hanc institutionem nulla Episcopi sedes vacavit usque ad 1945-1946, quo anno omnes Episcopi in carceres missi erant.

mine S. Sedis, impertiendi, Nos, ne illa Sedes Premisliensis longae vacationis exponatur incommodis, huiusmodi privilegio, pro hac vice derogantes, te in Episcopum praeficimus nec non curam, regimen et administrationem ipsius Ecclesiae Premisliensis... committimus».⁶

Huiusmodi privilegium, uti patet, maius adhuc est, quo, secundum M.P. «*Cl. S.*», Patriarchae hodierni gaudent, a fortiori Archiepiscopi. Ipsi enim, etsi ius electionis cum Synodo, consecrationis ac institutionis possideant, attamen quoad personam electi a Sancta Sede dependent, sine cuius confirmatione nec ad institutionem electi procedere possunt, «nec nomen electi cuique manifestare, ne ipsi electo quidem, nisi postquam pervenerit authenticum nuntium concessae confirmationis»,⁷ cum exceptione can. 254, § 1, quando nempe nomen electi in elencho, ad episcopale officium idoneorum, a Sancta Sede approbato, inveniatur.

Primates Kievo-Halicienses nec hac unica restrictione ligati erant, ideoque immediate post electionem ad consecrationem ac institutionem procedere valebant et Sancta Sedes tantum de peractis consecratione ac institutione edocebatur.

Ceteroquin, disciplina de electione ac institutione Episcoporum Suffraganeorum in Metropolia Kioviensi eadem erat, ac iure hodierno in M.P. «*Cl. S.*» definita est.

2) — Quoad *informationes*: «Patriarcha-item Archiepiscopus secundum can. 326, § 1, 1° - informationes et documenta, quae ad normam iuris communis et particularium Apostolicae Sedis instructionum, necessaria seu opportuna sunt, ut iuxta can. 394 candidatorum idoneitas rite comprobetur, colligat».⁸ Similiter ad Primatelem Kioviensem collectio harum informationum pertinebat,⁹ quam facultatem quandoque item aliis Episcopis delegabat: «subdelegamus praesentibus auctoritate nostra Metropolitana, qua in hac parte de plenitudine Supremi Pastoris fungimur, Illustrissimae et R. mae Dominationi Vestrae communicantes, quatenus Processum de vita, et moribus Rev. mi P. D. Leonis Szeptycki, Abbatis Mielecensis, nominati vero Episcopi Leopoliensis et Camenecensis, more et praxi solitis formare, Juramentum fidelitatis et oboedientiae Sanctae Sedi debitum, nobisque tamquam suo immediato Superiori in Hierarchia nostra praestari solitum recipere, eumque... in Episcopum... consecrare possit et valeat. Volumus autem, ut et ipse Consecratus pro sui Canonica institutione ad nos recurrat».¹⁰

⁶ D.P., II, n. 1060, p. 521-522.

⁷ C. 253, § 2.

⁸ C. 252, § 1, 1°.

⁹ L.P.F., IV, n. 1832, p. 233-textus in art. praecedenti; Ar.P.F., *Scr. rif. nei Congr. M.P.R.*, v. 14, f. 153v (litterae Nuntii 7-8-1780).

¹⁰ E.M., IV, n. 23, p. 281; PETRUŠEVYČ, *Svodnaja*, T. II, P. I, p. 6.

3) — *Electio*, secundum M.P. « *Cl. S.* », in Synodo fit: « Patriarcha et Archiepiscopus Episcopos de quibus in can. 224, § 1 (omnes Episcopos, etiam titulares, etsi caractere episcopali nondum auctos, exclusis excludendis secundum can. 109, § 1) convocet in Synodum pro Episcoporum electione, ipsique praesideat; in qua Synodo nemo iure potitur ferendi per epistolam vel procuratorem ». « Patres in Synodo congregati, quem prae ceteris dignum et idoneum coram Domino censeant... libere eligant, firmo iure particulari, quo ius nomina candidatorum proponendi Patriarchae reservatur ».¹¹

In Metropolia Kioviensi, sicut ante Unionem Brestensem, eodem modo post an. 1596, Episcopi in Synodo Episcoporum eligebantur, sicut in Bulla Clementis VIII et in « *Diplomatibus* » regis Sigismundi III confirmatum est. Iam anno 1634, in informatione Raphaelis Korsak (tempore hoc Coadiutoris Metropolitanae), Romae in negotiis Ecclesiae unitae commorantis, de hac electione in Provincia ecclesiastica Kioviensi legitur: « caeterum, post Unionem Ruthenorum renovatam, Episcopatus Ruthenos illis dumtaxat conferebat Serenissimus, quos Metropolita Serenissimo praesentabat »; iste vero praesentabat, qui in Synodo electi erant, etsi non semper, videtur.¹²

Quoad ipsam electionem Episcoporum, nisi nominatio eorum Sanctae Sedi reservetur, secundum can. 326, § 1, 1, nulla fere differentia inter disciplinam in Metropolia Kioviensi vigentem et novum ius invenitur. Solum in Imperio Austriaco, uti iam dictum, Metropolia Haliciensi restaurata, tum propter privilegia Imperatorum maxima, tum quia ipsa solum duobus (postea tribus) Episcopatibus constabat, - Episcopi non eligebantur, sed nominabantur.¹³

4) — *Confirmatio et Institutio*, electione peracta ac nominatione consecuta, in Metropolia Kioviensi et Haliciensi semper ad eiusdem Primates spectabat.¹⁴ Iure hoc nisi, Metropolitanae quandoque confirmationem suam non verebantur denegare, etiam candidatis, qui nominationem re-

¹¹ C. 252, § 2, 1°, 2°: nisi nominatio S. Sedi reservata est; cf. c. 326, § 1, 1.

¹² E.M., II, n. 36, p. 118; LPF, II, n. 942, p. 282; L.N., III, n. 963, p. 17; APF, II, nn. 772, 776, 780, 793, pp. 211, 217, 222, 242; ТИРОВ, in TKDA 1902, (II), p. 140.

De valore praesentationis Metropolitanae et nominationis regiae nulla unquam quaestio erat, sicuti de valore electionis candidati ad sedem Metropolitanam (cf. P. II, cap. I, art. 4). Hoc clare ex relatione Nuntii Apostolici Pignatelli (a. 1667) patet: « dipendono da lui (Metropolita) le collazioni di tutti li benefici e particolarmente dell'Archimandrie, e de Vescovati, non facendo altro il Re, che concedere chirographo alla semplice raccomandazione del Metropolitanano suddetto »; - cf. C.P., II, p. 298.

¹³ De Episcopis in Conventionione cum Polonia, cf. art. « *De electione et provisione Primatum Kievo-Haliciensium* ».

¹⁴ PETRUŠEVYČ A., *Sematyzm* (1885), p. XVI.

giam consecuti erant. Quando an. 1716 P. Polycarpus nominationem tantum regiam, absque interventu Primatis, obtinuit, nunquam ab eo confirmatus est, nec ideo consecratus, etsi pro ipso Nuntius Apostolicus et S. C. Propaganda Fide intercedebant.¹⁵

Solum in casu, periodo iam recentiore, cum in sedem episcopalem aliquis Episcopus titularis electus esset, ideoque vinculo « in partibus infidelium » obstrictus,¹⁶ auctoritatem Sanctae Sedis necessariam esse decisum erat, ut iste a sua Ecclesia liberari ac in aliam transferri posset. Hoc in casu nec Bulla « *Decet R. Pontificem* », nec « *In universalis Ecclesiae* » valebat et Metropolita, auctoritate propria, ad institutionem procedere non potuit.¹⁷

5) — *In M.P.* « *Cl. S.* » Patriarchae omnibus Episcopis litteras provisionis canonicae conferunt,¹⁸ praevia Electi confirmatione, obtenta secundum canones 253 et 254. Archiepiscopi quoad institutionem-provisionem eadem potestate non gaudent. In can. 395, § 1, explicite dicitur:

¹⁵ « P. Filippovitz non ostante che da Mons. Nunzio se gli sia stata impetrata la nomina regia per la Chiesa Rutena di Plosko si trova tuttavia in stato di semplice Religioso, et in grandissime angustie, per esser Mons. Metropolita contrario alla sua promozione »; APF, III, n. 962, p. 149; Cf. item APF, II, n. 772, p. 211; n. 776, p. 217; n. 780, p. 222.

¹⁶ In Metropolia Haliciensis primus casus Episcopi titularis « in partibus infidelium » erat Episcopus Gregorius Jachymovyč (15. VII. 1841), quia omnes Coadiutores in Metropolia Kioviensi cum iure successionis eligebantur, et quidem cum titulo Eparchiae, olim vigentis, nunc Ecclesiae cathedrali principali unitae. De Episcopis titularibus « in partibus infidelium », periodo anteriore, invenitur mentio tantum 1784 et 1792 (LPF, VI, p. 181, et VII, p. 116). Attamen Bullae Pontificiae non inveniuntur. Cf. Art. seq. « *De electione et institutione Coadiutorum* », nota 67.

¹⁷ « Siccome si tratta della nomina di persona astretta con vincolo episcopale ad altra Chiesa, le concessioni della suddetta Bulla di Pio VII non possono aver luogo nel caso presente, e si rende necessario l'intervento della S. Sede, per prosciogliere dal vincolo della Chiesa di Pompejopoli il Vescovo nominato di Premislia. Quindi... si è fatto istanza alla Santità di N.S., per l'opportuno provvedimento. Il S. Padre si è benignamente degnato di annuirvi, concedendo speciale facoltà all'Arcivescovo suddetto (Leopoliense), di potere auctoritate, et nomine S. Sedis fare il consueto processo, prosciogliere Mr. Jachymovicz dal vincolo della Chiesa di Pompejopoli e trasferirlo al Vescovado di Premislia »; LPF, VII, n. 3330, p. 242-243; Cf. D.P., II, n. 921, p. 386-387.

Patriarchae sec. M.P. « *Cl. S.* » (c. 248, § 1, 2°) valent trasferre omnes Episcopos tum residentiales tum titulares, ideo et liberare istos ab vinculo sedis anterioris. Archiepiscopi, etsi ipsi eosdem item trasferre possunt (c. 327, § 1), potestate hac non gaudent, quia confirmatione actus a S. Sede indigent (ib.) et quia ipsi Bullam provisionis expedire non valent (c. 395, § 1).

¹⁸ C. 256, § 1, 2°.

« cuilibet ad episcopatum promovendo, etiam electo, vel ex concessione Romani Pontificis sive in concordatis sive alia ratione facta, designato, necessaria est canonica provisio, quaeque ab uno Romano Pontifice datur, firmo can. 256, n. 2° ».

Primates igitur Kievo-Halicienses, hoc sub respectu, *auctoritate maiore* pollebant, ac *Archiepiscopi hodierni* secundum M.P. « Cl. S. »; ipsi enim « nomine et auctoritate Sedis Apostolicae » iure confirmandi et instituendi uti valebant.¹⁹

Quoad Episcopos Suffraganeos nulla unquam quaestio nec ulla discussio aderat. De istis enim terminis claris in ipsa Bulla Unionis ac restorationis Metropolitae Haliciensis definitum erat, quae ideo nullum locum ne minimis quidem dubiis relinquebant.

Art. 2. — De Electione et Institutione Coadiutorum

1) — Secus ac Episcoporum Suffraganeorum, nominatio Coadiutorum *difficultatem maiorem* praestabat ac contentionem non modicam causabat. In Documentis Pontificiis, de his ultimis nulla expresse mentio erat, etsi sensus istorum ac traditio longissima ultra 100 annorum, item Coadiutores in his documentis includere viderentur. Quando enim Primatibus Kioviensibus ac Haliciensibus a Sancta Sede potestas amplissima concessa erat eligendi, confirmandi, consecrandi ac instituendi omnes Episcopos Suffraganeos, secundum morem ac consuetudinem in Ecclesia orientali vigentem, visum est in principio omnibus, utpote per se patens, potestatem hanc item Coadiutores cum iure successionis includere. Erant enim Episcopi, qui Ordinarios adiuvabant, quibus post aliquot tempus succedere deberent. Erant iam ergo ipsi Ordinarii in destinatione, suspensi tantum in munere durante vita ipsius Ordinarii. Hoc eo magis valebat, quod omnibus de facto Coadiutoribus sedes cathedralis eparchiae assignabatur, olim vigentis, nunc cum Ecclesia principali unitae; ipsi ideo non tam Coadiutores, sed potius quasi Episcopi residentiales considerabantur.

2) — Hanc ob causam et Primates Kiovienses, et tota Hierarchia unita, et ipsa Sancta Sedes¹ per periodum sat longam persuasionem hanc

¹⁹ D.P., I, p. 268; II, p. 317.

¹ Diversae tantum opinionis, etsi non omnino certus videtur fuisse Card. Borghese, qui (24-8-1619) in epistola, non ad Metropolitam, sed solum ad Nuntium in Varsavia scribebat: « ho poi ricevuto l'altre sue lettere del 26-7 (1619) e lodandola della solita diligenza in avvisarmi di quel, che mi ha scritto circa l'intenzioni di Mons. Metropolita di Chiovia in materia dei Coadiutori, mi riservo a scriverle appresso se mi occorrerà

condividebant Coadiutores similiter ac Episcopos Suffraganeos ab Archiepiscopis Metropolitanis eligi, confirmari, consecrari ac institui posse. Talis revera erat *praxis ultracentenaria*, ab exordiis Unionis Brestensis, usque ad medietatem saeculi XVIII perdurans.

Anno 1612 Josephus Rutskyj a Metropolita Hypatio Potij in Coadiutorem cum titulo Episcopi Haliciensis assumptus est.

S. Josaphat Kuncevyecz a Metropolita Josepho Rutskyj datus est Coadiutor Archiepiscopo Polocensi: « visitavi Episcopum Polocensem..., ibique quia multa in ipso inventa sunt, quae licet excusabat aetas decrepita (est enim centenarius), tamen ipsi Coadiutor in Episcopatu per me additus est ».²

A Metropolitano R. Korsak Episcopo Peremysliensi Athanasio Krupeckyj (a. 1637) Coadiutor Paulus Ovlučynskyj cum titulo Episcopi Samboriensis datus est et, hoc demortuo (1651), Procopius Chmielovskyj.³

In Archiepiscopatu Polocensi, a Metropolita Antonio Sielava Coadiutor Nicephor Lozovskyj, ipso defuncto, Gabriel Kolenda,⁴ et postea Cyprianus Zochovskyj constitutus est;⁵ omnes cum titulo Episcopi Vitebscensis.

Anno 1669 Episcopus Peremyslensis, Antonius Terleckyj, gravem ob aegritudinem, apud Primatem pro Coadiutore supplicabat. Attamen, Nuntius Apostolicus Galeazzo Marescotti Metropolitae consiliatus est, ut prius mens S. C. Propaganda Fide sentiretur: « scrive hora il... Mons. Nunzio havere il suddetto Vescovo supplicato il suo Metropolita à dargli un Coadiutore, et ancorchè credano, ch'abbia facultà di farlo da se stesso, tanto Mons. Nunzio l'ha consigliato sospenderne effetto per sentirne i sensi dell'EE. VV. ».⁶ S. Congregatio de Propaganda Fide tamen respondit: « ... alcuni... avevano difficoltà in credere che, il Metropolita avesse la facultà di farlo, o almeno di deputare per Coadiutore un Vescovo », attamen « la conclusione è stata, che si scriva a V. S..., che nonostante il processo inviato in questa S. Congregazione, si venga all'elezione del Coadiutore nel modo e secondo le facultà che legittima-

cosa alcuna intorno a ciò, dicendole frattanto, che Mons. M-ta non ha facultà di far Suffraganei, ne Coadiutori, restringendosi la facultà, che egli ha da Papa Clemente VIII à Vescovi solamente»; *Fondo Borghese*, Serie II, vol. 427, fol. 287, 287v; *Fonti*, XI, n. 427, p. 539; L.N., III, p. 200.

² E.M., I, n. 87, p. 192; AZR, IV, n. 185, p. 429; M. WOJNAR, *De Regimine Basilianorum*, p. 202; E.M., I, n. 7, p. 32; L.N., III, p. 200.

³ PETRUŠEVYČ, *Svodnaja...*, I, p. 78-79, 115.

⁴ ArPF, *Scritt. r. n. C.G.*, vol. 870, p. 401; ODUM, I, n. 737, p. 272; n. 815, p. 304.

⁵ C.P., I, p. 45; ODUM, I, n. 862, p. 320.

⁶ LPF, II, p. 5.

mente competano al Metropolita ». ⁷ Post annos igitur 70 praxis continuae, primum dubium apud aliquos de potestate Metropolitanarum nominandi Coadiutores surgit. Attamen, decisio communis erat, ut eligeretur iuxta facultatem, quae legitime Metropolitanae competeret; in posterum igitur, per periodum adhuc longam, praxis haec pacifice continuabatur.

Anno 1678 a Metropolita Cypriano Zochovskij Leo Zalenskyj Coadiutor Episcopi Volodymyriensis constitutus est; ⁸ idem Metropolita constituit Josaphat Hutorovyč Coadiutorem Archiepiscopi Polocensis, ⁹ Augustinum Lodziata Coadiutorem Episcopi Cholmensis, ¹⁰ et Chrysostomum Frankievicz Coadiutorem Archiepiscopi Polocensis. ¹¹

Anno 1704 Josephus Szumlanskyj, Episcopus Leopoliensis, nepoti suo, Cyrillo Szumlanskyj, Coadiutoriam immediate a Sancta Sede procurare studebat, etsi hoc in casu non cum iure successionis (unica exceptio). S. Sedes Apostolica petitioni eius annuere censebat. ¹² Attamen contra hanc petitionem Metropolita Leo Zalenskyj intercessit. ¹³ Ideo S. Congregatio de Propaganda Fide (20-12-1706) Nuntio Apostolico imposuit: « d'informarsi del modo, con cui il detto Vescovo pensa di procedere circa la consecrazione del Coadiutore, e sentire se egli abbia ottenuto qualche particolare indulto da questa S. Congregazione, in virtù del quale possa senza intervento del suo Metropolita dare l'ultima mano a questo affare, già che l'istesso Metropolita ha fatto gravi doglianze con S. E. dell'istesso Vescovo, quasi che pretenda di passare a quest'atto indipendentemente da esso, e senza sua partecipazione, e consenso, *contro lo stile sin qui praticato, e contro la forma degl'Indulti Pontificii*, e particolarmente della suddetta Bolla di Cl. VIII, a quale Indulto, e diritti

⁷ IBIDEM, n. 475, p. 7.

⁸ PETRUŠEVYČ, *Dopolnenije...*, p. 571; ArPF, C.G., vol. 870, f. 401v.

⁹ ArPF, C.G., vol. 870, f. 401v.

¹⁰ IBIDEM; PELESZ, *o.c.*, II, p. 335; E.M., IV, n. 26, p. 81.

¹¹ IBIDEM.

¹² APF, II, n. 758, p. 196; LPF, II, n. 898, 906, pp. 257-261.

¹³ « M-ta fa premurosa istanza che non si condiscenda alla grazia, si per la poca capacità del soggetto proposto, si anco perchè non venga pregiudicato con tale deputazione alla sua pretesa giurisdizione, e facoltà d'istituire, confermare e consacrare i Vescovi del suo Rito in virtù della Bolla di Cl. VIII »; LPF, II, p. 258. « Ma perchè Mons. M-ta della Russia si oppone fortemente a questa deputazione, col supposto che possa inferire notabile pregiudizio alla sua giurisdizione »; *ib.*, n. 902, p. 259; «... a cui in virtù della Bolla... spetta l'istituire, confermare e consecrare i Vescovi..., conforme dice essersi sempre sin a quest'ora praticato. Onde il medesimo Oratore supplica, che non si faccia in suo pregiudizio tal novità, ma si commetta a lui il provvedere d'un idoneo Coadiutore il detto Vescovo »; APF, II, nn. 770, 772, 797, pp. 207-8, 211, 249.

Metropolitani non pare a S. E. che possa intendersi derogato della sola deputazione fatta del Coadiutore ».¹⁴

« Emminentissimi miei Signori... stimano espedienti che V. S. colle sue buone e efficaci maniere tratti con Monsignor Metropolita, e con il Vescovo sopraccennato procurando che tra loro convenghino, e si accordino in questo punto ».¹⁵

Quaestio haec in Congregatione Generali disceptata, eodem sensu definita erat: « supersedersi et ad mentem, e la mente fu che si scrivesse a Mons. Nunzio..., che trattasse con il Metropolita, e con il Vescovo predetto ad effetto di poter venire ad una provisione opportuna »¹⁶; « desiderano perciò questi miei Emminentissimi Signori — scribebat Secr. de P. Fide — che V. S. procuri di persuadere, et indurre l'istesso Prelato a proporre qualche altro soggetto idoneo per tal carica con partecipazione di Mons. Metropolita », ¹⁷ aliis verbis « salvis iuribus Metropolitanis », uti iam antea commendabatur.¹⁸

Mors utriusque, Metropolitae et Episcopi, negotium inconclusum reliquit, at S. Congregatio de Propaganda Fide clare persuasionem Hierarchiae Kioviensis participare monstravit.

Anno 1713 quaestio de iuribus Metropolitanarum quoad electionem Coadiutorum denuo suscitata est, quando Episcopus Leopoliensis, Barlaam Szeptyckyj, nepotem suum Coadiutorem ac Successorem in Episcopatu constituere studebat. Nominatione regia obtenta, petitionem suam immediate ad Urbem direxit, Metropolita ac ceteris Episcopis insciis.¹⁹ Metropolita Georgius Vynnyckyj in epistolis suis, itidem ac Antecessor eius, firmiter intercessit: « claudat prius oculos meos ultima hora, quam aspiciam a primordio, ut dicam, christianitatis in Russia usu receptos et practicatos, et nunc apud Schismaticos retentos, meis vero antecedaneis in accessu Unionis a Sancta Sede Apostolica roboratas, confirmatas, et per alterum saeculum inviolabiliter mantentas praerogativas atque facultates, nunc in diebus meis miseris persecutionum, martyriorum plenis incipere collabi, et astu unius subiecti ad incitas impelli... Nisi me fulciret gratiosus affectus D. V. Ill.mae et aequitas ipsa causae, quod non patietur confirmationem Episcopi Metropolitanis solis debitam eripi,... vere animo desponderem.... Si vero tanta necessitas hu-

¹⁴ APF, II, n. 770, p. 209.

¹⁵ LPF, II, n. 902, p. 259.

¹⁶ APF, II, n. 776, n. 217.

¹⁷ LPF, II, n. 906, p. 262.

¹⁸ APF, II, n. 793, p. 241.

¹⁹ « ...ad ultimum dedecus ordinatissimae Hierarchiae nostrae, et primum scandalum vicinis adversariis nostris. Non spero hoc illi successurum vel exemplo Antecessoris sui... Szumlanski, qui in simili negotio remissus fuit ad meum Antecessorem Metropolitanum »; E.M., III, p. 269.

ius creandi Coadiutoris... prius decidatur in Cathedram Haliciensem nullum ius extare Metropolitanis... Confirmandi tamen Episcopum futurum Leopoliensem, ut hoc spoliari iure, quo demerito, qua culpa? Non video ».²⁰

Ipse quattuor adduxit rationes ad iura Metropolitana defendenda:

- a) quia iura haec a primordiis Christianitatis recepta et practicata;
- b) quia nunc apud Schismaticos retenta;
- c) quia a Sancta Sede Apostolica confirmata;

d) quia, denique, pacifice per alterum saeculum inviolabiliter observata erant.

Rationes hae saepius in defensione iurium Metropolitanorum ab ipsis Primatibus, a ceteris Episcopis, immo et a Sancta Sede adducebantur. Iam magnus Metropolita Iosephus Rutzkyj, hoc modo sentiebat ac scribebat: « cavendum est nobis... ne quid fiat in praeiudicium privilegiorum nostrorum... Et in praeiudicium esset, si... (Coadiutor) confirmaretur. Cum... privilegium nobis est datum a Sancta Sede..., ut omnes Episcopos Archiepiscopus consecret sine ulla confirmatione papali... ».²¹

Eodem sensu Secretarius S. Congregationis de Propaganda Fide ad Nuntium Apostolicum (1670) scribebat: « credo che nella facoltà conceduta al Metropolita d'instituir Vescovi, si comprenda anche la facoltà di dar Coadiutori, ma questo s'intende, quando vi concorrano i requisiti necessari ».²²

Ipse ad difficultatem solvendam, in eadem epistola, sententiam auctoris graeci M. Blastares refert, « se si dovesse dire, che l'uso solo non bastasse, ma che l'elettione dovesse farsi secondo il prescritto in iure ».²³

²⁰ E.M., III, n. 40, p. 270-271. Similiter, nomine Collegii Ep., L. Kiszka, Ep. Volodymyriensis, Protothronius Metropoliae, (ab 1714 ipse Metropolita) scribebat: « Ep. Leopoliensis... curavit... sortem Personae saecularis... litteras Praesentationis, sub titulo Coadiutoriae... absque ullo prorsus sive Ill. D. Metropolitanus, sive Religionis consensu; nec his contentus, recurrere desiderat ad Em. Celsitudines V., calcata iurisdictione Metropolitana, pro Installatione eiusdem. Novi quidem... Rev. m. olim Szumlanski... pro suo in simili recursum fecisse Nepote... ac remissum fuisse ad... Metropolitanum: ac proinde arripio occasionem, firmam habendo fiduciam, trito iam tramite, modernum Recurrentem ad primam remittendum instantiam; nihilominus, ne silendo nostris derogasse videar Privilegiis, Em. Celsitudines V., contextu praesentium congruum reputo interpellandas, quatenus... ad Metropolitanum, prout de iure, remittatur... expetendo »; E.M., IV, n. 18, p. 28.

²¹ E.M., I, n. 87, p. 192.

²² LPF, II, n. 494, p. 21.

IBIDEM.

Similiter S. Congregatio de Propaganda Fide (anno 1713) scribebat: « de Coadiutore... Leopoliensis Ecclesiae... nil adhuc S. Congregatio obaudivit. Quod si eiusmodi ad eam instantia aliquando deferatur, praecipuam Amp. Tuae, tuique Metropolitanus iuris rationem habebit, diligenterque curabit, ne ullum omnino huiusmodi iuri praepiudicium afferatur ». ²⁴ Anno adhuc 1802 S. Congregatio de Propaganda Fide in epistola ad Secretariam Status confirmavit: « ai semplici Vescovi si davano i Suffraganei dal Metropolitanano... ma al Metropolitanano si davano dal Papa ». ²⁵

Eodem modo censebant et scribebant Episcopi ac Patres, congregati ad Conventum Hierarchicum (1758) ²⁶: « praelegere nobis iussimus Bullam Unionis S. M. Clementis VIII, qua omnia iura, privilegia, consuetudines Religioni Orthodoxae minime adversantes, perpetuo firmas et stabiles prae laudatus Pontifex nomine suo et Successorum suorum... esse et in perpetuum fore declaravit. Audivimus recitata sub Urbano VIII, amantissimo Ecclesiae orientalis et cuius dulcis memoria aeternis apud Ruthenos laudibus celebrabitur Pontifice, formata Decreta, quibus et integritas Ritus, et Hierarchico statui, tum etiam integrae Russiae debita praerogativa assertae et confirmatae fuere ». ²⁷

Ideo defendebant plenam iurisdictionem Metropolitanarum, secundum usum ac traditionem antiquissimam, in hac enim fundamentum Unionis feliciter florentis videbant. ²⁸

Una denique rationum momenti maximi erat, ne Primates cum Sede Apostolica uniti, quoad iura, Primatibus disunitis inferiores essent. Pro ipsa enim Unione detrimentum maximum simulque impedimentum esset, si isti in potestate sua deminuti apparuissent. Dissidentes enim semper (usque hodie) non de Unione, sed potius de « subjugatione » Ecclesiae orientalis loquebantur. Ne huic ideo loquendi modo ulla ansa praeretur, antiqua iura ac consuetudines defendebant. ²⁹

3) — *Prima dubii vestigia* seria, quoad ius Primatum circa nominationem Coadiutorum, in Synodo Zamostiana (1720) apparent, in qua,

²⁴ LPF, III, n. 1101, p. 76.

²⁵ IBIDEM, n. 3177, p. 116.

²⁶ Litterae hae scriptae sunt iam post decisionem Congregationis Particularis, de qua infra.

²⁷ E.M., IV, n. 63, p. 390.

²⁸ E.M., IV, p. 391: « Solam illam fuisse Metropolitanam auctoritatem validissimum fulcrum, cui non modo dignitas, praerogativae, iura Ruth. Ecclesiae et Ritus integritas, verum etiam Orth. Religionis securitas veluti cuidam unico, et firmissimo fundamento innitebantur... cum summo uberrimoque... fructu et honore... »; ArPF, CG, 870, f. 402v.

²⁹ E.M., II, n. 82, p. 33; III, n. 40, p. 270-271; ArPF, C.G., 870, f. 400v.

inter alia, item de hac potestate disceptabatur.³⁰ Quaestio non soluta cum ceteris Romam transmissa est: « *Desideria Ecclesiae Roxolanae, pro obtinenda sententia definitiva, de Synodo Provinciali Zamoscensi, ad Sacram Congregationem de Propaganda Fide transmissa*: 1) An Archiepiscopus Metropolitanus totius Russiae possit dare Episcopis petentibus Coadiutores? Pro affirmativa stat praxis et consuetudo; Domino Jacobo Susza... per Archiepiscopum Metropolitanum datus fuerat... Augustinus Lodziata, nec ratio est a longe quaerenda, cum enim Archiepiscopus Metropolitanus Russiae ex antiquissima consuetudine, Bulla... Cl. 8vi... corroborata, conferat Episcopatus, pari modo ut conferat et instituat Coadiutores Episcopis petentibus... censendum videtur ».³¹

Die 19 Aprilis 1728 in Congregatione Particulari, inter alia, item haec quaestio proposita erat: « an Archiepiscopus Metropolitanus facultatem habeat deputandi Coadiutores cum futura successione Episcopis ob iustas et rationabiles causas illum desiderantibus ».³² Dubio proposito, legimus in expositione: « Dalla menzionata Bolla Clementina prendono i Prelati Ruteni la risposta a questi... dubbi, posciachè in virtù di quella avendo il Metropolita la facoltà di confermare, e deporre in nome della S. Sede tutti i Vescovi Ruteni, inferiscono da ciò dover essere a lui permesso ancora di assegnare loro il Coadiutore... ed allegano di più intorno a ciò alcuni esempi... Mons. Nunzio stimerebbe, che non fosse per ciò conveniente di far prendere per ora ai Coadiutori ed ai transferendi le lettere Apostoliche. Ma perchè secondo il già detto la deputazione del Coadiutore è un atto di maggiore autorità, e conseguenza della collazione stessa del beneficio, potrebbe perciò prescrivarsi al Metropolita d'informare questa S. Congregazione circa le qualità de promovendi, prima di procedere alla deputazione dei Coadiutori..., ne con ciò si derogherebbe in modo alcuno all'accennata Bolla..., non nominandosi in questa le Coadiutorie... ne privandosi il Metropolita del diritto, che ha di confermare, et istituire i suoi Vescovi ».³³

Solutio haec intermedia conciliativa non acceptata, et quaestio ipsa negative resoluta est.³⁴ Attamen, de hac Congregatione in titulo annotatur « Congregazione Particolare poi non proseguita, ne eseguita ».³⁵

Anno ideo 1739 Metropolita Athanasius Szeptyckyj, auctoritate pro-

³⁰ APF, V, n. 1380, p. 134-135. A quo dubium propositum ac defensum fuerit, nescitur. Verosimiliter tamen ab ipso Praeside, Nuntio Apostolico, et non a Patribus Synodi, sicuti ex epistola Episcoporum (6. III. 1758) apparet. Cf. E.M., IV, n. 63, p. 389-394; C.P., II, p. 125; ArPF, C.G., 870, f. 402.

³¹ E.M., IV, n. 26, p. 81.

³² C.P., I, n. 75, p. 248.

³³ C.P., I, n. 75, p. 248-249.

³⁴ IBIDEM, p. 275.

³⁵ IBIDEM, p. 246.

pria, Episcopo Peremysliensi, Hieronymo Ustryckij (1715-1746), Coadiutorem Onuphrium Szumlanskyj deputavit.³⁶

4) — *Decisio negativa*, altera vice, lata est, postquam quaestio haec anno 1748 in Congregatione Particulari disceptata erat. Informatio Nuntii Apostolici, documentis adiuncta, haec refert: « non v'è dubbio, che Metropolitanani hanno preteso di avere l'autorità di dare Coadiutores ai Vescovi... Oltre gli esempi addotti dalla Congregazione, che lo verificano, posso io medesimo attestare, che in questa opinione sono molti Vescovi ruteni, i quali se ne sono spiegati apertamente ».³⁷ Ipse praxim hanc abusivam considerabat, ideo continuabat: « Questo abuso domanda sollecito riparo, e delle facultà annoverate..., che li Metropolitanani si sono finora arrogate, potrebbe farsene una proibizione espressa al nuovo o nelle Bolle medesime o in Breve a parte ».³⁸

Hoc in sensu item rescriptum erat, nempe: « Quo vero ad Coadiutores cum futura successione Episcopis dandos, servetur Sac. Concilium Tridentinum, Sess. 25, cap. 7: De Reformatione ».³⁹ Sententia haec, etsi non ultima in hac quaestione, attamen definitiva remansit. Resolutiones subsequentes solum confirmabant, quae in hac prima statuta erant.

Inde, anno 1750 Archiepiscopus Metropolitanus Florianus Hrebnyckij Coadiutorem pro dioecesi Polocensi a S. Sede supplicavit, etsi sub influxu et admonitione Nuntii Apostolici.⁴⁰ Benedictus XIV gratiam petenti non solum annuit, sed ipsi commendavit processum informativum conficere, instituere et consecrare.⁴¹ Item cum beneplacito S. Sedis Coadiutoriam Antonius Mlodovskyj (1760-1761) et Gedeon Horbackyj (1766) acceperunt.⁴²

5) — Attamen decisio Congregationis Particularis Hierarchiae Kievo-Haliciensi nec persuasiva nec felix videbatur. Anno 1758 Episcopi et Archimandritae in Conventu Hierarchico congregati, dolentes, ad Metropolitanam absentem, scribebant: « verum funesta rerum vicissitudine

³⁶ PELESZ, II, p. 683, 1088; LPF, VI, p. 214; APF, V, p. 136. Licet, initio, pro ipso recursum ad Nuntium Ap. fecerit; cf. E.M., IV, p. 198; LPF, VI, 214.

³⁷ C.P., II, n. 89-90, 125.

³⁸ C.P., II, n. 89-90, p. 125.

³⁹ « Quod si quando Ecclesiae cathedralis aut monasterii urgens necessitas, aut evidens utilitas postulet, Praelato dari Coadiutorem, is non alias cum futura successione detur, quam haec causa prius diligenter a SS.mo Pontifice sit cognita et qualitates omnes in illo concurrere certum sit, quae a iure et Decretis huius S. Synodi... requiruntur... »; MANSI, XXXIII, col., 185; C.P., II, p. 138.

⁴⁰ LPF, IV, p. 233; APF, V, p. 137.

⁴¹ LPF, IV, p. 233.

⁴² LPF, V, nn. 2061, 2064, 2229, pp. 36, 38, 124.

excitatae a turbulento rerum novandarum studio, suisque dumtaxat privatis rationibus et commodis, non bono publico addicto animo, lites et discordiae florentissimum Ruthenae Ecclesiae statum conturbarunt, in id omni cura et studio incumbentes, ut in aliquibus plene iurisdictionem Metropolitanam excuterent, in aliis infirmarent, aperta sibi quidquid libuerit agendi licentia, ubi infirmata auctoritate Metropolitanae nullus praesto adesset, qui eandem cohaerere posset, nec dedit medium quo exteris etiam quidam, pane Ruthenorum ad nauseam saturatus, ad protegendas has internas discordias earumque causas et auctorem protraheatur, praesertim ubi, hac occasione data, e sua obscuritate emergendi, nomenque suum illustrandi spem concepisset, hic sane suis, rerum alias Ruthenorum ignorantissimus, praecclusis omnibus viis, quibus veritas in apertum prodire posset, per quindecim et amplius annos novis identidem ex arte formatis quaestionibus, sinistris apud Sedem Apostolicam existimationem omnium et singulorum nostrorum laedentibus informationibus, eo tandem res nostras deduxit, ut Metropolitanis iura constanti praxi et consuetudine firmata: Episcopos transferendi, Coadiutores dandi petentibus Episcopis, retentiones concedendi in dubium vocentur, et cuique secretae quamquam iniustae delationi aures praebeantur, indagations per Episcopos latini Ritus Ecclesiae Ruthenae infestos, nobis insciis decernantur, publicaeque per eosdem ad summam et extremam Ecclesiae Ruthenae ignominiam expediantur, omnes nos... sinistris formationibus deterrimi, et ea, qua fulgemus in Ecclesia dignitate indigni circumscribamus adeo, ut de nobis sine nobis decreta statuatur leges, privilegiis, consuetudinibus, iuribus nostris contrariae formentur, et plane immeriti censeamur, quibus ipsum ius naturae defensionis nostri integrum relinquatur. Ita sane violata semel Metropolitana auctoritate unicuique quos libuit secreto facere recursus licuit ».⁴³

Iura antiqua item Metropolita Jason Junosza *Smogorzewskyj* (1780-1788) defendere conatus est, praesertim quoad Coadiutorias et translationes Episcoporum. Recepta praesertim epistola S. Congregationis de Propaganda Fide, diei 1-4-1784,⁴⁴ longam expositionem historicam de quaestione hac elaboravit ac Romam misit,⁴⁵ in qua omnia hucusque repetita argumenta simulque cum documentis ac factis resumpsit. En aliqua excerpta, quae elementa nova in materia hac proferunt:

a) *secundum canones ac consuetudinem Ecclesiae Orientalis* Primates Kiovienses in materia Coadiutoriarum et Translationum agebant,⁴⁶

⁴³ E.M., IV, n. 63, p. 391.

⁴⁴ LPF, VI, n. 2847, p. 167.

⁴⁵ ArPF, C.G., vol. 870, f. 399-405.

⁴⁶ IBIDEM, f. 399v, 400.

b) in Unione cum Sancta Sede concludenda « cautos sibi et praecustoditos Ritus, atque *consuetudines orientalis ecclesiae* semper voluisse, idque *omnino exorandum, a summo... Pontifice*, ad pacem et tranquillitatem conservandam in Russia, aequae ad non offendendos, qui ab huiusmodi Unione abhorrebant, Hipatio Vlodimiriensi et Cyrillo Legatis suis districte praecomisisse »;⁴⁷

c) a R. Pontifice *haec obtinuerunt*: « in Patriam revertentes, omnia se, ad vota reliquorum Russiae Episcoporum, obtinuisse asseruerunt, proindeque a Metropolitanano, et... Episcopis cum júbilo recepti sunt »;⁴⁸ ideo « affirmandum est Clementem PP. VIII per Bullas suas concessisse, vel potius benigniter confirmasse Ruthenis, pro quo, juxta Orientalis Ecclesiae consuetudines, expetitus fuit, consequenter... non modo instituere Suffraganeos suos, sed et providere Ecclesiis atque Episcopis in omni contingenti casu Metropolitanis Russiae indulsisse »;⁴⁹

d) « *id longus usus*, qui optimus interpres dici solet, probat atque confirmat », et adducit casus plurimos Coadiutoriarum ac Translationum, quae a Metropolitanis solis peractae erant;⁵⁰ « illas — igitur — evenisse dicendum erit Potestate per Clementem PP. VIII Metropolitanis benigne confirmata, quod et PP. Synodo Zamosciana firmiter asseruerunt, cum a Domino Grimaldi Nuntio Apostolico interrogarentur, proinde usum suum antiquum, non dissentiente S. Sede Apostolica, impost retinuerunt »;⁵¹

e) « *ipsaemet... expressiones Bullae...*, id ipsum non obscure suadere videntur... Finis quoque expetitae aequae ac concessae gratiae..., rem scilicet valde incommodam et damnosam Ruthenis, in tanta locorum distantia, ad S. Sedem accedere... Cum itaque huic incommodo ac damno a... Legatis singulariter... exposito, Clem. PP. VIII benignis Litteris suis occurrere voluerit, quin ullum, praeter Metropolitanae Provisionis, casum Curiae reservaverit, affirmandum omnino est pro omni Promotionis casu, quemadmodum expetitum fuit, occurrere voluisse »;⁵²

f) « *ex ipso Regiarum Nominationum tenore* inferri potest, quod Russiae Metropolitanis contendunt, scilicet per superexpressam Bullam quascumque, et in quocumque casu, Promotiones, respectu Suffraganeorum Clementem PP. VIII Metropolitanis concessisse, Metropolitanarum vero confirmandorum et eorum Coadiutorum negotia, sibi... reservasse », -

⁴⁷ IBIDEM, 400v.

⁴⁸ IBIDEM, 400v-401.

⁴⁹ ArPF, C.G., vol. 870, 401.

⁵⁰ IBIDEM, 401, 401v, 402.

⁵¹ IBIDEM, 402.

⁵² ArPF, C.G., vol. 870, 402-402v.

« cum cognitum omnino fuit... Poloniae Regibus, Unionem S. summopere commendantibus, quid, et quibus in casibus Rutheni Legati a Clemente PP. VIII, expetierant, et obtinuerant »;⁵³

g) « difficile quoque intellectu esset, cur ex prae laudata Bulla Metropolitanis Russiae, cum possent plus, non possent minus, si translationes et Coadiutoriae eadem comprehendere non deberent? Quod utrumque expetitur, tamquam usui antiquo conforme, et removendae Disunitorum offensioni perutile »;⁵⁴ nec doctrina aliquorum de « conjugio spiritali » inter Episcopum et Ecclesiam, quod a solo R. Pontifice dissolvi posset « severe et ad rigorem esse accipiendum alii... monent, quia sequeretur R. Pontifices, vinculum etiam carnalis matrimonii rati et consummati dissolvere posse ».⁵⁵

6) — Epistola Romam perlata, anno proximo 1785 (22-8), quaestio haec *altera adhuc et ultima vice* in Congregatione Generali exposita, disceptata ac *definita est*. Expositionem historicam relator hoc modo concludit: « in vista dei fatti e delle Apostoliche decisioni fin qui enunciate, non sembra, che sia ora mai più sostenibile, o tollerabile l'abusiva pretesione dei Metropolitanis... di trasferire li Vescovi... e di dargli dei Coadiutori, inconsulta Sede Apostolica, senza che vagliano punto a convalidarla gli antichi esempi, che possano addursene, o prima dell'Unione riguardo ai Patriarchi di Constantinopoli, coi quali ben spesso era affatto interdetto ai Metropolitanis il commercio a causa delle frequenti guerre..., e dopo... la stessa S. Unione... ancor vacillante, e nascente conveniva adattarsi ai tempi, e lasciar che dai Metropolitanis si provvedesse colla maggior sollicitudine, ed in qualunque modo le Chiese, acciò non venissero occupate dai disuniti ».⁵⁶ Et decisio erat: « negative, sed

⁵³ IBIDEM, 402v-403.

⁵⁴ IBIDEM, 402 v.

⁵⁵ IBIDEM, 403v-404.

⁵⁶ APF, V, n. 1380, p. 139. At argumenta, in expositione adducta, historice haud exacta erant, commercium enim cum Patriarchis, propter bella interruptum, ad summum decem annos extenderetur, dum omnes Coadiutoriae ac Translationes semper a M-nis solis peragebantur. Item haud loqui posset « de Ecclesia vacillanti ac nascenti », post saeculum ac medium quasi ab Unione peracta transcursum, quando Metropolia ipsa difficultates ac oppressiones innumerabiles superavit, et saeculo XVIII medio, iam 13.000 ecclesiis parochialibus ac 17.000 filialibus cum 12.000.000 fidelibus constabat; cf. PELESZ, *o.c.*, II, p. 823; E.M., IV, n. 51, p. 361-375: una tantum Eparchia Kioviensis-Metropolitana « quattuor et amplius milliones » numerabat; IBIDEM, p. 367. De spiritu catholico Hierarchiae Ucrainae s. XVII cf. « *Nyva* » (1923, 11-12), p. 388-399; « *Logos* » (1960, XI, 4), p. 251. Hi multoties superabant Hierarchiam vicinorum populorum ritus latini. Cf. item L.N., III, n. 1196, p. 144.

scribendum Metropolitanum iuxta mentem, et mens est non esse locum petitae concessioni ac rationibus indicandis etc. Sed ulterius translationes, et Coadiutoriae non concedantur ab Apostolica Sede, nisi admonito Metropolitanum, et ordinatione eidem commissa. Ex audientia SS.mi habita die 28 praedicti mensis Augusti 1785: SS.mus benigne approbavit sententiam S. Congregationis, videlicet quod quandocumque in posterum huiusmodi translationes, aut Coadiutoriae ab Apostolica Sede concedi contigerit, tunc confectio Processus, institutio et consecratio ad Metropolitanum pro tempore privative deferantur ».⁵⁷

Haec erat ultima decisio in quaestione de iure Metropolitanarum circa Coadiutorias. Omnes exinde Coadiutoriae subsequentes, in Metropolia Kioviensi, secundum decisionem hanc, confirmatione a S. Sede consecuta, ad Metropolitanam remittebantur ad processum conficiendum, ac institutionem consecrationemque peragens.⁵⁸ In Metropolia tamen Haliciens restaurata norma haec non venit applicata, etsi in Bulla restorationis omnia iura, praerogativae Primatum Kioviensium confirmabantur, et omnes Coadiutoriae secundum disciplinam latinam assignabantur.⁵⁹

7) — *Bullae* Coadiutoriarum, usque ad annum 1784, semper ab Metropolitanis ipsis exaratae mittebantur. Coadiutoria Michaelis Stadnicki prima erat, cuius Bulla a Sancta Sede missa erat,⁶⁰ quae praxis item in posterum semper observabatur.⁶¹

8) — Quoad *Titulum*, qui Episcopo-Coadiutori assignabatur, usus erat in Ecclesia Ucraina, ut ipsis titulus Ecclesiae Episcopalis cederet, quae cum Ecclesia cathedrali principali ad invicem in perpetuum unita erat.

In Metropolia Kievo-Haliciens omnes Eparchiae cum aliis, olim existentibus, unitae erant: Cathedrae Kioviensi pertinebat — Ecclesia Haliciens; Cathedrae Volodymyriensi — Ecclesia Brestensis; Cathedrae Luceoriensi (Luzk) — Ecclesia Ostrogiensis; Cathedrae Turoviensi — Ecclesia Pinscensis; Cathedrae Cholmensi — Ecclesia Belzensis; Cathedrae Leopoliensi — Ecclesia Kamenecensis; Cathedrae Peremysliensi — Ecclesia Samboriensis; Cathedrae Polocensi — Ecclesia Vytebscensis et Ecclesia Mohylöviensis; Cathedrae Smolenscensi — Ecclesia Msty-slaviensis et Ecclesia Oršanensis;⁶² tituli ideo non deficiebant.

⁵⁷ IBIDEM.

⁵⁸ D.P., II, nn. 852, 861, pp. 280-289.

⁵⁹ IBIDEM, nn. 904, 922, 928, pp. 366, 387, 392.

⁶⁰ D.P., II, n. 841, p. 267.

⁶¹ IBIDEM, nn. 852, 861, pp. 280, 289.

⁶² PELESZ, *o.c.*, II, p. 60 sq.; LPF, V, p. 269, 299; VI, p. 32; E.M., IV, p. 372, 373; C.P., II, p. 41-45; ArJZR, IV, n. 234.

Etsi antiquissima erat consuetudo, ut Primates Kiovienses penes se Coadiutores haberent, his tamen, in principio, nullus titulus tribuebatur, et ipsi simpliciter Episcopi Curiales vocabantur.⁶³ Cum Metropolita Josephus Rutskyj Coadiutori suo titulum aliquem assignare vellet, Romam scribebat quaerendo, quomodo ipsi procedendum esset, quia non favebat praxi Ecclesiae latinae, secundum quam titulus in partibus infidelium assignabatur « ne nostris Ruthenis omnem novitatem, licet bonam, refugientibus offendiculo sit, si alicuius Episcopatus ipsis ignoti dabitur titulum ».⁶⁴ Ideo Romam nomina viginti duorum Episcopatum misit, qui olim Primati Kioviensi suberant, et « ex his — scribebat — vellem assumere titulum tum pro Suffraganeo, quam pro Coadiutoribus, qui post visitationem Episcoporum nostrorum per me peragendam, de qua in aliis literis scripsi... institui necessario debebunt. Catalogum horum Episcopatum insero praesentibus litteris ».⁶⁵

Sancta Sedes annuit, quia talis semper erat constans et continua praxis. Anno 1778 legitur in epistola S. Congregationis de Propaganda Fide ad Nuntium Apostolicum in Polonia: « non essendo un esempio, che alcun Ruteno sia stato promosso a titolo Vescovile in partibus, ne anco nel caso di Coadiutoria, al quale il Comitato medesimo non abbia ceduto il titolo di qualche Chiesa unita al Vescovato, per non introdurre novità che potesse ingelosire gli altri, V. S. ha fatto bene ad avvertire quel Prelato ».⁶⁶ Consuetudo haec observabatur etiam, quando Coadiutoriae Bullis Pontificiis erigebantur. Anno 1784 Michaëli Stadnicki, in Bulla Coadiutoriae, titulus Ecclesiae Ostrogiensis, 1787 Episcopo Josaphat Bulhak titulus Ecclesiae Turoviensis et 1791 Arsenio Glovnievski titulus Ecclesiae Brestensis assignati sunt.⁶⁷

Attamen praxis haec, usu longo fundata, paulo post cessat, et, ab a. 1792 quibusdam Coadiutoribus, sive Metropolitanarum, sive Episcoporum, tituli « in partibus infidelium » conceduntur. Nihilominus praxis haec recens non erat constans, quia anno 1842 et 1863 Coadiutoribus Episcopi Cholmensis, Ioanni Teraškevyč et Ioanni Kalinskyj, titulus Ecclesiae unitae Belzensis attributus est.⁶⁸

9) — *Coadiutoriae in M.P. « Cleri Sanctitati »*: Quoad Coadiutorias,

⁶³ E.M., I, n. 16, p. 63.

⁶⁴ IBIDEM.

⁶⁵ IBIDEM.

⁶⁶ LPF, VI, n. 2661, p. 31-32; n. 2837, p. 161.

⁶⁷ D.P., II, n. 841, p. 268; n. 280, p. 290. Periodo anteriore unicus videtur fuisse Coadiutor, cui titulus « in partibus » assignatus fuisset, nempe Stephanus Levinskyj (1784); LPF, VI, n. 2869, p. 181; VII, p. 116.

⁶⁸ D.P., II, n. 904, p. 366; LPF, VII, p. 116; D.P., II, n. 916, p. 375; nn. 934, 935, pp. 398, 399.

inter disciplinam Ecclesiae Kievo-Haliciensis et novum ius orientale, plura eadem, multa similia et aliqua etiam diversa reperiuntur.

De Coadiutoriis in M.P. « *Cl. S.* » brevissime concinnatum est in Cap. II, can. 417-421, qui de Coadiutoribus ac Auxiliariibus ex professo tractant. In canone primo⁶⁹ statuitur: « Romani Pontifici est Episcopo Coadiutorem vel Auxiliarem constituere, salvo praescripto can. 248, § 1, n. 4° », secundum quem « Patriarcha de consensu Synodi patriarchalis vel Episcoporum ad normam can. 224, § 1, gravi ex causa valet: Episcopo residentiali Coadiutorem vel Auxiliarem dare, servatis praescriptis can. 251-255, si designandus character episcopali non sit auctus », et salvo can. 327, § 1, secundum quem idem ius item Archiepiscopo in Synodo Archiepiscopatus vel Synodo electionum competit; decisio autem Archiepiscopi publici iuris fieri non potest nec ad effectum duci, nisi obtenta confirmatione Sedis Apostolicae.

Differentia inter ius Patriarcharum ac Archiepiscoporum circa Coadiutores et Auxiliares in hoc consistit, quod Patriarcha constitutionem hanc sine recursum ad Sedem Apostolicam promovere potest, et solum consensu Synodi patriarchalis vel Episcoporum indiget; dum Archiepiscopus, praeter eundem consensum, item confirmatione Sedis Apostolicae indiget, nec ipse Bullam provisionis conficit.⁷⁰

10) — Comparatione nunc facta inter potestatem eorundem et potestatem Primatum Kioviensium circa Coadiutorias, uti ex dictis iam patet, iura Primatum Kioviensium *nec simpliciter patriarchalia, nec archiepiscopalia* dici possent.

Periodo prima, usque ad annum 1728 vel potius 1748,⁷¹ iura haec patriarchalia fuisse dicendum est. In illa periodo enim, sicut ante Unionem Brestensem, ius constituendi Episcopos Coadiutores semper et plene ad Primate Kiovienses pertinebat.⁷² Hac ergo periodo potestas Metropolitanarum Kioviensium quoad Coadiutorias recte patriarchalis definiri potest, quia eadem erat, qua hodie in Ecclesia orientali Patriarchae soli pollent. Immo, potestas Primatum Kioviensium hanc patriarcha-

⁶⁹ C. 417.

⁷⁰ C. 419, § 1: « Coadiutor vel Auxiliaris, ut canonicam sui officii administrationem ineant, necesse est litteras apostolicas vel patriarchales ostendant Episcopo ». De litteris archiepiscopalibus nulla adest mentio. Cf. item c. 395, § 1 et c. 256, n. 2.

De Archiepiscopo omnia dicta intelliguntur, ubicumque electio Episcoporum S. Sedi non reservatur (cf. c. 326, § 1, 1).

⁷¹ De duabus decisionibus Congregationum particularium vide supra.

⁷² Unicam, ut videtur, exceptionem constituit casus Coadiutoriae Polocensis (1652), pro qua licentia quaesita ac concessa erat. Electus erat Gabriel Kolenda. Cf. E.M., II, p. 204; APF, I, p. 250; *Fonti*, XI, n. 123, dum n. 124 non ad Coadiutorem simplicem, sed ad illum Metropolitanam refertur; cf. APF, I, p. 195.

lem superabat: quia approbatione personae Electi non indigebant;⁷³ quia Coadiutoriam, Episcopo petente, Metropolita ipse decidebat, absque Synodo convocanda;⁷⁴ et quia ipse electionem personae, saltem aliquando, item absque eadem Synodo peragere valebat.⁷⁵

Periodo secunda, ab anno 1728 vel potius 1748 usque ad finem XVIII saeculi, potestas Primatum Kioviensium potestati Archiepiscopi maioris, secundum ius orientale hodiernum, comparari potest. Hac periodo, uti vidimus, in genere solum licentia Sedis Apostolicae exigebatur, ceteroquin omnia alia, processus, institutio ac consecratio, ad ipsos pertinebat.⁷⁶ Ipsas Bullas provisionis, usque ad annum 1784, Primates item soli expediebant, qua potestate Archiepiscopi hodierni non gaudent.⁷⁷

At *Metropolia Haliciensis* restaurata, et haec potestas Metropolitana aufertur, et Metropolitae quoad Coadiutorias, secundum Concilium Tridentinum ac praxim latinam, simplicibus Metropolitis aequiparantur.⁷⁸

11) — *Differentiae* inter M.P. « Cl. S. » et praxim Metropolitiae Kioviensis, praeter iam supradictas, hae sunt:

a) Coadiutores, in Metropolia Kioviensi, tantum in *Synodo Episcoporum eligebantur*,⁷⁹ quia Primates Kiovienses Synodum permanentem, quam ius vicens apud omnes Archiepiscopos supponit, non cognoscebant. Attamen, de facto, electiones saepe saepius extra Synodum Episcoporum locum habuerunt. Nominations enim Coadiutorum frequentissimae erant, non vero Synodus, nec simplices Conventions Episcoporum, quae nec possibiles hisce temporibus essent. Revera, documenta rarissime de electione in Synodo referunt et ipse Nuntius Aposto-

⁷³ Dum Patriarchae approbatione personae, saltem antecedenti, indigent.

⁷⁴ APF, II, n. 793, p. 241: « M. Metropolita pretende non essere per quelli necessaria la convocazione del Sinodo Prov., ma bastare la sua approvazione»; Cf. E.M., I, n. 7, p. 32; M. WOJNAR, *De Protoarchimandrita*, p. 86.

⁷⁵ IBIDEM.

⁷⁶ LPF, IV, p. 233; V, p. 124; VI, p. 167; APF, V, n. 1380, p. 139.

⁷⁷ C. 395, § I.

⁷⁸ D.P., II, passim, omnes Bullae Coadiutoriarum. « Acta et Decreta Synodi Provincialis Ruthenorum Galiciae » simpliciter solum referunt: « porro licet iura metropolitana antiqua supra recensita a Cl. P. VIII concessa, atque a Pio VII confirmata fuerint, attamen eo quod regimen praesens Ecclesiarum etiam nostrarum ferme ad Concilii Tridentini normam redactum fuerit, ideo etiam iura Metropolitae Haliciensis plus minusve eadem sunt, quae de communi iure omnibus metropolitae competunt, excepto uno, quo usque nunc Metropolita Haliciensis utitur, nempe Sedis Ap. nomine confirmandi atque instituendi... »; p. 93-94.

⁷⁹ LPF, II, p. 282; APF, II, p. 196, 211, 222.

licus (1708), in litteris ad S. Congregationem de Propaganda Fide, idem confirmat.⁸⁰

b) In Metropolia Kioviensi, in praxi, *distinctio inter Coadiutores ac Auxiliares non existebat*. Omnes Episcopi, Episcopo Ordinario dati, semper cum iure successionis deputabantur, omnes ideo Coadiutores erant. Auxiliares simplices non cognoscebantur. Una vice tantum (1704), Iosephus Szumlanskyj, Episcopus Leopoliensis, nepotem suum Cyrillum in simplicem Auxiliarem supplicabat, quae tamen supplicatio, uti vidimus, sine successu remansit. In Metropolia Haliciensis restaurata nunquam Coadiutores cum iure successionis, sed nonnisi Auxiliares tantum deputabantur.⁸¹ Unus et solus Coadiutor, et quidem ipsius Metropolitae, erat hodiernus Metropolita Iosephus Slipyj, qui tamen tempore ultimi belli ad munus hoc ac dignitatem promotus erat.⁸²

c) Quoad iura *ac officia Coadiutorum*, haec, secundum M. P. « *Cl. S.* », ⁸³ ex litteris, quibus constituuntur, Pontificiis vel patriarchalibus, desumenda sunt. In Metropolia Kievo-Haliciensis, iura ista, uti videtur, *ab ipso Coadiuto determinabantur*. Ita de Episcopo Peremysliensi Athanasio Krupeckyj legitur, quomodo ipse « coram R. Korsak, Metropolitanano, et Methodio Terleckyj, Episcopo Cholmensi, Paulum Ovlučynskyj accipit eique congruam assignat... Iudicia et visitationes consignat Paulo, salva appellatione... Hoc denuo Athanasius ratificavit 1645 die 28 Martii coram Antonio Sielava (novo Metropolitanano) ». ⁸⁴ Similiter Hieronymus Ustryckyj, Episcopus Peremysliensis, Coadiutori suo Onuphrio Szumlanskyj (1743) commisit « plenam potestatem gerendi et gubernandi in spiritualibus dioecesim et iudicandi causas in genere omnes et singulas sine quavis exceptione, excepto hoc, ut nemini sine consensu (suo)... ordinationem concedat ». ⁸⁵

---

⁸⁰ «Per quello poi che riguarda... l'elezione de loro Coadiutori, soggiunse Mons. Nunzio, che i decreti sopra di ciò trasmessigli dall'EE. VV. pare, che solamente s'adattino al caso dell'elezione del Coadiutore per il Metropolita, e non semplici Vescovi; e che Mons. Metropolita pretende non essere per questa necessaria la convocazione del Sinodo Prov., ma bastare la sua approvazione, conforme basta per l'elezione de Vescovi medesimi, per i quali processi si fanno dal Metropolita senza partecipazione della Nunziatura. Conchiude perciò, che nel caso del detto Vescovo Szumlanski, non trattandosi di dare Coadiutore al Metropolita, non si sa veramente se sia necessaria la Convocazione del detto Sinodo »; APF, II, n. 793, p. 241.

⁸¹ D.P., II, nn. 904, 922, 928, 953, 996, 1009, 1089, pp. 366, 387, 392, 411, 453, 470.

⁸² D.P., II, n. 1097, p. 564.

⁸³ C. 418.

⁸⁴ PETRUŠEVYČ, *Svodnaja...*, p. 79, ex Diario Metropolitae L. Kiszka.

⁸⁵ IBIDEM, T. II, pars I, p. 147-148.

d) *Quoad titulum* iam vidimus praxim in Ecclesia Ucraina; M. P. «Cl. S.» de hoc silet, et id, ut videtur, traditioni ac iuri particulari relinquit.

12) — Ex hucusque dictis breviter colligi potest:

a) Usque ad an. 1748 Primates Kievo-Halicienses Coadiutores auctoritate propria constituebant. Pollebant ideo *iuribus plane patriarchalibus*.

b) Post annum 1748 ipsi tantum praevia licentia Sanctae Sedis indigebant: ceteroquin omnia alia ad ipsos pertinebant. Gaudebant igitur iuribus, quae in novo iure orientali *Archiepiscopis* tribuuntur.⁸⁶

c) Metropolia Haliciensis restaurata, in praxi, plane secundum disciplinam latinam - omnes Coadiutoriae, ceteroquin absque ullo decreto derogatorio, ad *competentiam Sanctae Sedis* transferuntur.

De quaestione hac plura dicenda erant, quia casus Coadiutorum frequentissimi erant, ideo frequentius occasionem discussionibus praebebant. Quaestio haec saepius, simul cum quaestione de iure Primatum Kioviensium transferendi, visitandi ac iudicandi Episcopos, tractabatur. Hanc ob causam, plura hic dicta, in articulis sequentibus praetermitti poterunt.

Art. 3. — De Translatione Episcoporum

Ius Episcopos, de una ad aliam sedem, transferendi, similiter ac ius Coadiutores instituendi, per fere semiduo saecula in potestate Primatum Kioviensium erat; duae hae praerogativae fere semper simul agitatae, discussae ac definitae erant.

Periodo ante Unionem Brestensem, etsi translationes in principio in Ecclesia orientali prohibebantur, ideo raro, at semper locum habebant,¹ ac in ipsa ecclesia Constantinopolitana.²

1) — Post Unionem ipsam, *praxis haec in Metropolia Kievo-Haliciensis*, adeo magna ac extensa, *valde diffusa erat*, et, sicut ante Unionem, auctoritate Metropolitanae peragebantur. De potestate hac Primatum omnes persuasi erant, quia secundum opinionem communem, uti vidimus, omnia iura ac praerogativae, quibus ante Unionem gaudebant, iisdem, a

⁸⁶ Hoc intelligitur, ubicumque Archiepiscopi iure electionis Episcoporum gaudent, i.e. ubi electio haec S. Sedi non reservatur (c. 326, § 1, 1).

¹ PSRL, T.X, p. 172; AkZR, II, n. 151, p. 187.

² SOKOLOV, *Eparchijalnoje...*, p. 108-126, 280-288.

Sancta Sede approbatis, et Unione peracta pollerent; quia ius hoc in ipsa Bulla Clementis VIII contineri videbatur. Si enim Primatibus, expresse, ius Episcopos instituendi confirmatum est, in hoc omnes et ius Episcopos transferendi inclusum intelligebant. Qui enim ius instituendi aliquem ad Sedem determinatam habeat, hic et ius eundem a sede hac amovendi videtur habere. Talis, de facto « non dissentiente Sancta Sede Apostolica », ³ praxis per periodum sat longam erat.

A Metropolita, Josepho Rutskyj, (1624) Antonius Sielava, Episcopus Pincensis, ad sedem Polocensem, et Raphael Korsak, Episcopus Haliciensis, ad sedem Pincensem transfertur.⁴ Anno 1654 A. Zlotyj Kvasnynskyj, Archiepiscopus Smolenscensis, « per Moschos pulsus », ad sedem Pincensem translatus est, anno vero 1697 a Metropolita Leone Zalenskyj Marcianus Bilozor, Episcopus Pincensis, ad sedem Polocensem.⁵ Eodem modo translati erant: a. 1716 Josephus Vyhovskyj, Episcopus Mstyslaviensis, ad sedem Luceoriensem, a Metropolita Georgio Vynnyckyj;⁶ anno 1730 Theophilus Godebskyj, Episcopus Pincensis, ad sedem Volodymyriensem, a Metropolita Athanasio Szeptyckyj.⁷

Inter quaestiones a Synodo Zamostiana S. Congregationi de Propaganda Fide ad resolvendum porrectas, item haec erat: « An Archiepiscopus Metropolitanus totius Russiae possit Episcopos transferre, ad commodum Ecclesiae Roxolanae, de Ecclesia in Ecclesiam »; « Pro affirmativa militat Praxis: per D. enim Leonem Zalenskyj, Archiepiscopum Metropolitanum Russiae, de Episcopatu Pincensi translatus est D. Marcianus Bialozor ad Archiepiscopatum Polocensem. Antiquius vero per D. Antonium Sielava, Archiepiscopum Metropolitanum Russiae, translatus est... D. Leo Krevza. Praeterea, ea, quae supra allegatur, ratio suffragatur, ut qui possit conferre, idem valeat et transferre; cum qui possit dare maius, minus etiam queat praestare ».⁸

³ ArPF, C.G., vol. 870, f. 402.

⁴ PELESZ, *o.c.*, II, p. 319, 329; E.M., IV, n. 26, p. 89-90: « ubi dum agerem, mortuus est Episcopus Pincensis. Metropolita apud Serenissimum obtinuit privilegium pro me: atque ita iam Episcopatus Haliciensis vacat, me ad Pincensem translato ».

⁵ PELESZ, *o.c.*, II, p. 321; APF, II, p. 135, 136; ArPF, C.G., vol. 870, f. 401v; E.M., IV, n. 26, p. 81.

⁶ IBIDEM.

⁷ IBIDEM, vol. 780, f. 402; C.P., II, p. 124; PELESZ, *o.c.*, II, p. 330.

⁸ E.M., IV, n. 26, 81; at dubium hoc a solo Praeside, Nuntio Apostolico, sustinetur; cf. ArPF, C.G., v. 870, f. 402; E.M., IV, p. 391.

2) — Quaestio haec in Congregatione Particulari (19-4-1728) tractata,⁹ *negative resoluta est*, etsi, uti iam dictum, Congregatio haec « poi non proseguita, ne eseguita » erat.¹⁰ Altera ideo vice, inter alias, et haec denuo in Congregatione Particulari (10-12-1748) proposita et iterum *negative definita* erat: « translationes Episcoporum de una ad alteram Ecclesiam fieri nequeunt a Metropolita, sine licentia R. Pontificis ».¹¹

Decisione tamen hac non obstante, anno 1757 Philipus Volodkovycz, Episcopus Cholmensis, a Metropolitano Floriano Hrebnyckyj ad Cathedram Volodymyriensem translatus est. Notitia de hac translatione Romam, per ipsum Episcopum Philippum Volodkovycz,¹² perventa, S. Congregatio de Propaganda Fide ad Nuntium Apostolicum scribebat: « in ordine a che V. S. ben sa, ch'esso non può essere trasferito senza il previo beneplacito, e senza l'autorità della S. Sede Apostolica, essendo che i Metropolitanani non hanno la facoltà di ammettere e approvare le translazioni de Vescovi Rutheni da una ad un'altra Chiesa. Si compiacerà ella pertanto di notificare tuttociò allo stesso Mons. Vescovo di Chelma per sua conveniente e necessaria notizia ».¹³ Quaestio haec in Congregatione Generali (20-11-1758) disceptabatur. In relatione, huic Congregationi proposita, de excusationibus Episcopi Volodkovycz et ipsius Metropolitanitae sermo est, qui « esprime con tutto il rispetto, che sia da esso, che dagl'altri Vescovi si credeva il diritto della translazione spettasse nel loro rito, e Chiesa Greco-Rutena per antica consuetudine al Metropolitano ».¹⁴ Rescriptum erat: « Consulendum SS.mo pro translatione Episcopi Chelmensis... » et « ex audientia SS.mi, die 21-11-1758: SS.mus sententiam S. Congregationis in omnibus benigne approbavit ».¹⁵

Prima vice Congregatio de Propaganda Fide translationem, ab ipso Metropolita peractam, sanandam decidit.¹⁶ Et Episcopus Volodkovycz et Metropolita instantiae S. Sedis cesserunt, quia sicuti in epistola Metropolitanitae legitur: « riputava a suo onore di manifestare in ogni occasione i sentimenti della sua filiale devozione, ed ossequio verso la S. Sede Apostolica, e che nella Chiesa vacante di Vladimiria non avrebbe tollerato, si facesse cosa alcuna non corrispondente a di Lei ordini ».¹⁷ Attamen,

⁹ C.P., I, n. 75, p. 246-249, 275.

¹⁰ C.P., I, n. 75, p. 246.

¹¹ C.P., II, n. 89-90, pp. 124-125, 138.

¹² LPF, IV, n. 1960, p. 321.

¹³ LPF, IV, n. 1960, p. 322.

¹⁴ APF, IV, n. 1256, p. 115-116.

¹⁵ IBIDEM, p. 116.

¹⁶ Unica vice (1692) Ep. Io. Malachovskyj a S. Sede, Rege supplicante, translationem recepit, attamen in Decreto Metropolitanitae commendatur « ut ea exequi possit, quae tuae sunt iurisdictionis »; LPF, II, n. 781, p. 191; C.P., I, p. 116, 117.

¹⁷ APF, IV, n. 1265, p. 115.

nec Episcopi,¹⁸ nec Metropolita de opportunitate instantiae huius persuasi erant. Non oboedire non potuit, at remansit alia via aperta « precum ac implorationum »: « Cum vero precibus nostris nullum efficacius momentum addi posse censeam, quam compertam Emm. Vestrae benignitatem implorare, idcirco ad eius clementiam confugio, obsecrans, ut valentibus suis apud SS. D. Dominum Clementissimum officiis id nobis conciliare dignetur, quatenus preces nostras exaudire, gemitus sopire, et lacrymas ab oculis nostris abstergere SS. Dominus... pro sua ineffabili benignitate dignetur. Ultra quam quod enim transitus de Graeco ad Latinum Ritus increbuit, egomet ipse a Confratribus meis oscitantiae arguor, acsi Jura Metropolitana, et inter alia potestatem transferendi Episcopos (prouť hactenus Antecessores mei praestiterunt) minori quam par est cura sustineam ».¹⁹

Decisio tamen, vidimus, alia erat et anno 1765 Antoninus Mlodovskij, Episcopus Turoviensis, ad Cathedram Brestensem cum licentia Sanctae Sedis translatus erat.²⁰

Proxima autem translatio (1784) Maximiliani Rylo, Episcopi Cholmensis, ad sedem Peremysliensem denuo sola auctoritate Metropolitanis, Jasonis Smogorzewskij, peracta erat.²¹ Translatio haec longissimam utraque de parte discussionem provocavit. Sacra Congregatio de Propaganda Fide statim vehementer translationi huic intercessit, quia « optime nosset Ruthenorum Episcoporum de una ad alteram Ecclesiam translationes ad Apostolicam Sedem privative pertinere, voluisset tamen pro tua in Peremysliensem Episcopatum institutione non ad SS. D. N., uti par erat, sed ad Russiae Metropolitanum recurrere ».²² Actus declaratus est nullus et Episcopus Rylo « a Chelmensis Ecclesiae vinculo minime absolutum, pro Premisliensi Ecclesia neque missionem legitimam, neque canonicam auctoritatem oblinere ».²³

Similiter et Metropolitanae J. Smogorzewskij scriptum est: « mirari non potuimus, cur A. V. ista doctrina et rerum gerendarum usu hanc sibi auctoritatem arrogare praesumpserit, neque se intra praescriptos fines, perpetuoque a suis Praedecessoribus servatos continere voluerit. Quod

¹⁸ E.M., IV, p. 391; textus in Art. praecedenti.

¹⁹ E.M., IV, n. 62, p. 388-389.

²⁰ LPF, V, n. 2168, 2179, pp. 95, 100; ArPF, *Scritt. r. n. C. MPR*, vol. 13, f. 300.

²¹ « Chelmensis Episcopatus resignatione ad Peremysliensem Ecclesiam et Dioecisim auctoritate Nobis de super suffragante, praesentibus in Dei nomine Te, Praesul dignissime, transferimus ac in Episcopum et Pastorem eidem Ecclesiae praeficimus »; ASV, *Arch. Nunz. di Varsavia*, vol. 149, f. 81v; PELESZ, *o.c.*, II, p. 697.

²² LPF, VI, n. 2884, p. 189; item n. 2881, 2882, 2883, p. 187-189.

²³ IBIDEM, p. 189-190.

quidem etiam gravius atque inopinatus accidit, quod quum per literas diei 3 Aprilis A. V. certiore fecissemus, Ruthenorum Episcoporum Coadiutorias, eorumque de una ad alteram Ecclesiam translationes private ad Apostolicam Sedem pertinere, confidebamus fore, ut Chelmen- sis Episcopi petitionem, nisi obtenta prius a SS. Domino N. facultate, omnino reiceret». ²⁴

Quia vero Rex Poloniae ad vacantem, per translationem Maximiliani Rylo, Sedem Cholmensem, alium candidatum in persona Theodosii Rostockyj proposuit, Sancta Sedes sanavit actum translationis, declaratum nullum. ²⁵ Interim, probabiliter antequam actus sanationis ad ipsum pervenerit, Metropolita sat longam ac amplam responsionem exaravit: « ne — ut dicit — aut inobservantiae erga Sanctam Sedem Apostolicam quam ex antiquo fideliter revereor, reus audiam, aut iuribus, quae Sancta Sedes Apostolica Russiae Metropolitanis illaesa sollemniter reliquit, praecudicium aliquod subticendo inferam ». ²⁶ Dein argumentis pluribus demonstrat seipsum exemplo Praedecessorum translationem hanc peragere valuisse, ²⁷ quia: Coadiutoriae ac Translationes nunquam inter causas maiores enumerantur, quae Patriarchis reservarentur; quia omnia iura antiqua a Sancta Sede approbata erant, ut ex relatione Legatorum, ex tenore Diplomatum Regionum, ex sensu Bullae ipsius, et ex usu longo, qui interpres optimus consideratur, patet. ²⁸ In fine ideo implorat: « cum itaque Russia impleverit, quae Christo, quae eius Vicario... promisit, scilicet reverentiam, subiectionem, et oboedientiam, a duobus fere saeculis semper constanter servaverit, maximos conatus in promovendo S. Unionem... adhibuerit, et integras Dioeceses ad oboedientiam Romani Pontificis adduxerit, ne sanguini pepercerit, et exilia atque suorum Bonorum iacturam passa fuerit, ut aberrantes a veritate Catholica oves ad Christi ovile reduceret, Filiosque S. Romanae Ecclesiae aggregaret, sperat etiam, quod eadem Apostolica Sedes, quae semper piissima Ruthenorum Unitorum mater fuit, ea iisdem pariter conservabit, quae sollemniter cavet, et per Bullam perpetuo duraturum adpromisit », ²⁹ « ut illud...

²⁴ LPF, VI, n. 2885, p. 190-191.

²⁵ LPF, VI, nn. 2890, 2891, pp. 193-195 (4 et 5 Martii 1785).

²⁶ ArPF, C.G., vol. 870, f. 399.

²⁷ « Quia vero eidem S. Sedi Apostolicae visum est reprobare meum Factum, quod exemplo Praedecessorum meorum posse fieri arbitratus sum, unicum restat, ea, qua semper teneor reverentia, EE.VV. exponere, quibus scilicet momentis M-ni Russiae semper contenderunt, et gloriati sunt, Cl. VIII per sollemnem Bullam sibi concessisse et confirmasse ius non solum transferendi Episcopos, sed et quocumque modo providendi suis Ecclesiis »; *IBIDEM*, f. 399v.

²⁸ ArPF, C.G., vol. 870, f. 399v-403v.

²⁹ ArPF, C.G., vol. 870, f. 404.

sugerere dignaretur, quo salva esset S. Sedis auctoritas, et integra remaneret Metropolitanarum potestas, quam per Bullam... concessum sibi fuisse, per semiduo saecula, constanter gloriati sunt, eamque ad confundendos Schismaticos adhibuerunt, contententes, Unionem cum Romana Ecclesia, consuetudines Orientalis Ecclesiae labefactare, et evertere». ³⁰

Controversia haec denuo in Congregatione Generali (27-8-1785) proposita, discussa ac decisa est, et quidem cum exitu negativo. ³¹ At rationes, in epistola Metropolitanae expositae, non omnino fuit viderentur, quia in litteris ad ipsum adiungebatur: « Em.mi Patres pro aestimatione, qua A. Vestrae zelum, eximiasque virtutes prosequuntur, cupientes eidem in aliqua re gratificari, quae ad ius suum Metropolitanicum magis honestandum pertinere videretur, unanimi consensu statuerunt omnia, quae a SS.mo approbata erant - ut quaecumque in posterum huiusmodi translationes (aut Coadiutoriae) ab Apostolica Sede concedi contigerit, tunc confectio processus, institutio ac consecratio ad Metropolitanum pro tempore privative deferantur ». ³²

Veruntamen, in historia Metropoliae Kievo-Haliciensis nulla amplius translatio locum habuit, et in Metropolia Haliciensi restaurata omnes translationes a sola Sede Apostolica peractae sunt. ³³

³⁰ ArPF, *Scritt. v. n. C. MPR*, vol. 15, f. 517v; cf. « *Relatio summaria eorum quae tractata sunt anno praesenti 1624* » M-tae J. Rutskyj, in SMURLO, *S. Siège...*, II, p. 36: « obtinendo illam concessionem semel pro semper non ita deterrebuntur ab unione cum catholicis, a qua vel maxime eos impediatur hactenus relatio dependentiae in omnibus a Sede Ap., quemadmodum dependent latini episcopi et primates petendo Roma sacram, pallium et similia toties quoties ».

³¹ APF, V, n. 1380, p. 139; cf. textum in art. « *De electione Coadiutorum* ».

³² LPF, VI, n. 2917, p. 214.

In eadem epistola, similiter ac in relatione Congregationi Gen. exposita, rationes quaedam adducuntur, quae tamen, pro dolor, historice minus exactae apparent. Contra assertionem « nonnulli Metropolitanae id iuris sibi competere identidem censentes, aliquot translationes, et Coadiutorias, inconsulta S. Ap., peragere praesumpserint » (ib p. 213), vidimus omnes Primates de hac potestate persuasos fuisse usque ad J. Smogorzewskyj (1780-1786). Nec exacta sunt dicta: « caeterum constat Metropolitanus magis cordatos in hisce casibus ad S. Sedis auctoritatem semper recurrisset », quia in casu translationis unicus M-ta Volodkovycz ad S.S. recurrit, mandato oboediens, dum opinio eius in epistola Episcopatus omnino contraria apparet (cf. E.M., IV, n. 63, p. 389-394). Contra asserta: « acta huiusmodi a P.M., et ab hac S.C. ubi primum innotuerunt, fuisse improbata » cf. LPF, II, n. 475, p. 7; n. 902, p. 259; n. 906, p. 262; III, n. 1101, p. 76; APF, II, n. 770, p. 209; n. 776, p. 217. Dicta vero de Synodo Zamostiana comparanda sunt cum: E.M., IV, n. 63, p. 389-394 et ArPF, C.G. vol. 870, f. 402.

³³ D.P., II, n. 1011, 1012, p. 472-473.

3) — *In iure orientali secundum M. P. « Cl. S. »*: de potestate Archiepiscoporum transferendi Episcopos, sive residentiales, sive titulares, ab una ad aliam sedem in can. 327, § 1 cautum est, ubi dicitur: « nisi aliter iure particulari statutum est, quae can. 248, § 1, Patriarchae in Synodo patriarchali vel Synodo electionum, tribuuntur, ea competunt etiam Archiepiscopo in Synodo Archiepiscopatus vel Synodo electionum »; « decisio autem de negotiis singulis-ergo et de translatione-publici iuris fieri non possunt nec ad effectum duci, nisi post obtentam confirmationem Sedis Apostolicae ».³⁴

4) — Comparatione facta, inter ius orientale vigens secundum M. P. « Cl. S. » et ius Primatum Kievo-Haliciensium, usque ad a. 1748, hi ultimi absque dubio *potestate maiore gaudebant, ac Archiepiscopi hodierni*. Omnes enim actus translationum auctoritate propria peragebant, sine ullo interventu Sanctae Sedis, cuius nec licentia nec confirmatione indigebant, secus ac hodierni Archiepiscopi. Ideo dicendum est potestatem Primatum Kievo-Haliciensium quoad translationes Episcoporum de una ad aliam sedem *plane patriarchalem fuisse*. Attamen Patriarchae in iure novo de actu translationis Sedem Apostolicam quamprimum certiores reddere tenentur, dum Primates Kievo-Halicienses in hac periodo prima nec hac obligatione obstringebantur.

Post annum vero 1748, potestas Primatum Kioviensium circa translationes cum potestate hodierna Archiepiscoporum fere comparari potest. Decisum est enim tunc: « translationes Episcoporum de una ad aliam Ecclesiam fieri nequeunt sine licentia Romani Pontificis », dum secundum ius hodiernum, translatio ab Archiepiscopo, una cum Synodo peracta, confirmationem S. Sedis exigit. Licentia et confirmatio non sunt idem, et per se maior potestas intelligitur in persona, quae solum confirmatione actus sui indigeat, quam in hac, ad cuius actum ponendum licentia Superioris necessaria sit. In praxi tamen differentia haec disparat, quia nec in primo, nec in secundo casu actus in effectum deduci potest sine interventu Sanctae Sedis, sive interventus hic actui sit praeivius, sive subsequens. Similiter et decisio Congregationis Generalis (an. 1785), in praxi, beneplacitum Sanctae Sedis exigebat, ceteroquin omnia Primatibus ipsis relinquens. In utraque vero decisione de consensu Synodi siletur, ideo nec hac periodo iste necessarius fuisse videtur.

Solum in Metropolia Haliciensi restaurata, potestas haec, in praxi, plene ad Sanctam Sedem delata est.

---

³⁴ C. 327, § 1.

Art. 4. — De Visitazione Eparchiarum

Nemo est, qui ante Unionem Brestensem in dubium vocare possit praxim Primatum Kioviensium visitandi Eparchias Episcoporum Suffraganeorum. Permulta enim sunt vestigia in documentis antiquis, quae de hisce visitationibus referunt.¹

1) — *Visitaciones*, utpote medium praecipuum ac *potissimum ad Unionem* propagandam, sicuti iam primus Metropolita, Michaël Ragoza,² ita et successor eius Hypatius Potij, a Vilno usque ad Leopolim, saepissime adhibent.³ Item « Athanasius Russiae », Josephus Rutskyj, indefessus in itineribus longissimis ac visitationibus erat. Episcopus Jacobus Susza de ipso scribebat « quot autem Rutschius animas converterit, testatur solus status Metropolitanus, ubi rarissimi disuniti: testantur *aliae dioeceses*, quas ille vel per administrationem tenuit vel uti pastor visitavit, certe non solum tres milliones, ut quodam probatum est, sed etiam plures... ».⁴ De his visitationibus, praesertim in Eparchia Polocensi ac in Volinia, Metropolita ipse ad S. Congregationem de Propaganda Fide referebat.⁵ Occasione huius relationis ad S. Unionem promovendam S. Congregatio de Propaganda Fide duo Brevia scribenda decrevit: « alterum ad Ducem Kioviensem et alterum ad Ducem Zaslavicensem, qui eidem Metropolitae plurimum in dicta visitatione iuvarunt et possunt summopere Schismaticorum reductionem ad gremium Catholicae Ecclesiae promoveri ».⁶ Conatibus ac laboribus propriis non contentus, praesertim quando ipse in aetate provectus erat, ne tamen Eparchiae Suffraganae detrimentum aliquod paterentur, Coadiutorem suum, Raphaëlem Korsak, nomine proprio, pro fere omnibus eparchiis visitandis misit. Visitazione peracta, ipse denuo relationem amplam de statu istarum ad S. Congregationem de Propaganda Fide misit.⁷

Anno 1643, ut « S. Congregatio de Propaganda Fide statum praesentem Ruthenum plenum et quae pro conservatione et propagatione Unionis videbantur opportuna, decernere possit ac valeat », ⁸ et ut incon-

¹ RIB, VI, Pr. n. 23, col. 137; FILARET, II, pp. 132; PSRL, X, p. 157, p. 166. Amplius de hisce apud LOZEVEI, *o.c.*, p. 204 sq.

² PELESZ, *o.c.*, II, p. 25.

³ IBIDEM, p. 50, 51; HARASIEWICZ, *Annales*, p. 441; PETRUŠEVYČ, *Svodnaja*, 33.

⁴ HARASIEWICZ, *Annales*, p. 310; cf. p. 311, 312.

⁵ E.M., I, n. 7, p. 32; L. N., III, n. 1240, p. 168; APF, I, n. 130, p. 81.

⁶ APF, I, n. 130, p. 81.

⁷ E.M., II, n. 26, p. 87-91.

⁸ LPF, I, n. 265, p. 164.

venientibus et negligentibus, ob Primatis senectutem, provideatur,⁹ quaestio de visitatione Apostolica Ecclesiae Ruthenae in Congregatione Particulari discutiebatur.

Cum beneplacito SS.mi Congregatio decrevit Ruthenos praedictos visitandos esse per Visitatores auctoritate Apostolica et ad huiusmodi visitationem faciendam deputandos esse RR. PP. DD. Antonium, totius Russiae Metropolitanam unitum et Georgium, Episcopum Samogitiae.¹⁰ Quando autem Metropolita ipse, propter aetatem provectam, visitationem usque ad annum 1647 postponebat, in altera Congregatione Particulari eiusdem anni decisum erat, ut: « quod si Metropolita non possit ob senectutem vel alias causas, vel nolit laborem visitationis ac Synodi suscipere, alius Episcopus unitus... de consensu eiusdem Metropolitanæ deputetur ad praedictam visitationem et Synodum peragendam ».¹¹

Attamen, « statim mandatum fuit, ut in proemio... instructionum clausula ponatur, quod S. Congregatio non intendit per huiusmodi visitationem praeiudicare ritui graeco, hactenus a Sede Apostolica tolerato, sed potius conservare, et ampliare praedictorum Ruthenorum Unionem,¹² et tantum abusus, si qui irrupserint, tollere et emendare ».¹³ Nec ullum praeiudicium iuri Metropolitanarum afferre intendebant, nec in dubium ponebatur ius Primatum, a Praedecessoribus semper usitatum, visitandi Eparchias suffraganeas. Immo, secundum instructionem peculiarem, Visitatori indicandam, « ad quae praecipue mentis oculos convertere debet », - finis visitationis primarius erat, ut renovaretur praxis visitationis Metropolitae a Primatibus facienda; legitur enim in dicta instructione: « quod attinet ad Metropolitanam, providendum, ut (Metropolita) frequenter visitet, ita distribuendo loca visitanda ut ante Synodum tota Russia vel per se, vel per Visitatores ab eo deputandos, eorum visitatio sit absoluta, ut singulis quattuor annis celebret Synodum pro sana doctrina, et morum confirmatione, correctis et emendatis in Synodo, quae in visitatione emendatione visa fuerunt digna ».¹⁴ Haec tamen visitatio Apostolica, propter eventus belli proximos, numquam exequi potuit.

2) — Prima vice, quando ius hoc Metropolitanarum Kioviensium *in dubium revocatum* est, evenit anno 1671. Exorta lite perniciose ac funesta cum Episcopis Volodymyriensi et Brestensi,¹⁵ Metropolita Gabriel

⁹ IBIDEM., nn. 294, 297, pp. 189, 192.

¹⁰ APF, I, n. 328, p. 188.

¹¹ IBIDEM., n. 396, p. 228.

¹² APF, I, n. 331, p. 190.

¹³ LPF, I, n. 265, p. 164.

¹⁴ IBIDEM., n. 303, p. 195.

¹⁵ C.P., I, n. 42, p. 28-39.

Kolenda litteris universalibus visitationem provinciae Kioviensis, praesertim vero Eparchiae utriusque Episcopi, promulgavit.¹⁶ Instantia ad S. Sedem facta,¹⁷ quaestio haec in Congregatione Particulari (7-9-1671) discussa ac hoc modo definita est: « cum Metropolita neque vigore canonum antiquorum, neque vi decretorum S. Concilii Tridentini visitare pro arbitrio et libitu suo Ecclesias suorum Suffraganeorum possit, et cum nullam consuetudinem seu toleratum adducere possit, quod dictum ius legitime praetendat, immo vero cum contrarium ex iis, quae alias observata fuere clare colligatur, quandoquidem visitatio illarum Ecclesiarum an. 1643 facta, ab hac Sancta Sede Metropolitanae illius temporis et alteri Episcopo commissa fuerit, idcirco idem Nuntius Apostolicus procuret non solum prosecutionem dictae visitationis impedire, verum etiam nullum, et invalidum declaret quidquid dictus Metropolita hac in parte fortasse gesserit, atque eidem quoque Metropolitanae iniungat, ut in futurum a similibus attentatis omnino, ut debet, abstineat ».¹⁸

Decisio haec, modo infelici, argumentis futilibus fundata, litteras vehementissimas, ab ipso Metropolita G. Kolenda exaratas, provocavit, qui (11-4-1672) ad R. Pontificem, et Card. Praefectum S. Congregationis de Propaganda Fide scribebat: « satis mirari non possum, auctoritatem meam, ac iura Metropolitana per amplissimas Russiae provincias, magnumque Ducatum Lithuaniae extremae derisioni et Schismaticorum cachinnis per Ill.mum D. Nuntium (Angelum Ranuzzi 1671-73)... expositam. Ita ut tales indignitates, vir probus et canus, nullo pacto ferre valeat. Sanctitatem Vestram proinde pro abrogatione... emanatorum, quam instantissime, suppliciterque rogo. Nisi enim revocatione mille nullitatibus scatentium Decretorum Ill.mi D. Nuntii reddar satisfactus, actum est de conversione Schismaticorum, de iuribus Metropolitanis, de mea Sede, et iurisdictione... Inaudita, et impracticata in Russia Decreta... Iubet D. Nuntius sequi Concilium Tridentinum, quod, ex persona mea, sine his mandatis... Nuntii, semper pro sacrosancto, et regula fidei habebam, et habeo. Sed dignetur Sanctitas Vestra id vel unice considerare, quod haec iussio Tridentinum sequi quoad omnes partes, animos Pseudo-Episcoporum Schismaticorum totiusque gentis Rossicae totaliter avellet a conversione, et oboedientia Sanctitati Vestrae praestanda. Iam enim dum volant per Varsaviam et Poloniam (pro dedecus et summus dishonor meus) copiae Decretorum... Nuntii contra me fabricatorum, et a personis saecularibus, Haereticis, et Schismaticis leguntur, dicunt isti: ecce vobis Unio cum Romana Ecclesia. Iam cogunt ad Tridentinum... brevi cogent ad Ritum Latinum; nonne sufficiebat Florentinum,¹⁹ Sanc-

¹⁶ E.M., II, n. 76, p. 298.

¹⁷ C.P., I, p. 28, 35, 42; LPF, II, p. 60.

¹⁸ C.P., I, p. 29-30 et cf. p. 35; LPF, II, n. 572, p. 59-61.

¹⁹ Cf. LPF, I, n. 265, p. 166; cf. n. 30 in art. « *De translatione Episcoporum* ».

torumque Patrum Canones? Haec nostri inimici subsannantes dicunt... ».²⁰

« ... Saevia sunt et vix curabilia vulnera! Octogesimus conditae Unionis labitur annus et sedes mea Metropolitana fuit in exercitio iurisdictionis supra R. D. Episcopos... Decrevit, me inscio... D. Nuntius, non esse visitandos DD. Episcopos; sit sancita, nec mihi posthac huius cura erit, iam enim senio confectus quieti magis studebo, quam peregrinationibus per Episcopatus Russiae. Vivant iam DD. Episcopi... lege sua, qui Dei lege renuerunt vivere. Mihi statim, sibi nunquam, parcat S. Congregatio, quod cessante, et subruta auctoritate mea, non possim amplius operari, et laxatas iam cohibere habenas ».²¹ Apud R. Pontificem ideo, et Cardinalem Praefectum pro abrogatione Decretorum rogabat: « ita enim fama constans et publica restituatur Metropolitana, ita schismatici credent, non vilescere et contemni Metropolitas Chiovienses Unitos apud Sanctam Sedem. Ita Eminentia V. Praefecturam suam in S. C. P. Fide quam felicissime auspicabitur, quando auctoritatem Metropolitanam, a septuaginta annis conditae in Russia Unionis nullo fulmine tactam, conservabit ».²²

Denuo igitur quaestio haec in Congregationem Particularem (19-9-1672) mandata est,²³ in qua decisum erat, ut duo Emm. Cardinales ad gravamina illata examinanda deputentur, etsi « non retardata sententiae... latae executione, et absque ullo interea ab eodem Nuntio actorum, gestorumque praeiudicio ».²⁴ Interim vero, anno proximo, Metropolita rogabat apud S. Sedem facultatem, per ultima Decreta suspensam, ut visitationem continuare posset. Attamen, brevi post obiit (11-2-1674), quaestio autem ipsa per periodum longam pacifica remansit.

Anno adhuc 1715 Metropolita Leo Kiszka, obtenta Bulla Provisionis in Sedem Kioviensem, in primis litteris ad S. Sedem missis, visitationem totius Metropolitiae instituendam ac Synodum Provinciale convocandam annuntiabat.²⁵ Quoad Synodum convocandam in litteris S. Congregatio de Propaganda Fide expresse ordinatur, ut ipse Nuntium Apostolicum adeat, qui ei « opportunam facultatem huius etiam S. Congregationis nomine concessurus est Synodus congregandae ».²⁶ Nulla autem invenitur mentio in hisce litteris de necessitate huiusmodi facultatis ad ipsam visitationem incipiendam: « Lectis in hac S. Congregatione Litteris Amp. Tuae, quibus te iam ad instituendam Metropolitiae visita-

²⁰ E.M., II, n. 82, p. 329-331.

²¹ IBIDEM, n. 84, p. 333.

²² IBIDEM, n. 83, p. 332.

²³ C.P., II, n. 44, p. 40-49.

²⁴ LPF, II, n. 612, p. 84.

²⁵ APF, III, n. 943, p. 119.

²⁶ LPF, III, n. 1147, p. 104.

tionem paratum esse significas, et convocandi Synodi Provincialis facultatem petis, Emm. Patres egregiam hanc tuam vigilantiam, conatum ac studium lustrandae Metropolitae... plurimis maximisque laudibus prosecuti sunt, atque ad hanc strenue, alacriterque obeundam provinciam etiam atque etiam hortantur, uberem atque distinctam eiusmodi visitationis relationem expectantes, ut scilicet S. Congregatio rei catholicae, ac S. Unionis in ista Regione, ac Gente statum cognoscere, et spiritualibus populorum necessitatibus opportune consulere pro paterna sua providentia possit ».²⁷

Secundum « *Compendium breve materiarum in Synodo Provinciali Roxolana Leopoliensi tractandarum* », sub N. 4to praevidebatur: « Reformatio ante omnia cleri... requirit omnino Synodi Provincialis celebrationem, in qua et Seminaria plusquam necessaria institui per Dioeceses poterunt, et Archiepiscopo Metropolitano Russiae Suffraganeorum visitatio Episcopatum, absque qua difficulter ordo instaurabitur unquam, demandari ».²⁸ Praevidebatur igitur obligatio visitationis Metropolitanae, melius determinata, imponenda ac exigenda; ipsum ius visitandi supponebatur, minimeque in dubium ponebatur. Attamen, propter rationes ignotas, forsitan ob temporis brevitatem,²⁹ quaestio *nec tractata, nec decisa* fuit, remansit igitur praxis ante Synodum vicens in vi propria, etsi de huiusmodi visitationibus post Synodum Zamostianam fontes expresse nihil referunt.

3) — *Metropolia vero Haliciensis* restaurata, praxis visitationum omnino cessavit, forsitan quia visitationes tales ob rationes peculiare superfluae videbantur,³⁰ et partim, videtur, quia magis ac magis praxi ac disciplinae Ecclesiae latinae accommodabantur; etsi ius ac obligatio visitationis nullo unquam decreto abolitum erat.

In novo iure orientali secundum M. P. « *Cl. S.* » Archiepiscopis proprie *nullum ius visitandi* Eparchias Episcoporum Suffraganeorum attribuitur, nisi iure devolutivo sicut ceteris Metropolitis.

Quoad Metropolitas, Archiepiscopi debent solum invigilare, ut isti « fidem et disciplinam ecclesiasticam integre custodiant et custodiri current a clero et populo, ac de abusibus Romanum Pontificem certiores facere. Itemque Metropolitas in implendis officiis negligentes, monere, monitisque non obtemperantes, eidem Romano Pontifici denuntiare ».³¹

²⁷ LPF, III, n. 1147, p. 104.

²⁸ Ob pestem in urbe hac grassantem, postea in civitatem Zamostia translata, ideo ut Synodus Zamostiana nota. C.P., I, n. 62, p. 162.

²⁹ IBIDEM, n. 63, p. 172.

³⁰ Fere omnes Metropolitae ante elevationem ad sedem Metropolitanam Episcopi unius solae Eparchiae suffraganeae erant.

³¹ Can. 326, § 1, n. 3°.

Ideo, Archiepiscopis nullum ius nec officium interveniendi in subiectis sibi Metropoliis competit. Ius Archiepiscoporum restringitur tantum: a) ad vigilantiam, ut Metropolitanæ obligationes suas quoad fidem ac disciplinam conservandam adimpleant; b) de abusibus debent solum Romanum Pontificem certiore facere, cuius erit providere; c) item debent admonere Metropolitanas in implendis officiis negligentes; d) si non obtemperaverint, ad Romanum Pontificem denuntiare. Ergo: vigilare, monere et denuntiare, non vero intervenire, ius et obligatio Archiepiscoporum est quoad Metropolitanas proprias.

Visitationem canonicam *totius Archiepiscopatus*, vel unius Metropolitanæ, si pluribus constet, Archiepiscopus auctoritate propria *nunquam instituere potest*.

Visitationem canonicam vero *in aliqua Eparchia* potest instituere *in casu duplicis devolutionis*, quando nempe: e) Hierarcha proprius eam neglexerit, quo in casu ius in Metropolitanam devolvitur;³² f) et quando Metropolitanus ipse hanc visitationem, iure devolutivo ipsi impositam, item neglexerit.³³

Estne necessaria licentia seu approbatio causae ab Apostolica Sede, ut Archiepiscopus talem visitationem instituat? Pro Metropolitanis licentia haec necessaria declarata est. Si Metropolitanus extra Patriarchatum vel Archiepiscopatum inveniatur, licentia haec a Sede Apostolica procuranda est, quae causam probare debet.³⁴ In Archiepiscopatu vero et Patriarchatu³⁵ probatio causae ad Primates respectivos pertinet. Utrum in casu negligentiae Metropolitanæ, ut Archiepiscopus visitationem instituat, item causa a S. Sede probanda sit, nihil dictum est.³⁶ Videtur tamen non esse necessariam. Si enim ipse causam, a Metropolitanis propositam, probare valet et ipse licentiam concedit, ut iste in Eparchia Suffraganea visitationem instituat, minime probabile videtur, ut ipse probatione Sanctae Sedis indigeat.

Archiepiscopi in Ecclesia orientali, olim absque dubio, quoad visitationes iuribus patriarchalibus pollebant. Si ergo in iure novo de hac siletur, dicendum ipsos tali licentia a Sancta Sede in casu negligentiae et Episcopi et Metropolitanæ non indigere.

4) — Expositione hac peracta, concludendum est Primates ucrainos quoad *visitationem Eparchiarum Suffraganearum* potestate superiore gavisos esse, qua hodie Archiepiscopi pollent. Isti enim, quoad visitatio-

³² C. 320, § 1, 3°.

³³ C. 326, § 1, 4°: « devolutivo iure negligentiam Metropolitanæ supplere quod attinet ad ea de quibus in can. 320, § 1, 3° ».

³⁴ C. 320, § 1, 3°.

³⁵ C. 319, n. 4°; c. 320, § 1, 3°.

³⁶ Patriarchae licentia hac non indigent; c. 246, § 1 et 2.

nes, usque ad finem saeculi XVIII, *utebantur potestate, qua hodie solum Patriarchae pollent.*

Inter istos haec sola differentia adest, quod ius Patriarcharum hodie praecise circumscriptum est, nempe quod ius et officium habent decimo quoque anno totum patriarchatum visitandi,³⁷ et solum gravi de causa in aliqua Eparchia, civitate aut Ecclesia extraordinariam visitationem peragendi,³⁸ dum ius Primatum Kioviensium, consuetudine fundatum, nulla temporis periodo circumscriptum, sed potius eorundem discrimini ac conscientiae relictum erat, etsi hac de causa nonnumquam abusus irrepissent.

In Metropolia Haliciensis restaurata, Primates, omnibus privilegiis Primatum Kioviensium gaudentes,³⁹ de iure item potestate visitationis Eparchiarum Suffraganeorum pollerent. De facto tamen, facultate hac, nunquam potiti sunt, disciplinam Ecclesiae latinae sequentes.⁴⁰ Hi ultimi ideo, sub hoc respectu, plane Archiepiscopis ac Metropolitanis in novo iure aequiparantur.

Art. 5. — De potestate Episcopos iudicandi

Cum potestate visitandi Episcopos Suffraganeos, distincta, at arcte coniuncta est potestas eosdem iudicandi ac puniendi.

Ante an. 1596, absque dubio, Primates Kiovienses potestate hac pollebant.¹ In ipso actu Unionis Brestensis (9. 10. 1596) Metropolita Michael Rahoza, cum aliis Episcopis, Michaelem Kopystenskyj, Episcopum Peremysliensem, et Gedeonem Balaban, Episcopum Leopoliensem, qui ab Unione defecerunt, deposuit ac excommunicavit.²

1) — Ipsi, item Unione cum Sancta Sede feliciter peracta, *potestate hac uti continuabant.*

Anno 1608 Metropolita Hypatius Potij Episcopum Leopoliensem, Jeremiam Tessarovskyj, « sub poena excommunicationis » in iudicium

³⁷ C. 246, § 1, n. 1°.

³⁸ C. 246, § 2.

³⁹ D.P., II, n. 871.

⁴⁰ *Acta Synodi Leopoliensis*, p. 93.

¹ PELESZ, *o.c.*, I, p. 157, 356; PSRL, III, p. 122; RIB, VI, col. 66; FILARET, I, 166; II, 130, 132; PSRL, X, p. 157; AMMANN, *o.c.*, p. 110, 209; HRUŠEVSKYJ, V, p. 573; LIKOWSKI, *Unia*, p. 121; ArJZR, Pars I, T. I, n. 8, 65, 104; AkZR, IV, n. 48, 50-51; WOJNAR, *De Regimine*, 34.

² HARASIEWICZ, *o.c.*, p. 230, 239; AkZR, IV, n. 107, p. 146.

citavit, ut « coram nobis Archiepiscopo te iustifices personaliter aut per procuratorem », ³ uti legimus in citatione.

Anno 1616 potestas Metropolitanarum iudicandi ac coërcendi Episcopos a rege, Sigismundo III, secundum antiquissimam traditionem ac usum, Metropolitanae Iosepho Rutskyj, renovata ac confirmata est: « prae-sentarunt nobis litteras praedecessoris nostri..., Regum magnorumque principum, quomodo Leges Ecclesiasticae ab initio Fidei eorum christiana in Ritu graeco susceptae, translatae ex Legibus Canonicis graecis, nempe Nomo-Canone orientalis Ecclesiae, tribuunt Metropolitanae Kyoviensi totiusque Russiae, atque Episcopis illi subiectis, iurisdictionem iudicandi iuxta statuta legum Catholicae Orientalis Ecclesiae eorum... Metropolita itaque Iosephus ipsiusque successores Ecclesias ritus graeci sub potestate habebit, pascet, reget, et conferet iuxta Sanctas Ecclesiasticas Regulas, et Episcopos... totumque clerum graeci ritus, tamque spirituales quam saeculares iudicare, regere et benedicere, inoboedientes vero et excessivos coërcere et punire, iuxta Jura et Statuta Catholicae Ecclesiae Orientalis per neminem impediatur, uti etiam Episcopi Metropolitanae Kyoviensi subiecti, causas spirituales in suis Episcopatibus debebunt iudicare, regere, administrare, iuxta antiquam consuetudinem ». ⁴ Expresse in documento hoc statuitur potestatem hanc iudicandi solum confirmari, quia Metropolitanis omnibus iuxta consuetudinem antiquam ac Canones semper competebat.

Anno adhuc 1668 Metropolita Gabriel Kolenda de Episcopo Peremyliensi, Antonio Terleckyj, Pontifici Romano referebat: « pro vigilantia postorali obligavi ipsum censuris, quatenus si non in toto, saltem in parte adniteretur recuperare dictum Episcopatum... Monitus, severe citatus toties, nil curat, tamquam si res cum schismatico Pseudopastore ageretur ». ⁵

Idem Metropolita Gabriel Kolenda anno 1671 in iudicium Episcopum Volodymyriensem, Benedictum Glinski, et Episcopum Pinscensem, Marcianum Bilozor, citavit. Quia tamen ipsi citationi huic non obtemperarunt, eos tamquam inoboedientes, usquedum non se iustificaverint, excommunicavit. ⁶ Quaestio haec ad S. Sedem delata, in Congregatione

³ HARASIEWICZ, *o.c.*, p. 443-445.

⁴ WOJNAR, *De Regimine*, p. 34; ArPF, C.P., vol. 120, f. 123, 124.

⁵ E.M., II, n. 54, p. 275.

⁶ « Eundem M-tam, quoniam dicti Episcopi... quibus idem M-ta praeceperit consecrationi Archiepiscopi electi Smolescensis interesse, non tamen intervenerant, eosdem citasse die 17 et 18 Maii ad audiendum, se excommunicatos declarari, beneficiis eccl. privari, et ad refectionem damnorum electo Archiepiscopo... damnari, atque eundem M-tam reipsa et effective die 19 eiusdem mensis Maii sententiam promulgasse »; C.P., I, n. 42, p. 28-29, 31, 37, 38; Item cf. LPF, II, nn. 566, 567, 568, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 582, 587, 598, 607, 611, 612, 632; APF, II, n. 594; PETRUŠEVYČ, *Dopolnenije*, p. 479; ODUM, I, nn. 868, 869, 873-7, 881, 889, pp. 323-331.

Particulari (7-4-1671) discussa, hoc modo resoluta erat: « quandoquidem sententia a dicto Metropolita, et propter defectum citationis, et propter defectum auctoritatis, et quoniam promulgata fuit post interpositam appellationem ad S. Sedem Apostolicam, nulla sit, atque invalida, eidem Domino Nuntio committitur, ut eandem sententiam ritu solemnem revocet ».⁷

Metropolita ideo rogabat: « proinde mandata... Nuntij super nullitate excommunicationis lata oraculo Sanctitatis Vestrae declarentur nulla, supplex oro », ⁸ quia « octogesimus conditae Unionis dabitur annus, et sedes mea Metropolitana semper fuit in exercitio iurisdictionis super R. mos DD. Episcopos »;⁹ « innumera extant exempla, quod mei Antecessores (Episcopos) iudicabant et privabant indignos Archimandriis. Uti et ego feci... privavi nepotem meum D. Episcopum Pinscensem et alium Vladimiriensem Abbatii Lauriszoviensi et Cobrinensi ».¹⁰

Uti patet, decreta Nuntij revocari non poterant, quia promulgata sunt secundum decisionem Congregationis Particularis, et Metropolita obtemperavit. At decisio haec potestatem Metropolitanarum, uti videtur, non aboliverit. Agebatur illic de casu singulo, cuius sententia, a Metropolita data, nulla et invalida declarata erat: propter defectum citationis, propter appellationem ad S. Sedem factam et... propter defectum auctoritatis, etsi revera, iuxta exempla super allata, huiusmodi defectus non apparet.¹¹ Ideo, etsi temporibus posterioribus de huiusmodi iudiciis nulla adest mentio, quia tamen potestas haec Metropolitanis non erat ablata, de jure, ipsi eadem pollere continuabant eodem modo, ac ante an. 1671.

Quoad appellationem ad S. Sedem nulla adest difficultas. A tribunali enim inferiore, semper unusquisque ius habet appellandi ad iudicem Superiorem: a tribunali Episcopali ad Metropolitanum, item a Metropolitanano ad tribunal S. Sedis. Lis perplexa, intricatissimaque circa ius ad Palatinatum Braclaviensem, inter Metropolitanam Florianum Hrebnyckyj et Leonem Szeptyckyj, Episcopum Leopoliensem, ad S. Sedem delata, ab ipsa item decisa erat.¹² Ideo et Metropolita G. Kolenda, in litteris suis, tantum validitatem sententiae propriae defendebat et nunquam ipsam appellationem oppugnabat.¹³

⁷ C.P., I, n. 42, p. 29.

⁸ E.M., II, p. 330.

⁹ IBIDEM, p. 333.

¹⁰ E. M., II, p. 334; cf. item E.M., II, n. 78, 85, pp. 300, 336, 337.

¹¹ Ubi potestas iudicandi deest, inutilis fit mentio de defectu citationis et de appellatione. Si ideo hae item rationes adiunctae erant in argumentatione decisionis, defectus auctoritatis non adeo certus videtur fuisse.

¹² LPF, IV, n. 1861, 1877, pp. 254, 270; C.P., II, n. 90, p. 253-275; PETRUS ŠEVYČ, *Svodnaja*, Tomus II, Pars I, p. 193-4.

¹³ E.M., III, nn. 82, 83, 84, 85.

2) — *In novo iure orientali* potestas iudicialis Archiepiscoporum partim in can. 326, § 1, 3° (M.P. « *Cl. S.* ») partim in can. 17, § 2 et can. 20 (M.P. « *Sollicitudinem Nostram* ») definita est.

In can. 326, § 1, 3°, uti iam vidimus in articulo praecedenti, agitur solum de vigilantia Archiepiscoporum super Metropolitam, quia supponitur Archiepiscopatus pluribus Provinciis ecclesiasticis constare. Si, ut in nostro casu, una tantum Provincia constaret, eadem obligatio immediate ad omnes Episcopos extenderetur.

Hoc tamen ex capite, praeter vigilantiam et admonitionem, Archiepiscopi nulla potestate potiore gaudent, quia Metropolitam in iudicium citare non possunt, sed tantum inobtemperantes ad R. Pontificem denunciare. Dum e contra, explicitè dicitur de Patriarcharum iure et obligatione omnes Episcopos ceterosque locorum Hierarchas invigilandi, monendi, si in aliquo offenderint, et si monitiones optatum effectum non sortiantur, ut ad normam iuris procedant.¹⁴

Attamen, in can. 17 (M.P. « *Soll. N.* ») Archiepiscopo, cum Synodo permanenti, attributa est potestas processum instruendi contra Episcopos ipsi subiectos, qui in archiepiscopatu domicilium, vel quasi-domicilium habeant, quod attinet ad causas criminales minores, quae nempe poenam privationis officii aut depositionis minoris seu depositionis simplicis vel maioris seu degradationis non secumferant. Sententiam vero ferre non potest, nisi praevia Romani Pontificis speciali delegatione,¹⁵ - nec in his causis minoribus. In causis autem maioribus nulla est potestas Archiepiscoporum quoad Episcopos, quae omnes Romano Pontifici reservantur.¹⁶

Maior adhuc potestas haec apparet in causis contentiosis. In his, nempe, ad Archiepiscopum cum Synodo permanenti pertinet iudicare omnes Episcopos, etiam titulares, si agatur de causis gravioris momenti, aut, si agatur de re pecuniaria, nempe de summa aut re, cuius pretium excedat triginta milia francorum aureorum.¹⁷ Item « causas contentiosas Eparchiarum »¹⁸ et « causas de iuribus aut bonis temporalibus Episcoporum aut mensae seu domus vel curiae eparchialis ».¹⁹ At, causae « definiri et, quoad fieri potest, recenseri debent in Synodo archiepiscopali ».²⁰

Iudicare ceteras causas contentiosas, minores, Episcoporum, etiam

¹⁴ C. 278, § 2.

¹⁵ C. 17, § 2 - (M.P., *Soll. N.*).

¹⁶ C. 15, 3 - (M.P., *Soll. N.*).

¹⁷ C. 20, § 1, et c. 18, § 1, 1° (M.P., *Soll. M.*).

¹⁸ C. 18, § 1, 2° (M.P., *Soll. N.*).

¹⁹ *IBIDEM*, § 1, 3°.

²⁰ *IBIDEM*, § 2.

titularium, competit Archiepiscopo solo, sine Synodo permanenti, exceptis causis, de quibus in can. 46, § 1, n. 1.²¹

Potestas iudicialis Patriarcharum et Archiepiscoporum in causis contentiosis fere eadem est,²² exceptis his, de quibus adhuc in can. 19 (M.P. « *Soll. N.* »).

In causis vero criminalibus potestas Patriarcharum, cum Synodo permanenti, potestatem Archiepiscoporum superat; Patriarcha enim potest in causis minoribus item sententiam ferre, dum Archiepiscopus solum processum instituit, ad sententiam vero ferendam delegatione speciali a Romano Pontifice indiget; et in causis maioribus Patriarcha processum instruit, Romano Pontifici, ferendae sententiae causa, transmittendum, dum Archiepiscopo in his ultimis nec potestas processum instruendi attributa est.²³

3) — Iuxta hanc expositionem patet Primates Kievo-Halicienses quoad Episcopos *potestate iudicali maiore polluisse, quam, iure hodierno orientali, non solum Archiepiscopi, sed etiam Patriarchae*. Ipsi enim Episcopos in iudicium non solum citabant, processum instruentes, sed item censuris plectebant, et in Synodo Episcoporum, si casus ferebat, excommunicabant et degradabant.

Art. 6. — De potestate Metropolitanarum circa limites et divisionem Eparchiarum

Ultima potestatum potiorum, quibus Primates ucraini quoad Episcopos Suffraganeos pollebant et utebantur, erat potestas limites Eparchiarum definiendi, vel dividendi, ac Eparchias erigendi, etsi casus tales, ex natura rei, non erant frequentes.

Ante Unionem Brestensem, Primates Kiovienses, absque dubio, potestate hac utebantur.¹

1) — Post annum 1596 *de commutatione limitum Eparchiarum*, prima vice, inter Metropolitanum Leonem Zalenskyj et Episcopum Luceoriensem, Dionysium Zabokryckyj, sub anno 1703 legimus.² Anno

²¹ IBIDEM, § 3.

²² C. 18, et c. 20 § I (M.P., *Soll. N.*).

²³ C. 17 (M.P., *Soll. N.*).

¹ PSRL, X, p. 66, 67; XXIV, p. 86; RIB, VI, n. 18, col. 163-166; n. 19, col. 171-172; FILARET, III, 34.

² PETRUŠEVYČ, *Svodnaja...*, ab 1700, p. 20 (T. II, pars I). Commutationem hanc Metropolita auctoritate propria peregit.

1718 discordia circa limites Eparchiarum inter Episcopum Luceoriensem et Volodymyriensem, item inter Episcopum Cholmensem et Perymysliensem exorta est.³ Attamen, hac vice, Metropolita Leo Kiszka litem hanc intricatissimam noluit ipse dirimere et (31-5-1720) quaestionem in Synodo Provinciali definiendam proposuit: « limites Diocesani statuendi erunt in Synodo Provinciali, ne scandalosae exinde inter Episcopos Roxolanos emergant contentiones ».⁴ Cum tamen quaestio haec in Synodo nec discussa, ut videtur, ideo nec soluta erat, decisioni Congregationis Particularis transmissa est: « an et quomodo consulendum sit controversiis inter Archiepiscopos praefatos et Episcopos vertentibus ratione limitum, et territorii propriarum Dioecesium ».⁵ Quaestio (1748) resoluta est: « ad Nuntium, prout de iure in casibus particularibus ».⁶

Eodem anno 1748 (24-11-et 10-12), in Congregatione Particulari inter alias item quaestio discussa est, an Metropolita *Ecclesias in perpetuum ad invicem unitas dividere* valeret: « il Metropolita defonto volendo costituire il medesimo Vescovo di Premislia Coadiutore de fu Mons. Ustzyski, gli diede il titolo di Vescovo di Samboria, una delle Chiese unite in perpetuo al detto Vescovado. Si pretende, che se viveva più lungo tempo, volesse smembrare dal Vescovado di Leopoli la Chiesa di Kami-nietz a favore del suddetto P. Turzanski, suo nipote ».⁷

Quaestio haec erronee proposita erat, ac si de vera divisione Ecclesiarum unitarum ageretur. Uti iam vidimus, secundum usum ac consuetudinem propriam, omnibus Coadiutoribus cum iure successionis titulus Ecclesiae in perpetuum ad invicem unitae assignabatur. Successione vero consecuta, ipsi iterum titulum Ecclesiae principalis recipiebant, retinentes titulum Ecclesiae unitae. Ideo non de vera divisione agebatur hisce in casibus. Attamen in hac Congregatione Particulari decisum erat: « non licere Metropolitae Ecclesias adinvicem unitas dividere et dismem-

³ « Le controversie rispetto ai limiti delle Diocesi Rutene, indicate nel proposito dubbio, vertono tra il Vescovo di Luceoria e quello di Vladimiria, possedendo questi il Decanato Toroczynense, et il Sokaliense, i quali in tempo dello Scisma appartenevano senza disputa al Vescovato di Luceoria. Ma avendoli il secondo ridotti all'Unione in tempo che il primo persisteva nello Scisma, sono sempre rimasti sotto la sua giurisdizione. Il Vescovo di Chelma parimenti pretende, che il Vescovato di Premislia debba restituire alla sua Diocesi molte Chiese Parrocchiali fondate nel Palatinato Belsense e nel Distretto Buscense, dalle quali il Vescovo A. Vinniski, s'impadronì durante lo scisma ». C.P., I, n. 75, p. 252.

⁴ *IBIDEM*, n. 62, p. 163, 164.

⁵ *IBIDEM*, n. 75, p. 252.

⁶ C.P., I, n. 75, p. 276.

⁷ C.P., II, n. 89-90, p. 124; APF, V, n. 1380, p. 136.

brare, nisi consultis Episcopis, et obtenta ad id facultate a Romano Pontifice pro tempore existente ».⁸

Proximo anno 1749 in Congregatione Particulari denuo quaestio *de limitibus Eparchiarum disceptabatur*. Diversa vota, ad dubia resolvenda, a Metropolita Floriano Hrebnyckyj, Nuntio Apostolico in Polonia Alberico Archinto et Episcopo Zenopolitano, Hieronymo Lascaris, collecta erant,⁹ inter cetera item ad dubium: « an et quomodo consulendum sit controversiis inter praefatos Archiepiscopos et Episcopos vertentibus ratione limitum et territorii propriarum Dioecesium ».¹⁰ Ad dubium propositum Metropolita respondit: « ... si quis Episcoporum Ruthenorum habet peculiare rationes conquerendi, liceat ipsi iure experiri coram Metropolitanato, salva appellatione ad D. Nuntium et Sanctam Sedem. Tutius tamen quemque penes antiquas ecclesias, sive via apostolatus acquisitas, manutenere, et cunctas hac in re controversias in Congressu Episcoporum sopire, ac pro confirmatione Sanctae Sedi supplicare ».¹¹

Responsio vero Nuntii erat: « il parere di Mons. Metropolita sembra molto giusto ed opportuno », et haec Episcopi Lascaris: « Mons. Metropolitanato da un buon Consiglio sopra questo dubbio ».¹² At quaestio ipsa in Congregatione hac non erat decisa,¹³ et in hoc statu per alia quinque lustra remansit.

Annis 1779-1788 commutatio limitum inter Eparchias Leopoliensem, Peremysliensem, Cholmensem et Luceoriensem pertractabatur.¹⁴ Metropolita Jason Smogorzewskyj interrogatus, utrum ipse auctoritate propria commutationem hanc confirmare valeret, an ad S. Sedem recurrendum esset, respondit: « quamvis vero amplissima sunt iurisdictionis Metropolitanatae privilegia... quia tamen Sedes Apostolica in dubium ea revocare solet, veluti in novissimo etiam Peremysliensis translationis casu declaravit, ad eam proinde, ne aliquae difficultates exoriantur, mihi recurrendum esse existimo ».¹⁵ Interrogabat ideo Nuntium Apostolicum, an ipse potestate a Synodo Zamostiana concessa, quae Metropolitanatae curam limitum Eparchiarum commisisset, uti posset. In casu contrario fa-

⁸ C.P., II, p. 138; APF, V, p. 137.

⁹ C.P., II, n. 92, p. 154-171.

¹⁰ E.M., IV, n. 25, p. 284; C.P., II, n. 92, p. 155.

¹¹ E.M., IV, n. 25, p. 284; C.P., II, n. 92, p. 156.

¹² C.P., II, n. 92, p. 160-165.

¹³ C.P., II, p. 154-171.

¹⁴ HARASIEWICZ, *o.c.*, p. 610; PETRUŠEVYČ, *Svodnaja...*, ab 1772, p. 210, 220, 242; PELESZ, *o.c.*, II, p. 698.

¹⁵ ASV, *N. di Vars.*, vol. 149, f. 484; CHOMA J., *Maximilianus Rylo*, p. 43.

cultatem a S. Sede rogabat, ne praeiudicaret Apostolicae auctoritati, nec provocaret indignationem Imperatoris.¹⁶

Interim (6-8-1786), Episcopi Peremysliensis et Leopoliensis documentum commutationis aliquorum Decanatum, in obsequium Decreti a Gubernio missi, subscripserunt et Metropolitanae pro confirmatione transmiserunt.¹⁷ Metropolitana vero, cum Roma, nec negatio iuris, nec ipsa facultas pervenerit,¹⁸ permutationem peractam auctoritate propria confirmavit.¹⁹

Quando notitia de hac permutatione, a Metropolitana confirmata, Romam pervenit, S. Congregatio de Propaganda Fide scribebat: « s'era già riferita a Sua Santità la buona e costante disposizione di Mons. Metropolitano di Russia di non procedere alla conferma della divisione delle Diocesi Greche nel Cordone Austriaco, senza prima averne ottenuta la facoltà da Nostro Signore, e che Sua Santità medesima era disposta ad accordargliela, con condizione però che nella conferma si dovesse fare espressa menzione di detta Pontificia facoltà, sento non senza sorpresa dall'ultimo suo dispaccio..., che Mons. Metropolitano abbia già di propria autorità confermato lo smembramento e il cambio seguito... Sono sicuro che riferendosi a Nostro Signore, questo passo irregolare del Metropolitano sarà per dispiacerli grandemente, molto più che la Sua Santità è persuasissima, che la Maestà dell'Imperatore non sia tanto aliena da si fatta dipendenza dalla S. Sede, come si vorrebbe far credere, e che questi in effetto non sono che sparacchi trovati da Ministri subalterni per sorprendere la poca avvedutezza dei Prelati deboli e timorosi. Se... Marchese Antici riceverà ordine di chiedere la Sanatoria, come ella ha inteso che pensisi di fare, non sò se la Sua Santità vorrà secondare si

---

¹⁶ « Metropolitana in Synodo Zam., assumpsit sibi curam regulandarum granitierum (limitum) dioecesanorum, ideoque an non possem Ego in praesenti casu uti hac potestate a Synodo concessa? Si vero id etiam mihi erit prohibitum, oro... quatenus Roma in strictissimo secreto mihi mittatur facultas, ut non praeiudicando Ap. auctoritati, non provocando ad iram atque indignationem Caesaream, meque non exeundo ex iurisdictione hucusque mihi in Cordone permissa possem provedere ». ASV, N. Vars., vol. 149, f. 466; LPF, VI, p. 239; CHOMA, o.c., 43-44.

¹⁷ CHOMA, o.c., p. 44; ASV, N. Vars., vol. 149, f. 474-5; ArPF, Scr. r. n. C.G. MPR, vol. 16, fol. 82.

¹⁸ LPF, VI, nn. 2951, 2964, pp. 239, 251.

¹⁹ HARASIEWICZ, *Annales...*, p. 610; PETRUŠEVYČ, *Svodnaja...*, ab 1772, p. 241; PELESZ, o.c., II, p. 698; LPF, VI, pp. 252-253; ArPF, Scr. r. n. C.G. MPR, vol. 16, f. 79: « ...universis et singulis significamus superius relato instrumento cessionis, et dimissionis decanatum videlicet..., eiusmodi cessionem et respective receptionem pro Confirmatione ad nos transmissam, auctoritate Nobis suffragante, per presentes confirmamus ».

facilmente le premure di cotesta Corte dopo una si manifesta violazione dè diritti Pontifici: nè le scuse addotte dal Prelato nel timore di compromettere l'autorità sua nel Cordone, e della impossibilità di differire un tal atto per rivolgersi alla Sua Santità, sono tali, che lo esentino da una grave mancanza; mentre poteva anticipare le sue istanze sin da quando si cominciò a muovere il progetto di si fatte divisioni »;²⁰ « Alla Santità di Nostro Signore è molto dispiaciuto, che il Metropolitanò, sia passato alla conferma delle cessioni... senza prima chiedere ad esso S. Padre la facoltà come aveva dato intenzione di fare, e come era suo obbligo, non avendo esso tale facoltà... senza quale l'atto rimarrà sempre nullo ».²¹

At ad actum sanationis nunquam pervenerunt, etsi in epistola de hac mentio erat. Forsitan opinio praevalsit huiusmodi sanationem non fuisse necessariam, dum ispe R. P. Pius VI iam pridem, uti videtur, de potestate Metropolitanæ non dubitaverat. Legitur enim in litteris S. Congregationis de Propaganda Fide (22-7-1786): « si è pure rappresentato a Sua Santità il nuovo regolamento che... Imperatore pensa di fare circa i limiti delle Diocesi Rutene, e il desiderio, che avrebbe Mons. Metropolitanò, che li si accordasse in grandissimo segreto da Nostro Signore la facoltà di procedere alla regolazione delle Diocesi... Sua Beatitudine non ha voluto per ora risolvere cosa alcuna su questo particolare, volendo attendere che gliene venga fatta la formale istanza sulla quale non cade difficoltà dopo la dichiarazione di Mons. Metropolitanò, di aver esso si fatto potere e allora si potrà poi aver riguardo... ».²² Haec altera opinio, videtur, praevalsit, quia nullus invenitur actus vel decretum, quo actus Metropolitanæ sanaretur. Nec in posterum quaestio haec unquam tractabatur, nulla ceteroquin data occasione ad talem discussionem; remansit in statu quo, id est saltem in dubio iuris, quo in casu Metropolitanæ potestate hac uti valerent, - usque ad novum M.P. « *Cl. Sanctitati* ».

2) — *Secundum M.P.* « *Cl. S.* » quoad limites Eparchiarum, Archiepiscopi, sicut et Patriarchae,²³ in Synodo Archiepiscopatus vel Synodo electionum, gravi ex causa valent: « provincias et Eparchias erigere, aliter circumscribere, unire, dividere, suppressere, earumve gradum hierarchicum immutare, sedemque episcopalem transferre, salva tamen Sedis Apostolicae confirmatione », ²⁴ ante quam actus nec publici iuris fieri possunt, nec ad effectum duci.²⁵

²⁰ LPF, VI, n. 2965, p. 252; De instantia Matropolitae cf. notam 16.

²¹ IBIDEM, n. 2966, p. 253.

²² LPF, VI, n. 2951, p. 239.

²³ C. 248, § 1, 1°.

²⁴ C. 327, § 1, et c. 248, § 1, 1°.

²⁵ C. 327, § 1.

In hac materia, potestas utriusque — Patriarchae et Archiepiscopi — sat ampla apparet. Omnia enim negotia, existentiam ac limites Eparchiarum spectantia, ipsis concedita sunt, cum duplici tamen restrictione, nempe: Synodi consensu, ac Sedis Apostolicae confirmatione. Sub hoc respectu, absque dubio, potestas Patriarcharum ac Archiepiscoporum in novo iure limitata evasit; antea, potestas haec Primatibus ipsis omnino concedebatur, qui ipsi, cum Synodo quidem, ad huiusmodi actus procedere valebant.

3) — *Comparatione peracta*, inter potestatem, in hac materia, Patriarcharum ac Archiepiscoporum in novo iure, et potestatem Primatum Kievo-Haliciensium, Archiepiscopi Metropolitanus Kievo-Haliciensis quandoque potestate maiore gaudebant, ac ipsi Patriarchae hodierni, ideo et Archiepiscopi.

a) *Quoad limitum Eparchiarum commutationem*, Primates Kiovienses, procul dubio, exercebant hanc potestatem, quae a Sancta Sede numquam abolita est, etsi quandoque in dubium vocabatur. Notandum est tamen neminem de hac competentia Primatum Kioviensium dubitasse: discutiebatur solum de necessitate confirmationis Sanctae Sedis. Sub hoc respectu, Primates Kievo-Halicienses praecellebant Archiepiscopos ac Patriarchas, qui in novo iure semper confirmatione Sanctae Sedis indigent, dum Primates Kievo-Halicienses in praxi, uti vidimus, nec Synodi consensu obstringebantur.

b) *Quoad divisionem ac dismembrationem Eparchiarum*, olim, sicuti ceteri Primates, eodem modo et Primates Kievo-Halicienses potestate hac pollebant, eandemque exercebant. Post Unionem Brestensem, etsi de vera divisione numquam agebatur, ipsi, sub hoc respectu, supradicta decisione Congregationis Particularis (1748), hodiernis Patriarchis et Archiepiscopis equiparati sunt. Non valebant enim dividere nec dismembrare « nisi consultis Episcopis et obtenta ad id facultate a Romano Pontifice », dum in novo iure « de consensu Synodi permanentis vel electionum » et « salva Sedis Apostolicae confirmatione », dividere ac dismembrare valent.

CONCLUSIO

Ex omnibus hucusque dictis colligi potest:

1) — *Ignorantia disciplinae orientalis*, pro dolor, multa decreta erroribus funestis infecit. Saepe saepius enim Archiepiscopi Metropolitanii Kievo-Halicienses ad instar Metropolitanorum latinorum tractabantur et frequenter decreta Concilii Tridentini¹ eis applicabantur, quibus Ecclesia Orientalis nunquam obstringebatur. Ignorantia haec, periculis imbuta, damnosa item erat ipsi Unioni, quae tantum super decretis Concilii Florentini fundabatur et fundari potest.²

2) — *Jura Primatum Kievo-Haliciensium*, breviter collecta, haec erant:

a) *Primates ipsi*, Archiepiscopi Metropolitanii Kievo-Halicienses, periodo Kioviensi, *eligerantur* in Synodo Episcoporum et a S. Sede confirmabantur. Periodo Haliciensi, ab anno 1807, ab Imperatoribus Austriae nominabantur ac a Sancta Sede confirmabantur. Secundum vero Conventionem cum Polonia (1925), a Sancta Sede nominarentur. Dispositio haec nunquam ad effectum adducta est, quia Sedes Metropolitana, periodo hac, non vacabat. Hodie, Conventio ipsa caduca est, sicuti privilegia Imperatorum Austriae, et Bulla «*Decet R. Pontificem*» denuo revivisceretur. Secundum M.P. «*Cl. S.*» Archiepiscopi a Sancta Sede nominantur, vel eliguntur.

b) *Coadiutores Primatum* item in Synodo eligebantur, praevia licentia Sanctae Sedis, a qua et confirmabantur. M.P. «*Cl. S.*» de Coadiutoribus Primatum silet. Ideo, ubi Primates ipsi eliguntur, eorum Coadiutores, eodem modo ac in Metropolia Kievo-Haliciensi, praevia tantum licentia Sanctae Sedis eligerentur.

c) *Episcopi Suffraganei* in Synodo, in praxi vero saepe ab ipsis Metropolitanis eligebantur, a quibus, secuta nominatione, confirmabantur ac instituebantur. Periodo Haliciensi, ab ipsis Imperatoribus Austriae nominabantur, denique a Metropolitanis confirmabantur. Secundum Con-

---

¹ LPF, II, p. 60; C.P., I, p. 30 - in quaestione de iure Eparchias visitandi; C.P., II, p. 138 - in quaestione de electione Coadiutorum. E.M., II, p. 330 et 331; *Acta et Decreta Synodus Prov... Galiciae*, p. 93-94.

² SMURLO, S. *Siège...*, II, p. 36; TANCZUK, in «*Analecta OSBM*», VII (1949), p. 136; Cf. E.M., II, 331.

ventionem cum Polonia, a Sancta Sede nominabantur. At, periodo hac, nulla sedium vacabat, et hodie Conventio haec caduca facta est.

Secundum M.P. « *Cl. S.* », in Archiepiscopatibus, Episcopi Suffraganei in Synodo eliguntur, at, secus ac in Patriarchatibus, a Sancta Sede item nominari possunt, a qua semper Bullam provisionis recipiunt.

d) *Coadiutores* Episcoporum, ad an. 1748, a Primatibus eligebantur, ac instituebantur; post an. 1748 requirebatur praevia licentia Sanctae Sedis. Periodo Haliciensi a Sancta Sede nominabantur.

Secundum M.P. « *Cl. S.* », in Archiepiscopatibus, Coadiutoriae in Synodo deciduntur, at confirmatione Sanctae Sedis indigent. Ubi electio S. Sedi non reservatur, in eadem Synodo Coadiutores item eliguntur.

e) *Translationes Episcoporum* de una ad aliam sedem, ad an. 1748, a Primatibus absolvebantur; post annum 1748 exigebatur praevia licentia Sanctae Sedis Apostolicae.

Periodo Haliciensi, omnes iam translationes a Sancta Sede peragebantur.

Secundum M.P. « *Cl. S.* », omnes translationes ad competentiam Synodi archiepiscopatus vel electionum pertinent, tamen confirmationi Sanctae Sedis obnoxiae sunt.

f) *Visitationes omnium Eparchiarum* a Primatibus Kievo-Haliciensibus, saec. XVII et saec. XVIII adhuc, in usu erant, nec ius hoc ac officium unquam abrogatum est.

Secundum M.P. « *Cl. S.* », secus ac Patriarcharum, nullum ius nec officium Archiepiscoporum est Eparchias archiepiscopatus visitandi.

g) Potestate *Episcopos iudicandi* Primates Kievo-Halicienses, absque dubio, pollebant. Salvo casu particulari (1671), ius hoc non erat abrogatum.

Secundum M.P. « *Cl. S.* », potestas Archiepiscoporum iudicialis valde limitata apparet, et in causis contentiosis, et magis adhuc in criminalibus.

h) Quoad *limites eparchiarum* omnis potestas ad Primates Kievo-Halicienses spectabat; postea licentia tantum Sanctae Sedis exigebatur.

Secundum M.P. « *Cl. S.* », Archiepiscopi, sicuti Patriarchae, quaestiones istas in Synodo archiepiscopatus vel electionum agunt; decisiones confirmatione Sanctae Sedis obstringuntur.

i) *Titulus* Antistitum Kievo-Haliciensium proprius erat: Archiepiscopi Metropolitanus; in usu quotidiano simpliciter Metropolitanae, at saepe item Primates nominabantur.

3) — In Unione Brestensi quaedam praerogativae Ecclesiae ucrinae expresse reservatae, sunt, ut electio Primatum et Episcoporum, ac horum institutio. Ceteroquin, Hierarchia Ucraina semper ac ubique insistebat, ut « *ritus integer* » conservaretur *nihilque novi* introduceretur. Omnia haec a Sancta Sede concessa fuisse omnes persuasi erant.

Sub voce autem « ritus » intelligitur: « complexus legum liturgicarum et disciplinarium praescriptionum ecclesiae determinatae propriae »;³ recte ideo auctores concludunt: « R. Pontifices, recipientes in sinum Ecclesiae Catholicae schismaticos, in materia disciplinae non nisi ea mutant, quae s. canonibus, decretis R. Pontificum, bonis moribus ad-versantur. Idcirco, praxis, in qua enumeratae conditiones non verificantur, nequit dici legalis, sed potius abusus ».⁴

4) — *Concilium Florentinum* fundamentum pro Unione Brestensi constituebat.⁵ In hoc Concilio tantum doctrina et quaestiones fidei pertractabantur, disciplina vero ecclesiastica intacta remansit, « salvis videlicet privilegiis omnibus et iuribus eorum ».⁶

5) — Ex omnibus hisce elementis concludi potest: Antislites Kievo-Halicienses *Archiepiscopi veri* erant, qui iuribus privilegiisque vere primatialibus pollebant, ideoque proprie item titulo Primatum saepe adornabantur. Erant « Patriarchae sine nomine-titulo », secundum expressionem Secretarii S. Congregationis de Propaganda Fide, F. Ingoli;⁷ in omnibus enim negotiis multoties praecellebant Archiepiscopos et ipsos Patriarchas in novo iure secundum M.P. « *Cleri Sanctitati* ».

³ COUSSA A., *o.c.*, p. 14.

⁴ HOLOWECKYJ D., *Fontes iuris canonici Ecclesiae Ruthenae*, p. 3.

⁵ PELESZ, *o.c.*, I, p. 536; HARASIEWICZ, *o.c.*, p. 194; AkZR, I, n. 68, p. 94; D.P., I, n. 132, p. 238; L.N., I, p. 65, 71: « non si discostando dal Florentino »; L.N., I, p. 166; E.M., II, p. 331.

⁶ D.P., I, p. 115.

⁷ In discussione quaestionis de Patriarchatu Kioviensi. « Questa dignità non agguingerà al Metropolita se non il nome, havendo egli già il jus di fare i vescovi nella sua provincia, nel che consiste principalmente, et in sostanza il jus patriarcale... »; « Imperciocchè in questo caso non ha dubbio che col dare il solo nome di Patriarca al Metropolita sopra, si fa il servizio di Dio... » - cf. ArPF, *Lettere antiche*, vol. 337, f. 411 et sq.: De Sinodi Ruteni, Discorso del Segretario Ingoli; SMURLO, *S. Siège...*, II, p. 52-53, et TANCZUK, *Quaestio Patriarchatus Kioviensis (1582-1632)*, in « *Analecta OSBM* » (1949), p. 142.

APPENDIX

DOCUMENTA SELECTA

1.

Radomysliae in Ucraina, 17. V. 1785.

Defensio amplissima iuris metropolitici ex parte Metrop. Jasonis Junosza Smogorzewskij, praesertim quoad Coadiutorias et Translationes Episcoporum.

APF, *Scritt. rif. n. Congreg. Gen.*, vol. 870, fol. 399-405.

Emin.mi D.ni, Domini Patroni Col.mi.

Maturius profecto Eminentissimis Vestris deferendum fuit, quae, occasione Translationis de Chelmensi ad Premisliensem Ecclesiam Maximilianum Rylo, hic peracta sunt, et quae, post nuntium de Gedeonis Horbacki, olim Episcopi Pinscensis meique Coadjutoris morte acceptum, a S. Regia Majestate D. M. Cl.mo fuere impetrata, ut scilicet aetati, laboribus aequae ac publicis obsequiis fractae opportunius consulerem. Sed primo, diuturnus, qui me tunc invaderat, nec semel redierat, et hucusque sub Medici cura detinuerat morbus, obicem posuit, tandem consultam mihi Litterarum Sacrae Congregationis expectatio a proposito removit. Cum autem de negotio praefatae Translationis Beatissimo Patri ultra spem decernere placuit, rem, quemadmodum successerat, serius licet, ut par esset, EE. VV. pro munere meo exponendam suscipio, ne, aut inobservantiae erga Sanctam Sedem Apostolicam, quam ex antiquo fideliter revereor, reus audiam, aut juribus, quae Sancta Sedes Apostolica Russiae Metropolitanis illaesa solemniter reliquit, praejudicium aliquod subticendo inferam.

Integro ab anno vulgatum jam fuerat, supremo Sacrae Caesareo-Regiae Majestatis mandato Maximilianum Rylo stringi, ut vel in Polonia, circa Chelmensem Ecclesiam, remaneret, vel, eidem renuntiando tandem, actualis Premisliensis Episcopus fieret; hoc porro EE. VV. certo innotuisse, vel exinde clarum est, quod idem usque de anno 1783, sub die 11 Januarii, a S. EE.rum VV.rum Congregatione id consilii acceperat, ut, resignato potius Chelmensi Episcopatu Premisliensis Ecclesiae titulum adnumeret.

Praeelegit tandem praefatus Maximilianus Premisliensem Episcopatum in Ditionibus Sacrae Caesareo-Regiae Majestatis situm, Chelmensi autem Ecclesiae illico renuntiare decrevit, retento nihilominus Belzensi

Episcopatu, quamvis Ecclesiae Chelmsi semper unito, retentisque praeterea omnibus fere Bonis, quae Fundum sustentandi Chelmsi Episcopi constituebant, veluti mihi significaverat. Deliberandum itaque fuit, qua ratione Chelmsi Ecclesiae (f. 399v) suis bonis orbatae subveniri posset, ne antiquissimus aequae ac celeberrimus ille Episcopatus Russiae interiret, in cuius Sede primum Florentina Graecorum Unio publicata extitit. Post longas autem deliberationes non aliud medium inventum est, quam, ut novus mihi a Sacra Regia Majestate, post mortem Gedeonis Horbacki, benigne concedendus Coadjutor, titulum Chelmsi Episcopi acciperet. Unde Sacra Regia Majestas D.M.Cl.mus, designando ad preces meas alium Coadiutorem cum successione, P. scilicet Theodosium Rostocki, Ordinis Sancti Basilii Magni, bis in Lithuania Provinciale, qui singulari EE.rum VV.rum gratiae commendandus venit, eundem quoque in Episcopum Chelmsensem nominavit, sicque eidem Episcopatu, quousque aliter, Deo Providente, subventum non fuerit, succurrere arbitrata est.

Rebus Varsaviae ita compositis, cum in Palatinatum Kioviensem redirem, venerunt expectati nunquam Maximiliani Rylo Plenipotentiarum, qui nomine Principalis sui, Episcopatu Chelmsi, omnibusque aliis beneficiis in Regno Poloniae possessis renuntiarunt, et eundem Principalem suum transferri ad Premisliensem Episcopatum expetentes, Litteras supremi Galiciensis Gubernii mihi consignarunt, quibus mandatum Sacrae Caesareae Majestatis continebatur (1), ut praemissa executioni a me demandarentur. Suspendere Responsum Caesarco Gubernio non potui, nec missos detinere Plenipotentiarum valui, procedendum quare fuit ad demandatam a Sacra Caesarea Majestate Translationem, ne et Sanctae Sedis Apostolicae et Metropolitanorum Russiae iuribus aliquid contrarium contingeret. Quia vero eidem Sanctae Sedi Apostolicae visum est reprobare meum Factum, quod Exemplo Praedecessorum meorum posse fieri arbitratus sum, unicum restat, ea, qua semper teneor Reverentia, EE. VV. exponere, quibus scilicet momentis Metropolitanum Russiae semper contenderunt, et gloriati sunt, Clementem PP. VIII, per solemnem Bullam (2) sibi concessisse et confirmasse jus non solum transferendi Episcopos, sed et quocumque modo providendi suis Ecclesiis, ubi postulat necessitas, et suprema Regum jubet potestas.

Certum est ex Scriptoribus Ecclesiasticis disciplinam Ecclesiae, de Translationibus et Coadjutoriis, quae pro temporum varietate apud Latinos et Graecos varia fuit, et quae in Latina Ecclesia, post multas et longas (f. 400) inter Romanos Pontifices, et respectivos Regnum Principes controversias, ad concordata devenit, quorum tenore, sub certis exceptionibus, Nominatio Regibus, Provisio vero Romanis Pontificibus cauta fuit et praecustodita, solis exceptis Germaniae Ecclesiis in eo duntaxat, quod earum Metropolitanis et Cathedralibus antiquae Electiones relictas essent; in Graeca vero Ecclesia, cum integra sibi relinqueretur

libertas, fere semper ad antiquos Canones compositam fuisse, proinde eandem Ecclesiam et Electiones in Promotionibus Episcoporum adhibuisse, ubi id politica Potestas permittebat, et omne genus Provisionis, quoad suffraganeas Ecclesias, Metropolitanis Provinciarum reliquisset, minimeque causas Translationum, et Coadjutoriarum, inter causas majores, quae Patriarchis suis reservatae essent, recensuisse, ut vel ex Responsionibus Synodicis, quae refert Leumclavius (3) constare potest: consequenter Ruthenos quoque, qui, a sui ad Christi Fidem conversione, antiquos Canones et consuetudines Graecorum ecclesiasticas sectabantur, easdem Leges et Consuetudines in Ecclesiasticis Promotionibus observasse, et per Metropolitanos suos Suffraganeis Ecclesiis, in omni, qui contigebat casu, providisse, sive cum per Electiones eiusmodi negotia absolverentur sive cum sensim sibi id Principes vindicarunt, quod in Potestate Electorum fuit, Metropolitanos vero exequi Nominationes suas voluerunt.

Imo Metropolitanus ipsos, absque recursum ad Patriarchas Constantinopolitanos, interdum sibi elegisse, ut Hilarionem sub Dominio Jaroslai, Clementem sub Dominio Iziaslai, et Gregorium sub Dominio Vitoldi, Nicephorum, Matheum, Cirillum primum, et Cirillum Secundum (4) cum Latini Constantinopolim occuparent, Graeci vero Trapesunti Sedem Imperii sui constituerunt. Post captam autem in anno 1453 Constantinopolim vix dubitari potest negotia etiam illa, quae ad Patriarchas spectabant, Domi in Russia conclusisse et absolvisse, cum Poloniarum Reges, qui frequenter cum Turcis bellum gesserunt, apertos Constantinopolim recursus prohiberent, ne ex iis aliquid detrimenti Reipublicae obveniret.

Hinc est, quod in antiquis Russiae monumentis, quae temporum et bellorum calamitates reliquerunt, legentes Macarium Tuczapski, primo Macarii Metropolitanae in Dioecesi Haliciensis, anno 1504, aulicum seu Vicarium Episcopum, tandem vero etiam Episcopum Leopoliensem anno 1539 creatum (5) (f. 400), quamvis in ante nunquam Leopoliensis extiterit Episcopatus; Josephum item ex Episcopo Polocensi, factum Archiepiscopum Kijoviensem in anno 1526 (6) et Stephanum Biolkiewicz datum Coadiutorem Archiepiscopo Kioviensi anno 1551. (7) Jonamque Protasewicz ex Episcopo Pinscensi electum Metropolitanam totius Russiae (8) minime legamus, ut firma haec existerent, ad Patriarchas Constantinopolim Ruthenos recurrisset. Ipsum quoque Hieremiam Constantinopolitanum Patriarcham, qui sede sua pulsus, ad Ruthenos venit, ut subsidia obtineret, non aliter ad suae in Russia Jurisdictionis exercitium venire potuisse, nisi mediante speciali Privilegio, prius anno 1587 Stephani Regis, deinde Zigismundi III, quod sub anno 1589 Libri Metrices Regni Nostrae Posteritati conservarunt. (9)

Certum est etiam, Ruthenos Episcopos, cum adverterent Graecos etiam venire in Russiam, errores suos spargere, et per hos antiquam cum Fide Romanae Ecclesiae cohaerentem Fidem, quae in Coar-

cilio Florentino, cooperante quoque Russiae Metropolita Cardinali Isidoro stabilita fuit, depravare et inficere, haec autem mala potissimum ex dependentia a Constantinopolitano Patriarcha provenire, quam a prima sui ad Christi Fidem conversione, juxta stabilita in Conciliis Rutheni reverentes, palam cognoscerent, proindeque in animum inducerent, relicta hac subiectione, sub obedientiam immediatam Romanorum Pontificum abire, atque ita Fidem Christi semper puram, semperque illibatam conservare, in pluribus suis Congressibus, quos exhibendae Clementi PP. VIII. solemnem obedientiam praemiserant, cautos sibi et praecustoditos Ritus, atque consuetudines Orientalis Ecclesiae semper voluisse, idque omnino exorandum, a summo tunc Ecclesiam Gubernante Pontifice, ad pacem et tranquillitatem conservandam in Russia, aequè ad non offendendos, qui ab huiusmodi Unione abhorrebant, Hipatio Vlodimiriensi et Cirillo (:qui ex Pinscensi ad Luceoriensem Cathedram (10) anno 1587 translatus fuit:) Legatis suis districte praecomisissis (11).

Dum itaque praexpressi Legati, qui anno Incarnationis Domini cae 1595, post celebratum vero Concilium Tridentinum anno 32, totius Russiae Nomine, solemnem et immediatam Clementi PP. VIII. obedientiam exhibuerunt, Roma in Patriam revertentes, omnia se, ad vota reliquorum Russiae Episcoporum, obtinuisse asseruerunt, proindeque a Metropolitanano, et congregatis Episcopis cum jubilo (f. 401) recepti sunt, ut testis est Author antiquus vitae servi Dei Hipatii Pociey, quam Leo Kiszka Metropolitanus publici juris fecit (12), affirmandum est Clementem PP. VIII. id per Bullas suas concessisse, vel potius benigniter confirmasse Ruthenis, pro quo, juxta Orientalis Ecclesiae consuetudines, expetitus fuit, consequenter non consecrare modo ac instituire Suffraganeos suos, sed et providere Ecclesiis atque Episcopis in omni contingenti casu Metropolitanis Russiae indulsisse (13).

Quod et longus usus, qui optimus interpret dici solet, probat atque confirmat; primus enim, a renovata Unione, post Michaellem, Metropolita Hipatius Pociey, Ruthenorum in ante Romam Legatus, Paulum Owloczynski Athanasio Krupecki, Episcopo Premisliensi, in Coadjutorem anno 1611 deputavit, et hic cautionem Monasticae Ruthenorum Congregationi a Metropolitanano sub annum 1642 datam, cum aliis Episcopis, tanquam expresse Coadjutor Premisliensis, Episcopus vero Samboriensis subscripsit (14).

Eiusdem vero Metropolitae primum Coadjutor expost Successor, Velaminus Rutski, Atlas Unionis, Columna Ecclesiae, Athanasius Russiae ab Urbano VIII appellatus, qui tota vita qua Apostolici Zeli et singularis erga Sanctam Sedem Apostolicam Reverentiae magna specimina dedit, Gedeoni Brolnicki, Archiepiscopo Polocensi, nonagenario seni, coadjutorem designavit Beatum Martyrem Josaphat (15) eumque in Episcopum Vitebscensem consecravit anno 1617, et Raphaëlem Korsak, suum Coadjutorem, ad Haliciensem promovit Ecclesiam (16).

Secuto autem Velamini obitu, idem Raphaël, Ecclesia Pinscensi Pachomio Oranski resignata (17), vacanti Metropoliae praesesse caepit, eamque vix sexennio gubernans, in Martyris Josaphat Beatificatione promovenda diutius Romae (18) moratus, Cassiano Sakowicz resignare Dubnensem Archimandriam permisit. (19).

Sub Antonio Sielawa, qui, post Beatum Martyrem Josaphat, primus Archiepiscopus Polocensis, secundus autem post Velaminum Metropolita fuit, Ardreas Zloty Kwasniski Archiepiscopum Smolen. per Moschos Smolensco pulsus, vacantem Pinscensem Cathedram obtinuit, consequenter ex Smolen. Episcopatu ad Pinscen. per Metropolitam translatus est anno 1654 (20); idem Sielawa Nicephorum Losowski, cum titulo Episcopi Vitebscensis sibi in Archiepiscopatu Polocensi adiutorem constituit anno 1643 (21); hoc autem e vivis erepto, Gabrielem Kolenda, primum Archiepiscopus, tandem et Metropoliae (:cum scilicet Pachomius (f. 401v) Oranski designatus sibi in Metropolia Coadjutor in persecutione extinctus esset:) Coadjutorem esse voluit. (22) Idemque Athanasio Krupecki Episcopo Premisliensi, post demortuum Paulum Owloczynki, qui, ut supra dictum, Premisliensis Coadjutor erat, Procopium Chmielewski, sub titulo Samboriensis Episcopi, adiutorem dedit in anno 1651. (23)

Gabriel Kolenda, tertius a Velamino Metropolita, in Coadjutorem suum Polocensem assumpsit Cyprianum Zochowski sub titulo Episcopi Vitebscensis, circa annum 1670 (24), qui tandem in Metropolia quoque Coadjutor Gabrieli obvenit.

Cyprianus Zochowski, quartus a Velamino Metropolita, Coadjutorem fecit Episcopatus Vlodimiriensis Leonem Zalenski anno 1678 (25); in anno vero 1679 Resignationem Archimandriae Trocensis a Benedicto Terlecki factam admisit. (26).

Similiter Leo Zalenski, quintus post Velaminum Metropolita, Coadjutores dedit Archiepiscopo Smolenscensi Josaphatum Hutorowicz anno 1697 (27), Episcopo autem Chelmensi Jacobo Susza, Augustinum Lodziata (28) eodemque anno transtulit Martianum Bialozor ex Episcopatu Pinscensi ad Archiepiscopatum Polocensem, et illi statim in Pinscensi Cathedra substituit Antonium Zolkiewski (29), acceptabit quoque Resignationem Episcopatus Pinscensis et Turoviensis a Theodosio Wolyniec in anno 1703 (30), atque Martiani Bialozor postulationi detulit, ut suus in Archiepiscopatu Polocensi Coadjutor esset Joannes Chrisostomus Frankiewicz (31). Josepho vero Babinski, Archimandritae Polocensi, Joachimum Korbus Coadjutorem concessit anno 1706 (32), insuper retinere Grodnensem Archimandriam cum Suprasliensi permisit Floriano Laniewski in anno 1708. (33)

Georgius Winnicki, statim ac Leoni Zalenski successit, Josephum Wyhowski in Mscislaviensem Episcopum consecravit (34), cui et Episcopatus Luceoriensis Administrationem delegavit (35) ac denique, post

obitum Dionisii Zabokrzycki, inferius recensendi, ad Luceoriensem Ecclesiam de Mscislaviensi transtulit (36); admisit praetera in Actis suis Resignationem Archimandriae Dorohobusensis a Benedicto Godebski factam, sponditque eum, praevia Nominatione Regia, ad Grodnensem transferre Archimandriam (37). Coadjutoriam quoque Episcopatus Premisliensis Ambrosio Nahujewski, suo ex Sorore nepoti concordavit, quae tamen, secuta morte ejusdem Metropolitanis, effectum sortita non est (38).

Sub Leone vero Kiszka, post Georgium Winnicki, Metropolita (: qui et Synodo Zamosciana cum aliis Patribus praexpressa jura Metropolitanis (f. 402) competere asseruit, et post Synodum suis etiam ad Quaesita Responsionibus confirmavit:) Clementi Domaracki, Archimandritae Ovrucensi, Coadjutor datus fuit, primum Patritius Bielski (39), secundo autem Andreas Bieniecki (40), quem deinceps actuaalem Archimandritam mors Patritii effecit post annum 1723.

Nostris etiam temporibus, Athanasius Szeptycki Leonis Kiszka in Metropolia successor, Theophilum Godebski ex Pinscensi Episcopatu ad Vlodimiriensem anno 1730 (41), duosque Abbates, unum Martianum Holownia ex Drohobusensi ad Mielecensem, alterum Andream Bieniecki ex Ovrucensi ad Cobrinensem Archimandrias transtulit (42). Hieronymo autem Ustrzycki, Episcopo Premisliensi, Coadjutorem dedit Onuphrium Szumlanski anno 1744 (43).

In quibus omnibus sive Resignationibus, sive Translationibus, sive Coadjutoriis, quae sub praexpressis Metropolitanis successerant, neque ex Actis Metropolitanis, quae post conflagrationem remanserant (44) neque ex aliis, in quibus horum memoria apud nos conservata fuit colligere licet interpositam fuisse auctoritatem Sanctae Sedis Apostolicae. Sola habetur mentio Privilegiorum Regum Poloniae, qui pro diversis temporibus Reipublicae praefuerunt; eorundem proinde Regum, qui Vicariorum quoque Apostolicorum in oris Russiae, ex concessione Martini V, titulo gloriantur (45) postulantibus Nominationibus, vel Electionibus etiam exposcentibus, quae ad annum usque 1715 (46) pluribus Russiae in Ecclesiis servatae fuere, illas evenisse dicendum erit potestate per Clementem PP. VIII ejusdem Russiae Metropolitanis benigne confirmata, quod et PP. Synodi Zamoscianae firmiter asseruerunt, cum a Domino Grimaldi Nuntio Apostolico interrogarentur, proinde usum antiquum, non dissentiente Sancta Sede Apostolica, inpost retinuerunt (47).

Ipsaemet quoque expressiones Bullae, qua immor. mem. Clementis PP. VIII antiqua Privilegia Russiae Metropolitanis asseruit, id ipsum non obscure suadere videntur; plena enim, ampla, et libera potestas, in confirmandis, instituendis, et consecrandis suffraganeis, ab eodem Clemente PP. VIII Metropolitanis Russiae in perpetuum praeservata, non aliud significare potest, nisi gratiam illimitatam, et ad omnes casus sese extendentem, qui in Promovendis ad Episcopatus et Archimandrias non solo obitu, sed etiam Resignatione, et Coadjutoria saepe saepius contingere

solebant, et solent. Finis quoque expetitae aequae ac concessae gratiae idem omnino fuit, sive sermo esset de (f. 402v) confirmandis Electionibus, vel Nominationibus, sive de Translationibus, sive demum de Coadjutoriis, rem scilicet valde incommodam et damnosam Ruthenis, in tanta locorum distantia, ad Sanctam Sedem Apostolicam accedere, aut alios, qui eorum nomine confirmationem petant, ad eandem Sanctam Sedem transmittere (48). Cum itaque huic incommodo ac damno a Russiae Legatis singulariter Sanctae Sedi exposito, Clem. PP. VIII benignis Litteris suis occurrere voluerit, quin alium, praeter Metropolitanae Provisionis, casum Curiae Romanae reservaverit, affirmandum omnino est pro omni Promotionis casu, quemadmodum expeditus fuit, occurrere voluisse.

Ad haec, si confirmationes eorum, qui ex Suffraganeis transferendi sunt, vel qui in Coadjutores assumuntur, postulantiibus etiam justissimis causis, quas SS. Canones probant, ad Sanctam Sedem Apostolicam revocentur, et eidem, respectu etiam Ruthenorum, reserventur, cum interdum nonnullis, in Metropolitanae auctoritatis praejudicium, recurrentibus eadem permittat, ut scilicet Nominati ad Ruthenas Ecclesias, a quocunque alio, praeter Metropolitanam, Antistite consecrentur, et instituantur, quid tandem Metropolitanis Russiae remanebit, nisi sola memoria Clementem PP. VIII Metropolitanis Russiae illimitatum Jus confirmandi, instituendi, et consecrandi suos Suffraganeos concessisse, quibus Praerogativis unita Russia gloriata semper fuit, et gratia Dei opitulante, atque etiam praedicta concessione efficaciter permovente, integras Dioeceses, ad obedientiam S. Romanae Ecclesiae pertraxit. Difficile quoque intellectu esset, cur ex praelaudata Clem. PP. VIII Bulla Metropolitanis Russiae, cum possint plus, non possent minus, si Translationes et Coadjutoriae eadem comprehendere non deberent? Quod utrumque expeditum fuit, tanquam usui antiquo conforme, et removendae Disunitorum offensioni perutile.

Ser.mi etiam Poloniarum Reges, qui exemplo Praedecessorum suorum, Russiae et Lithuaniae Principum, antiqua Metropolitanis ejusdem Russiae Privilegia non semel confirmarunt, ut statibus suis melius consulere, non aliter Nominationes suas in omni contingenti casu expediri faciunt, nisi dirigendo eas ad Metropolitanum, eique executionem Nominationum suarum demandando; quoad ipsos Metropolitanos vero, eorumque Coadjutores, rem ad Sanctam Sedem Apostolicam referendo. Cum ergo cognitum omnino fuit Ser.mis Poloniae Regibus (f. 403) Unionem Sanctam summopere commendatibus, quid, et quibus in casibus Rutheni Legati a Clemente PP. VIII expetierant, et obtinuerant, vel ex ipso Regiarum Nominationum tenore inferri potest, quod Russiae Metropolitanis contendunt, scilicet, per supra expressam Bullam quascunque, et in quocunque casu, Promotiones respectu Suffraganeorum Clem. PP. VIII Metropolitanis concessisse, Metropolitanarum vero confirmandorum et

eorum Coadjutorum negotia, sibi et successoribus suis perpetuo reser-
vasse.

Non diffiteor quod EE. VV. in responsoriis ad me Litteris affirmarunt, Philippum scilicet Wolodkowicz, in ante Metropolitanum, de Chelmensi ad Vlodimiriensem Ecclesiam fuisse per Sanctam Sedem Apostolicam translatum, et ejusdem Sedis Auctoritate, Coadjutores aequae in Metropolita ac Episcopatu Vlodimiriensi obtinuisse. Sed illud primum apud nos legitur Translationis exemplum, in quo placuit Sanctae Sedi suam interponere auctoritatem, In mandatis enim habuit praeexpressus Philippus, a S. EE.rum VV.rum Congregatione, ne ex Chelmensi ad Vlodimiriensem Episcopatum, auctoritate Metropolitana, absque Sedis Apostolicae judicio, transfereretur; cui mandato reverenter obtemperavit etiam ex eo, quod Florianum Hrebnicki Metropolitanam tunc offenderet clanculo, super Bonis Barachty, concordato, ut nempe negotium Coadjutoriae aequae ac Translationis, quae plures difficultates patiebatur, ad optatum successum facilius perduceret. Non omisit tamen (: licet parvam antiquitatis Ruthenae possederet notitiam :) aliqua exempla, et ex his Ruhenae Ecclesiae antiquam consuetudinem in Bulla Clementis PP. VIII fundatam, Sacrae Congregationi, et fusius ejusdem Domino Secretario exponere. Coadjutores in Metropolia excepti sunt, et Sanctae Sedi per eandem Bullam reservati, unde, si Coadjutorem sibi in Metropolia Leonem Szeptycki, intercedente Sanctae Sedis Apostolicae auctoritate, delegerit, juxta tenorem ejusdem Bullae processit; Antonium Mlodowski, commendatum sibi a Sancta Sede habens, Coadjutorem in Episcopatu Vlodimiriensi, pro debita erga eandem Sedem observantia, acceptavit, vel quia sibi ipsi Coadjutorem dare non potuisse existimavit, vel quia credidit, etsi exponerentur jura Metropolitanorum Russiae, quo ad Coadjutorias, eorum rationem EE.mos PP. (f.403) minime habituros, quemadmodum habere dignati non sunt: cum ab ipso de transferendis Episcopis res utcunque exposita esset. Exempla haec, et si quae etiam alia admodum pauca, post mortem Athanasii Szeptycki Metropolitanatae, invenientur, non ejusmodi ponderis sunt, ut, quod solemniter ab Apostolica Sede Metropolitanis Russiae, circa praestitam eidem oboedientiam, cautum et confirmatum fuit, atque ab iis ultra semiduo saecula in executione habitum, paucissimis his factis aboleri possit. Contingit Suffraganeos in Russia a Ser.mis Regibus nominatos, postulare interdum et obtinere etiam a Sancta Sede, (49) ut, a quo illis placet, Catholico Episcopo consecrentur, per has tamen indulgentias, licet aegre a Metropolitanis habitas, nemo dixerit derogari quoque a Sancta Sede ipsi etiam consecrandi, et instituendi Privilegio, quod Metropolitanis non disputatur.

Proinde et Administratio Ecclesiae Luceoriensis a Clemente PP. XI, sub annum 1711, Episcopo Chelmensi concessa, cujus EE. VV. pariter iisdem Litteris mentionem faciunt, juri Metropolitanico administrandi Ecclesias in Russia obesse non potest. Fuit haec Josepho Lewicki Chel-

meni Episcopo delegata, post ereptum rebellionem Cosacorum illum unitis Episcopatum, et a Disunitis longo tempore possessum, cum nempe Dionysius Zabokrzycki, primus Unionem cum S. R. E. amplexus eaque de causa captivus in Moschoviam abductus, ibidem quoad vixerit detineretur, eundem vero Episcopatum invaderet a Disunitis consecratus Cyrillus Szumlanski, quem Augustus II, Rex Poloniarum, pro hoste Patriae agnovit, et Polonia recedere iussit; cumque insuper ad necem a Russis quaesitus Leo Zalenski Metropolita in Ditionibus Caesareis non parvo tempore delituisse, ac brevi post occubuisse; quam quidem administrationem praedictus Episcopus Chelmensis reposuit in manibus Georgii Winnicki, post Zalenscium Metropolitae, hic vero Josephum Wyhowski in Episcopum Mscislaviensis consecravit, et tanquam Administratorem Luceoriensis Ecclesiae praeposuit, ac denique cum jam certa mors esset Dionisii, intercedente Regio Privilegio, etiam Luceoriensem ut supra Episcopum effecit. (50)

Nec me latet Canonistas recentiorum saeculorum affirmare, inter Episcopum et Ecclesiam contrahi quoddam spirituale foedus et conjugium, quod in Electione initiatur, in Confirmatione ratum est, in Consecratione vero consummatur, poindeque concludere hoc spirituale conjugium a solo Romano Pontifice dissolvi posse. Expressiones tamen has incognitas iis, qui Innocentium III praecesserunt, (f. 404) non severe et ad rigorem esse accipiendas alii Canonistae monent, quia sequeretur Romanos Pontifices vinculum etiam carnalis matrimonij rati et consummati dissolvere posse. Quare hoc spiritualis coniugii inter Episcopum et Ecclesiam, quem admodum Parochiales Ecclesias inter earumque Curatos vinculum, si ita appellandum est, auctoritate humana inductum affirmari debet. Unde cum non semel Auctoritati Romanorum Pontificum inferiori potestate dissolutum fuerit, inferiori quoque quam sit auctoritas Romanorum Pontificum potestate dissolvi posse, maxime si id ipsi Romani Pontifices concesserint et indulserint, ut concessisse et indulsisse Russiae Metropolitanis iidem Metropolitae affirmant.

Cum itaque Russia impleverit ea, quae Christo, quae eius Vicario, Clem. PP. VIII, dum solemnem praestiterat obedientiam, promisit, scilicet reverentiam, subiectionem, et obedientiam, a duobus fere saeculis semper constanter servaverit, maximos conatus promovendo Sanctam Unionem in Ditionibus Regum Poloniae in ante vastissimis adhibuerit, et integras Dioeceses ad obedientiam Romani Pontificis adduxerit, nec sanguini pepercerit, et exilia atque suorum Bonorum jacturam passa fuerit, ut aberrantes a veritate catholica Oves ad Chresi Ovile reduceret, Filiosque Sacrae Romanae Ecclesiae aggregaret, sperat etiam, quod eadem Apostolica Sedes, quae semper piissima Ruthenorum Unitorum mater fuit, ea iisdem pariter conservabit, quae solemniter cavet, et per Bullam perpetuo duraturam adpromisit.

Quod Apostolicae Benignitatis pignus, perpetuo conservandum, dum

ego nomine totius Russiae humiliter exoro, EE.rum VV.rum gratiam enixissime posco, ut has preces meas apud SS.mum Dominum, qui Ecclesiae feliciter praestet, benigne adjuvare velint, et ad usque delatam Coadjutoris mei Confirmationem accelerare dignentur. Meum autem erit, et pro exaltatione Sanctae Romanae Ecclesiae Deum Optimum Maximum semper exorare, et EE. VV. debitam gratitudinem testari ac constanter exhibere, qui circa profundissimam venerationem esse, et profiteri volo.

Radomysliae in Ukraina, Maj 6/17, 1785 anno. Eminentiarum Vestrarum dev.mus, obseq.mus ac humillimus Servitor.

Jason Junosza Smogorzewski, Archiepiscopus Kiov.,
Haliciensis, Metr. totius Russiae, etc.

* * *

SERIES CITATIONUM

(f. 405)

(1) Epistola Excelsi Gubernii Haliciensis Metropolitanano Russiae, 19, Apr. 1784.

(2) Bulla Clementis PP. VIII «Decet Romanum Pontificem», septimo Calen. Martii 1596.

(3) De Translationibus Episcoporum, fol 240.

(4) Kulczynski in Specimine Ecclesiae, fol. 194, 198, 200, 209, et in Appendice, fol. 75.

(5) Archivum Metropolitanum, fasciculo VI.

(6) Kulczynski in Spec. Eccl., fol. 218.

(7) Archivum Metropolitanum, fasc. 1.

(8) Kulczynski in Spec. Ecclesiae, fol. 220.

(9) Libri Metrices, et Archivum Metropolitanum, fasc. 133.

(10) Confirmatio Privilegii a Stephano Poloniarum Rege favore Cyrilli Terlecki Episcopi Pinscensis, 25 Februarii Anno 1585.

(11) Colloquium Lublinense, fol. 32, 34, 39. - Restrictus in causa Jurisdictionis Metropolitanae super Abbates, coram Sac. Mem. Benedicto PP. XIV, n° 112. - Archivum Metropolitanum, fasc. 142.

(12) Vita Hipatii Pociey.

(13) Bulla Clementis PP. VIII, ut n° 2.

(14) Libri Metrices sub anno 1641, fol. 878. - Acta Provinciae Lithuanae libro 17.

(15) Archivum Metropolitanum, fasc. 8.

(16) Archivum Metropolitanum, fasc. 3. - Acta Capituli Vilenensis sub anno 1636. - Pater Susza in Epistola ad E. D. Cardinalem Nerlium 1684. - Libri Metrices sub anno 1631, fol. 669. - Pater Stebelski in Serie Episcoporum Pincensium.

(f. 405 v)

(17) Pater Susza in Epistola ad Em. Dominum Cardinalem Nerlium 1684. - Stebelski in Serie Episcoporum Pincensium.

(18) Kulczynski in Specimine Ecclesiae, fol. 227.

(19) Libri Metrices sub anno 1639. - Summarium in causa jurisdictionis Metropolitanae supra Abbates, coram S. Mem. Benedicto PP. XIV, n° 19.

(20) Pater Susza in Informatione super statu Unionis ad Sac. Congregationem de Propaganda Fide anno 1664, et in Epistola ad Eminimum Dominum Cardinalem Nerlium 1684. - Archivum Provinciae Lithuaniae, libro 17.

(21) Archivum Metropolitanum, fasc. 8.

(22) Pr. Susza in Informatione super statu Unionis anno 1664.

(23) Idem Pr. Susza in eadem Informatione.

(24) Archivum Metropolitanum, fasc. 4.

(25) Ibidem, fasc. 9.

(26) Summarium in causa iurisdictionis Metropolitanae, ut supra, n° 35, Litera B.

(27) In eodem Summario, n° 41.

(28) Responsiones ad dubia PP. Synodi Zamosciae et praesertim Leonis Kiszka.

(29) Acta Metropolitana.

(30) Archivum Metropolitanum, fasc. 5.

(31) Acta Metropolitana et Libri Metrices.

(32) Acta Provinciae Lithuaniae, libro 85.

(33) Summarium ut supra in causa jurisdictionis Metropolitae, n° 49, Litera A. B.

(34) Acta Metropolitana.

(35) Acta Metropolitana. - Archivum Provinciae Lithuaniae, libro 50.

(36) Pr. Stebelski in Serie Episcoporum Luceoriensium.

(f. 406)

(37) Acta Metropolitana.

(38) Acta Provinciae Lithuaniae, libro 83.

(39) Summarium praecitatum, n° 59, 60, et 69.

(40) In eodem Summario, n° 70.

(41) Acta Metropolitana.

(42) Acta Metropolitana.

(43) Acta Metropolitana.

(44) Summarium cit. n° 78.

- (45) In eodem Summario, n° 102.
 (46) Acta Metropolitana.
 (47) Responsiones Leonis Kiszka, Metropolitanae, Antonii Zawadski, Proto-Archimanditae Ruthenorum, P. Filipowicz, Abbatis Leszczynensis, et cuiusdam Anonymi.
 (48) Bulla Clementis PP. VIII, ut supra.
 (49) Breve Apostolicum favore Michaelis Stadnicki, ad praesens Episcopi Ostrogiensis Coadjutorisque Luceoriensis, 30 Martii 1784.
 (50) Acta Metropolitana. - Acta Provinciae Lithuanae.

2.

Romae, 23. II. 1596.

Bulla Clementis PP. VIII confirmatoria iurium Metropolitanarum Kioviensium, praesertim quoad Episcoporum confirmationem.

APF, *Scrit. rif. n. Congreg. Gen.*, vol. 870, fol. 407-408.

A. G. WELYKYJ, *Documenta Pontificum Romanorum historiam Ucrainae illustrantia*, vol. I, pag. 266, nr. 152, Romae 1953.

Bulla super confirmatione electionis etc. Episcoporum Ruthenorum.

CLEMENS EPISCOPUS Servus Servorum Dei.

Ad perpetuam rei memoriam.

DECET ROMANUM PONTIFICEM, eos qui, pravis schismatum erroribus relictis, ad Sanctae Matris Ecclesiae unitatem redierunt, specialibus favoribus prosequi, ut illi in eiusdem Ecclesiae fide, et obedientia eo constantius perseverent, quo cumulatoribus beneficiis se affectos esse perspexerint. Cum itaque Venerabiles Fratres Hypatius Protothronius Wlodimiriensis, et Brestensis, ac Cyrillus Exarcha Luceoriensis, et Ostrosiensis Episcopopi Nationis Ruthenae, seu Russiae, suo et Venerabilium Fratrum Michaelis Archiepiscopi Metropolitanae Kioviensis, et Haliciensis, ac totius Russiae, Gregorii Archiepiscopi nominati electi in Archiepiscopum Polocensem, et Vitebscensem, Michaelis Episcopi

Praemisiensis, et Samborensis, Gedeonis Episcopi Leopoliensis, Dionysii Episcopi Chelmensis, et Belsensis, Leontii Episcopi Pinscensis, et Turoviensis postea defuncti, et Ionae Archimandritae Kobrinensis Ecclesiae S. Salvatoris, deinde electi in Episcopum Pinscensem, et Turoviensem loco dicti Leontii Episcopi defuncti, nomine, qui antea cum Romana Ecclesia non communicabant, sed proprii sermonis, et idioma-
tis usu retento Graeco ritu vivebant, ad nos, et ad Sedem Apostolicam nuper accesserint, ac tam privato amborum, quam praedictorum Michaelis Archiepiscopi, et aliorum Coepiscoporum communi, et procuratorio nomine, se, et illos in eiusdem Ecclesiae gremium recipi, et tamquam membra suo Capiti uniri supplicaverint, ac omnes suos, et ipsorum, errores, haereses, et schismata damnaverint, et detestati fuerint, fideique orthodoxae professionem iuxta formam Graecis ab hac Sancta Sede praescriptam integre, et ad verbum fecerint, et emiserint, Nobisque, et Apostolicae Sedi debitam obedientiam, et subiectionem praestiterint, et perpetuo praestare promiserint: Nosque nomine pii Patris ipsos, universumque eorum Clerum, et Populum Ruthenae, seu Russae Nationis in eiusdem Ecclesiae gremium receperimus, et tamquam membra in Christo (f. 407v) unitati Ecclesiae restituerimus, et incorporaverimus, ac praeterea ad nostram erga ipsos caritatem magis ostendendam, omnes sacros ritus, et caerimonias, quibus idem Archiepiscopus, seu Metropolita, Episcopi, et Clerus praedicti iuxta Sanctorum Patrum Graecorum instituta in Divinis Officiis, et Sacrosancto Missae Sacrificio, et Sacramentorum administratione, aliisque sacris functionibus utuntur, dummodo veritati, et Fidei Catholicae non adversentur, et communionem cum Romana Ecclesia non excludant, ex Apostolica benignitate eisdem permiserimus, concesserimus, et indulserimus, aliaque fecerimus, quae in Nostris sub plumbo confectis literis datis decimo Kal. Januarii praesentis anni plenius continentur. Cupientes nunc eosdem ulterioribus gratiis prosequi, cum Provincia Russiae, seu Ruthena longo intervallo a Romana Curia distet, et propterea Episcopis, qui pro tempore eligentur, valde incommodum futurum sit ad Apostolicam Sedem pro suae electionis confirmatione accedere, seu etiam alios, qui eorum nomine huiusmodi confirmationem petant, ad eandem Sedem transmittere, eorum in hac parte commodis, et indemnitati, quantum cum Domino possumus, consulere volentes, Motu proprio, et ex certa scientia Nostri, et de Sedis Apostolicae potestatis plenitudine, hac nostra perpetuo valitura constitutione statuimus, et ordinamus, ut quandocumque posthac aliquas ex praedictis eorum Cathedralibus Ecclesiis, seu Sedibus Episcopalibus Wlodimiriensis nimirum, et Brestensis invicem, Luceoriensis, et Ostrosiensis etiam invicem, Polocensis, et Vitebscensis etiam invicem, Pinscensis, et Turoviensis pariter invicem, Praemisiensis, et Samborensis similiter invicem, Chelmensis, et Belsensis, etiam invicem, Leopoliensis, et Camenecensis etiam

invicem perpetuo, vel alias unitis, seu annexis, Pastoris solatio destitui, aut quovis modo vacare contigerit, is qui ad dictas Ecclesias Pastoris solatio destitutas, seu vacantes, iuxta morem eorum, seu modum illis permissum electus, seu nominatus fuerit, a praedicto Archiepiscopo Metropolita Kioviensi, et Haliciensi, nunc, et pro tempore existente, auctoritate, et nomine Sedis Apostolicae confirmari, vel institui, eique munus consecrationis impendi possit, et debeat, ac ut sic electus seu nominatus, et confirmatus, vel institutus, ab eodem Archiepiscopo Metropolita, vel de eius licentia ab alio Catholico Antistite eiusdem Nationis gratiam, et communionem Sedis Apostolicae habente, duobus, vel tribus aliis Episcopis Catholicis, ac similem communionem habentibus, assistentibus, munus consecrationis (f. 408) huiusmodi suscipere, idemque Antistes illi dictum munus impendere valeat. Super quo ipsi tam in Episcopum pro tempore electo, seu nominato, et confirmato, quam Archiepiscopo Metropolitae, pro tempore existenti plenam, amplam, et liberam potestatem, et facultatem per praesentes concedimus, et indulgemus. Verum cum Sedes Archiepiscopales, seu Metropolitanas Ecclesias Kioviensem, et Haliciensem praedictas, similiter invicem perpetuo, vel alias unitas, sive annexas, per obitum, vel alias quovis modo, quandocumque, tam forsitan in Romana Curia, quam extra eam ubilibet Pastoris solatio destitui, seu vacare contigerit, volumus, et pari Motu, atque auctoritate perpetuo statuimus, et ordinamus, ut is, qui in Archiepiscopum, seu Metropolitam, iuxta eorum morem, seu modum illis permissum pro tempore similiter electus, seu nominatus fuerit, electionis, seu nominationis suae confirmationem, et institutionem, seu provisionem, necnon et muneris consecrationis licentiam a Nobis, et a Romano Pontifice pro tempore existente, petere, et obtinere, omnino teneatur, et debeat. Volumusque, et similiter perpetuo statuimus, ut litterae confirmationis, seu institutionis, et provisionis huiusmodi, et licentiae praedictae in eadem Curia per Officiales ad quos spectat, per viam secretam gratis expediantur. Decernentes, sic et non aliter per quoscumque Iudices, et Commissarios quacumque auctoritate, et dignitate fulgentes, sublata eis aliter iudicandi, et interpretandi facultate, et auctoritate, iudicari, et definiri debere, irritum quoque, et inane, si secus super his a quoque, quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus quibuscumque Apostolicis, ac in Universalibus, Provincialibusque, et Synodalibus Conciliis editis generalibus, vel specialibus Constitutionibus, et Ordinationibus Apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque. Volumus autem, ut praesentium exemplis etiam impressis, manu Notarii publici subscriptis, et sigillo personae in dignitate ecclesiastica constitutae obsignatis, eadem prorsus fides in iudicio, et extra illud ubique locorum habeatur, quae haberetur eisdem praesentibus, si essent exhibitae, vel ostensae. Nulli ergo hominum, etc.

nostrorum statutorum, ordinationis, concessionis, indulti, decreti, et voluntatis infringere etc. Si quis, etc. incursum. Datae Romae apud S. Petrum, Anno Incarnationis Dominicae 1596, VII. Kal. Martii, Pontificatus Nostri Anno Quinto.

3.

(Varsavia), 3. IV. 1784.

Litterae Nuntii Apostolici Varsaviensis de provisione Coadiutoriae Luceoriensis et de Translationibus Episcoporum.

APF, *Scrutt. rif. n. Congreg. Gen.*, vol. 870, fol. 409-410.

D. Jasoni Junosza Smogorzewski, Archiepiscopo Kioviensi, Haliciensi, et totius Russiae Metropolitanæ. - Radomislian in Ukraina, 3 Aprilis 1784.

Processum R. D. Michaelis Stadnicki, electi Coadjutoris Luceoriensis, et Ostrogiensis, ab Ampl. Vestra rite confectum accepi; cumque constet ex eo praefatum Michaellem Monasticam professionem emisisse in Ordine S. Basilii Magni ad normam Decreti diei 7 Aprilis 1783, iisque omnibus praeditum esse qualitatibus, quae Episcopum decent, Ss. mus Dominus Noster Pius PP. VI, hujus Congregationis consulto ipsius electionem benigne confirmavit, et Breve Apostolicum jussit expediri, quod Amplitudini Vestrae quantocius mitti curabo. Quod autem S. Sedes de Coadiutoribus Episcoporum Ruthenorum decernat, (f. 409v) non est, cur Ampl. Vestra expostulet. Quam enim verum, atque inconcussum est, Metropolitanis Russiae ex concessione fel. mem. PP. Clementis VIII ius est consecrandi, atque installandi in vacantibus Ecclesiis Cathedralibus Ruthenorum Episcopos, electos juxta eorum consuetudinem, tam proinde absonum, quod simili jure gaudeant Metropolitanæ quoad Episcoporum Coadiutorias, ac Translationes. Nulla de his in literis memorati Pontificis fit mentio, sed de vacantibus tantummodo Ecclesiis; cumque illae res, quae in concessione non exprimantur, non concessae jam, sed concessori reservatae intelligantur, hinc palam sequitur, Coadiutorias, et Translationes Episcoporum Ruthenorum, quae per se ipsas a Sacrorum Canonum Constitutionibus alienae sunt, non ad Metropolitanam, sed ad Romanum Pontificem pertinere. Ac re quidem vera, nonne cl. me. Feliciano Wolodkowicz (f. 410) Praedecessori Vestro Coadiutores ab Apostolica Sede dati sunt cum in Metropolia, tum etiam in Episcopatu Vladimiriensi? De Translationibus autem, quamvis nullum, quod meminerim exemplum suppetat, compertum tamen est anno 1711, cum Cyrillus Luceoriensis Episcopus ad Schisma deplorabiliter transiit, administrationem illius Ecclesiae a S. Me. PP. Clemente XI, per literas diei

14 Augusti Episcopo Chelmensi collatam fuisse. Quare persuasum velim Ampl. Vestrae Apostolicam Sedem in Coadjutorum Confirmatione nullum sibi vindicare jus vestrum; siquidem ea non solum alienissima est ab eorum usurpatione, quae Metropolitanis Russiae jampridem concessa sunt, sed expetit vehementer, ac vult, ut Metropolitanarum jura illaesa semper, et sarta tecta serventur.

Quod autem res catholica in istis partibus prospere (f410) evadat, et Schismaticorum complures S. Ecclesiae reconcilientur, Amplitudinis Vestrae plurimum in Domino gaudeo, et futurum confido, ut Divina adiuvente gratia uberiores in diem pro eximio Vestro S. Unionis promovendae studio fructus colligantur. Dum interim, etc. etc...

I N D I C E S

I.

ARCHIEPISCOPI METROPOLITANI KIEVO-HALICIENSES

Michael I	990 - ?	* Theodorus	1337 - 1347
Leontius	1020 - ?	Alexius	1354 - 1378
Theopemptus	1039 - ?	* Antonius	1370 - 1392
Hilarion	1051 - 1054	Michael	1378 - 1379
Ephraem	1055 - ?	Cyprianus	1381 - 1382
Georgius I	1072 - 1073	Pimenus	1382 - 1385
Ioannes I	1077 - 1089	Dionysius	1384 - 1385
Ioannes II	1089 - 1090	Cyprianus I	1390 - 1406
Ephraem	1092 - ?	Photius	1408 - 1431
Nicolaus	1097 - 1101	Gerasimus	1432 - 1435
Nicephorus I	1103 - 1121	Isidorus	1436 - 1457
Nicetas	1122 - 1126	Gregorius II	1458 - 1472
Michael	1130 - 1145	Misael	1475 - 1480
Clemens	1147 - 1154	Simeon	1481 - 1488
Constantinus	1156 - 1158	Ionas I	1489 - 1494
Theodorus	1161 - 1162	Macarius I	1495 - 1497
Ioannes III	1164 - 1166	Josephus I	1498 - 1501
Constantinus	1167 - ?	Ionas II	1502 - 1507
Michael	1172 - 1182	Josephus II	1507 - 1521
Nicephorus	1182 - 1197	Josephus III	1522 - 1534
Gabriel	? -	Macarius II	1534 - 1556
Dionysius	? -	Silvester Bielkewicz	1556 - 1567
Matthaeus	1210 - 1220	Jonas III	1568 - 1577
Cyrillus I	1224 - 1233	Elias	1577 - 1579
Cyrillus II	? -	Onesiphorus Divočka	1579 - 1588
Josephus	1237	Michael Rahoza	1588 - 1599
Cyrillus III	1249 - 1281	Hypatius Potij	1600 - 1613
Maximus	1283 - 1305	Josephus IV Rutzkyj	1613 - 1637
* Nyphon	1303 - 1305	Raphael Korsak	1637 - 1640
Petrus	1308 - 1326	Antonius Sielava	1641 - 1655
Theognostus	1328 - 1353	Gabriel Kolenda	1666 - 1674
* Gabriel	1331 - ?	Cyprianus Zochovskij	1674 - 1693

Leo Slubicz Zalenskyj	1694 - 1708	Gregorius Kochanovyč	1810 - 1814
Georgius Vynnyckj	1708 - 1713	Josaphat Bulhak	1818 - 1838
Leo Kička	1714 - 1728	* Michael Levyckyj	1818 - 1858
Athanasius Szeptyckyj	1729 - 1746	* Gregorius Jachymovyč	1860 - 1863
Florianus Hrebnyckyj	1748 - 1762	* Spiridion Lytvynovyč	1864 - 1869
Philippus Volodkovyč	1762 - 1778	* Josephus Sembratovyč	1870 - 1882
Leo Szeptyckyj	1778 - 1779	* Silvester Sembratovyč	1882 - 1898
Jason Smogorzewskyj	1780 - 1788	* Julianus Kuilovskyj	1899 - 1900
Theodosius Rostockyj	1788 - 1805	* Andreas Szeptyckyj	1900 - 1944
Heraclius Lisovskyj	1806 - 1809	* Josephus Slipyj	1944 -
* Antonius Anhelovyč	1808 - 1814		

Nomina asterisco signata (*) denotant Archiepiscopos Metropolitanos Halicienses cum sede in Halyč, dein Leopoli (Lviv).

II.

INDEX NOMINUM

- ADALBERTUS, Ep. 22.
 AEGYPTUS 3.
 AFRICA 3.
 AKEROVYĉ Petrus, Metr. 44.
 ALBANIA 56.
 ALBORUTHENI 48.
 ALEXANDER, filius Basilii. Imp. 20.
 ALEXANDER I, Imp. 48, 60.
 ALEXANDER II, Imp. 48.
 ALEXANDER VII, PP. 51.
 ALEXANDRIA 1, 5.
 ALEXIUS Comnenus 17. - Metr. 32.
 ANATOLIUS. Patr. 18.
 ANDREAS Boh., princeps 33.
 ANDREAS S. 15, 22
 ANHELOVYĉ Antonius, Metr. 50.
 ANNA, uxor S. Vladimiri 23.
 ANTICI, Marchese 112.
 ANTIOCHIA 1, 5, 21.
 ANTIOCHENUM Conc. 3, 5, 26.
 ANTONIUS, Metr. 34.
 AQUILEA 8.
 ARCHINTO Albericus, N. Ap. 111.
 ARMENI 8.
 ARSENIUS, Patr. 16.
 ASIA 2, 3, 14, 17, 23.
 ASKOLD, princeps 22, 41.
 ATHANASIUS S. 5.
 ATHENAE 1.
 AUGUSTUS II, rex 64.
 AUSTRIA 49, 60, 61, 112, 115.
 BALABAN Gedeon, Ep., 46, 105.
 BALSAMON Th., 17, 20.
 BARI 44.
 BARSOV 21, 36.
 BASILIANUS Ordo 63.
 BASILIUS II, Imp. 23, 41.
 BELZ 110.
 BELZENSIS Ecclesia 82, 88.- Epar-
 chia 49.
 BENEDICTUS XIV, PP. 83.
 BEOGRADENSIS Archieppus 56.
 BIELARUSSIA VI.
 BILHOROD 23.
 BILOZOR Marcianus, Ep. 93, 106.
 BLASTARES M. 20, 80.
 BLENYDA Nicephorus 16.
 BORGHESE, Card. 76.
 BORYS S. 24, 32.
 BRACLAVIENSIS Palatinatus 107.
 BREST 60.
 BRESTENSIS Cathedra 95; — Ec-
 clesia 87, 88; — Eparchia 48; — Epi-
 scopi 100; — Synodus 44, 46, 47; —
 Unio 37, 38, 43, 49, 51, 68, 71, 74,
 77, 89, 92, 99, 105, 109, 114, 116, 117.
 BUCAREST 26.
 BULGARI 19, 34.
 BULGARIA 6, 8, 15, 23, 24.
 BULHAK Josaphat, Metr. 48, 54, 60,
 88.
 BUSK 11.
 BYZANTIUM 15, 20, 21, 28, 31.
 CAESAREA 1. — in Ponto 5.
 CAMENECENSIS Ecclesia 87. — Epi-
 scopus 73.
 CATHARINA II, Imp. 48.
 CAUCASUS 22, 41.
 CEKOSLOVAKIA 25.
 CERNYHIV 23.
 CHALCEDONENSE Concilium 5, 10,
 14, 17, 20, 26.
 CHALDEI 8.
 CHMIELOVSKYJ, Ep. 77.
 CHOLM 94, 110.
 CHOLMENSIS Cathedra 87; — Epar-
 chia 34, 48, 49, 11; — Episcopi 78,
 88, 91, 94, 110; — Sedes 96.
 CHRYSOSTOMUS Ioannes S. 18.
 CLEMENS, Metr. 32.
 CLEMENS VIII, PP. 46, 47, 51, 52, 57,
 58, 61, 64, 71, 74, 77, 78, 81, 82,
 85, 86, 90, 93, 96.

- CLEMENS IX, PP. 51.
 CLEMENS XIV, PP. 51.
 CLEMENTINA BULLA 82.
 COBRINENSIS Abbatia 107.
 COMNENUS Alexius 17. — Manuel I, 19.
 CONSTANTINOPOLIS 14, 18, 21, 23, 24, 36, 43, 44, 86.
 CONSTANTIPOLITANI Archieppi 14; — Concilium 5, 7, 13; — Ecclesia 92; — Episcopus 20; — Patriarcha 16, 17, 19, 20, 21, 23, 24, 30, 31, 32, 35, 36, 37, 38; — Patriarchatus 13, 21, 28, 29; — Praesules 14, 26, 30; — Thronus 20; — Urbs 18.
 CONSTANTINUS I, Metr. 32; — II, Metr. 32.
 COPTI 8.
 CORYNTHUS 1, 2.
 CRETA 2.
 CRYTOPOULUS M. 15, 19.
 CYLICIA 8.
 CYPRIANUS S. 13; — Metr. 44.
 CYPRUS 1, 5, 23, 43.
 CYPRENSIS Ecclesia 6.
 CYRIACUS, Patr. 19.
 CYRILLUS Smolatyč Metr. 31, 32; — II, Metr., 32.

 DAMASUS S. PP. 5, 7.
 DANIEL, rex 33, 44.
 DEMETRIUS, rex 43.
 DNISTER 22.
 DOROTHEUS 22.
 DUBNENSE Capitulum 59, 63.
 DYR, princeps 27.

 ELIAS S., ecclesia 22.
 EPHESUS 2.
 EPHESINUM Concilium 5, 6.
 EPHREM, Metr. 32.
 EPIPHANIUS S. 5, 10.
 ESTONIA 25, 56.

 FAUSTINUS 5.
 FILIPPOVITZ Polycarpus 76.
 FIORI de Antonius, N. Ap. 58.
 FLORENTINUM Concilium 45, 46, 47, 50, 101, 115, 117.

 FRANCISCUS I, Imp. 50.
 FRANCKIEVICZ Chrysostomus, Ep. 78.

 GALICIA 33.
 GEORGIUS Acropolyta 16.
 GEORGIUS, Ep. 100.
 GEORGIUS, Metr. 32.
 GERASIMUS, Metr. 44.
 GLINSKI Benedictus, Ep. 88.
 GLOVNIEVSKI Arsenius, Ep. 88.
 GOA 8.
 GODEBSKYJ Theophilus, Ep. 93.
 GRAECIA 56.
 GRADO 8.
 GREGORIUS, Metr. 13.
 GREGORIUS II, Metr. 28, 44, 52.
 GREGORIUS Naz. 7.
 GREGORIUS Nyss. 7.
 GREGORIUS VII, PP. 43.
 GREGORIUS Tsamvlak 33, 35.

 HALYč 33.
 HALICIENSIS Cathedra 80, 93; — Ecclesia 87, 89; — Eparchia 86; — Episcopi 69, 77, 93. — Hierarchia 83. — Metropolia 33, 34, 49, 50, 52, 56, 60, 61, 74, 75, 76, 87, 90, 91, 92, 97, 98, 103, 105, 115, 116; — Metropolitae (Kievo-) 53, 54, 56, 66, 72, 73, 76, 92, 115; — Sedes 69.
 HERACLEA Thraciae 10, 17.
 HERMAN 25.
 HIERONYMUS 25.
 HIEROSOLYMA 1, 7.
 HILARION, Metr. 31, 32.
 HLIB S. 24, 32.
 HORBACKYJ Gedeon, Ep. 83.
 HREBNYCKYJ Florianus, Metr. 54, 59, 63, 83, 94, 107, 111.
 HUNGARIA 10.
 HUTOROVYč Josaphat 78.
 HYPONAE Synodus 5.

 ICONIUM 1.
 IGNATIUS S. 3.
 IHOR, princeps 22.
 INDIAE Occid. 8.
 INDIAE Orient. 8.
 INGOLI F. Secr. P.F. 117.

INNOCENTIUS III, PP. 13.
 IOANNES Chrysoberges 18.
 IOANNES, Metr. 32.
 IOANNES Palaeologus V, 19.
 IPEK 6.
 ISIDORUS, Card. 28, 52.
 ITALIA 3.
 IUSTINIANUS 7, 19, 20.
 IZJASLAV, princeps 43.

JACHYMOVYĀ Gregorius, Metr. 75.
 JAROPOLK, princeps 22, 41, 43.
 JAROSLAV, princeps 43.
 JONAS, Metr. 27, 28.
 JOSAPHAT, Ep. gr. 56.
 JOSAPHAT S. KuncevyĀ 48, 77.
 JOSEPHUS BolharynovyĀ, Metr. 44.

KALINSKYJ Ioannes 88.
 KAMINIETZ 110.
 KIOVIA (Kyjiv) 22, 24, 33, 43, 44, 49.
 KIOVIENSIS Archiepiscopatus 68. —
 Dux 99; — Ecclesia 21, 31, 35, 37,
 58, 61, 62, 87, 89; — Eparchia 86; —
 Hierarchia 38, 46, 50, 60, 63, 65, 68,
 74, 79, 83, 91; — Metropolia 28, 34,
 36, 56, 63, 73, 74, 75, 87, 92, 115; —
 Metropolitae 27, 29, 30, 34, 36, 50,
 52, 53, 54, 56, 60, 62, 63, 64, 66,
 67, 71, 72, 73, 74, 76, 77, 84, 87,
 88, 89, 90, 92, 97, 98, 99, 100, 102,
 105, 106, 109, 114, 115, 116; — Pa-
 triarchatus 117; — Praesules 13, 24,
 28, 29, 37, 38; — Primates 37; —
 Principes 37; — Provincia 74, 101; —
 Sedes 23, 34.
 KISZKA Leo, Metr. 58, 59, 70, 80,
 91, 102, 110.
 KOCYLOVSKYJ Josaphat, Ep. 71.
 KOLENDA Gabriel, Metr. 54, 68, 77,
 89, 100, 106, 107.
 KOPYSTENSKYJ Michael, Ep. 105.
 KORSAK Raphael, Metr. 54, 58, 69,
 70, 74, 77, 91, 93, 99.
 KORSUN 23.
 KREVZA Leo, Ep. 93.
 KRUCPECKYJ Athanasius, Ep. 77, 91.
 KVASNYNSKYJ Zlotyj, A. ep. 93.

LASCARIS Hieronymus, Ep. 111.
 LASCARIS Theodorus 16.
 LATERANENSE Conc. 8, 13.
 LATVIA 25, 56.
 LAURISZOVIENSIS Abbatia 107.
 LEO, Archiep. 15.
 LEO, Imp. 20.
 LEO S. PP. 7, 13, 14.
 LEO Philosophus, Imp. 31.
 LESZCZYNSKI St., rex 64.
 LEVINSKYJ Stephanus, Ep. 88.
 LEVYCKYJ Michael, Metr. Card. 50.
 LISBONA 8.
 LISSOVSKYJ Heraclius 48, 54.
 LITHUANIA 25, 56, 101.
 LITHUANA Metropolia 35.
 LODZIATA Augustinus, Ep. 78, 82.
 LOZOVSKYJ Nicephor, Ep. 77.
 LUGDUNENSE Conc. 44.
 LEOPOLIS, Lviv 33, 99, 110.
 LEOPOLIENSIS Archiepiscopus 72,
 75; — Cathedra 87; — Ecclesia 81; —
 Eparchia 48, 111; — Episcopus 73,
 78, 79, 80, 91, 105, 107, 109, 110,
 112; — Sedes 93; — Synodus 103.
 LUCAS Chrysoberges 33.
 LYBIA 3.
 LYSTRAE 1.

MACARIUS Ancyranus 20.
 MADRID 8.
 MALACHOVSKYJ Io., Ep. 94.
 MALASPINA, N. Ap. 45.
 MANUEL Comnenus 19.
 MANUEL, Patr. 16.
 MARCELLINUS 5.
 MARESCOTTI Galeazzo, N. Ap. 77.
 MATTHAEUS, Metr. 32.
 MENNAS, Patr. 19.
 METROPHANES Critopoulus 15, 19.
 MICHAEL, Metr. 31.
 MIELECENSIS Abbatia 73.
 MISAEL, Metr. 44.
 MLODOVSKYJ Ant., Ep. 83, 95.
 MOESIA 22.
 MOHYLA Petrus, Metr. 48.
 MOHYLOVIENSIS Eccl. 87.
 MOSCHI, Moscovitae VI, 34, 93.
 MOSCOVIA 6, 8, 33.

- MOSCOVIENSIS Metropolia 27.
MSTYSLAVIENSIS Ecclesia 87; —
Episcopus 93.
- NECTARIUS 7, 18.
NEOCESAREA (Ponti) 10.
NICEPHORUS Blennyda 16.
NICEPHORUS, Metr. 32.
NICETAS, Metr. 32.
NICOLAUS S. 44.
NICOLAUS I, Imp. 48.
NOVHOROD 23, 41.
NOVHORODENSIS Synodus 35.
NYCAENUM CONC. 3, 4, 7.
- OCHRIDA 6, 19.
OLHA S. 22.
ORIGENES 22.
ORŠANENSIS Eccl. 87.
OSTROGIENSIS Eccl. 87, 88; — Epar-
chia 48.
OVLUČYNSKYJ Paulus, Ep. 77, 91.
- PAULUS S. 2.
PAULUS, Imp. 48.
PAULUS II, PP. 56.
PAULUS V, PP. 51, 58.
PENTAPOLIS 3.
PEREMYSL 110.
PEREMYSLIENSIS Cathedra 87; —
Ecclesia 73; — Eparchia 34, 49; —
Episcopus 72, 75, 77, 83, 91, 105,
106, 110, 111, 112; — Sedes 72, 75,
95.
PETRUS S. 1, 10, 13.
PETRUS, Metr. 5.
PHILIPPI 1, 2.
PHOTIUS 26.
PIGNATELLI, N. Ap. 74.
PINSK 56.
PINSCENSIS Ecclesia 87; — Epar-
chia 48; — Episcopus 64, 93, 106,
107; — Episcopatus 93; — Sedes 93.
PIUS VI, PP. 113.
PIUSVII, PP. 49, 50, 51, 72, 75, 90.
- PIUS XII, PP. 52.
POLOCK 48, 75.
POLOCENSIS Archiepiscopatus 77, 85,
93; — Archiepiscopus 54, 62, 65,
78; — Cathedra 87; — Coadiutoria
89; — Eparchia 99; — Episcopus
77; — Sedes 93.
POLONIA 48, 56, 57, 60, 61, 63, 64,
65, 68, 74, 86, 88, 96, 101, 111, 115,
116.
POLYCARPUS P. Filipovitz 75.
POMPEIOPOLIS 75.
PONTUS 14, 17, 73.
POSNANIA 64.
POTIJ Hypatius, Metr. 45, 46, 47, 53,
57, 68, 77, 85, 99, 105.
- RAHOZA Michael, Metr. 47, 51, 52,
53, 57, 99, 105.
RANUZZI Angelus, N. Ap. 101
RAVENNA 5.
ROGERUS, rex 31.
ROMA 1, 13, 14, 15, 24, 43, 44, 45,
46, 66, 69, 74, 82, 84, 86, 88, 94, 97,
112.
ROMANA Ecclesia 3, 46, 66, 96, 97
101; — Curia 47; — Sedes 13, 14,
20, 30, 37, 44, 48; — Synodus 5, 7.
ROMANI Legati 13, 14.
ROMANUS Episcopus 4, 7, 15; —
Papa 45, 47; — Patriarcha 7, 20.
ROMANUS Pontifex 8, 10, 13, 15, 37,
41, 46, 48, 49, 51, 55, 56, 61, 66, 72,
76, 86, 89, 96, 98, 101, 102, 103,
104, 106, 108, 109, 111, 114, 117.
ROMANIA 6, 8.
ROSSIA 54.
ROSSICA gens 101.
ROSTOCKYJ Theodosius, Metr. 48
96.
ROSTYSLAV, princeps 32.
ROXOLANA Ecclesia 82, 93; — Sy-
nodus 103.
ROXOLANI Episcopi 110.
RUDNICKI Theodosius, Ep. 59.
RUSJ 22, 32.
RUSSI 22.

- RUSSIA VI, 33, 36, 48, 51, 52, 53, 58, 78, 79, 81, 82, 85, 86, 93, 95, 96, 100, 101, 102, 103, 106, 112.
 RUTHENI 65, 71, 74, 81, 84, 85, 88, 96, 100.
 RUTHENA Ecclesia 66, 81, 84, 99; — Metropolia 60; — Natio 52.
 RUTHENAE Dioeceses 110, 113.
 RUTHENI Episcopi, Prelati 58, 60, 66, 70, 74, 82, 83, 94, 95, 96, 111; — Legati 86.
 RUTHENUS Ritus 52.
 RUTSKYJ Iosephus, Metr. 48, 54, 68, 70, 77, 80, 88, 93, 97, 99, 106.
 RYLLO Maximilianus, Ep. 95, 96
- SAMARIA 1.
 SAMBOR 110; — Episcopus 77.
 SAMOGITIA 100.
 SARDICENSE Conc. 17.
 SCYTHIA 21.
 SEMBRATOVYČ Silvester, Card. 50.
 SERBI 34.
 SERBIA 6, 8, 23, 56.
 SIELAVA Antonius, Metr. 54, 57, 70, 77, 91, 93, 100.
 SIGISMUNDUS III, rex 46, 48, 57, 63, 74, 106.
 SLIPYJ Iosephus, Metr. 52, 91.
 SMOLATYČ Cyrillus, Metr. 31, 32.
 SMOGORZEVSKYJ Jason Junosza, Metr. 84, 95, 97, 111 119.
 SMOLENSCENSIS Archiepiscopus 93, 106; — Cathedra 87.
 SOCRATES 7.
 SOKAL 44; — Decanatus 110.
 SOPHIA S., ecclesia 43.
 STADNICKI Michael, Ep. 87, 88.
 STANYSLAVIV 50.
 SUSZA Iacobus, Ep. 82, 99.
 SYRIA 3.
 SZEPTYCKYJ Andreas Metr. 71; — Athanasius, Metr. 58, 59, 70, 82, 93; — Barlaam, Ep. 79; — Leo, Metr. 73, 107.
 SZLUBIČ-Zalenskyj Leo, Metr. 54, 78, 93, 109.
- SZUMLANSKYJ Cyrillus 78, 91; — Iosephus, Ep. 78, 80, 91; — Onuphrius, Ep. 83, 91.
 TARTARI 33, 44.
 TERAŠKEVYČ Ioannes, Ep. 88.
 TERLECKYJ Antonius, Ep. 77, 106; — Cyrillus, Ep. 45, 46, 47, 85; — Antonius, Ep. 91.
 TYSSAROVSKYJ Ieremias, Ep. 105.
 THEODORETUS, Metr. 32.
 THEODORUS, Metr. 33.
 THEODOSIUS, Imp. 7.
 THESSALONICAE 1.
 THRACIA 14, 17, 23.
 TRIDENTINUM Concilium 10, 83, 90, 101, 115.
 TRNAVA 6.
 TRULLANUM 14, 29.
 TRYGWISSON Olaf 24.
 TOROCZYNENSIS Decanatus 110.
 TURIOZZI, Ass. S. Off. 50.
 TUROVIENSIS Cathedra 87; — Ecclesia 88; Eparchia 34, 48; — Episcopus 45.
 TURZANSKI P. 110.
- UCRAINA 22, 24, 33, 44.
 UCRAINA Ecclesia 22, 25, 36, 37, 50, 62, 92; — Hierarchia 57, 61, 86, 116.
 UCRAINA Occidentalis 61.
 UCRAINI 48; — Episcopi 63; — Primates 35, 52, 104, 109; — Principes 28.
 URBANUS VIII, PP. 51, 57, 70, 81
 USTRZYSKI Hier., Ep. 83, 91, 110.
- VALENTINUS II, Imp. 5.
 VARSAVIA 76, 101.
 VASYLIV 23.
 VENETIAE 8.
 VILNO 99.
 VITEBSK 77; — Ecclesia 87.
 VLADIMIRIA 33.
 VLADIMIRUS M., princeps 22, 24.
 VOLODKOVYČ Philippus, Metr. 94, 97.
 VOLODYMYR Volynskyj 23, 94, 110

- VOLODYMYRIENSIS Cathedra 87,
94; — Eparchia 34, 48; — Episcopus 78, 80, 100, 106, 107, 110; —
Sedes 93.
- VOLYNIA 99.
- VYHOVSKYJ Iosephus, Ep. 95.
- VYNNYCKYJ Georgius, Metr. 54, 79,
93, 110.
- ZACHARIAS 17.
- ZABOKRYCKYJ D., Ep. 109.
- ZALENSKYJ — Szlubić Leo, Metr. 54,
78, 93, 109.
- ZAMOSTIA 103.
- ZAMOSTIANA Synodus 48, 50, 62,
81, 82, 85, 93, 97, 103, 111, 112.
- ZASLAVIENSIS Dux 99.
- ZENOPOLITANUS Ep. 11.
- ZOCHOVSKYJ Ciprianus, Metr. 54, 70,
78, 93.

p. Joanikij OSBM
Roma, 23.02.2021

